

Begroting 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding begroting 2021	6
Vertaaltabel beleidsdoelstellingen	7
1.1 Grote projecten	11
Waterdunen	12
Natuurpakket Westerschelde	14
Thermphos	16
Zanddijk	18
Traverse Kapellebrug	20
Zeeuws Deltaplan Zoet Water	21
1.2 Strategische opgaven	23
Klimaatadaptatie	24
Ruimtelijke kwaliteit	26
Stikstof	28
Slimme mobiliteit	30
Zichtbaar Zeeland	32
2. Programma Woonplaats Zeeland	35
3. Programma Balans in landelijk gebied	48
4. Programma Ondernemend Zeeland	55
5. Programma Mobiliteit op maat	66
6. Programma Iedereen telt!	77
7. Programma Bestuur	85
8. Programma Energie op klimaat!	90
9.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	97
9.2 Kosten van overhead	100
Paragrafen	102
Paragraaf Provinciale heffingen	103
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	106
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	114
Paragraaf Financiering	120
Paragraaf Bedrijfsvoering	124
Paragraaf Verbonden partijen	128
Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)	128
PZEM N.V.	129
North Sea Port SE	131
N.V. Westerscheldetunnel (WST)	132
N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)	134
Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	135
Westerschelde Ferry B.V. (WSF)	136

Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ).....	137
Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.	139
Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO).....	140
Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst	141
Paragraaf Grondbeleid	144
Paragraaf Wind in de Zeilen	146
Financiële begroting 2021	148
Lasten en baten en toelichting per programma	149
Meerjarenperspectief en toelichting.....	154
Uiteenzetting van de financiële positie	162
Geprognosticeerde balans	163
Investeringen	164
Mutaties reserves, voorzieningen en overlopende passiva.....	167
Incidentele en structurele lasten en baten per programma	178
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	180
Lasten en baten per taakveld	182
EMU saldo	184

Inleiding begroting 2021

Samen verschil maken

In deze tweede begroting van de lopende Statenperiode werken we verder aan de uitvoering van het coalitieakkoord Samen verschil maken. Centraal in dat akkoord staan strategische opgaven die brede herkenning krijgen, zowel binnen de Statenfracties, als onder de netwerkpartners. Elke partner in het netwerk heeft daarbij zijn eigen rol, eigen positie en eigen opvattingen. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid deze partners bij elkaar te brengen en te staan voor de provinciebrede belangen.

In het afgelopen jaar hebben we werk gemaakt van de vijf grote strategische opgaven. Een daarvan, de opgave energietransitie, is afgerond met het opleveren van de Regionale Energie Strategie. De uitvoering krijgt gestalte in het programma Energie en Klimaat. Gezien de actualiteit rondom stikstof is in de voorjaarsnota 2020 besloten om daar een nieuwe strategische opgave voor in te stellen.

Om de uitvoeringsprogramma's zichtbaar te maken in de begroting, is de in de voorjaarsnota 2020 besloten om de begroting 2021 ook geheel naar deze uitvoeringsprogramma's om te vormen. In de begroting hebben we een daarom een tabel opgenomen hoe de indeling van de begroting zich verhoudt ten opzichte van de vorige begroting.

Een belangrijke ontwikkeling in het afgelopen jaar is dat het groot project Marinierskazerne geen doorgang vindt. In een intensief traject van enkele maanden is een compensatiepakket samengesteld, dat er toe leidt dat het Rijk in de komende 10 jaar op tal van terreinen voor in totaal ca. € 650 miljoen in Zeeland gaat investeren. De economische impact daarvan voor Zeeland is groot. In de paragraaf 'Wind in de zeilen' in de begroting hebben we aangegeven hoe de verschillende onderdelen uit het compensatiepakket zijn opgenomen in de begroting.

Tegelijkertijd zijn we in het afgelopen jaar geconfronteerd met COVID-19. Dat heeft bij de uitvoering van de begroting 2020 geleid tot vertraging in de uitvoering van de voorgenomen activiteiten. We verwachten dat ook in 2021 daar nog effecten van merkbaar zijn. In de najaarsnota 2020 gaan we daar nader op in.

De context van een (dreigende) economische crisis zorgt er voor dat we blijven streven naar het maximaal investeren. In de najaarsnota 2020 doen we daarom voorstellen om met de beschikbare middelen zo hoog mogelijk aan de wind te blijven zeilen, terwijl we wel ruimte houden voor nieuwe investeringen vanuit de opgaven. Hoe groot die toekomstige investeringen zijn weten we nu nog niet: alleen samen met onze netwerkpartners kunnen we daarin het verschil maken.

Gedeputeerde Staten van Zeeland

Vertaaltabel beleidsdoelstellingen

Vertaaltabel doelstellingen begroting 2021 ten opzichte van begroting 2020

In het coalitieakkoord hebben wij een onderscheid gedefinieerd tussen strategische opgaven en uitvoeringsprogramma's. Bij de opgaven gaat het om het vinden van oplossingen voor de grote vraagstukken die op ons afkomen. In de uitvoeringsprogramma's ligt het accent op de uitvoering van het beleid zoals dat nu geldt, en op de uitvoering die in de opgaven wordt ontwikkeld. Op dit moment sluiten de begrotingsprogramma's en de uitvoeringsprogramma's echter niet geheel op elkaar aan, wat tot verwarring kan leiden.

De uitvoeringsprogramma's kennen sterke inhoudelijke overlappen met de andere programma's en uiteraard ook met de strategische opgaven, die input leveren voor de uitvoering. Beleidsvelden die een directe wisselwerking met elkaar hebben zijn zoveel mogelijk geclusterd in de uitvoeringsprogramma's. In de zomernota 2019 hebben wij aangegeven hoe de uitvoeringsprogramma's inhoudelijk zijn opgebouwd.

In de voorjaarsnota 2020 is besloten om de begroting 2021 in lijn brengen met de beleidsvelden in de uitvoeringsprogramma's. Hieronder is een tabel opgenomen waarin de substantiële wijziging in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020 zijn opgenomen:

Begroting 2021	Waar opgenomen in begroting 2020
Programma 1: Grote projecten en strategische opgaven	Ongewijzigd
Programma 2: Woonplaats Zeeland	Programma 2: Fysieke leefomgeving
020101 Voorbereiding omgevingswet	020101
020102 Kwaliteitskust	020102
020103 Goed woon- en werkklimaat	020103
020104 Law Delta	NIEUW
020201 Water en bodem met kwaliteit	080104 Water en bodem met kwaliteit
020202 Deltawateren	080102 Deltawateren
020301 Ruimtelijke kwaliteit wonen	050109 Ruimtelijke kwaliteit versterken
020303 Ruimtelijke kwaliteit impuls bedrijventerreinen	050106 Provinciale Impuls Wonen

Programma 3: Balans in landelijk gebied	Programma 3: Landelijk gebied, natuur en landbouw
030101 Realisatie Natuurnetwerk	030101
030102 Natuurbeheer en Natuurbescherming	030102 natuurbeheer + 030104 natuurbescherming
030103 Natuurherstel	030103
030105 Natuurbeleving	030105
030106 Volhoudbare landbouw	030106
Programma 4: Ondernemend Zeeland	Programma 4: Regionale economie
040101 Arbeidsmarkt	040101
040102 Concurrentiepositie food	040102
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	040103
040104 Campus Zeeland	040104
040105 Innovatie infrastructuur en - fondsen	040105
040106 Zichtbaar Zeeland uitvoering	040106
040107 Circulaire economie	080105 Circulaire economie
040108 Concurrentiepositie logistiek	050108 Concurrentiepositie logistiek

Programma 5: Mobiliteit op maat	Programma 5: Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	050101
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	050102
050103 Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	050103
050104 Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners	050104
050105 Wegeninvesteringen	050105
050107 Uitvoering slimme mobiliteit	050107
Programma 6: Iedereen telt!	Programma 6: Culturele infrastructuur en monumenten
060101 Toekomstbestendige culturele infrastructuur	060101
060102 Cultureel erfgoed	060102
060103 Kunsten	060103
060104 (Talent)ontwikkeling	060104
060201 Evenementen	040106 Uitvoering Zichtbaar Zeeland
060401 Leefbaarheid - Brede welvaart, versterking zorginfrastructuur	050107 Maatschappelijk initiatief versterken
060402 Gezond leven	050110 Sport verenigt zeeland

Programma 7: Bestuur	Programma 7: Bestuur
070101 Interbestuurlijk toezicht	070101
070102 Samenwerkend bestuur	070102
070104 Signalerend bestuur	070104
070105 Weerbaar bestuur	070105
Programma 8: Energie op klimaat!	Programma 8: Klimaat en energie
080101 Uitvoering klimaatadaptie en voldoende zoet water	080101
080103 Energietransitie	080103

1.1 Grote projecten

Inleiding Grote Projecten

Met verschillende grote projecten wordt invulling gegeven aan de opgaven van de Provincie Zeeland. De grote projecten bedienen daarbij veelal meerdere maatschappelijke doelen. Hoewel de projecten in aard en karakter sterk van elkaar verschillen, hebben ze met elkaar gemeen dat het gaat om politiek belangrijke projecten, waarbij het financieel om grote bedragen gaat. Daarom worden de grote projecten en daarbij behorende baten en lasten expliciet zichtbaar gemaakt in de begroting. In verschillende mate bevatten de grote projecten ook financiële risico's. Doorgaans worden deze risico's opgevangen binnen de projecten. Als dit niet het geval is komen risico's nader aan de orde in de Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Grote projecten

- Waterdunen
- Natuurpakket Westerschelde
- Thermphos
- Zanddijk
- Traverse Kapellebrug
- Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Mijlpalen 2021

- Waterdunen: getijdenduiker volledig operationeel, overdracht gronden aan partners en afronding inrichting plangebied
- NPW: voortgang in uitvoering Hedwigepolder, Bath, Ossenisse en Zimmerman
- Thermphos: afronding van de sanering en financiële afwikkeling
- N673 Zanddijk: start voorbereiding fase 1 en start ontwerp
- Traverse Kapellebrug: voorlopig ontwerp omzetten naar definitief ontwerp
- Zeeuws Deltaplan Zoet Water: het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is gereed

Uitgangspunten grote projecten

- Afspraken vastgelegd in Kader Grote Projecten (2016, aangepast 8-6-2018)
- Versterking kaderstellende en controlerende rol PS
- PS bepalen of een project als "groot project" wordt aangemerkt
- Opdracht wordt in startnotitie vastgelegd
- Vier keer per jaar wordt gerapporteerd
- Besluitvorming PS bij afronding verschillende projectfasen

Kader grote projecten

Het Kader Grote Projecten beoogt de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten voor de grote projecten te versterken. Op basis van dit kader kan eenduidig worden vastgesteld of een project kan worden aangemerkt als groot. Verder zorgt het kader voor eenduidige en expliciete besluitvorming per projectfase. De voortgangsrapportages grote projecten zijn hier een uitvloeisel van en worden vier keer per jaar aan staten voorgelegd. Naast het kader is er ook een Handboek projecten en programma's dat fungeert als leidraad en hulpmiddel voor medewerkers die betrokken zijn bij projecten en programma's. Zowel het kader als het handboek zijn leidend bij de sturing op grote projecten.

Waterdunen

Omschrijving

Het project Waterdunen is een grote gebiedsontwikkeling van ruim 350 ha ten westen van Breskens. Kustversterking gaat hier gepaard met hoogwaardige verblijfsrecreatie en natuur- en landschapsontwikkeling. Het is daarmee te beschouwen als een voorbeeld van de Deltawerken 2.0. Waterdunen is een aansprekend project, waarin de kernwaarden van de Provincie tot uitdrukking komen: concreet, inspirerend, kleurrijk, eerlijke samenwerking, dienstverlenend, ambitieus, dynamisch en zelfverzekerd. Het wordt een bijzonder en aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten, met een aanzienlijke sociaaleconomische impuls voor de (krimp)regio. Waterdunen draagt met de getijdennatuur bij aan het natuurherstel van de Westerschelde. Vanaf 2013 wordt gewerkt aan de daadwerkelijke aanleg. Het grootste gedeelte van de (grond)werkzaamheden heeft al plaatsgevonden. In 2019 is de getijdenduiker voor het eerst geopend en stroomt er water uit de Westerschelde in en uit het gebied.

Risico's

Ook in 2021 wordt het risicodossier per kwartaal bijgehouden. De risicoanalyses leiden tot een optimalisatie van de beheersmaatregelen en vormen de input voor het benodigde bedrag voor de post onvoorzien in de GREX. De risicoanalyse vormt tevens input voor de planning, waardoor helder wordt wat het effect zal zijn van risico's op de planning. De belangrijkste risico's voor de uitvoering van het project Waterdunen zijn opgenomen in de GREX.

De risico's voor de beheerfase zijn meegenomen in de berekening van het provinciaal weerstandsvermogen en zijn geen onderdeel van de GREX.

Genomen besluiten

De scope van het project Waterdunen is vastgelegd in het inrichtingsplan (Gedeputeerde Staten, 2009), dat als onderlegger heeft gediend voor het door Provinciale Staten op 1 oktober 2010 vastgestelde inpassingsplan. Als gevolg van grondonderhandelingen en een nadere detaillering richting uitvoering heeft een aantal wijzigingen in de scope plaats gevonden, die in de 1e herziening van het inpassingsplan (PS, 13 december 2013) zijn vastgelegd. In de PS vergadering van 4 november 2016 is de GREX 2017 vastgesteld, waarin de knip tussen uitvoering (GREX) en beheer (provinciale begroting) is geëffectueerd. De laatst vastgestelde GREX 2020 dateert van de PS vergadering van 13 december 2019. Een geactualiseerde GREX 2021 wordt naar verwachting voorgelegd in de PS vergadering van december 2020.

Doelstellingen

Een oplossing voor kustveiligheid

Dijken en duinen ter hoogte van Breskens zijn versterkt.

In het kader van het project Zwakke Schakels, op basis waarvan de kustversterking bij Waterdunen is uitgevoerd, is als doel gesteld dat de veiligheid voor 200 jaar is gegarandeerd. Op basis van recente inzichten in klimaatverandering is het de vraag of een garantie voor een dergelijke periode houdbaar blijft.

Een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied

Door de combinatie van kustversterking, (recreatie) natuurontwikkeling en hoogwaardige verblijfsrecreatie ontstaat een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten. Dit zal leiden tot seizoenverlenging en een aanzienlijke sociaaleconomische impuls voor de (krimp)regio.

Acties

Aanleg van recreatieve paden

Communicatie over de uitvoering en beleving van Waterdunen

Met de betrokken partners wordt gewerkt aan de gebiedsidentiteit en de promotie van het gebied.

Overdracht van de gronden en het beheer aan de partners

Natuurherstel van de Westerschelde

De Westerschelde-natuur is versterkt.

Met de getijdennatuur, een groot slikken- en schorregebied, draagt Waterdunen bij aan het met België afgesproken natuurherstel van de Westerschelde.

Acties

Getijdenduiker volledig operabel

Met het Waterschap Scheldestromen worden de aanpassingen aan de getijdenduiker doorgevoerd.

Natuurpakket Westerschelde

Omschrijving

Het programma Natuurpakket Westerschelde richt zich op het realiseren van 600 ha estuariene natuur, volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005), in lijn met de ontwikkelingsschets 2010. Een centraal beoogd effect is natuurherstel van de Westerschelde. Ook wordt gewerkt aan nevenopgaven zoals landbouwflankerend beleid, de ontwikkeling van het Grenspark Groot Saeftinghe en de regionale impulsen voor de gemeenten Hulst en Sluis.

Inmiddels zijn de projecten Perkpolder, Zwin, Baalhoek en Knuitershoek gereed. De projecten Hedwige, Bath en Ossenissee zijn in uitvoering en het project Zimmerman verkeert in de voorbereidende fase.

Ten aanzien van natuurontwikkeling zal het meerdere jaren duren om definitief vast te stellen of alle beoogde estuariene natuur ter plaatse is gerealiseerd. Ten behoeve hiervan zijn monitoringsonderzoeken opgezet.

Risico's

- Een politiek/bestuurlijk risico voor het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit en de Provincie is dat de afgesproken 600 ha estuariene natuur niet wordt gerealiseerd.
- Er zijn juridische risico's die de realisatie van projecten in gevaar kunnen brengen, variërend van het niet verkrijgen van verlengingen van vergunningen, het niet voldoen aan vergunningsvoorwaarden etc.; In de loop van 2019 zijn PFAS en de vernietiging van de PAS door de Raad van State er bijgekomen. Op dit moment brengt dit de doelstellingen nog niet in gevaar.
- Er zijn risico's met betrekking tot fouten of nalatigheden die verwijtbaar zijn als gevolg waarvan het Rijk toch financiële claims bij de Provincie neerlegt;
- Er zijn risico's op conflicten tussen stakeholders waardoor de realisatie van het programma in gevaar komt.

Genomen besluiten

- Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium;
- Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde;
- Brief van 8 november 2016 over de voortgang van het Natuurpakket Westerschelde aan PS;
- Brief van 7 september 2017 Nota herijking Natuurpakket Westerschelde aan PS.

Doelstellingen

Realiseren van ten minste 600 ha estuariene natuur conform de Herijking Natuurpakket Westerschelde

- Hertogin Hedwigepolder (350 ha);
- Uitbreiding Zwin (22 ha);
- Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha);
- Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha);
- Landbouwflankerend beleid (subsidie € 8,05 mln. en grondruilbank € 4,95 mln.);
- Overige afspraken (Grenspark Groot Saeftinghe, regionale impuls Hulst en Sluis en de monitoring).

Acties

Afronding van het natuurgedeelte van het deelproject Waterdunen (zie betreffende beschrijving groot project)

Opvolgen van realisatie van de projecten Hedwigepolder, Bath en Ossenissee conform planning bij gunning.

Voortgaan met de voorbereiding van het project Zimmerman en uitwerken optionele projecten.

Aanpassing Rijksinpassingsplan Hedwigepolder in verband met recreatieve voorzieningen

Invulling geven aan de overige afspraken (landbouwflankerend beleid, Grenspark, regionale impuls Hulst en Sluis)

Thermphos

Omschrijving

In 2012 is Thermphos failliet gegaan. Thermphos was de enige overgebleven fosfor producent in Europa. Het is de eerste en enige locatie ter wereld waar het fosfor(slik) ook echt wordt opgeruimd. Dat blijkt een stuk weerbarstiger dan verwacht.

In 2014 is door Provincie Zeeland en N.V. Zeeland Seaports (ZSP), nu North Sea Port S.E., een deal met curatoren gemaakt. Er is uit de boedel een bedrag ad € 35 miljoen ontvangen voor de fase van veiligstelling van het Thermphos terrein. Dit houdt in het opruimen van de fosfor en het (bereikbare) radioactieve materiaal. Hier tegenover staat dat alle verplichtingen van de curatoren zijn overgenomen. Ten behoeve van de sanering heeft ZSP een dochtermaatschappij opgericht: Van Citters Beheer B.V. (VCB). VCB heeft een projectorganisatie, die de uitvoering van de werkzaamheden aanstuurt.

Voor de uitvoering van de saneringsactiviteiten werd in 2014 een Turnkey-overeenkomst (TKO) met een aannemerscombinatie afgesloten. Daarbij werd afronding voorzien in mei 2016. Door diverse problemen is deze datum ver overschreden. In maart 2017 heeft VCB besloten de TKO te ontbinden en is een nieuw Plan van Aanpak opgesteld, gebaseerd op een totale sanering van het voormalige Thermphos-terrein.

Het kabinet heeft in 2017, naar aanleiding van vragen vanuit Zeeland, besloten een commissie onder leiding van de heer Samsom in te stellen om onderzoek te doen naar de sanering van het Thermphos-terrein en te bezien of en zo, ja welke Rijksbetrokkenheid wenselijk is. Op 30 juni 2017 heeft de commissie haar opdracht ontvangen en die vervolgens vanwege de urgentie die werd gezien in zeer hoog tempo uitgevoerd. Op 23 augustus is het advies van de Commissie Samsom, onder de titel 'Saneren doe je samen', aan de Tweede Kamer en de Provincie Zeeland gestuurd.

Als uitvloeisel van het rapport Samsom is in december 2017 door het Rijk, ZSP en de Provincie Zeeland de financiële overeenkomst sanering Thermphos ondertekend. In deze overeenkomst hebben de drie partijen afspraken gemaakt over het ter beschikking stellen van een taakstellend budget van € 129,5 miljoen. In deze overeenkomst is in artikel 5 opgenomen dat financiële tegenvallers en meevallers ten opzichte van het taakstellende budget door Partijen in gelijke delen, namelijk ieder voor 1/3 deel, worden gedeeld. Door ondertekening van de financiële overeenkomst staat de Provincie Zeeland dus voor 1/3 garant voor eventuele tegenvallers, die de risicoreserve van € 17,8 miljoen (als onderdeel van het totale taakstellende budget 129,5 miljoen) te boven gaan, bij de sanering Thermphos. Begin 2018 is de Samenwerkingsovereenkomst tussen de partijen gesloten en zijn de benodigde middelen daadwerkelijk beschikbaar gekomen. Gezien de financiële bijdrage en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor mee- en tegenvallers zal de Provincie als mede-opdrachtgever moeten sturen op de opdracht voor de sanering, de kosten en de risicobeheersing. Om hieraan invulling te geven worden kwartaalrapportages opgeleverd door VCB. Samen met het Rijk (ministerie van I&W) en ZSP is verdere invulling gegeven aan de eisen die aan deze rapportages worden gesteld en zijn hierover afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst opgenomen. VCB levert deze kwartaalrapportages en de stuurgroep 'Sanering voormalig Thermphos terrein' stelt de kwartaalrapportages vast, conform de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst.

Risico's

De Commissie Samsom verwacht - met de nodige voorzichtigheid - dat voor de sanering in totaal € 129,5 mln. benodigd is vanaf 1 april 2017. De Commissie baseert dat bedrag op de base case qua kosten uit het Fakton-rapport, € 106,5 mln., aangevuld met een risicoreserve van € 17,8 mln. en daarbovenop nog de indexering tot en met 2020 van in totaal € 5,2 mln. Het beeld van de commissie is dat hiermee een realistische kostenschatting is gepleegd. Aan de dekking van deze kosten dragen drie partijen bij: Provincie Zeeland, Rijk, Zeeland Seaports. De verdeling van de bijdragen is door de partijen vastgelegd in de 'financiële overeenkomst sanering Thermphos'.

Er is een risico van budget- en tijdsoverschrijding van de sanering. Indien één van deze of beiden plaatshebben dan zullen er meerkosten optreden. Deze worden dan door de drie financierende partijen ieder voor 1/3 gedragen. De Provincie Zeeland staat op dit moment garant voor een derde van deze optredende meerkosten.

Genomen besluiten

- Overeenkomst van oktober 2014 tussen curatoren Thermphos, ZSP en Provincie Zeeland betreffende onder meer de sanering en opruiming van het bedrijfsterrein van Thermphos en de overdracht van rechten van erfpacht en opstal.
- Overeenkomst van oktober 2014 tussen ZSP en Provincie Zeeland, ter zake van de sanering van het Thermphos-terrein in Vlissingen.
- Op 16 juni 2014 hebben Provinciale Staten besloten geen bedenkingen te hebben tegen de overeenkomsten zoals die toen voorlagen.
- Statenvoorstel beschikbaar stellen van € 1,1 miljoen 18 november 2016.
- Statenvoorstel beschikbaar stellen van € 2,5 miljoen 13 januari 2017.
- Statenvoorstel Plan van Aanpak VCB 21 april 2017.
- Statenvoorstel beschikbaar stellen van € 4,5 miljoen van 9 juni 2017
- Statenvoorstel implementatie van het rapport 'Saneren doe je samen' (commissie Samsom) en de dekking van de provinciale middelen op 3 en 10 november 2017

Doelstellingen

Het voormalige Thermphos terrein is gesaneerd door Van Citters Beheer

Onder saneren verstaan we hierbij het volgende:

Ontvlechten, ontmantelen en slopen van de zich installaties en gebouwen op het terrein, inclusief fundaties, wegen en ondergrondse infrastructuur tot een diepte van 2 meter onder maaiveld, zodanig dat het terrein na afloop van de werkzaamheden geschikt is voor nieuwe uitgifte als haven- en/of industrieterrein milieu categorie 5.

Hierbij is het uitgangspunt dat het terrein milieu- en omgevingsveilig is volgens geldende wet- en regelgeving en de bodemkwaliteit voldoet aan de klasse industrie. De sanering wordt uitgevoerd door Van Citters Beheer.

Acties

Van Citters Beheer in staat stellen de sanering onder de meest optimale omstandigheden de sanering uit te voeren.

Van Citters Beheer voert de sanering uit in opdracht van de drie financierende partijen – Rijk, North Sea Port en de Provincie Zeeland.

Tijdige financiering aan VCB door de drie financierende partijen.

Na vaststelling door de stuurgroep 'Sanering voormalig Thermphos terrein' van de kwartaalrapportages van Van Citters Beheer worden, per kwartaal, middelen beschikbaar gesteld ten laste van de voorziening Thermphos.

De speciaal voor deze sanering ingestelde stuurgroep en bestuurlijk overleg zullen aan de hand van maand- en kwartaalrapportages toezicht houden op de vastgestelde scope, planning, financiën en voortgang.

De stuurgroep komt per kwartaal bijeen om de toezichtrol uit te oefenen en te zorgen dat na vaststelling van de kwartaalrapportages financiën beschikbaar komen voor de sanering.

In 2021 start de 'nazorgfase', nadat naar verwachting de sanering eind 2020 is afgerond

Hierin zal o.a. de afhandeling van de financiën plaatsvinden, conform de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst. (SOK)

Zanddijk

Omschrijving

De provinciale weg Zanddijk- Molendijk (N673) naar Yerseke kent in de huidige vorm ernstige knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud. De N673 is gecategoriseerd als gebiedsontsluitingsweg (1 rijstrook per rijrichting, 80km/u) en van groot belang voor de ontsluiting van Yerseke en de (groeierende) bedrijvigheid daar.

De N673 heeft een aantal knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud. Op de Zanddijk-Molendijk tussen de rijksweg A58 en de rotonde in Yerseke hebben vanaf 2008 in totaal 72 ongevallen plaats gevonden, waarvan 1 met dodelijke afloop en 12 met letsel. De N673 is op dit moment niet ingericht volgens de Basiskenmerken Wegontwerp van het CROW en de ontwerprichtlijnen behorend bij die functie. De weg en berm zijn te smal, bochten zijn te krap en op delen is sprake van een te steil talud. In verband met de (on)veiligheid is in september 2019 een maximumsnelheid van 60 km/h ingevoerd.

De N673 is ook een drukke weg: per dag passeren 9.580 (Zanddijk) motorvoertuigen (op basis van de verkeersstromenkaart 2018), waaronder veel vrachtwagens (circa 15%). Volgens de verkeersprognose zal het verkeer tot 2030 groeien tot ca. 12.000 mvt/etm. Dit komt vooral voort uit een verdere uitbreiding van de bedrijventerreinen. Verder is de N673 niet overal meer in beste doen: op meerdere plekken is sprake van scheuren in het wegdek en de fundering. Dit leidt tot hoge onderhoudskosten.

De genoemde knelpunten zijn van dien aard, dat de N673 door Gedeputeerde Staten in 2017 in de top 3 is geplaatst van Zeeuwse wegen die met voorrang moeten worden opgeknapt, om veiligheid, bereikbaarheid en onderhoudssituatie structureel te verbeteren.

Risico's

De belangrijkste risico's in de definitie- en ontwerpfasen van het project zijn:

- * Langdurige onzekerheid over of toekenning van een lagere (of geen) cofinanciering vanuit het LVO voor de ongelijkvloerse spoor kruising;
- * De berekende bijdragen van derden worden niet geëffectueerd.
- * Extra voorzieningen nodig voor kruising leidingenstraat en/of hoogspanningslijnen;
- * Onvoldoende capaciteit (kwantiteit en kwaliteit) bij projectteam.
- * Gebrek aan draagvlak in de omgeving, wat zich uit in weerstand tegen het project.

Als belangrijke risico's in de voorbereidings- en uitvoeringsfasen worden nu onderkend:

- * Onverwacht aantreffen van en/of schade aan archeologie, cultuurhistorische elementen.
- * natuur (stikstof/PAS), bodemwaarden, bodemverontreiniging (PFas, pesticiden), waterkeringen, kabels en leidingen;
- * Vertraging als gevolg van juridische procedures bij grondverwerving of in planologisch traject;
- * Meerwerkclaims

Genomen besluiten

GS

- * Principe definitief plan voor uitvoering van een eerste fase volgens tracé 3c is door GS op 27 september 2017 vastgesteld;
- * In 2018 heeft GS besloten fase 1 vooralsnog niet uit te voeren en eerst een verdiepende studie uit te voeren naar de mogelijkheden van een totaaloplossing.
- * De eindrapportage van deze verdiepingsstudie is door GS op 21 mei 2019 vastgesteld.
- * In september 2019 heeft GS besloten om nog geen voorkeur alternatief vast te stellen maar eerst in overleg te gaan met het ministerie van IenW over cofinanciering door het Rijk.
- * Op 3 december 2019 heeft GS besloten dat alternatief Bruin het voorgenoemde voorkeursalternatief is en te starten met een informele inspraakprocedure.
- * Op 9 juni 2020 heeft GS besloten om aan PS een Startnotitie voor het tracé Roze-Zwart aan te bieden

PS

* Beschikbaarstelling voorbereidingskrediet van € 1,1 mln.(PS 10-11-17 € 800.000 en PS 8-6-18 aanvulling met € 300.000)

* PS hebben op 3 juli 2020 een extra Commissie Economie gehouden, om met belanghebbenden in gesprek te gaan.

Doelstellingen

De verkeersveiligheid is verbeterd, de bereikbaarheid van Yerseke is vergroot en er is minder onderhoud nodig voor de N673.

Meekoppel kansen zijn benut ter verbetering van de spoorveiligheid en de behartiging van de belangen van de omgeving

Acties

In 2021 wordt verder gewerkt aan de zaken die ook in de fasering op zijn genomen. Daarbij zal worden gewerkt volgens het Handboek Projecten en Programma's, dat door Provinciale Staten is vastgesteld.

Fase 1A

* Definitiefase: oktober 2020 - maart 2021

* Ontwerpfase: oktober 2020 - maart 2021

* Voorbereidingsfase: april 2021 – december 2023 (zonder beroepsprocedures)

Fase 1B

* Definitiefase: oktober 2020 - maart 2021

* Ontwerpfase: oktober 2020 - maart 2021

* Voorbereidingsfase: april 2021 – juni 2022 (zonder beroepsprocedures)

Fase 2

* Definitiefase: oktober 2020- februari 2021

* Ontwerpfase: maart 2021 – februari 2022

De hier opgenomen planning, zoals die ook is voorgelegd aan Provinciale Staten, gaat uit van een besluit door PS op 25 september 2020. PS zal het Statenvoorstel echter later behandelen. Nadat PS een besluit hebben genomen, zullen de consequenties hiervan in de planning moeten worden verwerkt.

Traverse Kapellebrug

Omschrijving

De Traverse Kapellebrug (N290) bestaat uit een langgerekte lintbebouwing met een zeer hoge verkeersintensiteit w.o. veel vrachtverkeer. De hoge intensiteiten veroorzaken geluidhinder, trillingen, een moeilijke oversteekbaarheid en verkeersonveiligheid in de kern. De verwachting is dat de intensiteiten nog verder toenemen door uitbreiding van (logistieke) bedrijventerreinen nabij Hulst en groei van de Antwerpse haven. Gezien het hoge aantal voertuigen van 11.500 per werkdag met 12% vrachtverkeer staat de leefbaarheid behoorlijk onder druk. In het weekend is het vanwege kooptoerisme eveneens zeer druk.

De weg is toe aan volledige reconstructie die is opgenomen in het beheerkader in 2021. De kosten daarvan worden geraamd op € 2,3 miljoen en zijn reeds verwerkt in de begroting. De noodzakelijke rehabilitatie biedt kansen om de weg binnen de kom van Kapellebrug veiliger te maken voor automobilisten, fietsers en voetgangers (werk met werk maken). Om de negatieve consequenties van het verkeer te reduceren zijn extra maatregelen nodig gericht op het verlagen van de snelheid en een eenduidiger verkeersbeeld. Er is een totaalplan ontwikkeld inclusief rehabilitatie en vernieuwing van de riolering door de gemeente Hulst. De kosten zijn berekend op € 5,6 miljoen (prijspeil 2019) in de maximale variant -/ -15%/+ /+ 25%). De gemeente Hulst draagt bij in de kosten van de riolering. Daarnaast zal de gemeente financieel extra bijdragen als gevolg van de meerwaarde die gecreëerd wordt binnen de bebouwde kom van de gemeenten via fiets- en wandelpaden, perceelontsluitingen en groenvoorziening.

Risico's

- Nadere detaillering van het project kan leiden tot een hogere raming van de kosten, temeer daar de verkeerssituatie complex is en er (nog) geen alternatieve omleiding is.
- Schadeclaims aan het tracé door gevestigde ondernemers vanwege omzetsderving.
- Ontbreken gekwalificeerde interne projectleider tot op dit moment waardoor de planning in gevaar komt.

Genomen besluiten

- Provinciale Staten hebben in juli 2020 het benodigde krediet ter beschikking gesteld en besloten dat de Traverse Kapellebrug een groot project is.

Doelstellingen

Een leefbare en verkeersveilige traverse door Kapellebrug met ruimte voor fietsers en voetgangers en verkeer dat gestimuleerd wordt zich aan de maximumsnelheid te houden

Acties

- Opzetten projectorganisatie, w.o. een senior projectleider, samen met de gemeente Hulst
- Overeenkomst afsluiten met de gemeente Hulst en enkele ondernemers langs het tracé
- Voorlopig ontwerp omzetten naar een definitief ontwerp.
- Ontwikkeling oplossing voor het doorgaand (vracht)verkeer dat tijdens de werkzaamheden niet door de kern kan rijden.

Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Omschrijving

We merken allemaal dat het weer extremer wordt. Langdurige droogte en hevige hoosbuien komen steeds vaker voor. Zoet water is daardoor niet altijd voorradig op het moment dat je het nodig hebt. Boeren en fruitteilers merken dit direct bij de teelt van hun gewassen. Ook natuurgebieden hebben steeds vaker last van droogte of wateroverlast. Daar willen we wat aan doen. In het Zeeuws Deltaplan werken tal van partijen samen om ervoor te zorgen dat vraag en aanbod van zoet water meer in balans komen.

Positie zoet water binnen het Deltaprogramma

Zoet water heeft ook landelijk de aandacht. Binnen Deltaprogramma van de Deltacommissaris, worden diverse maatregelen uitgewerkt om ervoor te zorgen dat Nederland ook in de toekomst over voldoende zoetwater blijft beschikken, ook in droge perioden. Landelijk is er o.a. veel aandacht voor de verdeling van zoet rivierwater. Zo lopen er onderzoekstrajecten van de waterschappen en Rijkswaterstaat in de Zuidwestelijke Delta (om in de regionale watersystemen meer water vast te houden).

Situatie in Zeeland

Vergeleken met andere regio's heeft onze provincie slechts zeer beperkt eigen aanvoer van zoet water. Voor een groot deel zijn we aangewezen op regenwater. Daarnaast is verzilting een specifiek aandachtspunt.

Voor Zeeland kijken we daarom ook naar andere maatregelen. En werken we aan een eigen traject om te zorgen voor een robuuste zoetwatersituatie. Dat begon al in 2014 met de Proeftuin Zoet Water: een projectenprogramma met een innovatief onderzoekend karakter, gericht op zelfvoorziening. Daarnaast lopen er nog veel meer pilots en onderzoekstrajecten. Binnen het Zeeuws Deltaplan Zoet Water (ZDZW) willen we die trajecten samenbrengen en resultaten delen.

Doelen

Doel van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is om Zeeland in 2050 weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten. Die ambitie is voor heel Nederland in september 2019 is bepaald in het Bestuurlijk Platform Zoet Water (BPZ). De actuele zoetwatersituatie, die door autonome ontwikkelingen van zeespiegelstijging en klimaatverandering onder druk staat, zal via een actieve aanpak bestendig en zo mogelijk verbeterd moeten worden.

Naar verwachting zal de hoeveelheid neerslag op jaarbasis toenemen en groter zijn dan de totale vraag. Dat geeft hoop dat we de Zeeuwse zoetwatersituatie stabiel kunnen houden. Er is daarbij echter wel sprake van grote lokale verschillen. Per gebied liggen er specifieke kansen en aanpakken. Efficiënter omgaan met water kan immers op meerdere manieren, waarbij je kijkt naar vraag en aanbod. De oplossing kan liggen in technische aanpassingen van het watersysteem, maar ook in sociaal-economische transitie, teeltaanpassingen of innovatief en ruimtegebruik. We streven ernaar om het innovatieperspectief en de veerkracht bij gebruikers van zoet water te vergroten.

Acties

Beoogd projectresultaat is een Zeeuws Deltaplan Zoet Water, bestaande uit:

- een kansenkaart voor regionale watergebruikers: een gebiedsspecifiek overzicht (zo mogelijk op kaart vastgelegd) van perspectiefvolle maatregelen;
- een breed gedragen strategie (leidende principes) om Zeeland in 2050 weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten;
- een uitvoeringsprogramma voor betrokken partijen voor de periode 2021-2027, mede als inzet voor (landelijke) discussies rond aanpak en verdeling van middelen; en
- een subsidieprogramma, gericht op de uitvoering van perspectiefvolle maatregelen.

Op basis van de bij partijen beschikbare kennis en informatie en de resultaten van lopende en nieuw te starten onderzoekstrajecten worden bespreeknotities opgesteld, als bouwstenen voor het ZDZW.

De belangrijkste issues, te maken keuzes/afwegingen worden in een zogenaamde kadernotitie samengevat. De kadernotitie zal ook ingaan op de selectie van prioritaire gebieden. De kadernotitie wordt voor consultatie voorgelegd aan de achterbannen en bestuurders.

Risico's

Binnen het projectplan zijn risico's onderkend met name qua kwaliteit en tijd. Deze risico's zijn aangedragen en besproken binnen de (externe) werkgroep. De risico's zijn ook in NARIS opgenomen.

Genomen besluiten

- Motie PS "Deltaplan Zoetwater" d.d. 10-11-2017
- PS besluit "Zomernota 2019 Samen verschil maken in Zeeuwse opgaven" d.d. 15-11-2019: Zeeuws Deltaplan Zoet Water benoemd als groot project.
- Op 29 mei 2020 hebben Provinciale Staten op basis van de "startnotitie Zeeuws Deltaplan Zoet Water" tot de start van dit grote project besloten.
- Op 25 september 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met de afronding van de definitiefase van het project en de overgang naar de onderzoek- en planvormingsfase.

Doelstellingen

Zeeland is in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten

Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water kent voor Zeeland dezelfde doelstelling als de ambitie die voor heel Nederland, in september 2019, is bepaald in het Bestuurlijk Platform Zoet Water (BPZ).

Wat mag het kosten ?

* 010103 - MAR- Kazerne

De aframing van de middelen evenals de financiële gevolgen van het compensatiepakket Marinierskazerne (Wind in de Zeilen) worden via de begrotingswijziging, volgend uit de Najaarsnota 2020 verwerkt.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021
Lasten	
010101-Waterdunen	123
010102-Natuurpakket Westerschelde	23.623
010103-MAR-kazerne	803
010105-Zeeuws Deltaplan ZW	345
019999-Ambtelijke inzet	1.796
Totaal Lasten	26.689
Baten	
010101-Waterdunen	5
010102-Natuurpakket Westerschelde	23.623
010103-MAR-kazerne	618
Totaal Baten	24.246
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.444
Onttrekkingen	
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	-2.754
Toevoegingen	
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	808
Mutaties reserves	-3.562
Resultaat na bestemming	-6.006

1.2 Strategische opgaven

Inleiding Strategische opgaven

Vijf grote opgaven, met brede interne en externe erkenning, vormen voor 2021 de strategische opgaven. Dat zijn de aanpassing van Zeeland aan het veranderende klimaat, de omslag naar slimme mobiliteit, het imago van Zeeland – mede vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt –, de ruimtelijke kwaliteit van Zeeland en de Zeeuwse Stikstofaanpak. Deze opgaven vormen de strategische agenda waar wij ons extra voor willen inzetten, en waar we de samenwerking zoeken met iedereen die zich daar samen met ons voor in wil zetten. De manier waarop we dat doen – netwerksturing – is beschreven in de notitie “veranderende werkwijzen”, die Provinciale Staten in april 2019 hebben vastgesteld.

In de begroting 2017 hebben wij een begin gemaakt met opgavegericht werken door een vijftal maatschappelijke opgaven te benoemen en in de begroting 2019 is dit uitgebreid tot het werken aan 11 opgaven, die de volledige breedte van de provinciale ambities dekken. Vanuit het coalitieakkoord Samen Verschil Maken en vanuit de notitie “veranderende werkwijzen” is gekozen voor een select aantal strategische opgaven. In 2020 is na het vaststellen van de Regionale Energiestrategie de opgave Energietransitie overgegaan naar uitvoering vanuit het programma Energie en Klimaat.

De vijf strategische opgaven verkeren in verschillende mate van ontwikkeling. Dat betekent dat nog niet op alle opgaven duidelijk is wat we precies gaan doen. Natuurlijk zijn er beelden over de koers en accenten, zoals ook in het coalitieakkoord ‘Samen Verschil Maken’ uiteen gezet en zoals met richtingennotities door Provinciale Staten vastgesteld. De essentie van samenwerken is namelijk dat we op zoek gaan naar overeenstemming met de relevante partners, die ook hun eigen agenda’s en belangen hebben. Samen verschil maken lukt alleen als er consensus bestaat over hetgeen we met elkaar willen bereiken.

Uitgangspunt voor de strategische opgaven is dat de nadruk ligt op het samen verder brengen van de opgaven samen met de relevante partners en in samenwerking van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Hiervoor bestaan de opgaven uit kleine teams met een klein budget ten behoeve van het proces en uitwerking van de vraagstukken. Zeker is dat uit deze opgaven ook concrete uitvoering zal komen. Daarvoor kunnen voorstellen worden gedaan voor dekking uit de investeringsagenda, waarna de uitvoering binnen de uitvoeringsprogramma’s wordt opgepakt.

Hierna wordt per strategische opgave een omschrijving, de ambitie, de inzet en het proces omschreven.

Klimaatadaptatie

Omschrijving

In 2014 is het nationale Deltaprogramma gepresenteerd, een visie van de gezamenlijke overheden in Nederland op de vraag hoe Nederland zich beschermt tegen klimaatverandering. Het Deltaprogramma is een visie voor 2050, met een doorkijk naar 2100.

Het voorkeursscenario voor de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie stelt de ruimtelijke inrichting van Nederland centraal. In 2050 moet de ruimte in ons land, en dus ook Zeeland, zodanig zijn ingericht dat we voorbereid zijn op extreme regenval, langdurige droogte, een grotere kans op hittegolven en een toename van het overstromingsrisico. Zeeland dient dan voorbereid te zijn, zodat extreem weer niet tot grote schade en maatschappelijke ontwrichting leidt. Om dat doel te halen dient er in 2021 een adaptatiestrategie te zijn geformuleerd en geborgd, die vervolgens via concrete maatregelen wordt uitgevoerd. De strategische opgave “Klimaatadaptatie” richt zich daarmee op het opstellen van een Regionale Klimaatadaptatiestrategie.

De klimaat adaptatiestrategie kent een sterke relatie met het Zeeuwse Deltaplan Zoetwater. Het Zeeuwse Deltaplan Zoetwater (zie ook Groot Project), zal als bouwsteen voor de opgave Klimaatadaptatie dienen. De Herijking van het Deltaprogramma kent het schaalniveau van heel Nederland en het gebied Zuidwestelijke Delta. Dit proces volgt een eigen planning en doorlooptijd.

Ambitie

Klimaatadaptatie is een opgave van iedereen in Zeeland. Zeeland, met haar ligging in de Zuidwestelijke Delta, is een regio waar alles samen komt: zeespiegelstijging, wateroverlast, hitte en droogte. Met als gevolg toenemende verzilting en het zoeken naar evenwicht tussen water vasthouden en water afvoeren. Dit raakt veel sectoren, aanpassen aan veranderende klimaatomstandigheden doe je daarom niet alleen. Dit vertaalt zich in de ambitie om begin 2021 een gezamenlijke Zeeuwse Klimaatadaptatiestrategie te hebben. Hierbij hoort ook een uitvoeringsprogramma, waarin concrete maatregelen worden voorgesteld.

Inzet

De opgave Klimaatadaptatie komt voort uit bovengenoemde Deltaprogramma. Hier wordt via een aantal stappen naar een Klimaatadaptatie Strategie Zeeland (KaSZ) toegewerkt. Alle Zeeuwse overheden hebben in 2019 een klimaatstresstest uitgevoerd. Hieruit is een beeld ontstaan van de effecten van klimaatverandering op de eigen organisatie en het totale grondgebied Zeeland. Aansluitend is eind 2019 begonnen met het voeren van de Risicodialoog. De dialoog zet in op twee punten: enerzijds het vergroten van bewustwording in de samenleving en anderzijds de basis leggen voor de strategie en uitvoeringsagenda. De risicodialoog biedt inzicht in welke kwetsbaarheden acceptabel zijn en welke om actie vragen. Concreet gaat het hier om het verschil tussen risico's die Zeeland wil vermijden (grote schade, kans dat er slachtoffers vallen, maatschappelijke ontwrichting) en risico's die 'hinderlijk' zijn (tijdelijke hinder, geen slachtoffers, geen schade).

Klimaatadaptatiestrategie

In 2020 en begin 2021 gaat de aandacht vervolgens met name uit naar het opstellen van de Strategie en uitvoeringsprogramma: De kennis van de klimaatstresstesten en de opbrengst uit de risicodialoog worden samengebracht in een KaSZ. Hierin wordt tevens de opgedane kennis uit al uitgevoerde projecten meegenomen. De strategie bestaat uit drie onderdelen: (1) de Zeeuwse strategie, (2) de lokale strategie en (3) aanbevelingen voor nader onderzoek of toekomstige vervolgacties. Deze zullen doorvertaald worden in de omgevingsvisie, omgevingsverordening en een uitvoeringsprogramma.

Er zijn een tweetal onderwerpen waar specifieke aandacht naar uitgaat omdat de Provincie daarin een bepalende rol vervult. Het eerste is het programma Regionale Keringen. In 2020 is het stelsel van regionale keringen vastgesteld en van een norm voorzien. Dit maakt onderdeel uit van het onderdeel overstromingen in de adaptatiestrategie. Het tweede is Zoetwater.

Deltaplan Zoetwater

Met betrekking tot het deltaplan zoetwater is in de afgelopen jaren de proeftuin zoetwater gestart. Hierin wordt op diverse locaties in Zeeland, samen met ondernemers, waterbeheerders, gemeenten en onderzoeksinstituten via praktijkonderzoek in pilots kennis opgedaan om waterbeschikbaarheid te vergroten. In het Deltaplan Zoetwater wordt de opgedane kennis samengebracht en ruimtelijk

vertaald naar geschiktheid in Zeeland. Dit vertaalt zich in een kanskaart. In 2020 is op basis daarvan onderzocht naar samenwerkingsverbanden om de kennis verder in praktijk te brengen. Tevens wordt een vergelijking gemaakt tussen de metingen van het zoet-zout grensvlak in de ondergrond uit 2017 en de huidige situatie.

Herijking deltaprogramma

Tussen bovengenoemde stappen zijn sterke dwarsverbanden. De opgave “klimaatadaptatie” is, zoals gezegd, onderdeel van een grotere maatschappelijke opgave. Tegelijkertijd vindt de herijking van het Deltaprogramma plaats. De herijking is een landelijk traject, waarbij voor Zeeland met name de gevolgen van zeespiegelstijging en zoet water beschikbaarheid belangrijke thema's zijn.

Relatie uitvoeringsprogramma

Gedurende het proces om te komen tot een klimaatadaptatiestrategie en een deltaplan zoetwater is er beperkte uitvoering. Ingezet wordt op maatregelen die altijd goed zijn en bij voorkeur meerdere opgaven dienen. Er lopen subsidies voor groene daken en groene schoolpleinen. De proeftuin zoetwater wordt voortgezet en mogelijk uitgebreid binnen de aanpak van het deltaplan Zoetwater. Daarnaast zijn er relaties met de uitvoering van de Zuidwestelijke delta en het regulier waterbeheer, beiden belegd in het programma Woonplaats Zeeland.

Proces

Klimaatadaptatie is een vraagstuk dat via netwerksturing wordt aangepakt. In de Zeeuwse Waterochtend zitten alle overheden in Zeeland die betrokken zijn bij water in het algemeen, en klimaatadaptatie in het bijzonder. Hier vindt afstemming en besluitvorming plaats over het proces. Elke partij heeft daarnaast haar eigen bestuurlijke besluitvorming. Elk klimaatthema kent een eigen bestuurlijke trekker. Samen vormen ze het bestuurlijk kernteam.

Nadat in 2019 de stresstesten zijn uitgevoerd, is de volgende stap in het proces van klimaatadaptatie om dit in de risicodialoog te vertalen. Deze stap is begin 2020 afgerond. In 2020 en begin 2021 worden stresstesten en dialoog opbrengsten omgezet in een strategie en uitvoeringsprogramma.

Voor het thema zoetwater vindt een compacter proces plaats. Uitgangspunt is het beleid uit het omgevingsplan: zelfvoorziening, met beperkte mogelijkheden voor externe aanvoer. Inzet is het vergroten van de zoetwaterbeschikbaarheid. Het najaar van 2019 is gebruikt om een start te maken om samen met de belangrijkste stakeholders de behoefte en wensen in kaart te brengen. De kennis en onderzoeksvragen worden begin 2020 omgezet in een kanskaart waterbeschikbaarheid. Samen met alle betrokkenen wordt op basis daarvan de opgedane kennis actief verder gebracht in gebieden waar dat kansrijk is.

Ruimtelijke kwaliteit

Omschrijving (legostenen)

Legostenen*:

- Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 inclusief Milieu Effect Rapportage (MER) en Zeeuwse Omgevingsverordening 2021
- Bouwstenen die worden ontwikkeld vanuit lopende pilots zoals de Veerse Meer visie, de woonvisie, de Regionale energiestrategie en de klimaatadaptatie strategie
- Inbrengen Zeeuwse standpunten bij de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Inzet op het NOVI - gebied Kanaalzone en wellicht de kustvisie
- BO MIRT en de opvolger daarvan, het BO voor de Omgevingsagenda Zuidwest

**gebaseerd op de tabel muv de strategische visie wonen, die zit bij fysieke leefomgeving*

Ambitie

Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Deze strategische opgave richt zich op het middels bouwstenen opstellen van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 en de bijbehorende Omgevingsverordening 2021 en deze te verbinden met de NOVI Omgevingsagenda landsdeel Zeeland/Zuid-Holland.

Daarmee heeft deze strategische opgave een dubbel doel namelijk:

- Uiterlijk op 1 januari 2022 een breed gedragen voor alle partijen bruikbare Zeeuwse Omgevingsvisie 2021, de bijbehorende Omgevingsverordening 2021 en Milieueffectrapportage vaststellen en in werking laten treden. Daarbij is het de uitdaging om het proces zo in te richten dat in gezamenlijkheid met alle partijen Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 wordt opgesteld. De werkvorm die door Provinciale Staten is vastgesteld is het opstellen van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 met behulp van bouwstenen. Deze bouwstenen krijgen door co-creatie samen met onze netwerkpartners vorm. Voor bouwstenen waar zich geen externe netwerkpartners hebben aangemeld als opstellers heeft de Provincie het initiatief genomen de bouwsteen samen met het netwerk op te stellen.
- Bij het opstellen van de Omgevingsagenda Zuidwest afstemmen met de Zeeuwse Omgevingsvisie en de inbreng die door de regionale overheden en maatschappelijke organisaties gegeven is.

Inzet

De Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening zijn in het stadium van opstellen. De werkwijze is bepaald, de basis voor de inhoud is verzameld en een eerste globale beoordeling van de milieueffecten wordt uitgevoerd. In de volgende stap wordt de inhoud in samenspraak met de partners omgevormd tot een integrale visie. Voor zover mogelijk worden ook (tussen)resultaten van andere lopende visietrajecten in de omgevingsvisie opgenomen. Ter verrijking van de visie wordt ook een enquête gehouden onder de Zeeuwse bevolking. In september en oktober 2020 wordt een eerste complete versie van de omgevingsvisie besproken met alle partijen in de ambtelijke en bestuurlijke integratiegroep. Na deze ronde worden een voorontwerp omgevingsvisie met voorontwerp omgevingsverordening en ontwerp MER afgerond. In januari 2021 worden deze vrijgegeven voor een brede achterbanraadpleging onder alle betrokken partijen, inclusief de gemeenteraden en Provinciale Staten. Na de achterbanraadpleging worden visie en verordening voltooid en volgt een formele inspraakprocedure en uiteindelijk vaststelling door Provinciale Staten. Het is de bedoeling dat de ontwerp Zeeuwse Omgevingsvisie 2021, samen met de ontwerp MER in mei 2021 ter inzage worden gelegd en eind 2020 definitief worden vastgesteld.

Parallel aan het traject van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 wordt de Omgevingsverordening 2021 opgesteld. In de Omgevingsverordening 2021 worden de provinciale belangen uit de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 juridisch geborgd. De huidige verordening is geanalyseerd en de nieuwe hoofdstructuur inmiddels gekozen. Momenteel wordt de omgevingsverordening Omgevingswet-proof gemaakt. De ontwerp Omgevingsverordening 2021 wordt gelijktijd met de omgevingsvisie ter inzage gelegd en vastgesteld. De Omgevingsvisie en -verordening dienen uiterlijk op 1 januari 2022 in werking te treden.

Met het Rijk en met de Provincie Zuid Holland wordt een Omgevingsagenda opgesteld in het kader van de NOVI. Daarin worden afspraken gemaakt over de integrale gebiedsagenda voor Rijk en regio. Onderdeel hiervan is de bestaande MIRT gebiedsagenda en het benoemen van de Kanaalzone en mogelijk ook de kustzone NOVI-gebied.

Proces

Na de vaststelling van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 inclusief de Omgevingsverordening 2021 en de MER volgt vrijwel gelijk een volgende fase van het proces. Er is immers gekozen voor een flexibel traject waarbij de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 een dynamisch document is waar eind 2021 al een aantal bouwstenen in zijn opgenomen maar waar na 2021 nog nieuwe bouwstenen aan zullen worden toegevoegd. Dat betekent een flexibel traject waarbij gelijk na de vaststelling van de Zeeuwse Omgevingsvisie/verordening gestart gaat worden met de volgende tranche. Nu is al bekend dat de Veerse Meer visie waarschijnlijk in de volgende tranche zal worden opgenomen.

De uitvoering van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 zal zitten in de uitwerking van de strategische lange termijn perspectieven uit de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 in programma's en projecten. Daar waar zaken juridisch geborgd moeten worden, zal dat via de Omgevingsverordening gebeuren. De omgevingsvisie zal een specifiek onderdeel bevatten waarin doelen, acties en uitvoering thematisch worden uitgewerkt. Daarin staan de hoofdlijnen voor bestaande en nieuwe programma's en projecten die bijdragen aan realisatie van de omgevingsvisie.

Netwerkpartners en wat zij hierin betekenen

De netwerkpartners van de Zeeuwse Omgevingsvisie bestrijken alle partijen die zich in Zeeland bezig houden met de fysieke leefomgeving. De partijen in het netwerk die betrokken zijn bij het opstellen van de bouwstenen van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 zijn:

- Overheden en semi-overheden: Rijk, Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, Gemeenten, RUD, GGD, VRZ, Impuls;
- Maatschappelijke organisaties: ZMF, landschapsbeheerorganisaties, diverse stichtingen zoals cultureel erfgoed;
- Bedrijfsleven: North Sea Ports, BZW, Vekabo, TOZ, Hiswa/Recron;
- Onderwijs en wetenschap: UCR, HZ, Scalda

Aan de partijen betrokken bij het netwerk is gevraagd om samen met ons de bouwstenen voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 op te stellen of om mee te denken met de opstellers van de bouwstenen. Voor het opstellen en meedenken hebben in totaal 103 deelnemers zich aangemeld. Daar waar er geen opstellers zijn gevonden is vanuit de provinciale organisatie het initiatief genomen om de betreffende bouwsteen uit te werken. Dat geldt voor de bouwstenen: leefbaarheid, bevolkingsontwikkeling, onderwijs, voorzieningen, woonomgeving en stedelijk groen, visserij, arbeidsmarkt en economie, milieu en geluid. Voor alle bouwstenen hebben zich meedenkers aangemeld. Ook bij het opbouwen van de visie uit de bouwstenen worden de opstellers en meedenkers betrokken.

Alle bouwstenen zijn besproken in de gebiedstafels en geïntegreerd in de ambtelijke en bestuurlijke integratiegroep. Onze netwerkpartners zijn daarin vertegenwoordigd. Naast de samenwerking in de gebiedstafels en integratiegroep wordt met de andere overheden samengewerkt in de werkgroep Omgevingsvisie van het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ). Het traject voor de Omgevingsverordening loopt parallel aan de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021. Het SPOZ wordt ook gebruikt om de concepten/ontwerp van de Omgevingsverordening 2021 met de andere overheden te bespreken. Tegelijk met de ontwerp visie zal het ontwerp van de verordening en de MER ter inzage gelegd worden.

Stikstof

Omschrijving

Door verbrandingsmotoren, industrie en uit landbouw komen stikstofverbindingen vrij. Deze verbindingen, NH₃ en NO_x, komen direct ofwel via neerslag terug in onze omgeving. Naast dat dit schadelijk is voor onze gezondheid, zorgt het in natuurgebieden voor een toename van vegetatie die van een voedselrijke omgeving houden. Daardoor ontstaat uiteindelijk een verarming van de natuur. Een verarming van natuur is op termijn ook schadelijk voor de economie. Landbouw en recreatie zijn immers gebaat bij een goede biodiversiteit. Om zowel economische ontwikkelruimte te behouden en de natuur te verbeteren werd in Nederland het PAS (Programma Aanpak Stikstof) ontwikkeld. De kern daarvan was dat door het nemen van herstelmaatregelen de natuur werd verbeterd en via maatregelen in verschillende

sectoren de uitstoot zou worden verminderd. Vooruitlopend daarop konden dan vergunningen worden verleend. De Raad van State deed op 29 mei 2019 uitspraak dat de PAS niet als kader mag worden gebruikt voor de vergunningverlening. Kern hiervan was dat zolang er geen borging en resultaat was van de voorgenomen maatregelen, er geen zekerheid bestond en er dus geen vergunningen verleend mochten worden. Nederland leefde op de pof.

Gezamenlijk met het Rijk en de andere provincies is daarom gestart met een nieuwe aanpak voor de opgave stikstof. Veel doen we gezamenlijk, maar de provincie Zeeland heeft ook haar eigen invulling daarvan: De strategische aanpak stikstof. Hierin wordt via 3 actielijnen gewerkt aan de doelstelling om op termijn een goede staat van instandhouding van de Zeeuwse natuur te hebben:

- Vermindering stikstofdepositie
- Versterken van de natuur
- Informatie, communicatie en vergunningverlening

Ambitie

Provincie Zeeland stelt, in lijn met de doelen die interprovinciaal zijn gedefinieerd, de volgende doelen centraal:

- Korte termijn (2020-2022) stikstofruimte genereren en systeem ontwikkelen waarmee vergunningen kunnen worden verleend voor nationale en regionale projecten, passend bij Zeeland.

- Lange termijn (2020-2050): realiseren van een goede ecologische toestand van onze natuur, door het toewerken naar een goede staat van instandhouding van de N2000 gebieden in 2050.

Dit doen we via een middellange termijn (2020-2030) en formulering van tussendoelen.

De gebiedsgerichte aanpak zal meerdere jaren vergen en bijdragen aan meerdere doelen:

- 1 Het bereiken van een significante daling van de stikstofdepositie, om de kwaliteit van stikstofgevoelige N2000-gebieden te versterken
- 2 Het verlagen van de stikstofdepositie om ontwikkelruimte te creëren
- 3 Verbinden aan integrale gebiedsontwikkeling / versterken of bevorderen transities

Inzet

Dit doen we door de inzet van een compacte opgave stikstof. De richt zich in eerste instantie op het realiseren van instrumenten voor vergunningverlening. Hierbij is er een sterke relatie met vergunningverlening. Tegelijk zet de provincie in op het bieden van kennis en informatie aan initiatiefnemers, met name daar waar het om complexe situaties gaat.

Naast de vergunningverlening, waardoor economische ontwikkelingen en bescherming van de natuur, samen doorgang vinden, wordt via de gebiedsgerichte aanpak de natuur robuuster gemaakt. De gebiedsgerichte aanpak is bedoeld om in en rond N2000 gebieden de natuur te versterken door middel van natuurontwikkeling en -herstel; om de bronnen in de buurt van N2000 gebieden aan te pakken en om de verbinding te leggen met andere opgaven in het gebied. Hierbij wordt met name aan koppeling aan hydrologische, klimatologische of economische maatregelen gedacht.

Een derde focus van inzet is de monitoring van stikstofdepositie. Via sensoren, satellietbeelden en meer metingen wordt gewerkt aan een betere validatie aan de modellen. Monitoring draagt tevens bij aan draagvlak: direct het effect kunnen zien van een maatregel werkt positief. Tot slot is een belangrijk punt van inzet de buitenlandse problematiek. Het merendeel van de stikstof in Zeeland is afkomstig uit het buitenland en (internationale) scheepvaart. Zonder aanpak daar is het moeilijk de doelen te halen.

Naast personele inzet is er ook materiele inzet. Deze is deels afkomstig van het Rijk waar het gaat om regelingen. Via de opgave stikstof zijn er middelen voor monitoring en proces beschikbaar. Ook in de investeringsagenda zijn middelen opgenomen voor bronaanpak. In 2020 lag de focus met name op het maken van instrumenten, vastgesteld in de provinciale beleidsregels Intern- en Extern salderen, voor vergunningverlening en het opstarten van gebiedsgerichte aanpak. In 2021 zal dit meer liggen op het nauwkeuriger bepalen van de opgave, het vertalen van de daarvan naar maatregelen, het bepalen van de aanpak in gebiedsgerichte processen en het monitoren van de effecten.

Proces

In de voorjaarsnota 2020 is stikstof als opgave benoemd. Kern van de opgave is dat deze alleen kan slagen als alle sectoren bijdragen aan de oplossing. Daarom vormen alle betrokken partijen samen een bestuurlijk overleg stikstof Zeeland. Ook zitten alle partijen in een externe werkgroep, en per gebiedsgerichte aanpak zijn de direct belanghebbenden vertegenwoordigd.

Binnen de organisatie zijn er sterke relaties met programma's, opgaven en afdelingen. Met name de relatie met Natuur, platteland en landbouw en met vergunningverlening zijn van groot belang. De opgave heeft tot doel het proces in gang te zetten, waarna de uitvoering in een andere eenheid plaats vindt.

Op 10 juli 2020 hebben PS de strategische aanpak stikstof vastgesteld. Deze is als richtinggevende en kaderstellende notitie behandeld en de wensen en bedenkingen zijn meegegeven aan GS. De aanpak stikstof is echter continu in ontwikkeling, onder andere door landelijke ontwikkelingen. Zo is tussentijds de minister van landbouw met haar aanpak gekomen en heeft de commissie Remkes adviezen uitgebracht. Dit heeft direct effect op de Zeeuwse aanpak. In het proces is daarom zowel de relatie met externe partijen als met PS van groot belang en zal de strategische aanpak tussentijds ook kunnen worden aangevuld.

Slimme mobiliteit

Omschrijving

Om mee te doen in de maatschappij moet je je kunnen verplaatsen: naar het werk, naar school, naar de winkel. Goede bereikbaarheid is daarom cruciaal voor de leefbaarheid en vitaliteit van Zeeland. Veel mensen kunnen zelf in hun mobiliteit voorzien, en voor de lange afstand is de trein een prettig alternatief voor de eigen auto. Het mobiliteitssysteem zoals het nu werkt pas door de ontwikkelingen steeds minder bij de huidige tijd. Er zijn veranderingen nodig. Die veranderingen betreffen zowel de manier waarop mobiliteit wordt aangeboden, als de infrastructuur die daarvoor nodig is. De uitdaging voor de komende jaren is de stap te maken naar slimme mobiliteit.

Het startpunt hiervoor betreft de reiziger. Niet denken vanuit overheidsdoelstellingen, ambities van maatschappelijke organisaties of vanuit de bestaande systemen (zoals het bussysteem, deelsystemen en het fietsnetwerk), maar zoeken hoe de (potentiële) reiziger het beste gefaciliteerd kan worden om van deur tot deur de reis te maken.

Ambitie

Het komen tot een toekomstgericht mobiliteitssysteem, dat slimmer, sneller, schoner, veiliger, vanuit samenwerking, met deelmobiliteit gaat functioneren. Randvoorwaarden daarbij zijn betaalbaarheid, zekerheid, keuzevrijheid en toegankelijkheid. Via het netwerkproces voor de invulling van de Regionale Mobiliteitsstrategie wordt deze ambitie ingevuld naar concrete doelstellingen.

Inzet

De uitdaging voor de komende jaren is de verdere stappen te zetten op weg naar slimme mobiliteit. Hierbij stemmen we het aanbod af op de vraag naar betaalbare mobiliteit. Dat doen we door een samenspel van innovatieve technologische systemen en klassieke vervoersvormen (bus, trein, boot). De technologische ontwikkelingen bieden nieuwe mobiliteit én kansen voor het gemak waarmee tussen modaliteiten kan worden gewisseld, maar ook digitale voorzieningen waardoor reizen niet langer nodig is. Inclusief systemen voor betalen en reserveren die meer flexibiliteit bieden. Fysiek zijn daarbij de knooppunten belangrijk in deze ontwikkeling, omdat dat de plekken zijn waar vervoersvormen bij elkaar komen en verknoot kunnen worden.

Regionale Mobiliteitsstrategie

In 2020 is met de conferentie Slimme Mobiliteit de aftrap gegeven voor een gezamenlijk proces van partijen en zijn de notitie netwerksturing en de richtinggevende keuzes bepaald. 2021 wordt het cruciale jaar om de richtinggevende keuzes in de regionale mobiliteitsstrategie te vertalen en de uitgangspunten voor de mobiliteitsconcessie vanaf 2025 te bepalen. In samenhang met de Regionale Mobiliteitsstrategie is een belangrijk aspect daarbij de transitie naar schone mobiliteit.

Living Lab Slimme Mobiliteit

Technologische ontwikkelingen bieden nieuwe mobiliteit én kansen voor het gemak waarmee tussen modaliteiten kan worden gewisseld. Inclusief systemen voor plannen, boeken en betalen die meer flexibiliteit bieden. Samen met de gemeenten zullen in 2021 stappen worden gezet in de doorontwikkeling van de gemeentelijke vervoerscentrale en de aansluiting van Zeeland op Mobility as a Service systemen. Toekomstperspectief is dat de centrale een rol kan spelen in het organiseren van flexibele fijnmazige mobiliteit.

Lopende projecten en ontwikkelingen zijn:

- Ontwikkeling deelauto-initiatieven via Stichting Duurzame Mobiliteit Zeeland
- Stimuleren deelfietsprojecten, onder andere in Middelburg, Vlissingen en Zierikzee
- Nieuwe vervoersconcepten stimuleren zoals Ontmoetingsbus (Reimerswaal), Thover (Tholen) en Max Mobiel (Terneuzen)
- (Vervolg op) Verkenningen naar autonoom vervoerprojecten Brouwersdam, Zwin-regio en autonoom pontje
- Hubontwikkeling stationsgebied Vlissingen
- Uitbreiden van initiatieven SD op weg, het mobiliteitsplatform op Schouwen-Duiveland
- Regio enveloppe project Smart Mobility voor studenten

In 2021 wordt dit mede via de middelen vanuit het pakket 'Wind in de Zeilen' het living lab slimme mobiliteit in Zeeland uitgebouwd zodat het aantal experimenten en pilots verder wordt uitgebreid.

Versnellen treinverbinding

Met het ministerie van I&W, NS en ProRail zijn afspraken gemaakt over verbetering van de spoorverbinding van en naar Zeeland. Nadat eerder is gestart met extra spitsreinen (2 spitsreinen 's ochtends en 2 spitsreinen 's middags) zal eind 2021 de volgende stap worden gezet, door het toevoegen van een volwaardige intercity van/ naar Zeeland naast twee sprinters per uur die alle stations aandoen. Daarmee wordt een begin gemaakt met het versnellen van de treinverbinding met de Randstad en Noord-Brabant.

Krachtenbundeling Smart Mobility

De technologische ontwikkelingen hebben betekenis voor het gehele mobiliteitsveld. Voor de keuzes op infrastructureel gebied, de verkeersveiligheid, de voertuigen en de wegen. Via de samenwerking van krachtenbundeling Smart Mobility worden landelijk ontwikkelingen besproken en afgestemd wat dit voor onder andere overheden betekent. In landelijk verband is afgesproken dat alle wegbeheerders zorgen dat digitale informatie over o.a. wegen, fietspaden en parkeerplekken gestandaardiseerd bijgehouden gaat worden. In 2021 zal uitvoering worden gegeven aan het implementatieplan dat in 2020 gezamenlijk tussen Zeeuwse wegbeheerders is opgesteld. Andere ontwikkelingen die in dit verband spelen zijn introductie van slimme verkeerslichten (iVRI's) en de aandacht voor toenemende technologische ontwikkelingen in voertuigen in relatie tot de Zeeuwse infrastructuur.

Proces

Binnen Zeeland is inmiddels een groot aantal partijen betrokken bij de opgave Slimme Mobiliteit. Via de notitie netwerksturing en de aanvullingen vanuit Provinciale Staten vanuit de wensen en bedenkingen procedure is een compleet netwerk van partijen betrokken. Via digitale bijeenkomsten en werksessies levert een groot aantal partijen input voor de regionale mobiliteitsstrategie en breed worden partijen op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. In 2020 zijn er ook digitale bijeenkomsten georganiseerd voor reizigers in verschillende leeftijdscategorieën en voor de minder valide reizigers. Ook in 2021 zal er een tweetal van deze sessies worden gehouden om input te krijgen voor de regionale mobiliteitsstrategie.

In 2021 zal via twee stappen tot de regionale mobiliteitsstrategie worden gekomen:

1. Aan de meebeslissers zal de concept regionale mobiliteitsstrategie gelijktijdig met behandeling in PS worden voorgelegd. Gelijktijdig krijgen de meedenkers en meeweters de ruimte om hun advies op dit stuk te geven.
2. De definitieve regionale mobiliteitsstrategie zal aan de meebeslissers worden voorgelegd parallel aan besluitvorming in PS.

Samen met de regionale mobiliteitsstrategie zullen uitgangspunten voor de volgende concessie worden bepaald. Het is afhankelijk van de nog te maken keuzes welke breedte deze concessie zal krijgen en welke partijen over de uitgangspunten moeten beslissen.

Zichtbaar Zeeland

Omschrijving

Voor de huidige en toekomstige opgaven van Zeeland wordt momenteel gewerkt aan een integrale Zeeuwse Marketing Organisatie (ZMO). Provinciale Staten hebben op 10 juli 2020 hiervoor de 'Richtingen notitie Zichtbaar Zeeland: Zeeland op de (inter)nationale kaart' vastgesteld (<https://www.zeeland.nl/digitaalarchief/ib2063d3e738>). In dit voorstel zijn drie prioriteiten opgenomen:

1. Verbeteren van het imago van Zeeland; een evenwichtig imago als het gaat om wonen, werken, ondernemen, studeren en bezoeken/beleven.
2. Zorgen dat in Zeeland sprake is van voldoende en goed opgeleid personeel.
3. Als gevolg van de beëindiging van VVV Zeeland op 1-1-21 komen tot een toekomstbestendige situatie, waarbij de voor een toeristische provincie als Zeeland belangrijke taken op een goede manier worden belegd.

Doel is om dit alles in samenhang te organiseren, waarbij efficiëntie en effectiviteit in de Zeeland marketing voorop staan. Hiervoor worden momenteel diverse opties (rechtsvormen) bekeken met hun voor- en nadelen, welke hiervoor het meest geschikt lijkt. Samenwerking tussen Zeeuwse overheden, onderwijs/kennisinstellingen en ondernemers is daarbij cruciaal, net als de samenwerking met partijen uit kunst, cultuur, erfgoed, natuur, etc. In 2021 wordt aan de scope van de ZMO en de meest passende rechtsvorm daarbij, met partners verder invulling gegeven.

Ambitie

Zeeland heeft een sterk imago als toeristische bestemming, maar er wordt anders naar Zeeland gekeken als het gaat om leven en werken. Uit onderzoek blijkt dat mensen buiten Zeeland het idee hebben dat hier geen banen zijn en geven ze aan Zeeland niet aantrekkelijk (genoeg) te vinden als vestigingsplaats. Dit blijkt ook weer uit het onlangs gehouden imago- en vestigingsonderzoek van Motivaction (m.n. young professionals en jonge gezinnen hebben een nog onvolledig of negatief beeld van Zeeland) in het kader van de compensatie Marinierskazerne. Voor Zeeland is dit een belangrijke opgave, aangezien er grote, specifieke tekorten zijn op de arbeidsmarkt en we ook een demografische uitdagingen hebben. Immers, door vergrijzing en ontgroening komt een bepaald voorzieningenniveau (scholen, verenigingen etc.) en daarmee de leefbaarheid onder druk te staan.

Ook het afblazen van de marinierskazerne en de publiciteit daar rondom heeft het beeld van Zeeland als vestigingsregio geen goed gedaan. Wel biedt het compensatiepakket alle kansen (snellere treinverbinding, een Delta Kennisinstituut, Law Delta) om daar vanaf nu wel een positieve beeldvorming rondom te creëren voor precies die voor Zeeland zo belangrijke doelgroepen van (kennis)werkers en jong talent. Het is dus noodzakelijk om enerzijds actief in te zetten op versterking en verbreding van het imago van Zeeland en anderzijds in de uitvoering van campagnes, projecten en activiteiten concrete marketingkrachten te bundelen zodat meer mensen – en zeker ook (young) professionals en gezinnen - gaan overwegen om in Zeeland te gaan wonen, studeren en/of werken of ondernemen. Momenteel worden hier al door een netwerk aan partners acties en campagnes op georganiseerd en uitgevoerd, maar nog te veel los van elkaar en daardoor met suboptimale effecten voor deze grote sociaaleconomische opgave van Zeeland.

Ook de beeldvorming en marketing van Zeeland als toeristische bestemming blijft een belangrijke prioriteit, zeker ook in deze Coronatijd waarin de gehele vrijetijdseconomie – van detailhandel en cultuur tot horeca en evenementen - harde klappen krijgt. Deze prioriteit uitvoering geven is in 2021 extra belangrijk, aangezien de VVV Zeeland (eind 2020) waar de toeristische marketing belegd is, ophoudt te bestaan. Samen met het toeristisch bedrijfsleven en gemeenten wordt zorgvuldig gekeken welke doelen we als Zeeland op toeristisch gebied nastreven en hoe de ZMO kan bijdragen aan het behalen van die doelen. Sommige taken van de oude VVV zijn beoogd om mee te nemen naar de ZMO, andere taken van de VVV zijn beoogd voor eventuele overname door gemeenten (inspiratiepunten) danwel markt (boekingsites).

Inzet

In 2021 moet hiervoor een ZMO entiteit zijn opgericht die voornoemde ambitie verder met haar netwerkpartners gaat invullen en vormgeven. De inzet voor 2021 (enige voorbereiding reeds in 2020) is o.m.:

1. Organiseren van formeel commitment bij de beoogde partnerorganisaties en voorbereidingen treffen voor het oprichten van en samen vormgeven van een nieuwe juridische entiteit voor de ZMO (start Q4 2020 en Q1 2021), besluitvorming in o.m. PS en gemeenteraden (Q1, Q2) waarna concretere voorbereidingen kunnen worden getroffen zoals: Inschrijving kamer van koophandel, voorbereiding huisvesting, vaststellen functiehuis en benoeming (Interim) Directeur/Bestuurder en basisteam voor start ZMO.
2. Uitwerken van het strategische ZMO plan o.b.v. de volgende strategische uitgangspunten:
 - A. We werken volgens een uitgekende merkstrategie die leidend is bij de positionering van Zeeland. Daarbinnen kiezen we voor onderscheidende merkwaarden en belofes.
 - B. We werken integraal vanuit de overtuiging dat er een grote wisselwerking is tussen wonen, werken, bezoeken, ondernemen en studeren.
 - C. We maken de boodschap persoonlijk relevant op basis van data en inzichten.
 - D. Het beïnvloeden van beleving en reputatie is een investering voor de lange termijn. We maken onze boodschap dan ook consistent en duurzaam. We meten de resultaten van ons werk zodat we continue kunnen verbeteren en verantwoording af kunnen leggen aan onze partners.
 - E. We verbinden overheden, bedrijfsleven, cultuur- en natuurorganisaties, marketingpartijen, samenwerkingsverbanden en kennisinstellingen om onze gedragen doelen te realiseren.
 - F. We bereiken onze doelen alleen door samenwerking. Met respect voor elkaars belangen, rollen en positie.
 - G. We zetten onze expertise en kennis in om bij te dragen aan het aantrekkelijker maken van Zeeland om te wonen, werken, ondernemen, studeren en bezoeken.
3. Werving leden / deelnemers van nieuwe entiteit o.b.v. een gezamenlijk kader/strategie en inrichten governance.
4. Gereed maken van het online platform voor de drie domeinen (Bezoeken/Wonen Studeren Werken/Ondernemen):
 - a. Inrichten nieuwe objecten database en migratie huidige
 - b. Migratie website en content van VVV Zeeland website
 - c. Ontwikkelen aantal nog niet ingerichte functionaliteiten op Sitecore platform
 - d. Aanpassingen op de wonen en werken website
5. Opstarten proces met netwerkpartners voor (her)positioneringsstrategie Zeeland
6. Start en uitvoering integrale marketingactiviteiten en uitbouwen daarvan gedurende 2021, waarbij we campagnes zo veel mogelijk optimaliseren en combineren, zoals natuur- en cultuurbeleving, food/culinair en evenementen, aantrekken van talent voor de zorg, het onderwijs en andere sectoren als techniek en dienstverlening, verlenging van het toeristisch seizoen etc. We scherpen deze netwerkcampagnes steeds verder aan o.b.v. punt 5.

Proces

Zichtbaar Zeeland is een vraagstuk dat via netwerksturing wordt aangepakt. Vanuit de samenwerking met gemeenten en netwerkpartners zijn diverse geledingen bij de scope- en planontwikkeling van het ZMO betrokken, via deze geledingen zullen ook de vervolgstappen van breed draagvlak en commitment worden besproken en afgestemd:

- De triple helix samengestelde werkgroep Zeeland Marketing Organisatie – en ook de stuurgroep ZMO –met een directe link naar de Economic Board, onderschrijven de behoefte aan imagoversterking, integrale doelgroepgerichte (content)marketing en uitvoeringskracht. Hierin zijn diverse gemeenten en citymarketingorganisaties betrokken zoals vertegenwoordigers van St. Tholen Beter Bekend, St Goes Marketing en Terneuzen Marketing, ook met een link naar de betreffende gemeentelijke organisaties. Onlangs zijn ook

Vlissingen en Middelburg uitgenodigd voor overleg over deze integrale aanpak en samenwerking van Zeeuwse overheden met bedrijfsleven.

- Het triple helix samengestelde Aanvalsteam Arbeidsmarkt, dat werkt met drie pijlers. De derde pijler is imago en arbeidsmarketing/recruitment van mensen van buiten Zeeland.
- De uit diverse gemeentelijke geledingen (binnenstad, economie, citymarketing, cultuur, evenementen) samengestelde Z4 die de afgelopen jaren in Z4 verband de noodzaak onderstreept heeft om meer in te zetten op een sterk Zeeuws Imago in relatie tot thema's als vestigen (wonen, werken, studeren) naast de nadruk op (kust)toerisme. Stedelijke aantrekkelijkheid (met pijlers als cultuur, retail, horeca, wonen etc) is daarvoor een belangrijk speerpunt, met het bidbook Samen in Zee deel I en II als basis.
- De VZG ambtelijke werkgroep T&R/OZO voorbereidingsgroep T&R voor Themagroep Economische Versnelling en Toerisme is met name betrokken bij de VVV transitie en de zgn. 'borging toerisme', in mindere mate bij de ontwikkeling van de ZMO. Vooral in deze groep leven er zorgen over de afwikkeling van de VVV en daarmee ook zorgen m.b.t. de snelheid en zorgvuldigheid waarmee de ZMO wordt opgericht i.r.t. het VVV-afwikkelingsdossier. Men waarschuwt vanuit deze groep m.n. voor het gevaar dat de VVV-transitie te leidend wordt in de strakke planning richting oprichting op 1 januari. Deze groep pleit voor loskoppeling van deze twee processen (afwikkeling VVV en oprichting ZMO). Deze oproep is ter harte genomen en de trajecten worden weer wat meer losgekoppeld, met uiteraard veel onderlinge verbanden en afstemming.
- De ZMO staat ook op het bestuurlijk niveau van OZO en Economic Board op de bestuurlijke agenda's, alsmede op de agenda van VNO NCW en de Werkgeverstop (<https://www.vnoncwbrabantzeeland.nl/wp-content/uploads/2020/02/2020-02-10-Positionpaper-arbeidsmarkt-Zeeland-tbv-Jo-Annes-de-Bat.pdf>).
- Behalve initiator van deze netwerksturing, is de Provincie straks ook een van de leden/deelnemers van de nieuw te vormen entiteit. Vanuit die deelnemende rol van de Provincie zullen dan jaarlijkse prestatieafspraken gemaakt worden met de ZMO. Ook zullen er nog 'rafelranden' zijn, hetgeen betekent dat er veel afstemming plaatsvindt tussen taken van overheden (lobby, film commission, evenementen subsidies en relatie evenementen etc). Hierover moeten jaarlijkse prestatieafspraken gemaakt worden.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021
Lasten	
010206-Stikstof	214
Resultaat na bestemming	-214

2. Programma Woonplaats Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland is Land in Zee. Kust, land, zeearmen en eilanden, het samenspel tussen water en land, het geeft Zeeland een unieke ligging en een bijzondere omgeving voor mensen om te wonen, te werken en te recreëren. Deze unieke ligging in een veilige, economisch aantrekkelijke en ecologisch gezonde delta is ons Zeeuwse kapitaal en onze leefomgeving. In Zeeland bepalen water, landbouw, wonen, natuur, industrie en recreatie de kwaliteit van de leefomgeving. Als we die kwaliteit willen behouden, dan moeten we ons steeds afvragen: wat mag waar wel en waar niet, hoe beïnvloedt dat elkaar over en weer, wat zijn de effecten op milieu, landschap, economie op korte en langere termijn.

Uitgangspunt is het vastgestelde Omgevingsplan Zeeland 2018. Dit plan is tot de vaststelling van de Zeeuwse Omgevingsvisie het geldende strategisch beleidskader voor de fysieke leefomgeving.

In dit begrotingshoofdstuk Woonplaats Zeeland staat de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal. Daarbij staan de volgende onderwerpen centraal: de gebouwde omgeving met steden, dorpen en bedrijventerreinen, de kwaliteit van de kust en recreatie, milieu en water, zowel de Deltawateren als het beheer van grond- en oppervlaktewater binnendijks. Landbouw en natuur, ook onderdeel van de fysieke leefomgeving, komen aan de orde bij het programma Balans in landelijk gebied.

Het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving wordt geregeld door tal van wetten en regelingen, onder de verantwoordelijkheid van rijk, provincie, gemeenten en waterschap. In de Omgevingswet komt er straks één loket voor alle vragen, klachten, vergunningen etc. Dat loket wordt de gemeente. De invoering van de Omgevingswet vereist een vernieuwing in samenwerking, denken en doen tussen overheden. Ook dat project komt in dit hoofdstuk aan de orde.

Speerpunten

De speerpunten voor de verschillende deelprogramma's zijn:

Deltawateren

- Bijdragen aan vervolg gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050
- Herintroductie van beperkt getij op de Grevelingen
- Gebiedsproces Volkerak-Zoommeer (VZM- korte en middellange termijn)
- Zoetwaterbeschikbaarheid Zuidwestelijke Delta (in relatie tot Zeeuws Deltaplan zoet water)
- Continueren inzet voor uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie
- Kennisprogramma zeespiegelstijging in relatie tot herijking Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta in 2026

Kwaliteitskust: toerisme, recreatie en vrije tijd

- Uitvoering geven aan de kwaliteitsimpuls ten aanzien van aandachtsgebieden en strandovergangen in het kader van het uitvoeringsprogramma Zeeuwse Kustvisie
- Stimulering kwaliteitsverbetering (o.a. voorkomen ondermijning) en verduurzaming/klimaatadaptatie (inclusief stikstofopgave) verblijfsrecreatie in Zeeland
- Stimulering duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk en verbeteren toeristische bereikbaarheid met spreiding in tijd en locaties.
- Stimuleren digitale innovatie en databeheer waardoor informatie over toeristische activiteiten, ondernemers, verblijfsaccommodaties en evenementen voor recreant, toerist en inwoner beter vindbaar en zichtbaar zijn
- Stimuleren Zeeuwse waterrecreatie (Zeeland Land IN Zee) en n.a.v. onderzoek waterrecreatie uitvoering geven aan Actieprogramma Watersport.
- Het maken van cross-overs door de sector met andere belangrijke thema's zoals natuur-, steden- en waterbeleving.
- Versterking stedelijk toerisme door vervolgonderzoek naar de kansen van toerisme en retail in de Zeeuwse steden en mogelijkheden betrekken in het aanjaagprogramma Economische Impuls Zeeland (afgestemd met de acties in de programmalijs wonen en binnensteden)
- Structureel en meetbaar inzicht in de (positieve) impact van toerisme op economie, leefbaarheid en voorzieningen en door kennisdeling het bevorderen van het imago en het draagvlak voor toerisme
- Zeeuwse kennisagenda voor het vrijetijd domein met onderzoeksprogramma, in samenwerking met de toeristische partners en ter uitvoering van het 'Zeeuws Perspectief 2030' en de nieuwe Omgevingsvisie Zeeland.

Milieu

- Uitvoering Brzo taken door DCMR op afgesproken wijze
- Begroting RUD Zeeland op basis van de evaluatie PxQ systeem en afrekening op werkelijk bestede uren
- Verkenning van de toekomst van de RUD Zeeland in afstemming met gemeenten en waterschap
- Actualisatie Milieuprogramma en VTH programma
- Uitvoering BRIKS taken door de Omgevingsdiensten laten uitvoeren conform wetgeving
- Uitvoeren acties uit het Milieuprogramma 2018

Omgevingswet (digitaal stelsel)

- Informatie en applicatie stelsel gereed maken zodat Omgevingsvisie en Omgevingsverordening kunnen worden gepubliceerd

Wonen en bedrijventerreinen

- Opstellen van een Woonagenda en aanpak o.a. met de gemeenten
- Uitvoeren Fonds Impuls Bedrijventerreinen en Provinciale Impuls Wonen

Beleidskader

- Omgevingsplan Zeeland 2018
- Omgevingsverordening Zeeland 2018
- Economische Agenda
- Programma Vergunningverlening, toezicht en handhaving + specialisaties 2018
- Milieuprogramma 2018-2022
- Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Zeeland 2016
- Beleidsnota Natuurwetgeving
- Deltaprogramma
- Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta
- Programmatische aanpak Grote Wateren
- Natura 2000 beheerplannen (voor de afzonderlijke Deltawateren)
- Zwemwaterrichtlijn
- Kaderrichtlijn Water

Reguliere taken

Milieu

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven, waarvoor de Provincie bevoegd gezag is
- Vergunningverlening en toezicht op bodemsaneringen en nazorg
- Uitvoering van bodemonderzoeken en bodemsaneringen
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving voor vuurwerkevenementen, luchtvaart, ontgrondingen en grondwateronttrekkingen
- Uitvoeren programma Impuls omgevingsveiligheid
- Accounthouderschap van de RUD Zeeland en de Brzo RUD (DCMR)
- Interbestuurlijk toezicht voor wat r.o. en milieutaken betreft
- Nazorg gesloten stortplaatsen
- Coördinatie uitvoering VTH taken binnen Zeeland

Ruimtelijke kwaliteit

- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken bestuursorganen
- Toezicht op huisvesting statushouders

Water

- Beheer grondwatermeetnet
- Aanwijzen zwemlocaties
- Bescherming grond- en oppervlaktewater

Deltawateren

De Deltawateren zijn voor Zeeland vanuit ecologisch, ruimtelijk, recreatief en economisch oogpunt van grote waarde. Ze bepalen in belangrijke mate de kwaliteit van onze leefomgeving, nu en in de toekomst. Het borgen van deze kwaliteit vraagt om passende antwoorden op de uitdagingen voor de komende decennia. Het gaat daarbij om een evenwichtige aanpak van thema's als waterkwaliteit, ecologie en regionale economie in combinatie met noodzakelijke aanpassingen op het vlak van waterveiligheid, zeespiegelstijging en een verder toenemende verzilting.

Een aanpak waarbij we als Provincie Zeeland samenwerken met onze partners binnen het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta (GO ZWD) om ons doel van een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta te kunnen realiseren.

Maatschappelijk effect Deltawateren

De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland kunnen leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

De kust, stranden en duinen, met daarachter het agrarisch landschap, aantrekkelijke dorpen en steden, de zilte natuur, onderscheidende evenementen en activiteiten, vormen samen een belangrijk kapitaal voor Zeeland, zowel voor bewoners, als voor bezoekers. Het in stand houden van die basiswaarden en toch economische ontwikkeling mogelijk maken is een gezamenlijke opgave voor onder andere gemeenten, (recreatieve) ondernemers, milieuorganisaties, waterschap, Rijkswaterstaat en de Provincie. Activiteiten die hiervoor worden ontplooid zijn de uitvoering van het actieprogramma Zeeuwse Kustvisie, waaronder versterking van de Zeeuwse kust door gebiedsontwikkelingen en het verhogen van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie (inclusief voorkomen ondermijning), het stimuleren van (digitale) innovatie in de vrijetijdsector en verduurzaming en klimaatadaptatie (inclusief stikstofopgave) van de sector. Daarnaast stimuleren we oplossingen in plaats, vorm en tijd en het maken van cross-overs door de sector met andere belangrijke thema's zoals natuur-, steden- en waterbeleving. Verder blijft de realisering van een duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk belangrijk, gekoppeld aan de opgave slimme mobiliteit. De Zeeuwse Kwaliteitskust levert daarmee een positieve bijdrage aan de kansen van de profilering van Zeeland als jaarrond bestemming en meer spreiding van onze gasten over Zeeland. De huidige economische crisis als gevolg van de coronamaatregelen onderschrijft het belang van een toekomstbestendige en robuuste sector, maar ook het belang van meer inzicht in onze gasten aan de hand van een Zeeuwse kennisagenda en in de impact van bezoekersstromen op onze economie, leefbaarheid en voorzieningen.

Maatschappelijk effect Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

Versterking van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland door het versterken van de kwaliteit van natuur, landschap, mobiliteit, recreatief- toeristische voorzieningen en stimuleren van ondernemers. Indirect wordt daarmee een bijdrage geleverd aan werkgelegenheid, draagkracht voor voorzieningen en de leefomgeving in Zeeland.

Omgevingswet en Omgevingsagenda

In 2021 zetten we de voorbereiding voort om op 1 januari 2022 te kunnen voldoen aan de nieuwe Omgevingswet. De Omgevingswet is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de grondwet. In de Omgevingswet worden 26 wetten en meer dan honderd ministeriele regelingen op het gebied van ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur samengevoegd. Het doel van de Omgevingswet is: "van bescherming van de fysieke leefomgeving via een werende benadering van activiteiten, naar een beleidscyclus waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor ontwikkeling."

Door deze nieuwe wet verandert er veel in Zeeland, ook de rol van de Provincie verandert. De Omgevingswet geeft aan dat burgers en initiatiefnemers niet langer geconfronteerd moeten worden met een gefragmenteerde overheid. Alle overheden zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Om dit te bereiken moeten de overheden onder de Omgevingswet intensiever samenwerken. In Hoofdstuk 1 Strategische Opgave Ruimtelijke Kwaliteit staat het traject beschreven om te komen tot de Zeeuwse Omgevingsvisie en de verordening. Het digitale stelsel is het derde spoor van de implementatie Omgevingswet en maakt onderdeel uit van dit programma.

Voor de digitalisering van de Omgevingswet wordt een digitaal stelsel ontwikkeld. Een belangrijke component hierin is het Omgevingsloket. Alle informatie over de fysieke leefomgeving wordt gebundeld in het Omgevingsloket.

Via het Omgevingsloket kunnen initiatiefnemers digitaal een vergunningaanvraag of melding indienen en kan via prikken op de kaart gezien worden welke regels er gelden op een bepaalde locatie. Daarnaast kan ook informatie over de fysieke leefomgeving worden opgevraagd. Alle overheden dienen aangesloten te worden op het Omgevingsloket om deze te voorzien van informatie. Zeeuwse afstemming is nodig om met partijen afspraken te maken hoe we aansluiten, welke informatie er wordt aangeleverd en welke nieuwe (werk) processen er ingericht moeten worden.

Omgevingsagenda

Daarnaast werken we binnen het programma Fysieke Leefomgeving aan het opstellen van de Omgevingsagenda. In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is het instrument van de omgevingsagenda per landsdeel geïntroduceerd. De Omgevingsagenda Zuidwest is de gezamenlijk bestuurlijke agenda voor de fysieke leefomgeving van het Rijk en regio's Zeeland en Zuid-Holland. Voor Zeeland zijn hier drie prioritaire thema's benoemd: North Sea Port District & Terneuzen, De kust van de delta, Transitie landelijk gebied. Hierbij is North Sea Port District tevens aangewezen als (voorlopig) NOVI gebied. In de Omgevingsagenda Zuidwest worden de opgaven voor Rijk en regio rond deze thema's in beeld gebracht en worden afspraken vastgelegd over de gezamenlijke aanpak van deze opgaven. Doel is om de Omgevingsagenda in 2021 vast te stellen. De omgevingsagenda wordt in samenhang met de Zeeuwse Omgevingsvisie opgesteld.

Maatschappelijk effect Omgevingswet en omgevingsagenda

Met de voorbereiding op de Omgevingswet en de vier andere strategische opgaven draagt de Provincie bij aan een nieuwe manier van samenwerken tussen overheden onderling en tussen overheden en het netwerk. Het doel is een gezonde, veilige leefomgeving en het doelmatig gebruik van de beschikbare ruimte, waardoor ook directe bijdrage geleverd wordt aan het versterken van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit versterken: Wonen

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Demografische ontwikkelingen (vergrijzing, huishoudenverdunding), de noodzaak voor verduurzaming en aanpassing van woningen aan de zorg(behoefte) hebben een belangrijke invloed op de woonbehoefte. De vraag naar woningtypen en woonmilieus verandert hierdoor. Het gaat niet alleen om aantallen woningen, maar ook om een match met de kwalitatieve vraag en een koppeling met duurzaamheidsdoelen. De aanpassing van de bestaande woningvoorraad door sloop, herstructurering, woningaanpassing en verbetering is een lastige opgave, lastiger nog dan het toevoegen van woningen aan de woningvoorraad.

Deze opgave is in 2019 in beeld gebracht door het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ). De opgave is aanzienlijk en verschilt per regio. Daarnaast is in 2020 o.a. tijdens het congres flexwonen aandacht gevraagd voor flexibele woonvormen voor spoedzoekers en voor de huisvesting van buitenlandse werknemers. Samen met de gemeenten heeft de provincie hier met onze verantwoordelijkheid voor de regionale woningbehoefte een sleutelrol. Met de gemeenten werken we aan de Zeeuwse woonagenda waarin met bestaande en nieuw te ontwikkelen instrumenten gezamenlijk wordt gewerkt aan een toekomstbestendige woningvoorraad. De provincie ondersteunt dit met de inzet via bestaande instrumenten, zoals de Provinciale Impuls Wonen, investeringen via de regiodeal, leningen voor woningverduurzaming en een gebiedsgerichte aanpak.

Om nieuwbouw beter aan te laten sluiten op de toekomstige kwalitatieve vraag is de notitie "Ruimte voor woonkwaliteit" opgesteld. Aan de hand hiervan worden met individuele gemeenten plannen van aanpak opgesteld. Hierin worden afspraken gemaakt over de bestaande nieuwbouwplannen, zodat deze beter aansluiten bij de toekomstige behoefte. Dit kan door bestaande plannen aan te passen of door verouderde plannen te schrappen. Hiermee wordt ruimte gecreëerd waardoor gemeenten woningbouw meer flexibel en adaptief kunnen inspelen op de kwalitatieve behoefte.

In dit thema speelt ook de versterking van de functie van de stad als plek om te winkelen, te leven en te ontmoeten. Deze functie staat onder druk, o.a. door de toename van leegstand in de detailhandel en maatschappelijk vastgoed. We haken hierop aan als partner met een visie op detailhandel, cultuur en bebouwde omgeving (m.n. herbestemming). Onze rol is hier vooral faciliterend (bijv. richting stedennetwerk Z4) en stimulerend (bijv. richting initiatief om met leegstaande plekken en panden om te gaan of wijkverbetering te ondersteunen).

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Beter benutten van regionale bedrijventerreinen

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen. Belangrijke instrumenten zijn de behoefteprognose voor bedrijventerreinen en de regionale bedrijventerreinenprogrammering die de gemeenten op basis daarvan opstellen. Met de subsidieregeling Fonds Impuls Bedrijventerreinen ondersteunt de Provincie de gemeenten bij de uitvoering van herstructureringsprojecten. In 2020 is deze regeling geëvalueerd. Op basis daarvan wordt de regeling aangepast, waarbij de nadruk meer komt te liggen op kennis ontwikkeling, verduurzaming en zwaardere vormen van herstructurering. In 2019 is een subsidieregeling geopend voor het uitvoeren van duurzaamheidsscans. In 2020 en 2021 wordt op basis van deze scans een demoproject voor de verduurzaming van bedrijventerreinen gestart, met inzet van de gelden uit de regio envelop.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Doelstellingen

Law Delta

Een Law Delta is gerealiseerd op een deel van het beoogde terrein van de marinierskazerne in Vlissingen.

Deze doelstelling maakt onderdeel uit van het compensatiepakket Wind in de Zeilen. Dit betreft het justitieel complex Vlissingen (JCV) dat bestaat uit een penitentiaire inrichting voor zwaardere doelgroepen met een extra beveiligde inrichting, een hoog beveiligde zittingslocatie en een beveiligde verblijfsfaciliteit waar rechters, officieren van justitie en advocaten tussen zittingsdagen kunnen overnachten en werken. Het Strategisch kenniscentrum Georganiseerde Ondernemende Criminaliteit dat gelieerd is aan de strafrechtketen zal elders in Vlissingen als een separate ontwikkeling tot stand worden gebracht.

De gezamenlijke inschatting van rijk en regio is dat op zijn vroegst in het laatste kwartaal van 2023 kan worden gestart met bouwen van het justitieel complex. Een start eind 2023 kent de volgende afhankelijkheden en risico's:

- oplevering van advies over de locatiekeuze in het laatste kwartaal van 2020, en vervolgens commitment van rijk en regio ten behoeve van voortvarende besluitvorming daarover uiterlijk in januari 2021;
- aandacht voor de voorbereiding en begeleiding van het proces met betrekking tot ruimtelijke procedures, om deze zo voorspoedig mogelijk te laten verlopen;
- beschikbaarheid van een marktpartij;
- de gevolgen van de omgevingswet, die gedurende de planfase wordt ingevoerd, zijn nog onbekend. Oplevering van het complex wordt op zijn vroegst mogelijk geacht in de tweede helft van 2026.

Acties

Besluitvorming definitieve locatiekeuze.

Uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van de grondoverdracht.

Start proces van de benodigde ruimtelijke procedures samen met de gemeente Vlissingen en het Rijk.

Vorbereiding omgevingswet

Uiterlijk op het moment van het inwerkingtreden van de omgevingswet, naar verwachting op 1 januari 2022, werkt de provincie volgens de gedachte achter de omgevingswet.

Acties

Invulling geven aan opgave gericht werken en vroegtijdig samenwerken.

Vorbereidingsacties vormgeven en implementatie digitaal stelsel Omgevingswet

Nieuwe interne- en externe samenwerkingsstructuren/werkprocessen.

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

De kwaliteit en basiswaarden van Zeeland en de Zeeuwse kust zijn behouden en tegelijkertijd is meer economische ontwikkeling mogelijk gemaakt. Hierdoor is een positieve bijdrage geleverd aan de kansen van de profilering van Zeeland als jaarrond bestemming en meer spreiding van onze gasten over Zeeland. De toeristische sector is toekomstbestendiger en robuuster en er is meer kennis over onze gasten en de impact van bezoekersstromen op onze economie, leefbaarheid en voorzieningen. De kwaliteit en basiswaarden van Zeeland bestaan uit de kust, stranden en duinen, met daarachter het agrarisch landschap, aantrekkelijke dorpen en steden, de zilte natuur, onderscheidende evenementen en activiteiten. Deze doelstelling is een gezamenlijke opgave met onder andere gemeenten, (recreatieve) ondernemers, milieuorganisaties, waterschap en Rijkswaterstaat.

Acties

Investeren in aandachtsgebieden en strandovergangen aan de kust en stimuleren van innovatie en kwaliteitsontwikkeling bij ondernemers

- Uitvoering geven aan de aandachtsgebieden. In 2021 zijn 4 aandachtsgebieden in uitvoering in vervolg op de gestarte activiteiten en uitwerkingen uit voorgaande jaren. Hiervoor worden o.a. middelen uit de 1e regio deal benut.
- Het stimuleren van ondernemers in de Zeeuwse vrijetijdssector door de inzet en begeleiding van Economische Impuls Zeeland, in een samenhangende en daadkrachtige aanpak in samenwerking met onze toeristische partners, bestaande uit:
 1. Inspiratie op het gebied van technologie, bedrijf en omgeving, verduurzaming en bedrijfsvoering
 2. Ondersteuning van ondernemers bij innovatie en kwaliteitsverbetering door middel van vouchers en expertmeetings
 3. Financiering voor ondernemers in de verblijfsrecreatie met plannen voor de toekomstbestendigheid van bedrijven.

Kwaliteit van ontwikkelingen rond de Deltawateren stimuleren

- Regierol gericht op totstandkoming van een breed gedragen Gebiedsvisie Veerse Meer 2020-2030 met een actieagenda, gericht op evenwichtige balans tussen omgeving, leefbaarheid en economische ontwikkeling. (bouwsteen Zeeuwse Omgevingsvisie).
- Bewaken van inbreng van gemeenten, maatschappelijke organisaties en ondernemers voor visies op de randen van de Deltawateren (Oosterschelde, Grevelingen, Westerschelde) ten behoeve van inbreng in de Zeeuwse Omgevingsvisie.

Stimulering duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk en verbeteren toeristische bereikbaarheid (spreiding in tijd en locaties, gekoppeld aan de opgave slimme mobiliteit

- Realiseren kennisagenda toeristische mobiliteit Zeeland
- Versterken belevingsconcepten toeristisch vervoer
- Vergroting toeristisch vervoersaanbod

Stimuleren van het beter vindbaar en zichtbaar maken van informatie over toeristische activiteiten, ondernemers, verblijfsaccommodaties en evenementen voor recreant, toerist en inwoner.

- Toeristische data en informatie digitaal beter zichtbaar, vindbaar en herbruikbaar maken samen met de toeristische partners.
- Ondersteunen van initiatieven uit het toeristisch bedrijfsleven die inspelen op de kansen van big data en technologische ontwikkelingen.

Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt

Via uitvoering van de wettelijke milieutaken wordt ingezet op het beschermen en het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Uitdaging is om met de uitvoering de milieukwaliteit te versterken terwijl de economische belangen niet uit het oog worden verloren. Dit doet de Provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners. De uitvoering van het milieubeleid is gemandateerd aan de RUD Zeeland en voor de Brzo taken aan de DCMR, zijnde de Brzo-RUD

Het Milieuprogramma en het VTH programma dragen bij aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving.

Acties

Actualiseren milieuprogramma 2018-2022

Actualiseren VTH programma

In 2021 begeleiden van de uitvoering van bodemsaneringen

Uitvoeren van de voor 2021 relevante acties uit het milieuprogramma

- uitvoeren Zeeuws provinciaal onderdeel van het Schone Lucht Akkoord (voorheen Nationaal Actieprogramma Luchtkwaliteit);
- uitvoeren projectplan Kanaalzone inclusief acties op basis van onderzoek naar luchtmeetnet
- uitwerken en uitvoeren van projectplan zeer zorgwekkende stoffen;

Invulling geven aan en professionaliseren van het opdrachtgeverschap van de RUD Zeeland en van de Brzo-RUD (DCMR)

Verkenning toekomst RUD Zeeland opstarten en begeleiden

Verder uitwerken en bestendigen wettelijke coördinatietaak van de provincie op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (met partners op bestuursrechtelijk- en strafrechtelijk vlak)

Met Omgevingsdiensten en gemeenten uitvoering BRIKS taken inrichten

Water en Bodem met kwaliteit

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, waterpeilen die voldoen aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.

Een aantal reguliere taken op het vlak van water(beheer) wordt structureel uitgevoerd. De provincie draagt samen met andere overheden (waterschap, Evides, Rijk) bij aan het behoud en waar mogelijk verbetering van de waterkwaliteit in grond- en oppervlaktewater, drinkwater en zwembadwater.

Acties

Bevorderen van een goed en efficiënt functionerende waterketen

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Waterschap Scheldestromen, Zeeuwse gemeenten en Evides waterbedrijf werken samen onder het Convenant Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland (SAZ+); de provincie ondersteunt de samenwerking en volgt dit op afstand.

Aanwijzen en bewaken beschermingsgebieden drinkwaterwinningen

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

In de Omgevingsverordening is de bescherming van grondwaterbeschermingsgebieden vastgelegd; de toestand wordt gevolgd via monitoring.

Tegengaan verdroging natuurgebieden, met name Natura 2000, door opstellen monitoringsprogramma

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

De uitvoering van hydrologische herstelmaatregelen wordt meegenomen bij de beheerplannen Natura 2000/PAS. Monitoringsadvies (mbt hydrologie) is opgesteld. Implementatie en realisatie meetnet staat voor 2020/2021 op de planning.

Aanwijzen zwemlocaties en toezien op veilige en hygiënische omstandigheden in samenwerking met waterbeheerder en RUD

Voldoen aan Europese Kaderrichtlijn Water en Zwemwaterrichtlijn

Opzetten van een 3-tal pilotprojecten regionaal waterbeheer overeenkomstig ambitie, visie en doelen strategische visie waterbeheer 2050. Meedenken met praktische vertaling van de visie Waterbeheer door Waterschap

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Monitoren van de beleidsmatige voortgang van de uitvoering van maatregelen die worden genomen door Waterschap Scheldestromen gericht op waterkwantiteit

Subdoel: Voldoen aan het terugdringen van regionale wateroverlast

Zoeken naar synergie mogelijkheden met provinciale opgaven zoals natuurontwikkeling

Subdoel: Voldoen aan het terugdringen van regionale wateroverlast

Monitoren van de beleidsmatige voortgang van de uitvoering van maatregelen die worden genomen door Waterschap Scheldestromen gericht op waterkwaliteit via de rapportages en planstudies van het waterschap

Subdoel: Voldoen aan Waterwet, Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Bescherming en informatievoorziening archeologische en aardkundige waarden

Subdoel: Duurzaam bodemgebruik en geen ongewenst bodemgebruik diepere ondergrond

Opstellen provinciaal waterprogramma

In het provinciaal waterprogramma stellen Gedeputeerde Staten het provinciale waterbeleid vast. Daarbij worden in ieder geval de regionale oppervlaktewaterlichamen, grondwaterlichamen en waterwinlocaties aangewezen, de waterkwaliteitsdoelen vastgesteld en de voor doelbereik te treffen maatregelen vastgelegd.

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Deltawateren

Een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta. Door samen met onze partners in te zetten op:

- Het realiseren van een gezond ecologisch systeem
- Het verder versterken van de (water)veiligheid
- De zorg voor voldoende zoet water
- Het stimuleren van de economische vitaliteit

Acties

Bevorderen kennisuitwisseling, communicatie en samenwerking door actieve bijdrage aan en in het gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta

Actie wordt gecontinueerd in 2021.

Vaststellen bestuursovereenkomst Grevelingen II (planuitwerking) en starten bestuursovereenkomst Grevelingen III (realisatiefase); actieve bijdrage aan de planvorming/planuitwerking en de daar lopende discussies rond natura 2000 & klimaat robuustheid

Bestuursovereenkomst Getij Grevelingen II is in 2019 vastgesteld en in 2021 wordt de planvorming/uitwerking gecontinueerd

Onderzoeken meekoppelkansen Grevelingenmeer

Wordt vervolgd in 2021

Indien het Rijk een betekenisvol besluit over een zout VZM neemt: bijdragen aan alternatieve zoetwater maatregelen Volkerak-Zoommeer

Niet aan de orde in 2021. In GO ZWD van 13 juli 2020 is deze lijn bevestigd en is besloten om de realisatie van de alternatieve zoetwatermaatregelen géén onderdeel uit te laten maken van het bod/aanvraag deltafonds voor periode 2022-2027.

Blijvende inzet maatregelen verbeteren ecologische kwaliteit Volkerak-Zoommeer via Bestuur- en samenwerkingsovereenkomst

Uitgevoerde studie Lange Termijn Perspectief Natuur Westerschelde doorvertalen

Fase 1 van het langetermijnperspectief natuur Schelde-estuarium (LTP-N) heeft bestaan uit het gezamenlijk met stakeholders opstellen van een systeemanalyse van het estuarium. In vervolg daarop is een tweede fase gestart die tot doel heeft, wederom gezamenlijk, natuurdoelen te definiëren en voorstellen voor denkbare maatregelen uit te werken. Er is een periode van twee jaar voor deze fase voorzien.

Uitvoeren uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie

Onder het uitvoeringsprogramma vallen diverse projecten. Deze zijn belegd bij de stakeholders. Voor een aantal projecten heeft ook de provincie een belangrijke rol. Het betreft onder andere de Roggeplaat- en Galgeplaatsuppletie. De Roggeplaatsuppletie is inmiddels uitgevoerd en wordt gemonitord. De Galgeplaatsuppletie is in voorbereiding. Ook is gestart met een onderzoek naar een onderwaterreservaat in de Oosterschelde.

Uitvoeren suppletie Roggenplaat.

De Roggeplaatsuppletie is uitgevoerd. Inmiddels is gestart met de ecologische en morfologische monitoring. Deze monitoring loopt nog door tot 2025.

Ruimtelijke kwaliteit: wonen

Ruimtelijke kwaliteit versterken:

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Acties

Aanpak verduurzaming woningvoorraad, o.a. uitvoeren energiescans en de inzet van duurzaamheidsleningen (met middelen vanuit regio-envelop)

(extra) Tiende ronde Provinciale Impuls Wonen (met extra inzet vanuit middelen regio-envelop)

Elfde ronde Provinciale Impuls Wonen (met extra inzet vanuit middelen regio-envelop)

Monitoring van de ontwikkelingen in de woningvoorraad en woningbouwplannen

Actualisatie woningmarktafspraken

Samen met gemeenten opstellen en uitvoeren van de Zeeuwse woonagenda

Aanpak van flexwonen en huisvesting buitenlandse werknemers

De gemeenten faciliteren bij de versterking van de binnensteden

Ruimtelijke kwaliteit versterken: Impuls bedrijventerreinen

Regionale bedrijventerreinen zijn beter benut en beschikken over meer kwaliteit en duurzaamheid.

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen.

Acties

Zorgen voor voldoende planologische ruimte voor bedrijven door met de gemeenten de regionale bedrijventerreinenprogramma's te actualiseren op basis van de prognose uit 2019

Bieden van advies en analyse van de economische behoefteprognoses

Aanpassing en uitvoering Fonds Impuls Bedrijventerreinen

Uitvoering van de subsidieregeling duurzaamheidsscans bedrijventerreinen.

Uitvoering van een demoproject verduurzaming bedrijventerreinen

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal geconstateerde overtredingen bij bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent.								
Het aantal uitgevoerde emissiemetingen lucht	35	33	38	45	43	46	45	
Het aantal overtredingen van luchtvoorschriften	5	4	8	6	6	5	4	
Aantal klachten overlast.								
Aantal ingediende klachten	190	264	573	343	213	314	266	
Aantal klachtensituaties	132	215	123	84	35	30	32	
Aantal zwembaden	130	128	128	122	124	118	116	
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	25	17	46	32	20	38	24	
Aantal zwemgelegenheden in oppervlaktewater	55	55	54	57	55	55	55	
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	0	0	0	0	1	1	1	
Aantal woningen binnen geluidszones rond industrieterreinen waarvoor geldt dat, ook na saneringsmaatregelen, de geluidsbelasting van 60 dB(A) wordt overschreden is in 2018 verminderd ten opzichte van 2012.	12	12	12	12	12	12	12	
Milieuhygiënische spoedlocaties bodemverontreiniging zijn uiterlijk in 2020 gesaneerd of beheersbaar gemaakt.								
Aantal spoedlocaties in uitvoering of nog op te pakken			11	10	5	5	5	
Goede naleving bodemsanerings- en nazorgverplichtingen.								
• Aantal saneringen in uitvoering	31	54	35	55	44	53	50	
• Aantal overtredingen	4	1	3	7	0	1	0	

Trendindicatoren	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) • percentage waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	0	0	0					
Aantal overnachtingen toeristische gasten***	8.981.000	9.830.000	9.901.000	10.116.000	10.089.000	10.494.000	nnb	nnb
Aantal overnachtingen vaste gasten***	nb	nb	nb	nb	7.000.000	8.100.000	nnb	nnb
Tevredenheid over beleving van Zeeland****	8,15	8,13	8,14	8,31	8,27	8,4	8,3	niet gemeten

*** Nieuwe gegevens Kenniscentrum Kusttoerisme dat jaarlijks wordt verzameld op basis van o.a. toeristenbelasting.

**** Bron: CVO; algemeen oordeel van Nederlandse vakantiegangers voor hun vakantie in Zeeland. Deze gegevens zijn beschikbaar tot en met 2019.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2018	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021	Einddoel
Milieubelasting door uitstoot bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent, is verminderd ten opzichte van 2006	Gemeten en berekende emissiegegevens	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006.	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006
Er wordt voldaan aan de wettelijke normen en grenswaarden voor een goede luchtkwaliteit	Gemeten immissiemetingen bij meetpunten Zierikzee en Philippine	Er wordt voldaan aan wettelijke normen.	Blijft voldoen aan gestelde normen	Blijft voldoen aan gestelde normen	Blijft voldoen aan gestelde normen
Toeristische bestedingen	De bestedingen gedaan door toeristen of ten behoeve van toeristen voor, tijdens en na de reis en het verblijf op de plaats van bestemming voor Zeeland	€ 1,85 mld.	€ 1,85 mld (wordt naar verwachting lager door bestedingseffecten economische crisis als gevolg coronamaatregelen)	€ 1,85 mld (afwachten bestedingseffecten doorwerking economische crisis als gevolg coronamaatregelen)	€ 1,9 mld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021
Lasten	
020101-Voorbereiding omgevingswet	606
020102-Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	1.444
020103-Milieu: goed woon- en werkklimaat	8.674
020201-Water en bodem met kwaliteit	556
020202-Deltawateren	2.476
020301-Ruimtelijke kwaliteit: wonen	1.077
029999-Ambtelijke inzet	3.163
Totaal Lasten	17.997

Baten	
020101-Voorbereiding omgevingswet	24
020103-Milieu: goed woon- en werkklimaat	232
020201-Water en bodem met kwaliteit	184
Totaal Baten	440
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-17.558
Onttrekkingen	
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-98
Toevoegingen	
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	115
Mutaties reserves	-213
Resultaat na bestemming	-17.770

3. Programma Balans in landelijk gebied

Inleiding en ontwikkelingen

De uitdagingen voor het Zeeuwse platteland zijn de komende jaren groot. Verschillende opgaven zoals die ook in deze Begroting zijn opgenomen zullen hun weerslag krijgen in het landelijk gebied. Dat stelt de Provincie en de partners in het landelijk gebied voor een forse uitvoeringsopgave om tot een effectieve en samenhangende aanpak te komen in projecten en gebieden. In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is dat ook erkent en in de daaraan gekoppelde omgevingsagenda voor de Zuidwestelijke Delta is het landelijk gebied als een van de drie speerpunten aangeduid. Bezien wordt nog of de Zuidwestelijke Delta koploper gebied zal worden.

De landbouw is belangrijk voor de Zeeuwse economie. Het produceren van kwalitatief hoogwaardig (en veilig) voedsel staat centraal. De inzet voor een volhoudbare landbouw zal ook de komende jaren centraal staan in de provinciale inzet overeenkomstig landelijk beleid. Afgelopen voorjaar heeft nog maar eens laten zien dat inspelen op de klimaatverandering met het Deltaplan zoet water zeer noodzakelijk is. Deze aanpak moet in samenhang gezien worden met de integrale aanpak van de landbouwtransitie, achteruitgang van de bodemvruchtbaarheid en bodembiodiversiteit, afname van waterkwaliteit, druk vanuit de keten, ontwikkelingen in de gewasbescherming, inzichten over de kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw, enz. De totstandkoming van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) voor de nieuwe periode zal een belangrijk handelingsperspectief geven. Voor Nederland krijgt dat uitwerking in het Nationaal Strategisch Plan (NSP). De jaren 2021 en waarschijnlijk 2022 zullen als transitieperiode gelden richting de nieuwe periode en zullen we benutten om ons voor te bereiden op de nieuwe kaders, alles gericht op de volhoudbare landbouw.

De Zeeuwse delta herbergt aantrekkelijke natuur en een prachtig landschap, van kust en deltawateren, van kreken, poelgronden en de oude kreekruggen. Deze kwaliteiten zijn van grote waarde, voor de biodiversiteit, voor de economie en voor de aantrekkingskracht van de provincie. De zorgen om de achteruitgang van de biodiversiteit zijn ook in het Zeeuwse echter groot. De eerste Zeeuwse natuurrapportage 2019 heeft laten zien dat het gevoerde natuurbeleid effectief is, maar dat er meer nodig is om de biodiversiteit daadwerkelijk te herstellen en de instandhoudingsdoelen te realiseren. Ook het stikstofdossier heeft dat nog eens helder gemaakt. Als opvolging van de gezamenlijke notitie 'Nederland Natuurpositief' hebben provincies en Rijk aangekondigd te komen met het Programma Natuur om een stevige impuls te geven aan de natuur. Dat is op de eerste plaats nodig om tot een verbeterde doelrealisatie instandhoudingsdoelen VHR te komen en in te zetten op het versterken van de biodiversiteit. En op de tweede plaats is, in relatie tot de stikstofproblematiek, een goede staat van instandhouding natuur een economische noodzaak om ook in de toekomst ontwikkelingsruimte te houden. Met de brief over de lange termijn aanpak van stikstof heeft het Kabinet € 5 miljard voor de komende 10 jaar beschikbaar gesteld voor de stikstofaanpak, waarvan € 3 miljard voor het Programma Natuur. De komende periode zal dit programma uitgewerkt worden en ook voor onze provincie ingevuld worden.

Als onderdeel van de uitvoering van het klimaatakkoord wordt door provincies in samenwerking met het Rijk gewerkt aan de bossenstrategie. Deze zal vertaald worden in de Zeeuwse bosvisie en de komende jaren in uitvoering worden genomen. Zowel de transitieopgave naar een volhoudbare landbouw als de doelstellingen biodiversiteit en de uitvoering van het klimaatakkoord voor het landelijk gebied pakken we gezamenlijk als natuur en landbouw binnen dit programma op. Dit doen we niet alleen, maar in overleg met o.a. de landbouwsector, natuurorganisaties en ondernemers.

Het landelijk gebied is niet (meer) het exclusieve domein van landbouw en natuur. Steeds meer mensen, zowel bewoner als bezoekers, vinden of zoeken er ruimte om te recreëren, hun sport uit te oefenen of gewoon te genieten van het agrarische landschap, de aantrekkelijke dorpen en steden, de bijzondere natuur. Met de verwachte toeristische toename zal de druk op het landelijk gebied alleen maar toenemen. Als provincie zetten we in om de aantrekkelijkheid van het achterland te vergroten. We doen dit door het stimuleren van een toeristisch mobiliteitsnetwerk (wandel- en fietsknooppunten), aanleg van voorzieningen om natuur- en landschapswaarden zichtbaar en beleefbaar te maken, (natuur)gebieden nog toegankelijker te maken en aandacht te schenken aan de (ontstaans)geschiedenis van het landschap, waaronder de verkrijging van de Unesco-status Geopark. Hierbij zoeken we de raakvlakken met andere opgaven (cultuur, recreatie) en werken we aan wederzijdse versterking. We willen een grotere betrokkenheid van de maatschappij bij de natuur

bereiken. Dit is ook één van de actiepunten uit het Natuurpact: op weg naar een natuurinclusieve maatschappij. Verschillende initiatieven binnen het programma raken dit doel al, onder andere natuurbeleving en toegankelijkheid van natuurgebieden. We nemen ons voor om de doelen hiervoor in 2021 meer te concretiseren.

Speerpunten

- Versterken inzet voor herstel biodiversiteit o.a. door het uitwerken en verder invullen van het landelijke Programma Natuur.
- Ondersteunen initiatieven die bijdragen aan de transitie naar een volhoudbare of meer natuurinclusieve landbouw en dit zo goed mogelijk koppelen aan de totstandkoming van de nieuwe periode Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.
- Uitvoering geven aan de landelijke bossenstrategie en de Zeeuwse bosvisie.
- Eerste stap zetten in het concretiseren van doelen om te komen tot een natuurinclusieve samenleving.

Provinciale beleidskaders

- Natuurvisie Zeeland 2017-2022
- Natuurbeheerplan Zeeland
- Beheerplannen Natura2000
- Nota Natuurbeleving
- Nota toegankelijkheid natuurgebieden (Natuurlijk genieten in Zeeland) 2010
- Beleidsnota Natuurwetgeving
- Omgevingsplan Zeeland
- Omgevingsverordening
- Economische Agenda
- Nota Grondbeleid
- Natuurrapportage Zeeland 2019
- Beheerplannen Natura2000: Yerseke en Kapelse Moer 2018-2024
- Beheerplannen Natura2000: Canisvliet, Groote Gat en Vogelkreek 2017 - 2023
- Beheerplannen Natura2000: Zwin en kievittepolder 2017-2023

Reguliere taken

- Verstrekken subsidies voor natuurbeheer;
- Subsidieverlening aan Collectief Poldernatuur, die vergoedingen aan agrariërs uitkeert;
- Subsidieverlening aan de Faunabeheer Eenheid, die het Faunabeheerplan opstelt;
- Het (mede)opstellen van Natura 2000 beheerplannen;
- Het opstellen en periodiek evalueren van (uitvoerings)beleid Landelijk Gebied (Landbouw en Natuur);
- Natuurontwikkeling, totstandkoming Natuurwerk Zeeland;
- Vergunningverlening in het kader van wet Natuurbescherming voor gebiedsbescherming en soortenbescherming;
- Uitvoering van herstel- en instandhoudingsmaatregelen (o.a. PAS) in bestaande Natura 2000 gebieden en het Natuurnetwerk Zeeland;
- Subsidie verstrekken aan IVN/De Zeeuwse Natuur, Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Terra Maris;

- Uitvoeren taak zelfrealisatie, verwerving en vervreemding van gronden en tijdelijk beheer van gronden in combinatie met landbouwkundige structuurverbetering;
- Monitoring en beoordeling van natuurkwaliteit;
- Rapportage aan de Staatssecretaris, de Tweede Kamer en Provinciale Staten via de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur.

Maatschappelijk effect

Versterken van de biodiversiteit, het realiseren van een volhoudbare landbouw en een kwalitatief hoogwaardige voedselvoorziening, samen met andere partijen.

Doelstellingen

Realisatie Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Zeeland is in 2027 gerealiseerd.

In het Natuurbeheerplan zijn de grenzen van het Natuurnetwerk vastgesteld. Per 1-1-2021 is de nog te realiseren restantopgave verwerving en inrichting nieuwe natuur 725 hectare. Dat vraagt gemiddeld per jaar een realisatie van circa 100 ha.

Acties

Versnelling van realisatie van de resterende natuurontwikkelingsopgave d.m.v. aanbod en kansen die zich voordoen

Zoeken naar mee koppelkansen met andere opgaven uit oogpunt realisatie Natuurnetwerk Zeeland

Continuering inzet kavelruilbureau in combinatie met de Grondbank Zeeland

Inzet Zeeuws Particulier Grondbezit en betrekken bij het realiseren van het Natuurnetwerk Zeeland

Blijven toepassen algemene uitgangspunten o.a. verweving op basis van vrijwilligheid, geen planologische schaduwwerking en afstemming tussen natuur en landbouw.

Natuurbeheer en natuurbescherming

Het beheer van natuur en landschap wordt gefaciliteerd, door eigenaren en beheerders van natuur- en beheergebieden de mogelijkheid te bieden gebruik te maken van het Subsiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL).

Het gaat hierbij om natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer, faunabeheer, exotenbestrijding en monitoring. De subsidie is een tegemoetkoming in de kosten die eigenaren en beheerders van natuur- en beheergebieden moeten maken om hun gebieden te ontwikkelen en/of in stand te kunnen houden. Ook de kosten voor het bestrijden van exoten en het verlenen van een tegemoetkomingen bij wildschade valt onder dit onderdeel.

Acties

Vergoeden en aansturen van natuurbeheer op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap middels de kaders uit het Natuurbeheerplan

Vergoeden en aansturen van agrarisch natuurbeheer via het Collectief Poldernatuur en daardoor een substantiële bijdrage te leveren aan de biodiversiteit en het landschap buiten de natuurgebieden.

Het verlenen van subsidie voor functieverandering en inrichting van nieuwe natuur en herstel van bestaande natuur op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap middels SKNL

Bestrijding van schadeveroorzakende soorten en zorgdragen voor de uitkering van schadevergoedingen t.g.v. fauna

Monitoring van natuurgebieden conform landelijke afspraken en het provinciaal monitoringsplan

Het verlenen van subsidie voor een extra vergoeding aan natuurbeheerders voor het houden van toezicht op natuurterreinen middels het subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer

Provinciale aanpak invasieve exoten door middel van preventie, eliminatie en beheer opstellen, en het uitvoeren van tenminste twee bestrijdingsacties.

Op praktijkschaal toepassen van een pilot voor tenminste drie innovatieve projecten om wildschade aan gewassen te voorkomen zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving

Uitvoeren onderzoek naar verwilderde katten

Evalueren ganzenopvangbeleid

Bescherming van natuurgebieden en soorten via de bestaande wetgeving, zoals vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de Wet ruimtelijke ordening (Natuurnetwerk Zeeland) en de keuzes in de beleidsnota Natuurwetgeving

Zorgdragen voor het opstellen van Natura 2000 beheerplannen; vaststellen van de laatste beheerplannen Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen; starten met het actualiseren van de overige beheerplannen i.r.t. de stikstofproblematiek

Uitwerken van de uitkomsten van de Passende Beoordelingen voor het snijden & rapen van zeegroenten en schelpdieren, evenementen vliegbewegingen zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving.

Natuurherstel

Herstelmaatregelen worden uitgevoerd in bestaande natuurgebieden waar een extra kwaliteitsimpuls noodzakelijk is voor het behalen van noodzakelijke natuurdoelen zoals natuur2000.

Acties

Uitvoeren van tenminste 5 projecten gericht op herstel- en instandhoudingsmaatregelen in Natura2000-gebieden met als doel het effect van de uitstoot van stikstof te verminderen en om natuur te behouden en te versterken

Uitvoeren van tenminste 1 nazorgproject in of nabij Natura2000-gebieden

Natuurbeleving, verbreding en verbinding

*Natuur en het landschap in Zeeland beter bekend en beleefbaar maken;
Zoeken van verbindingen tussen mens en natuur en het toewerken naar een natuur-inclusieve samenleving.*

Acties

In de praktijk brengen in samenwerking met natuurorganisaties en toeristisch-recreatieve organisaties van de in 2019 ontwikkelde branding strategie

In of bij ten minste twee natuurgebieden extra (recreatieve) voorzieningen aanbrengen om de beleving van de natuur te vergroten

Gezamenlijk met partners en de Zeeuwse Natuur tot uitvoering brengen van een gezamenlijk plan gericht op activiteiten die zorgen dat natuurgebieden kunnen worden beleefd, natuureducatie, natuurvoorlichting en –promotie

Opstellen van een bidbook ter verkrijging van de UNESCO Geopark status en de meerwaarde te onderzoeken

Het totaal aan voorzieningen, activiteiten, bezienswaardigheden en programma's op het gebied van natuurbeleving is op één plaats vindbaar en duidelijke en overzichtelijk ontsloten

Continueren van de 90% toegankelijkheid/beleefbaarheid van de natuurgebieden

De bestaande 2100 kilometer wandelnetwerk en boerenlandpaden worden beheerd

Opstellen Zeeuws actieplan voor de groene vrijwilligers

Het stimuleren van maatschappelijke initiatieven op het vlak van natuur en landschap en het betrekken van vrijwilligers bij de natuur

Ondersteunen van het Nationaal Park Oosterschelde bij de uitvoering van het projectplan voor de doorontwikkeling van het Park

Verlenen van subsidie aan tenminste twee soortgerichte projecten ter ondersteuning van kwetsbare en bedreigde dier- en plantensoorten

Uitvoeren pilot proactieve soortenbescherming in Nieuwdorp, waarbij aandacht is voor natuurinclusief bouwen

Een volhoudbare landbouw

Zeeland kent op de lange termijn een volhoudbare landbouw.

Een sector die economisch gezond is en produceert in evenwicht met de natuurlijke omgeving. Hiervoor ondersteunen we ondernemers en organisaties die aan de slag willen met belangrijke thema's als bodem, water, biodiversiteit, innovatie etc. Het POP programma is hiervoor een belangrijke financieringsbron.

Acties

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen zoetwaterbeheer en beschikbaarheid

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen voor een betere bodemstructuur en bodemvruchtbaarheid

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die bijdragen aan het herstel en beter benutten van de functionele agrobiodiversiteit

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die zich richten op eiwittransitie

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die zich richten op de doelstelling voor het versterken van de positie van de boer in de keten

Ondersteunen van tenminste 5 initiatieven ter bevordering van kennis en innovatie in de agrarische sector

Ondersteunen van minimaal 1 initiatief dat zich richt op de doelstelling voor de biologische sector

Ondersteunen van minimaal een initiatief dat zich richt op het werken met belonen voor maatschappelijke prestaties middels KPI's in de landbouw

Verbeteren agrarische structuur, tenminste 500 ha kavelruilen, conform POP aanvraag

Kaderstelling niet grondgebonden landbouw (intensieve veehouderij, glastuinbouw) in het Omgevingsplan.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2019	2020	2027
Natuurbeheer Aantal ha natuureengebied in beheer met contract	17.370	17.810	nvt
Living Planet Index *	6,4%	7,5%	nvt

* In 2019 is de Living Planet Index (LPI-index) op provinciaal niveau van CBS beschikbaar gekomen. De biodiversiteit is tov 1990 met 7,5% toegenomen. De LPI is echter een algemene index en er zijn grote verschillen binnen soortgroepen en tussen gebieden. Hiertoe komt elke 3 jaar een aparte rapportage voor naar PS om meer op detail te informeren.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021	Einddoel
Volhoudbare landbouw	Aantal ondernemers betrokken bij nieuwe kennistrjecten	0	100	200	
Natuurontwikkeling	Aantal ha nog te realiseren nieuwe natuur	802 (1-1-2020)	725 (1-1-2021)	625 (1-1-2021)	0 (omvang is dan 5713 ha)
Natuurbescherming	Via de VRPZ geldt ruimtelijke bescherming via bestemmingsplannen	100%	100%	100%	100%
Natuurbescherming	Actuele natuurbeheerplannen voor alle Natura2000 gebieden	5	7	7	7
Natuurverbreding	Aantal kilometer wandelnetwerk	2100 km	2100 km	2100 km	2100 km

Natuurbeleving	Percentage toegankelijke beleefbare nieuwe natuur	>90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%
----------------	---	------	--------------	--------------	--------------

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021
Lasten	
030101-Realisatie natuurnetwerk	3.579
030102-Natuurbeheer en natuurbescherming	15.103
030103-Natuurherstel	3.952
030105-Natuurbeleving: verbreding en verbinding	3.229
030106-Een volhoudbare landbouw	2.151
039999 Ambtelijke inzet	3.229
Totaal Lasten	31.243
Baten	
030101-Realisatie natuurnetwerk	1.026
030102-Natuurbeheer en natuurbescherming	228
Totaal Baten	1.254
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-29.990
Onttrekkingen	
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	3.147
Resultaat na bestemming	-26.843

4. Programma Ondernemend Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland scoort nu en voor de korte termijn goed op macro-economische parameters (zoals bruto regionaal product, werkloosheidscijfer, inkomen per hoofd van de bevolking en toegevoegde waarde). Tegelijkertijd staat Zeeland voor grote uitdagingen op het gebied van de arbeidsmarkt. Bij de Zeeuwse bedrijven is de komende jaren behoefte aan duizenden arbeidskrachten. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt vraagt het flinke inspanningen om daarin te voorzien. Hierbij zal niet alleen het arbeidspotentieel binnen Zeeland beter benut moeten worden, maar zal ook een flinke inspanning geleverd moeten worden om mensen van buiten Zeeland aan te trekken. De actuele maatschappelijke opgave is het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven, te werken en te studeren.

Zeeland heeft een goed klimaat voor ondernemers die met vindingrijkheid en durf innovaties omzetten in concrete producten of diensten. Tegelijk blijkt ook dat investeringen in innovatie en R&D achterblijven bij de rest van Nederland. De innovatiekracht van bedrijven is belangrijk voor de concurrentiekracht van Zeeland. De innovatiekracht van Zeeland moet verder versterkt worden. Belangrijk omdat we op deze wijze de innovatiekracht van de Zeeuwse topsectoren ook gebruiken om grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Zo sluiten we aan bij het (missiegedreven) Rijksbeleid. Een gezonde economie behoeft een passende onderwijs-, kennis-, en onderzoekinfrastructuur, en de beschikbaarheid van goed personeel en goede ondernemers.

Om innovatie te stimuleren is een breed instrumentarium nodig van subsidies (Europees, nationaal en provinciaal) en revolverende financiering. Via Impuls Zeeland helpen we startende en innoverende bedrijven in verschillende sectoren. We werken samen met de sector en kennisinstellingen aan de Foodagenda en de Visserij-agenda om het ondernemerschap op het gebied van landbouw en visserij te versterken en te ondersteunen met actieve lobby bij Rijk en Europa. Tenslotte gebruiken we ons partnerschap bij verschillende Europese subsidieprogramma's (OP zuid, POP 3, en diverse Interreg-programma's) om innovatieve projecten in Zeeland te realiseren.

Speerpunten

Het versterken van de regionale economie doen we door:

- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt om te voldoen aan de vraag van de Zeeuwse werkgevers;
- Het fasegewijs realiseren van de Bèta Campus Zeeland rondom de thema's water, energie, biobased/food;
- De Onderwijs- en kennisinfrastructuur op het gewenste niveau te houden;
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector;
- Concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden en door in te zetten op innovatie in brede zin, in de foodsector, kennisontwikkeling, samenwerkingsverbanden en gerichte lobby;
- Uitvoering te geven aan de calls van de Europese programma's OP Zuid, POP 3, Interreg Vlaanderen-Nederland en Twee Zeeën en Interreg B en C: maximaal benutten voor Zeeland;
- Voorbereiding en inzet Zeeland voor Toekomstig Cohesiebeleid na 2020 (samenwerking in Zuid-verband, IPO, met Vlaanderen);
- Verschillende organisaties te ondersteunen die onderdeel uitmaken van de economische basisinfrastructuur, zoals NV Economische Impuls Zeeland, het Delta Region Network, het Roosevelt Institute for American Studies, Dockwize, Economic Board Zeeland;
- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem en uitvoering te geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV;

- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken en het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming;

Reguliere taken

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de Provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten.

Beleidskader

- Economische Agenda (2017-2021)
- MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan (Rijk-Provincies)
- Implementatieagenda Smart Industries (Rijk)
- IBP programma (Rijk, Provincies, gemeenten)
- RIS 2021 - 2027 (Regionale Innovatie Strategie)

Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0

Het Rijk heeft in 2017 € 25 miljoen toegekend aan het investeringsprogramma “Zeeland in stroomversnelling” voor de versterking van de economische structuur in Zeeland door middel van de uitvoering van zes projecten. In 2021 wordt ingezet op de afhandeling van het Tidal Technology Center Grevelingendam, het Joint Research Center en de continuering van de aanjaaggelden Zeeland in Stroomversnelling (gezamenlijk met de Zeeuwse gemeenten).

Regio Deal Zeeland: Zeeland in stroomversnelling 2.0

Investeren in een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat

Op 6 juli 2018 heeft de Provincie Zeeland de Regio Deal Zeeland ondertekend met het Rijk als onderdeel van het regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst. Hiermee stelt het Rijk € 35 miljoen beschikbaar voor het verbeteren van het Zeeuws Leef- en vestigingsklimaat. Het investeringsprogramma bouwt voort op het advies van de commissie Structuurversterking en werkgelegenheid (Balkenende) en het Investeringsprogramma ZiS 1.0 en bestaat uit dertien projecten, onderverdeeld naar de ‘pijlers’ Kennis en innovatie, Leefbaarheid en Voorzieningen bedrijven. De regio is verantwoordelijk voor eenzelfde bedrag aan cofinanciering. Voor de uitvoering van het investeringsprogramma heeft de Provincie Zeeland, op basis van de voortgang van de projecten, tot nu toe € 31,5 mln. ontvangen.

In 2021 richt de Provincie zich op de verdere realisatie van het investeringsprogramma met de daarbij behorende projecten, het verkennen van de mogelijkheden voor synergie tussen de projecten, de monitoring van de maatschappelijke effecten met daarbij de impact van de Regio Deal in de regio en het zorgdragen voor een doeltreffende besteding van de middelen gezamenlijk met de partners in de regio. Het programma loopt uiterlijk tot 31 december 2022.

Maatschappelijk effect

De Provincie Zeeland zet in op versterking van de Zeeuwse economie. Concreet betekent dit versterken van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven, en het verhogen van het Bruto Regionaal Product.

Tevens voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk) en de groei van de regionale innovatiekracht met focus op de Zeeuwse economische sectoren.

Een sterk imago van Zeeland zodat mensen hier graag komen leven, werken en ondernemen en hun vrije tijd in Zeeland willen doorbrengen.

Inzet op postcorona maatregelen om negatieve effecten voor MKB te beperken.

Doelstellingen

Concurrentiepositie logistiek

De ingezette koers van 2020 wordt in 2021 verder vormgegeven. In 2021 ligt een belangrijke prioriteit op de invulling van de energietransitie in de logistieke sector. Bedrijven en overheden worden begeleid bij dit proces. De provincie informeert deze partijen en werkt binnen Zeeland Connect (triple helixplatform) samen bij het uitvoeringsprogramma "zero emissie logistiek" van OPZuid. Ook wordt binnen dit K&I netwerk samengewerkt om bij het werkprogramma "living lab autonoom transport Zeeland". Beide projecten zijn van groot belang voor het behoud van de logistieke sector in Zeeland. Nieuwe actieplannen met betrekking tot modal shift en digitalisering robotisering zijn in ontwikkeling. In 2021 wordt met belangrijke spelers in de maintenance sector van de procesindustrie en de sector wind op zee meerdere activiteiten ontwikkeld om cross overs mogelijk te maken. De vestiging van het Fieldlab Zephyros (maintenance wind op zee) wordt verder vorm gegeven.

Acties

Ondersteunen van kansrijke innovaties die kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid of een hogere toegevoegde waarde, bijv. de toepassingsmogelijkheden van circulaire economie in de procesindustrie

Stimuleren samenwerking en innovatie in de logistiek, o.a. via Zeeland Connect

Uitvoeren visie Logistiek i.s.m. Zeeland Connect en uitvoeren van de roadmap met 3 innovatielijnen, waaronder autonoom transport (varen en rijden) en verduurzamen Sector Transport en Logistiek (terminalfaciliteiten en laadinfra)

Vertalen van het Meerjarenprogramma 2016 – 2019 van de Topsector logistiek naar regionale actieprogramma, benutten Europese Middelen.

Tot stand brengen van cross-overs tussen de sectoren chemische- en procesindustrie, Wind op Zee en Land, en infrastructuur

Realiseren van het Fieldlab Wind op Zee (Zephyros) in Zeeland

Overleg wordt gevoerd met Zephyros, Impuls en de kenniswerf voor het realiseren van een fysieke locatie van Zephyros in Vlissingen. Dit is ook een onderdeel van het compensatiepakket van de marinierskazerne.

Arbeidsmarkt

De Zeeuwse arbeidsmarkt is duurzamer en gezonder geworden, met een betere aansluiting tussen aanbod van arbeidskrachten en vraag daarnaar van Zeeuwse werkgevers.

Hiertoe wordt het Aanvalsplan Arbeidsmarkt ontwikkeld en uitgevoerd in samenwerking met de triple-helix-partijen.

Acties

Aantrekken, scholen en trainen van kandidaten voor Zeeuwse sectoren (Techniekpact, Hospitalitypact, Zorgpact, Onderwijspact)

Inrichten en implementeren arbeidsmarketingorganisatie

Komen tot een soepele grensoverschrijdende arbeidsmarkt Zeeland – Vlaanderen

Ontwikkelen en optimaliseren methodiek en instrumentarium dienstverlening aan onderbenut arbeidspotentieel

Ontwikkelen ICT en data ten behoeve van concrete activiteiten in kader Aanvalsplan Arbeidsmarkt

Ontwikkelen persona's gericht op de invulling van de vraag van de Zeeuwse arbeidsmarkt

Ontwikkelen tool: werving, selectie en plaatsing op basis van competenties

Ontwikkelen van een gestructureerde aanpak gericht op het binden van jongeren aan de Zeeuwse arbeidsmarkt

Opzetten van een warme ontvangst van arbeidsmigranten (uit binnen- en buitenland) (Expat Center, Zeeland Commissionair)

Opzetten van toolbox voor werkgevers

Concurrentiepositie Food

a. Eind 2021 is de concurrentiepositie food verbeterd.

b. Eind 2021 is de werkgelegenheid in de Zeeuwse sectoren food (landbouw en visserij) behouden.

*acties met betrekking tot 'landbouw' zijn opgenomen in programma natuur en platteland.

Acties

Als voorzitter van het landelijke Bestuurlijk Platform Visserijoverheden spelen we een actieve rol in de ondersteuning van de visserijsector in de voor haar belangrijke dossiers "aanlandplicht" en "Brexit";

Duurzame landbouwoontwikkeling is ook een speerpunt binnen de maatschappelijke opgave Toekomst landelijk gebied, landbouw en natuur. Beleid voor de landbouwsector wordt in deze gezamenlijk opgepakt;

Ondersteunen initiatieven op het snijvlak van visserij/aquacultuur en vrijetijdseconomie;

Ondersteunen van kansrijke innovaties die kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid of een hogere toegevoegde waarde: hiertoe ondersteunen van tenminste 8 initiatieven;

Stimuleren verdere ontwikkeling van de binnendijkse aquacultuur met name op het aquacultuurterrein Colijnsplaat.

Verbeteren samenwerking onderwijs, ondernemers en overheden (in triple helix verband) zoals bijvoorbeeld door het gezamenlijk uitvoering geven aan de regiodeal Groen Onderwijs;

Versterken van de Zeeuwse economische clusters agrofood en aquacultuur door middel van haalbaarheidsonderzoeken en demonstraties vanuit de provinciale innovatieregeling Zeeland in Stroomversnelling;

We steunen het visserijbedrijfsleven in haar streven de bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken. Dit doen we o.a. door het steunen van initiatieven voor de ontwikkeling van nieuwe visserijtechnieken.

Wij ondersteunen de netwerkorganisaties Zeker Zeeuws en Food Delta Zeeland in hun werkzaamheden te Zeeuwse Foodcluster verder te versterken;

Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers

Eind 2021 heeft behoud van werkgelegenheid en behoud van bedrijven plaatsgevonden.

Eind 2021 is de economische structuur t.b.v. acquisitie en regionale samenwerking verbeterd ten behoeve van versterken innovatiekracht.

Acties

Dockwize: uitvoering van de prestatieafspraken

We maken prestatieafspraken over de uitvoering van overkoepelende activiteiten uit het meerjarenplan "Dockwize: Your Innovation Hub 2020 - 2023". Hoofddoel is structuurversterking door het aanjagen van innovatie, groei en innovatie.

Met de SER Zeeland maken we prestatieafspraken op het sociaaleconomisch terrein

- over het uitvoeren van onderzoek;

- over het geven van advies

- over het organiseren van themabijeenkomsten over ontwikkelingen die gevolgen hebben voor werkgevers en werknemers;

- In 2021 zal verdere invulling worden gegeven aan de samenwerking tussen SER Zeeland en de Economic Board Zeeland, volgend op de in 2020 opgestelde rapportage over de samenwerking tussen beide adviesorganen met heldere afspraken over samenwerking, afstemming en taakverdeling, verdere invulling worden gegeven.

Ondersteunen algemene netwerk-, acquisitie en representatieactiviteiten

Om de acquisitiekracht van Zeeland te versterken onderhouden we nauwe contacten met en organiseren we 1x per jaar een strategisch overleg met:

- North Sea Port,
- Invest in Zeeland,
- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,
- NFIA,
- Trade and Innovate.

Ondersteunen van de Zeeuwse ondernemers (starters en MKB)

Door o.a.:

- de MKB Samenwerkingsagenda en het MKB Actieplan (voor het 'brede' MKB) waar kansrijk verder uitwerken.

- waar mogelijk gebruik maken van het instrument MKB-deals van het ministerie EZK op het gebied van digitalisering.

- vanuit Zeeland deelnemen aan Smart Industry Hub Zuid,

- het opzetten van en uitvoering geven aan aanvullende innovatiefinancieringsinstrumenten zoals Financieringstafels voor het MKB, uitwerking van het MKB actieplan van het Rijk.

Uitvoering prestatieafspraken door Impuls Zeeland

Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis)economie staat voorop (met groei van werkgelegenheid) door;

- business development en uitvoering van projecten,
- enerzijds acquisitie van bedrijven, investeringen van elders en anderzijds behoud van bedrijven,
- werk te maken van innovatiefinanciering,
- het stimuleren van internationale handelsbevordering (Trade & Innovate)

Conform het deelnemingenbeleid ontvangt Provinciale Staten jaarlijks het werkplan en jaarverslag van Impuls;

Uitvoering prestatieafspraken door Zeeuwse Milieufederatie (ZMf)

We hebben afspraken gemaakt met de Zeeuwse Milieufederatie om projecten uit te voeren die passen binnen het economisch-, omgevings- en energiebeleid. De ZMf versterkt de relatie tussen ecologie en economie. In 2021 ligt de focus van de ZMf op de volgende drie pijlers: 'Duurzaamheid, circulaire Economie & energietransitie', 'Deltawateren' en 'Ruimtelijke Ordening & Landschap'. De ZMf denkt en werkt mee aan voorbeeldprojecten, waarbij wordt samengewerkt met burgers, (mede)overheden, onderwijs- en kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke 'groene' organisaties.

Uitvoering prestatieafspraken door Roosevelt Institute for American Studies

Activiteiten: lezingen voor studenten, publiekslezingen, studentenexcursies aan RIAS door verschillende universiteiten, beursprogramma's, organisatie uitreiking T.Roosevelt American History Award, organisatie internationaal congres, organisatie publiekssymposium in samenwerking met UCR, organisatie NASA Amerikanistendag.

Deelnemen aan platform ENZuid (Economisch Netwerk Zuid Nederland)

Het opstellen van een agenda voor de effecten van een digitale transformatie

Digitale ontwikkelingen werken door op allerlei terreinen. We komen met een aanpak voor en ontwikkelen een digitale agenda met een visie, die ingaat op welke effecten er allemaal zijn, hoe die doorwerken in het werk van de provincie, en hoe we ons als provincie willen verhouden tot al die ontwikkelingen.

Bijzonder onderdeel hiervan is het volgen van de marktontwikkelingen aangaande de recente start van aanleg van glasvezel in woonkernen. Provinciale inzet is erop gericht dat marktpartijen ook gaan investeren in de aanleg van glasvezel in Zeeuwse buitengebieden, zodat de kloof in connectiviteit tussen het buitengebied en kernen niet nog groter wordt.

Campus Zeeland

De Zeeuwse economie is op termijn versterkt en innovatiever geworden, door realisatie van Bèta Campus Zeeland, (economische) kennis- en innovatienetwerken, programma's en projecten, en door behoud en versterking van onderwijs en onderzoek van PO - WO in Zeeland.

Bèta Campus Zeeland wordt in fases gerealiseerd, samen met het Joint Research Center, de nieuwe opleidingen en onderzoekstrajecten binnen HZ/UAS en UCR (UCR Engineering & Innovation), het Delta Kenniscentrum en de samenwerking met UGent rondom Deltavraagstukken Vlaanderen/Nederland. Focus op de speerpunten Water, Energie en Biobased/Food.

Acties

Effectueren bouw JRC (opening september 2020)

effectueren bouw JRC (opening voorzien in schooljaar 2022 - 2023)

Ontwikkelen en opzetten grensoverschrijdend, samenwerkingsplatform Vlaanderen-Nederland Deltavraagstukken (start/opening Q4 2019 / Q1 2021)

Ontwikkelen opleiding Engineering en Innovation UCR (start pilot studiejaar: september 2019/2020; start UCR E&I studiejaar 2020/2021)

Opzetten van specifieke netwerken in Zeeuwse economische sectoren, die aansluiten bij de thema's Campus Zeeland

Versterken businessmodel, organiserend vermogen en intersectorale samenwerking tussen de reeds bestaande netwerken (kwaliteitsslag).

Versterken gehele onderwijs- en onderzoekskolom van PO - WO

Innovatie infrastructuur en - fondsen

Eind 2021 zijn er nieuwe innovaties gerealiseerd en is vergroting van de concurrentiekracht van bedrijven in Zeeland tot stand gekomen.

In het kader van 'Wind in de zeilen' vergroot het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland (AGIO-storting), waardoor het investeringsvermogen wordt vergroot. De totale omvang van de storting bedraagt - vanaf 2021 - € 20 miljoen.

Acties

Het benutten van nationale en Europese programma's als cofinanciering bij de realisatie van innovatie en economische structuurversterking

- Het benutten van nationale en Europese programma's als cofinanciering bij de realisatie van innovatie en economische structuurversterking.
 - Met de Subsidieregeling MKB innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Nederland (MIT Zuid) wordt decentraal uitvoering gegeven aan stimulering van innovatieve haalbaarheids- en R&D samenwerkingsprojecten. Stimulus Programmamanagement treedt op als uitvoeringsorganisatie.
 - Voor 2021 streven we naar toekenning van 10 subsidies voor Zeeuwse haalbaarheidsprojecten en 6 subsidies voor Zeeuwse R&D samenwerkingstrajecten.

Uitvoering geven aan de Europese programma's waarin Zeeland partner is

- Voor Zeeland nader vormgeven van de uitvoering van het Toekomstig Cohesiebeleid 2021-2027 en hierbij nadrukkelijk samenwerken met de Zeeuwse Opgaves en onze Zeeuwse partners (gemeenten, waterschap, bedrijfsleven en kennisinstellingen), in Zuid-verband, in IPO verband en met Vlaanderen.
- Uitvoering geven aan de Europese programma's 2021 waarin Zeeland partner is (OP Zuid, POP3, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg B en C programma's) en benutten van de mogelijkheden hiervan voor Zeeland.
- Voor Zeeland kansrijke nieuwe Europese fondsen als gevolg van het beoogde corona herstelfonds nader operationaliseren en uitvoeren.

Uitvoering geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.

ZeelandFM verstrekt 25 vouchers aan ondernemers die voldoen aan de criteria ondernemerschap, groeipotentie en innovatie voor de inhuur van een financieel specialist om een adviestraject te starten dat leidt tot een sterk verbeterde financieringsaanvraag voor hun plannen.

Via InnoGo! worden minimaal 7 leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers én minimaal 10 starters starters/MKB-ers vinden binnen het netwerk van InnoGo! begeleiding en coaching.

Met het ZPF verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken, middels aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen aan minimaal 8 innovatieve waarde creërende bedrijven in de (door)ontwikkelfase of de groeifase met een substantiële impact op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.

In het kader van 'Wind in de zeilen' vergroot het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland (AGIO-storting), waardoor het investeringsvermogen wordt vergroot. De totale omvang van de storting bedraagt 20 miljoen euro (vanaf 2021).

Door het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV wordt jaarlijks ingeschat of de financiële vaste activa betreffende de onderliggende participaties afgewaardeerd moeten worden.

Deze inschatting gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend, gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag ten aanzien van aflossingen en rente.

De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland wordt gerealiseerd door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend is in de meeste gevallen negatief. Dit brengt met zich mee dat er sprake is van een grote schattingsonzekerheid ten aanzien van de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schatting)onzekerheid heeft voor de accountant van het IFZ geen afbreuk gedaan aan zijn oordeel.

Uitvoering geven aan het Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0 en 2.0

- Uitvoering geven aan het Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0: Versterking innovatie-infrastructuur en –fondsen.
Uitvoering geven aan Zeeland in Stroomversnelling 2.0.: programmatische aanpak gericht op innovatie en groei door kick-start, accelerator en scale-up programma's om onder meer de Investor Readiness van financieringsaanvragen te verbeteren.

Verlenen van subsidie aan voorstellen ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen

Faciliteren en/of subsidiëren van onder andere de Zeeuwse Innovatieprijs Emergo, MKB Doorgaan, netwerkbijeenkomst excellerende MKB bedrijven, initiatieven voor het versterken van het Zeeuwse startersklimaat en de ZomerOndernemer.

Zichtbaar Zeeland uitvoering

Het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te recreëren, verblijven, leven, werken en studeren is nog steeds een belangrijke opgave. Een sterker Zeeuws imago helpt bij het aantrekken van toeristen, arbeidskrachten, inwoners en nieuwe bedrijven. De nieuwe marketingorganisatie die begin 2021 wordt opgericht gaat zich richten op het versterken van het Zeeuwse imago door alle onderdelen in samenhang te organiseren waarbij effectiviteit en efficiëntie voorop staan. Dit doen ze vanuit een gemeenschappelijke basis (merk- en marketingstrategie etc.) en een samenhangende visie op het toepassen van technologie en het gebruik van data. In de nieuwe marketingorganisatie worden de huidige werkzaamheden van VVV Zeeland (toeristische marktbeveiliging) en de Provincie Zeeland (wonen, werken en studeren) samengevoegd. In 2021 wordt de overgang van de werkzaamheden van VVV en Provincie naar de nieuwe organisatie verder uitgewerkt.

Acties

Digitaal platform

Het succes van de nieuwe Zeeuwse marketingorganisatie hangt sterk af van de digitale prestaties. In de afgelopen jaren heeft de Provincie Zeeland geïnvesteerd in een platform voor regiomarketing (o.a. website www.zeelandlandinzee.nl). Door dit platform te combineren met toeristische informatie van VVV Zeeland wordt een sterk digitaal instrument gecreëerd voor de Zeeuwse regiomarketing. De nieuwe marketingorganisatie gaat gebruik maken van dit digitale platform.

Continueren toeristische marktwerking

Als gevolg van de beëindiging van VVV Zeeland begin 2021 verandert de provinciale aanpak van de toeristische marktwerking. Er wordt in samenwerking met gemeenten en andere Zeeuwse organisaties gewerkt aan de opbouw van een nieuwe marketingorganisatie die naast toeristische marketing ook de marketing voor wonen, werken en studeren in Zeeland gaat uitvoeren. Met deze nieuwe marketingorganisatie zullen, zoals tot nu toe met VVVZeeland, prestatieafspraken gemaakt worden voor het uitvoeren van de toeristische marktwerking.

Circulaire economie

De Zeeuwse economie is vitaler geworden, door samenwerking in ketens te stimuleren bij het sluiten van kringlopen met hernieuwbare (groene) grondstoffen en door te stimuleren dat biomassa wordt verwerkt tot hernieuwbare bio-based grondstoffen.

Acties

We stellen samen met Zeeuwse partners een roadmap op, die op termijn tot een volledig circulaire economie moet leiden

We stimuleren circulair bouwen in de verblijfsrecreatie via de projecten 'Circulair beleven' en 'FACET'

We werken aan een toekomstbeeld 'circulaire havens 2030' (Sloe- en Kanaalzone) én volgen circulaire economie in de gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta

We stimuleren meer biobased innovaties bij/door MKB'ers o.a. via circulair/biobased innovatievouchers

We nemen deel aan stichting Biobased Delta, die o.a. grootschalige businesscases ontwikkelt (zoals Redefinery, Sugar Delta, bio-aromaten) met grote bedrijven en MKB.

We helpen mee aan de doorontwikkeling van de Biobased Innovation Garden

We rollen biobased en circulair inkopen uit binnen Zeeland via 'Maatschappelijk Verantwoord Inkopen' en de koppeling aan de SDG's (Sustainable Development Goals).

We stimuleren biobased onderwijs en onderzoek, zoals goede verankering in JRC/Bèta Campus en Center of Expertise(CoE) Biobased Economy (Avans/HZ)

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Beroepsbevolking	195.000	195.000	192.000	197.000	197.000*	197.000*
Saldo in- en uitgaande pendel	-18.000	-16.900	-16.900*	16.900*	-16.900*	-16.900*
Hoog opgeleide beroepsbevolking	48.000	48.000	51.000	53.000	53.000*	53.000*
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt	0,92	1,61	2,05	3,21	3,58	2,26
Huishoudensinkomen	38.500*	39.800*	40.400*	40.400*	40.400*	40.400*

* voor dit jaar is het meest recente cijfer gebruikt dat beschikbaar is.

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Stand 2018	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021	Einddoel
Werkloosheid	3%	3%	3%	3%
Werkgelegenheid	180.000	181.800	184.000	185.000
Werkgelegenheid groei in %	1%	0,5%	0,5% p.j.	0,5% per jaar
Bruto Regionaal Product	€ 13.093.000.000	13.488.000.000 €	13.579.000.000	1,5% per jaar
Bruto Regionaal Product groei in %	2,3%	1,5%	1,0%	1,5% per jaar
Innovatie Index	0,47	0,48	0,42	0,500
Nieuwe arbeidsplaatsen via Impuls	453	200	200	200 per jaar
Nieuwe bedrijfsvestigingen via Impuls	7	8	8	8 per jaar

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie

B2021

Lasten	
040101-Arbeidsmarkt	326
040102-Concurrentiepositie food	389
040103-Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	2.087
040104-Campus Zeeland	-2
040105-Innovatieinfrastructuur en - fondsen	3.925
040106-Zichtbaar Zeeland uitvoering	1.430
040107- Circulaire economie	827
040108-Concurrentiepositie logistiek	149
049999-Ambtelijke inzet	4.706
Totaal Lasten	13.837
Baten	
040103-Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	0
040105-Innovatieinfrastructuur en - fondsen	502
Totaal Baten	502
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-13.335
Onttrekkingen	
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-287
Toevoegingen	
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	721
Mutaties reserves	-1.008
Resultaat na bestemming	-14.343

5. Programma Mobiliteit op maat

Inleiding en ontwikkelingen

Goed wonen, werken en leven in Zeeland vraagt om een optimale bereikbaarheid.

De invalshoeken daarbij zijn zowel economisch (bijdrage aan bruto Zeeuws product) als maatschappelijk (bijdrage aan bruto Zeeuws geluk).

Deze aanpak loopt via vijf sporen:

1. beïnvloeden van verkeersgedrag via een regionale aanpak
2. investeren in verbetering van de infrastructuur met het oog op doorstroming én verkeersveiligheid
3. inzet op multimodale netwerken en goederencorridors om snelheid en betrouwbaarheid te borgen
4. bieden van een systeem van collectief vervoer om basismobiliteit te bieden
5. ontwikkelen en uitproberen van nieuwe mobiliteitsconcepten voorbereidend op mobiliteit van de toekomst

Dit programma omvat de inspanningen die we hiertoe in 2021 gaan leveren in aansluiting op - en ter versterking van - de activiteiten van andere overheden, ondernemers, kennisinstellingen en de Zeeuwen zélf.

Naast deze uitvoeringsagenda, maakt ook het beheer en onderhoud van de provinciale (water) wegen onderdeel uit van dit programma.

Speerpunten

- Versterken netwerksamenwerking Verkeersveiligheid ROVZ.
- Aanpak verkeersonveiligheid conform Zeeuwse Uitvoeringsagenda van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) incl. aanpassingen in infrastructuur.
- Realisatie Wegeninvesteringsprogramma, niet passend binnen het SPV (bereikbaarheid, leefbaarheid)
- Vorm geven aan themaoverleg Mobiliteit binnen het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO)
- Implementatie Visie op Verkeersmanagement.
- Inzet op snellere busverbindingen om openbaar vervoer aantrekkelijker te maken voor forenzen en scholieren/studenten.
- 'Leren door te doen'; pilots/projecten rond gedeelde mobiliteit (auto/fiets), vrijwillige vervoersconcepten (landelijk gebied) en knooppuntontwikkeling (stationsgebieden/busstations).
- Smart Mobility onderwijs (met inzet middelen regio-envelop); een innovatieve data-gestuurde aanpak voor mobiliteit van studenten.
- Eerste lichter Zero Emissiebussen gaat rijden in Zeeland.
- Planstudie Midden Zeeland route (doorstroming, verkeersveiligheid).
- Voorbereiding besluitvorming de railontsluiting van de Zeeuwse havens (Rail Ghent Terneuzen), gezamenlijke lobby met North Sea Port/Terneuzen.
- Realisatie doelen Logistieke visie Zeeland Connect met drie innovatielijnen, waaronder Pilot Smart Logistics (autonoom transport).
- Start goederenvervoercorridor Zuid (Amsterdam-Rotterdam-Antwerpen)
- Ontwikkeling laadinfrastructuur logistiek (weg en water)

Beleidskader

- Mobiliteitsvisie Zeeland 2028, juli 2016
- Nieuwe lijnen, Beleidsplan openbaar vervoer Zeeland 2015 – 2025, juni 2013
- Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland (2018)
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (landelijk kader niet door de Provinciale Staten van Provincie Zeeland vastgesteld)
- [Zeeuwse Uitvoeringsagenda SPV2030](#)

Reguliere taken

- Het beheer en onderhoud van onze provinciale infrastructuur bestaande uit (water)wegen, kunstwerken nat en droog en de aanlandingsvoorzieningen, terminals en baggerwerken voor het fietsvoetveer
- Het beheer van de concessies voor openbaar vervoer (bus en Westerschelde Ferry)

Ten behoeve van efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen hanteren we de principes van assetmanagement. In 2021 zullen we voor de resterende infrastructurale kapitaalgoederen een uitvoeringsstrategie opstellen, waarin wordt aangegeven op welke wijze het kapitaalgoed in stand wordt gehouden. De aanpak en activiteiten worden toegelicht in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Voor de concessies van busvervoer en Westerschelde Ferry is het belangrijk om een goed beheer op basis van de juiste kwaliteitsindicatoren te combineren met een zekere flexibiliteit om in te spelen op trends en ontwikkelingen die zich voordoen. Dit betreft nu bijvoorbeeld de corona-crisis en in hoeverre na de crisismaatregelen in 2020 er een blijvend effect is dat vertaling verdient in de dienstregeling van 2021 e.v.

Daarnaast is er sprake van het 'bij de tijd' houden van de bus-concessie (looptijd t/m 2024), zowel financieel als inhoudelijk. Daartoe is in 2020 een intentieovereenkomst met Connexxion gesloten. Het betreft o.m. de verduurzaming van de bussen (vervanging dieselbussen door elektrische bussen), optimalisatie van het netwerk (meer nadruk op snel scholierenvervoer) en de invoering van nieuwe vormen van betalen.

Eenzelfde traject is er voor de Westerschelde Ferry (looptijd concessie tot 2024). Na de stappen die zijn gezet op het gebied van beleving en marktontwikkeling, is in 2020 werk gemaakt van het in beeld brengen van de onderhoudsbehoefte van de beide SWATH-schepen tot 2033 (einde levensduur). Dit is ook belangrijk voor de afweging rond de toekomst van de WSF (o.a. rol van de markt en inzet nieuwe schepen).

Maatschappelijk effect

Provincie Zeeland staat samen met andere overheden in Zeeland in voor een systeem van infrastructuur en collectieve mobiliteits-voorzieningen van voldoende kwaliteit in de zin betrouwbaarheid, snelheid en veiligheid.

Betrouwbaarheid: Het mobiliteitssysteem moet ervoor zorgen dat je op tijd op je bestemming bent. Of dat goederen op het juiste moment aankomen.

Snelheid: Voor functionele verplaatsingen mag de reistijd niet te lang zijn.

Veiligheid: We accepteren niet dat er gewonden en dodelijke verkeersslachtoffers vallen.

Doelstellingen

Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen

Een doelmatig en doeltreffend beheer van de provinciale (water)wegen op zodanige wijze dat deze aansluit bij de principes van assetmanagement en voldoet aan het onderhoudsniveau zoals door het bestuur vastgesteld.

Ten behoeve van een efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen is het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland (maart 2018) vastgesteld. Bij het in stand houden van de infrastructuur wordt gekeken naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn. Naast informatiebeheer en

organisatiestructuur vormt het Beheerkader de derde pijler waardoor de instandhouding (beheer en onderhoud) van de provinciale (vaar)wegen doelmatiger georganiseerd kan worden. Als nadere uitwerking van het Beheerkader wordt per infrastructureel kapitaalgoed een Uitvoeringsstrategie opgesteld. Daarin wordt nader beschreven op welke wijze dat specifieke kapitaalgoed in stand wordt gehouden.

Acties

De versterking van de samenwerking met andere (vaar)wegbeheerders middels periodieke afstemmingsmomenten, we richten ons onder andere op een goede afstemming van wegwerkzaamheden en het voorkomen van overlast voor de weggebruikers.

Bij de uitvoerende taken zoeken we afstemming en samenwerking met andere wegbeheerders binnen Zeeland. In verschillende gremia vindt overleg en afstemming plaats met de andere Zeeuwse (vaar)wegbeheerders. Ook de gezamenlijke huisvesting met het waterschap Scheldestromen draagt hieraan bij.

Het plannen en uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan infrastructurele kapitaalgoederen op dusdanige wijze dat ze op het vastgestelde niveau in stand worden gehouden.

Ten behoeve van efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen hanteren we de principes van assetmanagement. In maart 2018 is daartoe het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland vastgesteld door Provinciale Staten. Het Beheerkader vormt de basis voor het verankeren van assetmanagement in de provinciale werkwijze. Hierin is de knip gemaakt tussen wat we als beheerder van infrastructuur wettelijk gezien moeten doen (basis), en wat we op grond van ambities daarop aanvullend nog willen bereiken (beleid). Bij het in stand houden van de infrastructuur wordt gekeken naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn.

Nadere uitwerking van assetmanagement door uitwerking van het Beheerkader in Uitvoeringsstrategieën per infrastructureel kapitaalgoed.

Als nadere uitwerking van het Beheerkader wordt per infrastructureel kapitaalgoed (thema) een Uitvoeringsstrategie (beheerplan) opgesteld. Daarin wordt per kapitaalgoed onder meer omschreven op welke wijze we omgaan met de instandhouding, de knip tussen basis en beleid en de meerjarige kosten die daarmee gepaard gaan. Sinds 2018 zijn er reeds vijf Uitvoeringsstrategieën vastgesteld. In 2021 zullen de Uitvoeringsstrategieën voor natte kunstwerken en bewegwijzering volgen.

Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers

Het aantal ernstige verkeersslachtoffers is gedaald door een verbeterd verkeersgedrag.

Binnen het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ) werkt Provincie Zeeland samen met de andere wegbeheerders, OM, Politie en relevante maatschappelijke partners aan het vergroten van de verkeersveiligheid. Ons motto daarbij is: 100% verkeersveilig daar gaan we voor! Op basis van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 is de samenwerking verder versterkt. In de nieuwe governancestructuur is een bestuurlijke overlegtafel voorzien waarbij alle bestuurders van overheden en maatschappelijke partners aan tafel zitten. Deze nieuwe governance ziet toe op de gezamenlijke regionale uitvoering.

In 2020 is een Zeeuwse vertaling van het SPV2030 gemaakt. Deze Zeeuwse uitvoeringsagenda SPV bevat de uitvoeringsstrategie voor Zeeland en is de leidraad voor de uitvoering van het verkeersveiligheidsbeleid voor de komende jaren. Voor Zeeland zijn de thema's Infrastructuur en Landbouwverkeer, Kwetsbare en Onervaren weggebruikers, Afdleiding en Verkeersovertreders als prioritaire thema's benoemd. Het beleid zal integraal zijn. Door de inzet van de drie E's, Engineering (infrastructuur), Education (communicatie en educatie) en Enforcement (handhaving) willen we het verkeersgedrag van verkeersdeelnemers beïnvloeden waardoor de risico's op ongelukken verminderen en het aantal slachtoffers in het verkeer in Zeeland daalt.

Het SPV 2030 gaat uit van een risicogestuurde aanpak. Aan de hand van de Zeeuwse Uitvoeringsagenda moeten er indicatoren worden benoemd op basis waarvan monitoring van het

beleid kan plaatsvinden. Cijfers over ongelukken en slachtoffers zijn daarbij uiteraard van belang, maar minder bepalend voor de beleidsontwikkeling. De cijfers zijn terug te vinden in het jaarverslag van het ROVZ dat altijd in het eerste kwartaal van het jaar uitkomt en naar Provinciale Staten wordt gestuurd.

Acties

De doelgroep scholieren betrekken bij verschillende verkeersveiligheidscampagnes

Scholieren zijn een belangrijke doelgroep waarop onze inspanningen zich richten. Kinderen en jongvolwassenen zijn vaak een belangrijke (toekomstige) doelgroep voor verkeersveiligheidscampagnes zoals MONO, fietsverlichting en BOB. Het is dus van belang om de boodschap van deze campagnes bij scholieren onder de aandacht te brengen. We doen dit door het organiseren van verschillende activiteiten voor scholieren. In 2020 hadden we onder andere een posterwedstrijd en de MONO scoort actie. In 2021 worden in relatie tot de campagnes nieuwe acties ontwikkeld die in samenwerking met de scholen onder de aandacht van scholieren worden gebracht.

In deze collegeperiode geven we extra prioriteit aan verkeerseducatie, we streven naar een zo groot mogelijke participatie van basisscholen met als doel dat alle basisscholen een ZVL label hebben

In 2020 was er een Europese aanbesteding voor de projectleider voor verkeerseducatie. De nieuwe projectleider krijgt in ieder geval de opdracht om het aantal bij ZVL aangesloten scholen te doen stijgen met vijf per jaar (naast de zestien scholen die al in het traject zitten). In Zeeland krijgt verkeerseducatie een hoge prioriteit. We gaan daarbij uit van continue onderwijs tot de jongeren volwassen zijn. Op de basisschool moet daarom een stevige basis worden gelegd. ZVL garandeert een zeker niveau van verkeerseducatie. De nieuwe projectleider zal de komende jaren de contacten met scholen die niet zijn aangesloten bij ZVL, intensiveren.

In het kader van goed werkgeverschap willen we het komende jaar starten met het betrekken van Zeeuwse werkgevers bij het vergroten van de verkeersveiligheid

Om de verkeersveiligheid te vergroten willen we werkgevers betrekken bij onze inspanningen. Werkgevers hebben immers een verantwoordelijkheid richting hun werknemers. Daarnaast hebben zij rechtstreeks contact met een belangrijke doelgroep, de zakelijke verkeersdeelnemers. In Zeeland willen we het landelijke MONO zakelijk, verbreden naar een Zeeuwse werkgeversaanpak die binnen alle thema's (en niet alleen Afleiding) kan worden ingezet. In 2020 is een plan van aanpak gemaakt dat in 2021 moet leiden tot een concreet projectplan op basis waarvan in hetzelfde jaar pilots kunnen worden uitgevoerd.

Maken van afspraken ZLTO en RWS over de verkeersveilige passage landbouwverkeer over de Oosterscheldekering en de Zeelandbrug

Het landbouwverkeer kan tijdelijk door middel van een konvooi regeling gebruik maken van de Zeelandbrug. Hierover zijn afspraken gemaakt met ZLTO, Cumela en Rijkswaterstaat. Deze oplossing is echter tijdelijk. De inzet is om na het afwaarderen van de Oosterscheldekering naar 80 km per uur, onder voorwaarden het landbouwverkeer toe te staan gebruik te maken van de Oosterscheldekering. Deze afwaardering is inmiddels een feit. Het doel is om medio 2021 tot een definitieve afspraak met Rijkswaterstaat te komen.

Reguliere activiteiten zijn coördinatie van het beleid, ongevallenregistratie, (subsidies) verkeerseducatie, communicatie, monitoring, en kennisoverdracht

In 2020 hebben we met de partners de regionale uitvoeringsagenda vastgesteld. Deze bevat de uitvoeringsstrategie van het samenwerkingsverband ROVZ voor de komende tien jaar. Vanuit het team ROVZ wordt de uitvoering zoveel mogelijk gecoördineerd. Eén van de belangrijkste uitgangspunten van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid is immers een integrale aanpak door de gezamenlijke partners. Deze coördinerende taak bevat verschillende onderdelen. Partners worden samengebracht en acties van verschillende partners worden zo op elkaar afgestemd. Daarnaast levert

het team ROVZ verschillende facilitaire diensten zoals het in kaart brengen van de verkeersveiligheid door het uitgeven van een mediascan en een kwartaalrapportage verkeersveiligheid. We zijn ook contactpersoon voor het statistisch programma VIA en delen belangrijke informatie met onze partners. Voor heel Zeeland coördineren we de campagne-uitingen en doen we de communicatie. We organiseren jaarlijks de Zeeuwse maand van de verkeersveiligheid en zijn verantwoordelijk voor het organiseren van verkeerseducatie in Zeeland.

Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda

Een goede bereikbaarheid voor bedrijven, toeristen en forenzen en een goede multimodale bereikbaarheid van de Zeeuwse havens door:

1. Snelle en betrouwbare wegverbindingen voor zakelijk en woon- en werkverkeer
2. Een multimodaal netwerk van achterlandverbindingen voor de Zeeuwse havens (Terneuzen en Vlissingen-Oost) en bedrijventerreinen met voldoende capaciteit.

In 2021:

- is een start gemaakt met het installeren van zogeheten slimme verkeersregelininstallaties, samen met het ministerie van I&W en Rijkswaterstaat. Hiermee kan het verkeer beter en aanbodafhankelijk worden gestuurd waarmee de doorstroming wordt verbeterd.
- is een knelpunt opgelost voor de doorstroming van het landbouwverkeer bij de Zandkreekdijk
- is de doorstroming verbeterd op de N59 ten zuiden van het Hellegatsplein, in samenwerking met de Provincie Zuid-Holland en de gemeenten Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee
- zijn acties voor de korte en de lange termijn ontwikkeld voor het overige deel van de route, met name op het zuidelijke deel tussen de A58 en Noord-Beveland (N256)
- is de variantenstudie uit 2019 voor de lange termijn verder uitgewerkt voor de herinrichting van de N256, met daarbij eind 2021 of begin 2022 een keuzevoorstel aan Provinciale Staten
- is het verkeers- en incidentmanagement verbeterd op het gehele hoofdwegennet van de provincie, in samenwerking met de overige wegbeheerder
- is de Intercity terug op de Zeeuwse lijn, een en ander zoals afgesproken in het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' (zie ook de opgave Slimme Mobiliteit)
- is een start gemaakt met het traject Digitaal op Orde, samen met het ministerie van I&W

Acties

Afronden Europese CEF-studie naar de verbetering van de spoorontsluiting Gent-Terneuzen, versterken lobby in gezamenlijkheid met North Sea Port en de gemeente Terneuzen

De laatste met name financiële studies zijn afgerond volgens plan. Het ministerie van I&W onderschrijft het belang van Rail Gent Terneuzen en is mede daarom onderdeel geworden van het compensatiepakket voor de Marinierskazerne en in het najaar 2020 zal dit project opnieuw geagendeerd worden op het BO MIRT.

Een eerste financiële toezegging van € 15 miljoen vanuit het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' is binnen. Dit geld is wat ons betreft mede bedoeld voor de verdere uitwerking van de planuitwerking. Met het ministerie van I&W wordt een adaptieve aanpak afgesproken waarbij afhankelijk van een aantal indicatoren verdergaande besluiten worden genomen over aanleg van één of meer onderdelen van deze Railverbinding. Wij werken hierin nauw samen met NSP, Terneuzen, Gent en andere relevante partners zoals ProRail, Infrabel en diverse anderen. In 2021 gaat de planvorming een volgende fase in en wordt de gezamenlijke lobby voor cofinanciering met name van de Europese Unie en Belgische overheid voortgezet

De logistieke processen verbeteren door het toepassen van de nieuwe technologieën, de digitalisering van het bedrijfsleven te stimuleren en samenwerking en data-uitwisseling te promoten en initiëren

De Provincie Zeeland ondersteunt het Kennis & Innovatie-netwerk Zeeland Connect (triple Helix samenwerkingsverband). In het najaar van 2019 is het meerjarenprogramma 2020-2023 van Zeeland Connect door de stuurgroep van Zeeland Connect vastgesteld.

Daarin worden vier innovatielijnen ontwikkeld, te weten:

- Netwerken en verbindingen
- Zero emissie logistiek
- Digitalisering & Robotisering
- Autonoom transport

In de rest van 2020 en in 2021 wordt sterk ingezet op de implementatie van de digitale vrachtbrief. Bedrijven worden door de partners van Zeeland Connect ondersteund bij de implementatie van een digitale vrachtbrief. Diverse webinars en/of seminars worden georganiseerd. Daarnaast wordt een actieprogramma “digitalisering” door Zeeland Connect ontwikkeld. Dit actieprogramma heeft ten doel de digitalisering in de sector verder te verbeteren. Naar verwachting is dit aan het van 2020 gereed.

Daarnaast is de Provincie Zeeland nauw betrokken bij de ontwikkeling van de Central Gate (vrachtwagenparkeerplaats) in het Sloegebied. North Sea Port ontwikkelt een uiterst moderne vrachtwagenparkeerplaats (500 plaatsen). Deze is naar verwachting in 2023 operationeel. Eén van de diensten is dat de loketfunctie van diverse terminals verplaatst wordt naar de Central Gate. Dit wordt dan een enorme moderniseringsslag in de Zeeuwse haven.

Diverse initiatieven - o.a. Kloosterboer/McCain en 6 andere terminals - heeft Zeeland Connect onder handen om een modal shift van weg naar water van de goederenstromen te bewerkstelligen.

Het verbeteren van de logistieke processen door het toepassen van corridormanagement

De Provincie Zeeland verkent de kansen met het Ministerie van I&W, de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant om een goederenvervoer corridor Zuid te ontwikkelen. Enkele studies zijn al uitgevoerd. In het najaar volgt een besluit om in 2021 te start met de ontwikkeling van de corridor Zuid. Dit moet de basis vormen voor een actieprogramma goederenvervoer corridor Zuid.

Versterken van het incidentmanagement en verkeersmanagement om te zorgen dat hinder voor het verkeer als gevolg van incidenten en topdrukke evenementen zo gering mogelijk is, uitvoeren van het bestuurlijk vastgestelde actieplan met de partners

Via contracten met de Stichting Incident Management en de samenwerking met de Verkeerscentrale van Rijkswaterstaat handelen we onverwachte afsluitingen van provinciale wegen snel en veilig af. In samenwerking met regionale partners werken we aan het verder beperken van de hinder voor weggebruikers door geplande en ongeplande afsluitingen en aan het zo goed mogelijk informeren over de actuele verkeerssituatie.

Wegeninvesteringen

Reizigers kunnen zich op het Provinciale wegennet goed en veilig blijven verplaatsen zonder dat de kwaliteit van de leefomgeving daarmee onder druk komt te staan.

Op grond van de Investeringsstrategie Wegen provincie Zeeland wordt gericht gewerkt aan het inrichten van ons wegennet volgens de normen van het CROW. Wij doen dat methodisch door middel van Gebiedsgewijze aanpakken (GGA) waarbij samen met andere wegbeheerders integraal het wegennet in de desbetreffende regio wordt geanalyseerd, de grootste knelpunten bepaald, geprioriteerd en in planning gezet. Inmiddels wordt deze aanpak op Walcheren, de Bevelanden en rondom Zierikzee toegepast. Doel is deze aanpak in 2021 verder uit te rollen naar Zeeuws Vlaanderen, rest Schouwen Duiveland en Tholen.

Naast de regionale aanpak wordt een thematische aanpak gevolgd. Voorbeelden zijn de aanpak van gevaarlijke bermen, fietspaden, landbouwverkeer, traversen (door woonkernen), aanpak perceel- en erfontsluitingen. Inzet is in 2021 de thematische aanpak voor traversen, landbouwverkeer en bermen te vervolgen en die voor fietspaden en perceelontsluitingen te starten.

Naast samenwerking lokaal en regionaal zet de provincie Zeeland zich ook nationaal in. Enerzijds via het IPO in de beleidsontwikkeling en in de gesprekken met het ministerie en anderzijds rechtstreeks door mede invulling te geven aan het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). De Zeeuwse invulling daarvan is samen met de andere partijen en wegbeheerders vorm gegeven in de vorm van een uitvoeringsplan. SPV-subsidie voor investeringen in verkeersveilige infrastructuur is in 2020 aangevraagd en dat zullen wij ook in 2021 doen.

Acties

Investeringsprogramma wegen 2021 en 2022 met doorkijk naar volgende jaren

Binnen het investeringsprogramma wegen zijn enkele grote projecten waarover afzonderlijk aan Provinciale Staten zal worden gerapporteerd namelijk:

- N673 Zanddijk
- N290 Traverse Kapellebrug

In voorbereiding is de rondweg Oud Vossemeer die voorlopig als middelgroot project is gekwalificeerd. Daarnaast wordt gewerkt aan een variantenstudie voor de N256, die afhankelijk van de keuze die dan wordt gemaakt zich als groot project zal kwalificeren.

N256 Midden Zeeland route

Conform het coalitieakkoord werken we aan de voorbereiding van het besluit over een betaalbare oplossing voor de Deltaweg (N256), gericht op de verbetering van de verkeersveiligheid en doorstroming. Medio 2020 is de projectorganisatie ingericht met als doel eind 2021 of begin 2022 een tracévariant ter besluitvorming voor verdere uitwerking aan PS voor te leggen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met diverse stakeholders en met name de betrokken gemeenten.

N673 Zanddijk

In juni 2020 hebben GS de startnotitie voor het project N673 (Zanddijk-Molendijk) vastgesteld en ter besluitvorming aangeboden aan Provinciale Staten. Na besluitvorming door Provinciale Staten werken we in 2021 met betrokken partijen aan de verdere voorbereiding van de realisatie daarvan, op basis van een in de definitiefase op te stellen Plan van Aanpak.

Ten behoeve van de doorstroming en de verkeersveiligheid hebben we in 2020 maatregelen getroffen voor de Afrit 33 (zuidzijde) op de A58, in de vorm van het aanbrengen van extra opstelstroken op de afrit van de A58 in combinatie met verkeerslichten op de T-aansluiting op de N289. In 2021 zal ook ten behoeve van de doorstroming en de verkeersveiligheid op de A58 op de rotonde Nishoek een bypass worden aangelegd. Zie verder bij 'grote projecten'.

N290 Traverse Kapellebrug

Groot onderhoud is nodig waarbij de weg tot en met de fundering wordt gereconstrueerd. Deze gelegenheid wordt benut om de weg verkeersveilig in te richten met voldoende aandacht voor de leefbaarheid, het groen en de fietsers en voetgangers. De gemeente Hulst draagt bij in de totale kosten. Uitvoering is gepland in 2021 maar schuift vermoedelijk door naar 2022 vanwege de complexe verkeerssituatie. Zie verder bij 'grote projecten'.

Andere prioritaire projecten die in 2021 worden uitgevoerd of in voorbereiding zijn:

- N662 rotonde Ritthem en afwaardering Ritthemsestraat – realisatie in 2021
- N290 fase 1 Ontsluiting Othene - realisatie in 2021
- Derde Fase Recreatieverdeelweg - realisatie in 2020/2021
- N256 - Landbouwweg Zandkreeksluis - realisatie in 2021
- N286, landbouwroute Poortvliet - realisatie in 2021
- N657 Aanpak traverse Boerenhol - realisatie in 2021
- N659 rotonde recreatiepark Speelmansplaten - realisatie in 2021
- Amoveren fietspad Sluiskil -Sluizencomplex (onderdeel van snelfietsroute)
- Impuls Veilige N-wegen rijks subsidieprogramma N-wegen - realisatie 2e jaartranche

Bereikbaarheid voor de mensen

Deelname aan de maatschappij vraagt om fysiek afstanden te overwinnen. Dat kan door zelf ergens naar toe te reizen, maar meer en meer ook door informatie of goederen te laten bezorgen. Een passende vervoersvoorziening is belangrijk vanuit mens én maatschappij. In een provincie met een relatief lage bevolkingsdichtheid, fysieke uitdagingen door de 'eilandenstructuur' en een open blik naar Vlaanderen, Noord-Brabant en Zuid-Holland, is het een uitdaging om de bereikbaarheid op orde te houden. Het perspectief is vooral dat van maatschappelijk meedoen, met een accent op specifieke groepen, w.o. scholieren/studenten, maar ook andere groepen die geen eigen vervoer hebben. Trein, bus en Westerschelde Ferry vormen nog steeds een belangrijke basisvoorziening in de wetenschap dat via de opgave Slimme Mobiliteit een transitie is ingezet naar een mobiliteitssysteem met een grotere diversiteit aan vervoersmogelijkheden, passend bij een vervoersvraag die divers van karakter is.

Acties

Basisbereikbaarheid per openbaar vervoer op orde

- o voor dienstregelingjaar 2021 e.v. vindt een hernieuwde afstemming plaats van vraag naar en aanbod van busvervoer en Westerschelde Ferry, rekening houdend met de gevolgen van de coronacrisis en de introductie van de intercity per december 2021.
- o actualisatie halteplan n.a.v. nieuw bestuursakkoord toegankelijkheid OV en daaruit voortvloeiende regelgeving.
- o stationsplan 2022: mede opstellen plan voor fietsparkeren bij stations.

Door-ontwikkelen (openbaar) vervoer

- de invoering van 11 ZE-bussen conform het verbeterplan van Connexxion;
- het strekken van kernnet- en scholierenlijnen, zodat reizigers directer en sneller van herkomst naar bestemming kunnen reizen;
- de introductie van accountbased ticketing als nieuwe abonnementsvorm voor o.a. scholieren.

Uitvoering slimme mobiliteit

Met de verantwoordelijkheid voor het regionaal openbaar vervoer als startpunt bouwen we aan 'slimme mobiliteit'. Het Zeeuwse mobiliteitssysteem is in de periode tot de nieuwe concessie (2025) steeds slimmer, duurzamer en veiliger geworden, door samen met de regionale partners via een living-lab projecten voor te bereiden en uit te voeren die inspelen op kans en ontwikkelingen. Hier biedt het compensatiepakket Marinierskazerne ("Wind in de zeilen") met extra middelen voor slimme mobiliteit een stevige impuls.

Acties

Onderzoeken, voorbereiden en mee investeren in knooppunt ontwikkeling.

Net als vele andere provincies en gemeenten zullen knooppunten in Zeeland moeten worden opgewaardeerd. Snelle treinverbindingen en busverbindingen vragen om goede overstapmogelijkheden en faciliteiten. Dit is in het belang van de reiziger. De stationsomgeving van Vlissingen zal worden opgewaardeerd met niet alleen goede aansluitingen tussen trein, bus en boot, maar ook ruimte voor gedeelde mobiliteit en aandacht voor voorzieningen en verblijfskwaliteit. Andere knooppunten zullen volgen. Samen met gemeenten en stakeholders uit de omgeving van de knooppunten zullen plannen worden ontwikkeld en zullen gezamenlijke investeringen volgen. Concreet betekent dit:

- Planvorming en start uitvoering in 2021 stationsgebied Vlissingen (onderdeel compensatiepakket Wind in de Zeilen)
- Onderzoek Mobiliteitshubs Terneuzen

Faciliteren en cofinancieren van kleinschalige pilots met slimme mobiliteitsoplossingen

De meeste bus en buurtbuslijnen kennen het grootste gedeelte van de dag weinig reizigers. Dit systeem is daarmee niet zonder extra middelen duurzaam in stand te houden. Daarom testen we met nieuwe mobiliteitsconcepten die reizigers een comfortabele reis kunnen bieden tegen betaalbare kosten voor de reiziger en de overheid. Door verschillende pilots te helpen opstarten kunnen we leren wat werkt en wat niet, maar ook hoe de reiziger hier tegenover staat en hoe we andere partijen kunnen betrekken om een bijdrage te leveren aan het mobiliteitssysteem van de toekomst. Succesvolle pilots zetten we door en kunnen in een nieuwe concessie mogelijk een vervanger kunnen zijn van de bus. Concreet betekent dit:

- uitvoering en evaluatie pilot ontmoetingsbus Reimerswaal
- voorbereiding van minimaal 1 pilot met autonoom vervoer op een specifiek wegtraject
- test met autonoom varende veerpont (indien verkenning succesvol)
- Ontwikkelen living lab slimme mobiliteit als onderdeel compensatiepakket marinierskazerne ("Wind in de zeilen").

Faciliteren en cofinancieren van diverse punten deelauto's en deelfietsen (onder andere bij de HZ).

Gedeelde mobiliteit biedt reizigers de mogelijkheid om zonder het bezit van een fiets, scooter of auto, toch mobiel te zijn en alleen voor mobiliteit te betalen als de reiziger hier behoefte aan heeft. Via Stichting Duurzame Mobiliteit Zeeland hebben we ons als doel gesteld om 2000 elektrische deelauto's in Zeeland beschikbaar te hebben voor 2030. Via verschillende projecten in kleine kernen, bij hubs en bedrijventerreinen wordt het aantal deelauto's steeds groter. Ook faciliteren we deelfietsprojecten, waarmee scholieren, studenten, forenzen en toeristen kunnen reizen van een mobiliteitsknooppunt naar een voorziening op fietsafstand. Concreet stellen we ons als doel dat eind 2021 minimaal tien nieuwe deelauto locaties zijn ontwikkeld, met in totaal minimaal 30 deelauto's en de uitbreiding van deelfietsen van Middelburg naar Vlissingen.

Smart mobility oplossingen voor scholieren en studenten onderzoeken en opzetten van pilots.

In het project smart mobility onderwijs vragen we een grote groep studenten om hun mobiliteitsdata te delen. Met deze schat aan mobiliteitsdata kunnen hotspots, knelpunten en problemen in het huidige mobiliteitssysteem naar voren komen. Met deze data kunnen we bestaande mobiliteitsdiensten beter afstemmen op de daadwerkelijke vraag, ook in relatie tot de lestijden en het digitale onderwijs. Ook kunnen we met nieuwe, slimme oplossingen, deze doelgroep slimmer mobiel maken, zodat zij school, stage en vrijetijdsbesteding goed kunnen bereiken. Concreet zullen we in 2021 minimaal één nieuw mobiliteitsconcept realiseren voor de reizen die met het bus-systeem minder goed bediend worden. Dit moet nog nader worden bepaald, maar een voorbeeld zou kunnen zijn e-scooters.

Voorbereiden op uitrol MaaS applicatie ten behoeve van makkelijker plannen, reserveren en betalen voor mobiliteit.

Tot op heden heeft iedere mobiliteitsaanbieder zijn eigen systeem voor plannen, boeken en betalen. Vanuit de reiziger gezien is één app, met daarin het totale aanbod van mobiliteit, inclusief betalingssysteem de toekomst. Landelijk worden MaaS pilots uitgevoerd waarin ervaring wordt opgedaan hoe de diensten van verschillende aanbieders bij elkaar te krijgen. Ook in Zeeland worden stappen gezet om betalingssystemen te vereenvoudigen en wordt ervaring opgedaan met de inzet van slimme apps. Onze focus ligt op dataverzameling van reisgedrag van studenten als vervolgstap om voor hen een MaaS app te realiseren.

Onderzoeken mogelijkheden tot testen met autonoom vervoer en inzet autonome pontje(s).

Autonoom vervoer biedt in potentie mobiliteit voor iedereen, alle voorzieningen op alle momenten van de dag. Wereldwijd wordt getest met verschillende vormen van autonoom vervoer over de weg, over

het water en door de lucht. In Zeeland onderzoeken we de mogelijkheden om te testen met autonoom vervoer over de weg op 60 en 80km wegen. We brengen randvoorwaarden in beeld, zodat we mogelijk een pilot kunnen organiseren die bewoners van kleine dorpen met weinig voorzieningen in verbinding kunnen brengen met kernen met een hoger voorzieningen niveau. Ook autonoom vervoer over water heeft potentie in een waterrijk gebied als Zeeland. Ook daar worden de mogelijkheden tot een pilot nader onderzocht. Concreet zullen we in 2021 dus minimaal 1 pilot autonoom vervoer voorbereiden en indien de verkenning succesvol is, een test doen met een autonoom pontje.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ernstige verkeersslachtoffers; doden	18	30	15	20	18	13	11
Ernstige verkeersslachtoffers; ziekenhuisgewonden	34*	17*	272	448	416	505	541
Voertuigkilometers hoofdwegennet (index)	100,0	101,9	106,2	109,7	112,8	117,7	120,4
Voertuigkilometers onderliggend wegennet (index)	100,0	101,2	99,3	99,4	100,8	102,2	102,2

*) Trendbreuk in registratie van 2009 tot en met 2014 waarbij sprake is geweest van onder registratie wat betreft het aantal ziekenhuisgewonden. Vanaf 2015 begint de registratie weer op orde te geraken.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2017	Streefwaarde 2021	Einddoel
(Vaar)wegen	Onderhoudsniveau infrastructurele kapitaalgoederen	Basis	Basis	Basis
Vraaggericht OV	Waardering Openbaar Vervoer (bus)	7,4	7,5	7,6
	Bezettingsgraad kernnet (daggemiddelde)	23,4%	25%*	30%
	Bezettingsgraad fietsvoetveer	23,6%	25%*	30%
Snelle en betrouwbare wegverbindingen	Reistijd Goes - Zelzate	50 minuten	40 minuten	40 minuten
	Reistijd Goes - Hellegatsplein (via MZ-route)	60 minuten	55 minuten	45 minuten

Voldoende capaciteit multimodaal netwerk	Capaciteit weg, water, spoor en buisleiding	PM	PM	Weg, water, spoor en buis > 2017
--	---	----	----	----------------------------------

*) Rekening houdend met een nieuw evenwicht tussen vraag en aanbod vanwege blijvende corona-effecten.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021
Lasten	
050101-Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	28.987
050102-Bereikbaarheid voor de mensen	25.548
050103-Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	858
050104-Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda	312
050105-Wegeninvesteringen	1.858
050107-Uitvoering slimme mobiliteit	243
059999-Ambtelijke inzet	7.750
Totaal Lasten	65.556
Baten	
050101-Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	1.264
050102-Bereikbaarheid voor de mensen	2.247
Totaal Baten	3.511
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-62.045
Onttrekkingen	
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	22.162
Toevoegingen	
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	10.743
Mutaties reserves	11.419
Resultaat na bestemming	-50.626

6. Programma Iedereen telt!

Inleiding en ontwikkelingen

Culturele infrastructuur, leefbaarheid en actieve samenleving

De doelstellingen en activiteiten in dit hoofdstuk richten zich op de Zeeuwse culturele infrastructuur, de leefbaarheid en de Zeeuwse samenleving in bredere zin. Leefbaarheid kent een component voorzieningen en omvat tegelijkertijd het onderdeel actieve, participerende gemeenschappen. We streven naar een energieke en verbonden samenleving voor alle Zeeuwen. Daarmee bedoelen we jong en oud, levensstijlen en ook participatie en zelforganisatie waarbij een diversiteit aan perspectieven de rijkdom en het potentieel van, voor en door Zeeuwen tot uiting komt.

Cultuur

Cultuur is een kerntaak van de Provincie. Het heeft een intrinsieke maatschappelijke betekenis. Het is vormend voor alle mensen. Cultuur is creatief, maakt blij, prikkelt en spiegelt en is daarmee van groot belang voor alle mensen in onze samenleving.

Daarnaast is een goed functionerend en volwaardig cultureel veld voorwaarde voor een aantrekkelijk Zeeuws vestigingsklimaat. We willen samen met gemeenten de regionale aantrekkelijkheid vormgeven en het onderscheidende en bijzondere profiel van Zeeland neerzetten.

Vertegenwoordigers uit de Zeeuwse praktijk, waaronder instellingen op het gebied van onderwijs, leefbaarheid, zorg, economie en toerisme, hebben hun visie gegeven over het onderscheidend vermogen van Zeeland en hoe we dit beter kunnen benutten.

Het cultureel profiel kent regionale, nationale en internationale aspecten, benadrukt de korte afstand van Zeeland tot grote stedelijke gebieden en is het product van een creatieve wisselwerking tussen diverse sectoren. Kortom, cultuur wordt als middel ingezet voor het versterken van de stedelijke aantrekkelijkheid en het daarmee onlosmakelijk verbonden 'ommeland' en landschappelijke karakteristieken. Dit alles vormt de basis voor de komende jaren. In 2020 en 2021 werken we de samenhang tussen vernieuwende cultuur en bijvoorbeeld ruimtelijke kwaliteit en klimaatadaptatie verder uit.

We richten ons op alle Zeeuwse inwoners, bezoekers én op hen die zich hier willen vestigen. We hebben daarbij specifieke aandacht voor de relatie met Zeeuwse jongeren in aansluiting op de versterking van de stedelijke aantrekkelijkheid van Zeeland. Wij vinden het daarbij belangrijk om aandacht te besteden aan nieuwe makers, culturele vernieuwing en erfgoed en creatieve economie om zo de regio aantrekkelijk te houden en te maken en mede daardoor (jonge) mensen te behouden in Zeeland.

De Corona crisis heeft grote impact op het culturele werkveld. Het is als een van de eerste sectoren getroffen en een van de laatsten om weer op te starten te herstellen. Niet alles kan en zal daarbij behouden blijven en niet alles zal blijven functioneren op de huidige manier. De Corona crisis biedt ook kansen. We verwachten dan ook deels herschikking, bundeling en domeinverbindingen. We kiezen daarom voor steun door stimulering. De provincie richt daartoe een Zeeuws Stimuleringsfonds Cultuur in gericht op stimulering van de culturele sector.

Speerpunten Cultuur

- Voorbereiden nieuw provinciaal cultuurbeleid vanaf 2021 daarbij anticiperend op nieuw beleid OCW vanaf 2021
- Stimulering van ondernemingszin, mede tot uitdrukking komend in domeinverbindingen (erfgoeddeal als voorbeeld)
- (Talent)ontwikkeling jongeren (cultuureducatie, amateurkunst, creatieve economie, nieuwe makers)
- Cultureel erfgoed (inclusief restauratie Rijksmonumenten, herbestemmingen erfgoed en duurzaamheid)
- Bijdragen Kunsten aan de Zeeuwse identiteit, het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en de promotie van Zeeland
- Samenwerking met gemeenten via regioarrangementen

Beleidskader

- Nota provinciaal cultuurbeleid 2017-2020 (vastgesteld in PS 3 juni 2016)
- Staat van zeeland

Reguliere taken

- Bibliotheekwet (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob))
- Erfgoedwet
- Mediawet

Maatschappelijk effect

In samenwerking met interne en externe partners realiseren van een toekomstbestendige culturele infrastructuur die toegankelijk is voor een breed publiek en dienstbaar aan het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Leefbaarheid - Brede Welvaart

Leefbaarheid is de tweede pijler binnen dit programma. Doelstelling hiervan is een energieke en verbonden Zeeuwse samenleving. Het programma richt zich op leefbaarheid en ruimte voor participatie en zelfsturing in brede zin. Leefbaarheid en maatschappelijke zelforganisatie zijn een voorwaarde voor een economisch vitaal Zeeland én een belang op zich.

Onder leefbaarheid verstaan we voorzieningen en de levensstijl zoals die tot uitdrukking komt in sport, gezond leven en gezond voedsel. We noemen de balans tussen welvaart en leefbaarheid 'Brede Welvaart'.

Doelstellingen

Gezond leven

Gezond leven - Sport verenigt Zeeland

Ruim 60% van de Zeeuwen sport elke week geven ze aan, 80 tot 90% van de Zeeuwse jeugd is lid van een sportvereniging en tienduizenden Zeeuwen zijn actief als vrijwilliger in de sport. In Zeeland zijn 1.100 sportverenigingen en honderden sport- en beweegondernemers bieden hun diensten aan. Er zijn goede accommodaties en Zeeuwen organiseren sportevenementen die passen bij Zeeland: land in zee. Duizenden vrijwilligers helpen elke week de sport te organiseren. Hierdoor is de sport dicht bij huis en betaalbaar. Deze brede basis is het fundament van de sport in Nederland, uniek in de wereld! Internationaal scoren onze toppers goed.

Ondanks deze goede basis liggen er grote uitdagingen. De motorische vaardigheid van kinderen is zeer sterk afgenomen. Er zijn grote groepen mensen die veel te weinig bewegen volgens de 'norm gezond bewegen', we zijn te zwaar en hebben last van welvaartsziektes als diabetes. Sportaccommodaties staan steeds meer leeg, competities worden opgeschaald waardoor de drempel om te sporten verhoogd wordt. Niet iedereen weet zich respectvol te gedragen langs de lijn. En de klassieke sportvereniging komt verder onder druk te staan door minder leden en vrijwilligers. Daarom hebben we in 2019 analoog aan het 'Nationale Sportakkoord' een 'Zeeuws Sportakkoord' gesloten. Samen met een 30-tal partners in Zeeland willen we de uitdagingen die voor ons liggen oppakken. Het voert te ver om alle 'deeldoelstellingen' hier te benoemen. De belangrijkste 'overall' indicator is ons beweeggedrag als onderdeel van gezond leven.

Acties

We ondersteunen tenminste 25 sportevenementen die passen bij het DNA van Zeeland en welke zorgen voor promotie van Zeeland en mensen in beweging brengen

Zeeuws brede motorische screening uitzetten (MQ-scan).

In 2021 zijn alle basisscholen in Zeeland (190) gescreend mbv de MQ-scan om inzicht te krijgen in de motorische ontwikkeling van kinderen (nulmeting).

Tenminste 1 pilot starten met het concept 'Beweegschool Plus' (stimuleren actieve leefstijl onder leerlingen).

In 2021 starten met concept Beweegschoolplus op 1 school in elk van de 3 verschillende regio's (Walcheren, Bevelanden en Zeeuws-Vlaanderen).

Toekomstbestendige culturele infrastructuur

De Zeeuwse regio is vitaler geworden door een culturele infrastructuur die, in samenwerking met externe partners, beter is toegesneden op de Zeeuwse inwoners, de bezoekers en hen die zich hier willen vestigen.

Acties

Afspraken maken met Zeeuwse gemeenten over gezamenlijke aanpak en ondersteuning van activiteiten op (onderdelen van) het terrein van in ieder geval de kunsten, bibliotheekwerk, cultuureducatie en restauratie Rijksmonumenten via de regioarrangementen

Realisatie van een dekkend stelsel van culturele en domein overstijgende initiatieven via de regioarrangementen waarin provincie en 13 gemeenten samenwerken. Met inachtneming van de afloop van de convenantsperiode en de effecten van Covid-19 worden nieuwe afspraken gemaakt.

Jaarlijks in afstemming met andere provinciale opgaven prestatieafspraken maken.

Prestatieafspraken maken met ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland (ZB), Zeeuws Museum, Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) en Centrum voor Beeldende Kunst vormgeving en architectuur Zeeland (CBK Zeeland) over hun bijdragen aan de Zeeuwse culturele infrastructuur en daarbij tot uitdrukking brengen hoe samenwerkingen en domeinoverstijgende activiteiten worden gerealiseerd.

Ondersteunen van het Publicatie- en Documentairefonds Zeeland ondergebracht bij het Prins Bernhard Cultuurfonds voor jaarlijks ten minste twee documentaires en drie publicaties die Zeeland op bijzondere wijze voor het voetlicht brengen

Het materieel en immaterieel erfgoed van Zeeland wordt zoveel mogelijk behouden, op een duurzame manier beheerd en ontsloten voor een breed publiek.

Cultureel erfgoed

Het materieel en immaterieel cultureel erfgoed van Zeeland is zoveel mogelijk behouden, op een duurzame manier beheerd en ontsloten voor een breed publiek.

Acties

Invulling geven aan de ondersteuning aan de eigenaren van de 190 cultuurhistorisch waardevolle boerderijcomplexen die zijn geselecteerd bij de in 2018 afgeronde boerderijselectie (opgenomen in het Omgevingsplan Zeeland 2018).

Op basis van de bestuurlijke afspraak met het Rijk invulling geven aan de instandhouding van rijksmonumenten door in overleg met gemeenten subsidie te verlenen voor de restauratie van ten minste vier rijksmonumenten.

Invulling geven aan de negen gedefinieerde erfgoedlijnen waardoor meer focus en samenhang gebracht wordt en het erfgoed 'vermarkt' kan worden.

Kunsten

De Zeeuwse identiteit, het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en de promotie van Zeeland zijn versterkt door bij te dragen aan kunsten.

Acties

Ondersteunen van onderscheidende culturele initiatieven

Ondersteunen van culturele producties, festivals en organisaties die zich onderscheiden op het gebied van Zeeland als decor en inspiratiebron door het subsidiëren van het Zeeland Nazomer Festival, Film by the Sea, Vestrock, Bevrijdingsfestival Zeeland, Muziekpodium Zeeland en Het Zeeuws Orkest.

(Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren

Cultuureducatie en talentontwikkelingstrajecten voor jongeren zijn in Zeeland effectiever geworden doordat culturele instellingen en onderwijsinstellingen (van primair onderwijs tot en met hoger universitair onderwijs) een vaker en consequenter doorgaande leerlijn hanteren.

Acties

Vervoer van leerlingen uit Primair Onderwijs naar musea.

Via prestatieafspraken met o.a. Kunstbende en Jeugdtheaterschool ontwikkelingstrajecten ondersteunen die jongeren de mogelijkheid bieden om zich (verder) te ontplooien.

Via prestatieafspraken met Stichting Cultuurkwadraat, Stichting Kinderkunstweek en HZ Cult verder uitbouwen van een eenduidige Zeeuwse aanpak cultuureducatie

Hierdoor kunnen kinderen, jongeren en jongvolwassenen in Zeeland opgroeien met een doorgaande culturele leerlijn van primair onderwijs tot en met hoger onderwijs/universitair onderwijs.

Stichting Cultuurkwadraat: Voert in opdracht van Provincie en gemeenten en i.s.m. PO in Zeeland de Rijksmatchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit primair onderwijs uit. In 2021 wordt verder invulling gegeven aan de nieuwe beleidsperiode Cultuureducatie met kwaliteit (CmK).

Evenementen

De actuele maatschappelijke opgave is het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven, te werken en te studeren. Deze focus komt voort uit de krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt. Om alle vacatures vervuld te krijgen moeten er meer mensen van buiten Zeeland aangetrokken worden. Die mensen bereik je voornamelijk digitaal en je kan ze alleen overtuigen om voor Zeeland te kiezen als ze een positief beeld hebben van Zeeland. Dit vraagt om een goede en effectieve digitale aanpak vanuit een goed uitgeruste uitvoeringsorganisatie.

Acties

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport, en de Provinciale relatie-evenementen inzetten als middel om de doelstellingen op het gebied van imagoverbetering en regiomarketing te bereiken. Hiervoor worden subsidies verleend en sponsorovereenkomsten gesloten met organisatoren van evenementen

Leefbaarheid-Brede Welvaart; Versterking zorginfrastructuur en zorgketen

De leefbaarheid en de economie in Zeeland zijn versterkt door de ketensamenstelling in de zorgsector te ondersteunen en zodoende het niveau van zorgvoorzieningen in stand houden en versterken.

Ondersteuning van de ketensamenwerking in de zorg vindt plaats door aandacht te besteden aan de arbeidsmarkt in de zorg, het project vakantiedokter, de bereikbaarheid van zorgvoorzieningen en zorgwoningen. We faciliteren de sector door middel van incidentele subsidies, al dan niet in de vorm van cofinanciering.

De Provincie vervult een rol in de keten van zorgvoorzieningen. We doen dat door bij te dragen via ketenverbindingen, zoals de Zeeuwse Coalitie (ZC) en de verkenning van mogelijkheden tot samenwerking met Zorgbelang en NL Zorgt voor Elkaar.

Acties

Zorgketen: Zowel bestuurlijk (als lid) als ambtelijk bijdragen binnen de structuur van de Zeeuwse Coalitie, teneinde via deze krachtenbundeling een toekomstige zorgagenda te realiseren

Er worden actief Natuurlijke verbindingen gelegd met netwerken en andere overlegstructuren zoals het Navigatieteam Leefbaarheid, Economic Board Zeeland, het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO), de Academische Werkplaats Ouderenzorg (AWOZ).

We onderhouden en benutten deze netwerken door inzet te leveren via provinciale middelen en menskracht, zowel bestuurlijk als ambtelijk.

We dragen bij aan vraagstukken die gerelateerd zijn aan de zorg, zoals arbeidsmarkt, wonen en mobiliteit.

We werken aan vergroting van het draagvlak binnen de Zeeuwse bestuurlijke verhoudingen voor Zeeuwse oplossingen binnen de zorg

Belangenbehartiging/lobby van de Zeeuwse zorg op landelijk niveau c.q. bij de Rijksoverheid, met name voor zaken die voorwaardenscheppend zijn voor de zorgsector

Leefbaarheid

De Zeeuwse samenleving is veerkrachtiger, diverser en vitaler doordat meer Zeeuwen, in het bijzonder Zeeuwse jongeren, de mogelijkheden voor participatie middels zelfsturing, samenwerking met andere partijen, eindgebruikersaanpak, focus op duurzame ontwikkeling (Sustainable Development Goals) etc. beter benutten. Daarnaast is bij overheidsoptreden inzicht op de impact ervan op de Brede Welvaart, de leefbaarheid in Zeeland en bovendien is ook bij onderwerpen waar de eerste verantwoordelijkheid bij andere partijen ligt (denk aan gezondheidszorg) door het verbinden van partijen bijgedragen aan de energieke en Zeeuwse samenleving. De Zeeuwse samenleving leeft gezonder door de lijnen die via sport en ook eten zijn ingezet.

Acties

Participatiematrix

- We stellen een participatiematrix op waarin lopende activiteiten en doelgroepen zijn opgenomen. Hiermee identificeren we de mogelijkheden om zelfsturing en participatie verder te stimuleren.
- We continueren onze inzet op participatietrajecten: op het Zeeuws Heldenfonds, MAEX Zeeland, Jouw Zeeland en het Navigatieteam (eindgebruikersaanpak). Aanvullend op Jouw Zeeland intensiveren we onze inzet op jongerenparticipatie: we ondersteunen Zeeuwse jongeren om de Zeeuwse onderdelen van het coronaplan te adresseren aan verantwoordelijke organisaties en een wezenlijke en actieve bijdrage te leveren die leidt tot realisatie van concrete maatregelen.
- Continuering van de uitvoering van de werkzaamheden voor het Navigatieteam. We evalueren we de werking en zoeken actief naar koppeling met andere bestuurlijke overleggen, teneinde de bestuurlijke inzet en effectiviteit te optimaliseren.
- Daar waar initiatief uit de samenleving een belangrijke meerwaarde toevoegt gelet op onze provinciale kerntaken, zetten we in op netwerksamenwerking of geven ruimte via het uitdaagrecht.
- In het bijzonder zetten we in op kennisdeling over bereikbaarheid/mobiliteit als belangrijke voorwaarde voor de leefbaarheid in met name de minder bevolkte delen van onze provincie.

Jongerenparlement

Jouw Zeeland is de jongerendenktank van de Provincie Zeeland. Jongeren van 12 tot 23 jaar praten tijdens debatten en denktankbijeenkomsten mee over onderwerpen die hen aangaan. Via het jongeren netwerk betreft de Provincie Zeeuwse jongeren bij de ontwikkeling en uitvoering van provinciaal beleid. Met de pilot tweedaags jongerenparlement wil de Provincie jongeren binden aan Zeeuwse thema's. Het jongerenparlement is een combinatie van een denktankbijeenkomst en een debat.

Instrumentontwikkeling: Monitoring

- We werken in samenwerking met ZB/Planbureau en in afstemming met het economische domein aan een monitor Brede Welvaart. Hiermee zijn overheidsinspanningen en de impact op leefbaarheid en ook economische performance te meten.
- De Staat van Zeeland die in 2021 wordt uitgevoerd door het Zeeuwse Planbureau, legt hiervoor een belangrijke basis.

Rijksprogramma Duurzaam Door

- We participeren in het Rijksprogramma Duurzaam Door, gericht op kennis- en netwerkbevordering op het gebied van regionale duurzaamheidsnetwerken. De inhoudelijke thematiek volgt de behoefte in de Zeeuwse samenleving. In de afgelopen periode zijn centrale thema's regionale duurzaamheidsnetwerken, energietransitie en gezond voedsel vanuit RVO Nederland uitgewerkt. De komende periode zal meer gericht zijn op het idee van Medegebruik als verzamelbegrip voor commons, circulaire economie en deeleconomie.
- We verkennen binnen dit programma hoe we transitienetwerken in Zeeland kunnen ondersteunen in de vorm van regionale transitie academies en Living Labs.
- We ondersteunen ook de dag van duurzaamheid. In de samenleving van morgen is duurzame ontwikkeling het nieuwe normaal. Duurzaamheid is een verstrekkend begrip, wij hanteren de volgende definitie: Zorg goed voor jezelf, de ander en voor je natuurlijke omgeving. Nu en voor de toekomst. In een duurzame wereld zijn mens, natuurlijke omgeving en economie met elkaar in evenwicht.

Gezond leven

We evalueren Jong leren eten en Gezond in Zeeland in afstemming met de netwerkpartners.

Four Freedoms Award Door Het Jaar Heen

Met de uitreiking van de Four Freedom Awards benadrukken we het belang van de onderliggende waarden in onze samenleving. Het gesprek over waarden willen we als provincie samen met netwerkpartners ook door het jaar heen verder invullen. We stellen daarvoor een uitvoeringsprogramma vast. De rol van de Provincie is stimulerend, netwerkverbindend en financieel ondersteunend. We kiezen voor een geleidelijke opbouw van activiteiten en de bijbehorende groei van het netwerk.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal bezoekers Zeeuwse musea	527.199	517.276	552.276	592.267	592.000*	Effect Corona onbekend	Effect Corona onbekend

Aantal toekenningen voor restauratie rijksmonumenten	4	4	4	4	4	4	4
Aantal leerlingen cultuureducatie VO-MBO-HBO	7.509	6.648	7.000	8.165 (cursusjaar 2017-2018)	8.000***	8.000	8.000
Aantal deelnemers JeugdTheaterSchool Zeeland	259	264	215	221	220***	220	220
Aantal leerlingen restauratie opleidings project	17	11	12	15	15***	15	15

Vanwege de Corona Crisis is de trendindicatie verstoord ten opzichte van voorgaande jaren. Het heeft vanwege de impact van die context minder waarde om getalsmatige indicatoren op te nemen voor de komende twee jaren.

* Betreft aanname dat aantal bezoekers overeenkomstig is met 2018.

** In Databank Erfgoedmonitor (bronhouder conform ministeriële regeling beleidsindicatoren) zijn de gegevens 2015, 2016, 2017, 2018 en 2019 (nog) niet opgenomen.

*** Op basis van aanname dat aantal deelnemers / leerlingen t.o.v. 2018 stabiel zal blijven.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021	Einddoel
Toekomstbestendige culturele infrastructuur	Receptieve deelname aan activiteiten van Zeeuwse inwoners van 16 jaar en ouder (monitoring ZB) in aantallen	192.000*	192.000	192.000	192.000
(Talent) ontwikkeling en cultuureducatie jongeren PO en VO	Deelname aantal leerlingen ** cultuureducatie PO	54.000	54.000	54.000	54.000

* Bron CBS: aantal inwoners Zeeland 2019 minus aantal inwoners jonger dan 20 jaar > afgerond 320.000. Ruim 60% van dit aantal (bron Staat van Zeeland ZB) bezoekt in 2017 culturele evenementen = 192.000

** Bron CBS: 2019 aantal jongeren Zeeland 5-19 jaar is afgerond 60.000. Aanname is dat gelet op de kerndoelen PO bijna alle PO scholen iets aan cultuureducatie doen > 90% x 60.000 = 54.000

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021
Lasten	
060101-Toekomstbestendige culturele infrastructuur	15.134
060102-Cultureel erfgoed	2.341
060103-Kunsten	404

060104-Talentontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	489
060201- Evenementen	824
060401-Leefbaarheid -brede welvaart, versterking zorginfrastructuur	706
060402-Gezond leven	819
069999-Ambtelijke inzet	610
Totaal Lasten	21.328
Baten	
060101-Toekomstbestendige culturele infrastructuur	714
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-20.614
Onttrekkingen	
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	140
Resultaat na bestemming	-20.474

7. Programma Bestuur

Inleiding en ontwikkelingen

Goed openbaar bestuur draagt bij aan de kwaliteit van de samenleving en aan de welvaart. Het provinciebestuur zet zich in om de kwaliteit van dat openbaar bestuur te vergroten.

De laatste decennia hebben zich gekenmerkt door grote decentralisaties van Rijkstaken naar de gemeenten en provincies. Zo werden de beleidsvelden regionale economie en natuur naar de Provincies gedecentraliseerd en werd het sociaal domein bij de gemeenten ondergebracht.

De financiële gevolgen van de coronacrisis voor gemeenten, de tekorten op het sociaal domein en de komende herverdeling van het gemeentefonds stellen de gemeenten voor grote uitdagingen. Dit alles zal ook gevolgen hebben voor de intensiteit van de toezichhoudende taak. In het kader van de modernisering van het toezicht (Agenda Toekomst Toezicht) willen we in Zeeland samen met de gemeenten onderzoeken hoe we meer toegevoegde waarde kunnen geven aan het toezicht, zowel verticaal vanuit de provincie, als horizontaal via de controlerende rol van de gemeenteraad.

De opgaven waar overheden voor staan zijn complex. Om het hoofd te bieden aan de gezamenlijke opgaven als klimaat, energie en economische ontwikkeling, werken de 15 Zeeuwse overheden via het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) samen. Deze samenwerking draagt o.a. bij aan de versterking van de bestuurskracht en de profilering naar Den Haag en Brussel (permanente lobby). Na de opstartfase in 2019 en 2020, wordt in 2021 vooral ingezet op de doorontwikkeling van het OZO, o.a. door middel van het voeren van gerichte thema-overleggen. Dit creëert ruimte om gezamenlijk aan de slag te gaan met de grote en regionaal complexe opgaven.

Zeeland heeft niet alleen een 'interne' samenwerkingsnoodzaak. Door haar strategische ligging ontleent Zeeland belangrijke (economische) kansen aan de samenwerking met Vlaanderen, met Noord-Brabant en met Zuid-Holland. Verder zijn het Rijk, en Europa belangrijke partners om opgaven te kunnen realiseren. In 2021 zetten wij in op een verdere ontwikkeling van een effectieve grensgovernance.

Om in te kunnen spelen op de versterking van de zichtbaarheid en positie van Zeeland als bestuurlijke organisatie, beschikken wij over een evenementenbureau. Het evenementenbureau is partner voor het bestuur en ambtelijke organisatie bij zowel relatie- als publieksevenementen en heeft daarbij verschillende rollen, zoals organiserend, ondersteunend en adviserend. Daarnaast is het evenementenbureau verantwoordelijk voor het relatiebeheer. In 2021 wordt ingezet op de uitvoering van de relatie evenementen in fysieke of digitale vorm en het versterken van het strategisch partnerschap binnen de provincie en met haar partners (zoals Economic Board Zeeland).

Een eendrachtige samenwerking binnen Zeeland is noodzakelijk om naar buiten effectief te kunnen optreden. Er zijn daarin belangrijke stappen gezet, maar er resteren ook nog zorgen. We zien nog (te) weinig aandacht en organisatiekracht voor de regionale vraagstukken en een gemeenschappelijke agenda. De inzet op samenwerking zien we daarom niet als vrijblijvend, maar als noodzakelijk om aan de gezamenlijke opgaven voor Zeeland invulling te kunnen geven.

We stimuleren daarom het opstellen van regiovisies en de uitvoering daarvan. In 2021 verwachten we dat de regio's De Bevelanden en Zeeuws-Vlaanderen een regiovisie hebben vastgesteld.

In andere provincies spelen vaak dezelfde vraagstukken. Daarom werken we samen in IPO-verband, o.a. een diversie bestuurlijke adviescommissies. Via de nieuwe BAC Kwaliteit Openbaar Bestuur voeren we gesprekken met BZK over voldoende bestuurskracht in de regio's en hoe we kwetsbaarheden kunnen wegnemen. Met name met Fryslân zien we veel gelijkenissen. Het maakt het zinvol ervaringen uit te wisselen en vaker gezamenlijk op te trekken naar het Rijk. De samenwerking die we met Fryslân hebben opgezet, en waar ook BZK bij is betrokken, continueren we daarom in 2021.

Het Uitdaagrecht gaat opgenomen worden in de Provinciewet. Met het uitdaagrecht kunnen bewoners, maatschappelijke organisaties e.a. de mogelijkheid krijgen om provinciale taken over te nemen als zij denken dit 'slimmer, beter of goedkoper' te kunnen uitvoeren. Het Uitdaagrecht willen we opnemen in een nieuwe provinciale participatieverordening

Ook voor de rol van Provinciale Staten hebben de hierboven beschreven ontwikkelingen consequenties. Waar de opgaven samen met andere partijen moeten worden opgepakt en gedefinieerd, verschuift de rol van PS naar vormen van netwerksturing.

Speerpunten

- Bevorderen vaststellen en uitvoeren regiovisies
- Voorbereiding van de Europese programmaperiode 2021-2027 en benutting Europese programma's;
- Voortzetting van de samenwerking en kennisuitwisseling Fryslân – Zeeland;
- Doorontwikkeling van de grensgovernance Vlaanderen - Nederland
- Oplossen van grensknelpunten samen met relevante stakeholders in Zeeland en Vlaanderen.

Beleidskader

- Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader – GTK 2020 Gemeenten (2019)
- Rijkstaken Openbare Veiligheid - Organisatieplan Commissaris van de Koning in Zeeland (2014)
- Regionale innovatie strategie Zuid Nederland 2020
- Strategische Visie Euregio Scheldemond (2015)
- Verordening systematische toezichtinformatie Zeeland (2014)
- Nota 'Bestuurlijke integriteit Provincie Zeeland' (2015)
- Ambtsinstructie Commissaris van Koning

Reguliere taken

- Taken Commissaris van de Koning als Rijksorgaan en als boegbeeld van de provincie Zeeland;
- Bestuurlijk toezicht door Commissaris van de Koning op de Veiligheidsregio Zeeland;
- Regietafel vluchtelingen;
- Regietafel stikstof
- Financieel toezicht gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen;
- Ondersteuning Bestuurlijke organisatie, inclusief ondersteuning van Provinciale Staten, (Staten)commissies en Gedeputeerde Staten;
- Interbestuurlijk toezicht op medebewindstaken van gemeenten en waterschap;
- Grensgovernance Vlaanderen – Nederland
- Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob).
- Bevorderen bestuurlijke integriteit.

Maatschappelijk effect

Een transparant, compact, integer, daadkrachtig, efficiënt en op regionale en/of grensoverschrijdende samenwerking gericht openbaar bestuur in Zeeland.

Doelstellingen

Interbestuurlijk toezicht

De Zeeuwse samenleving is beter verzekerd van een goede uitvoering van wettelijke taken door gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen en van lokale en regionale overheden die beschikken over een gezonde financiële huishouding, doordat de provincie op die organisaties interbestuurlijk toezicht (IBT) heeft uitgevoerd.

Acties

Door inzet proportioneel toezicht en in dialoog bevorderen van een gezonde financiële huishouding van gemeenten met extra aandacht voor de financiële gevolgen van de coronacrisis, het sociaal domein en de herverdeling van het gemeentefonds

In nauw overleg met BZK en IPO en de agenda Toekomst van het Toezicht wordt het interbestuurlijk toezicht transparanter, uniformer en meer risicogericht vormgegeven

Kennisdeling en onderlinge intervisie stimuleren naar aanleiding van een herziening van het generieke toezicht binnen de provincie voor elk van de risicodomeinen

Samenwerkend bestuur

De Zeeuwse samenleving is beter verzekerd van een regionale aanpak door gemeenten, doordat de provincie regionale samenwerking heeft bevorderd waar dat toegevoegde waarde heeft, in samenwerking met Rijk, Provincies, Gemeenten en Waterschap.

Acties

Continueren bestuurlijke samenwerking met provincie Fryslân

Bevorderen dat iedere regio een regiovisie vaststelt en in samenwerking tot uitvoering brengt

Doorontwikkeling van het OZO opdat zij een bijdrage levert aan het verhogen van de bestuurskracht en de samenwerking tussen Zeeuwse overheden wordt versterkt

Signalerend bestuur

De Zeeuwse samenleving is er beter van verzekerd dat nieuwe nationale en Europese regelgeving en overig beleid voldoende rekening houden met Zeeuwse omstandigheden en wensen, doordat de provincie besluitvormingstrajecten vroegtijdig heeft gesignaleerd en beïnvloed.

Acties

Doorontwikkeling en uitvoering van een effectieve grens governance grensgebied Vlaanderen - Nederland

Versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel door het beïnvloeden van beleidsontwikkeling en besluitvorming lobby Brussel en Den Haag

Versterking van de samenwerking met Vlaanderen onder meer door actieve deelname in grensgovernance, de Vlaams Nederlandse Delta en de Scheldemondraad

Optimale voorbereiding/ benutting van de budgetten van Europese programma's in de programmaperiode 2021-2027

Uitvoering geven aan de strategische evenementen van de Provincie Zeeland gezamenlijk met externe partner (zoals de Haagse Dag, Oesterontmoeting en Nieuwjaarsbijeenkomst)

Adviseren over en ondersteuning geven aan de uitvoering van relatieevenementen in het kader van het versterken van het relatienetwerk van de Provincie Zeeland

Sterk provinciaal bestuur

De Zeeuwse samenleving wordt ondersteund door een sterk, betrouwbaar (integer) en duaal Zeeuws provinciaal bestuur dat die samenleving steeds beter betreft bij zijn besluitvorming.

Acties

Continuering rechtstreekse uitzendingen van vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies en inzetten van social media. De vorm en wijze waarop hier invulling aan wordt gegeven, wordt dit jaar bekeken

Op een vernieuwende wijze, met aandacht voor netwerksturing, invulling geven aan de rollen van Provinciale Staten als volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur

Op interactieve wijze inwoners, organisaties en bedrijven betrekken bij de beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende bijeenkomsten.

Verbetering van het bestuurlijk-politiek-ambtelijk samenspel, inclusief een verbeterde beleidsplanning
Subdoel: Borgen kwaliteit van het lokaal bestuur door bevorderen regionale samenwerking.

Het uitdaagrecht opnemen in een nieuw vast te stellen provinciale participatieverordening

Weerbaar bestuur

Het Zeeuwse vestigingsklimaat en de Zeeuwse woon- en werkkwaliteit (leefbaarheid) kent een fundament van Integrale (grensoverschrijdende) veiligheid doordat de provincie zich actief bezighoudt met behouden en ontwikkelen van kennis en innovatie in het veiligheidsbeleid.

Acties

De Taskforce-RIEC voert als samenwerkingspartner belangrijke taken voor Zeeland uit als het gaat om de bestrijding van Ondernijning en ondersteuning bij BIBOB-onderzoeken. Deze samenwerking wordt in 2021 voortgezet

De ingezette lijn van het toepassen van de Wet Bibob wordt door ons voortgezet en uitgebreid middels een nieuwe beleidslijn en de nieuwe Wet.

Dit doen wij door het bevorderen van bewustwording (awareness) door het op- en inzetten van instructies, opleiding interne medewerkers in het kader van BIBOB, awareness bijeenkomsten, ontwikkelen voorlichtingsmateriaal ondernijning etc.

In 2021 geven wij uitvoering aan de (vastgestelde) visie op ondernijning en zetten wij in op de vier programmalijnen uit de visie; 1. weerbare organisatie, 2. weerbare overheid, 3. weerbare samenleving en 4. data, inzicht en onderzoek

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gemeenten onder preventief toezicht:									
Landelijk	9	9	16	10	4	6	3	9	
Zeeland	0	1	3	2	2	2	1	4	

Trendindicatoren	2007	2011	2015	2019
Opkomstpercentage statenverkiezing:				
Landelijk	46,4%	56,0%	47,8%	56,2%
Zeeland	52,9%	58,9%	52,2%	59,2%

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Indicator	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Einddoel
Financieel gezonde Zeeuwse gemeenten	Gemeenten onder preventief toezicht	4	1	0
Herkenbaar en samenwerkend bestuur	Vastgestelde Regiovisie	1 (De Bevelanden)	3 (De Bevelanden, Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren)	

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021
Lasten	
070101-Interbestuurlijk toezicht	1.737
070102-Samenwerkend bestuur	58
070104-Signalerend bestuur	985
070105- Weerbaar bestuur	165
079999-Ambtelijke inzet	3.961
Totaal Lasten	6.906
Baten	
070101-Interbestuurlijk toezicht	43
070104-Signalerend bestuur	109
Totaal Baten	152
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-6.754
Resultaat na bestemming	-6.754

8. Programma Energie op klimaat!

Inleiding en ontwikkelingen

Het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt door de uitstoot van broeikasgassen. Fossiele grondstoffen worden schaars. In het interbestuurlijk programma staat daarom “samen werken aan het klimaat” als eerste urgente thema genoemd. De provincies hebben landelijk aangeboden het voortouw te nemen in de transitie naar schone energie (energietransitie) en het aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie). Daarnaast heeft de provincie autonome taken op het gebied van waterbeheer.

In het coalitieakkoord zijn deze ontwikkelingen vertaald naar 2 bestuurlijke hoofdpogaven: energietransitie en klimaatadaptatie. De uitvoering daarvan vindt plaats in het uitvoeringsprogramma’s “Energie op Klimaat!” en “Woonplaats Zeeland”.

In de Zuidwestelijke Delta zijn natuurlijk kapitaal en economisch kapitaal ten zeerste met elkaar verweven. De opgave voor de toekomst is om binnen de randvoorwaarde van waterveiligheid het natuurlijk en het economisch kapitaal in evenwicht met elkaar te ontwikkelen. Tegelijk is in wereldwijd, Europees én nationaal verband is afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. De Provincie Zeeland wil hier haar verantwoordelijkheid in nemen en het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave realiseren. Om een steentje bij te dragen aan de wereldwijde en landelijke klimaatdoelen, én om een aantrekkelijke vestigingslocatie te zijn, is de uitdaging om te komen tot slimmer gebruik van eindige - en deels schaarse - grondstoffen, gebruik van biobased grondstoffen en materialen. Daarnaast moeten we fors meer energie duurzaam opwekken, energie besparen en willen we de ontwikkeling naar een kringloopeconomie stimuleren. De weg naar een groene economie biedt veel kansen voor Zeeland, maar vraagt ook een grote inzet. Zowel van ons als van de Zeeuwse partners. Hoewel we werken aan terugdringing van de CO₂-uitstoot en het beperken van klimaatverandering, is de al ingezette klimaatverandering niet terug te draaien. De klimaatveranderingen worden ondertussen steeds merkbaarder. De verwachting is dat we vaker te maken krijgen met extremere vormen van droogte, hitte, wateroverlast en een stijgende zeespiegel. Om een goede leefomgeving te behouden moeten we ons daaraan aanpassen.

Aanpassing gebeurt via de trits “weten – willen – werken”, waarbij het noodzakelijk is eerst goed te weten wat de effecten en mogelijke maatregelen zijn, vervolgens het willen werken naar oplossingen die tenslotte uitgevoerd worden.

In 2019 en de eerste helft van 2020 zijn stappen gezet in de uitwerking van de opgaven energietransitie en klimaatadaptatie. Dit heeft geleid tot de vaststelling van de regionale energiestrategie (RES). In 2021 zal ook de strategie voor klimaatadaptatie definitief worden. De uitvoering wordt in een programma aanpak vormgegeven. In 2021 worden startprojecten uitgevoerd gericht op o.a. verduurzaming van mobiliteit en gebouwde omgeving. In 2020 zijn reeds klimaat adaptieve maatregelen genomen, zoals bijdragen aan groene daken en groene schoolpleinen. De lopende proeftuin projecten zoet water bieden veel kennis en nieuwe projecten worden gestart. Anticiperen op klimaatverandering en uitvoeren Deltaprogramma is bij uitstek iets waar veel partijen bij betrokken zijn, en waar provincie niet (alleen) verantwoordelijk is voor het uitvoeren van acties. Juist via netwerksturing worden in die gevallen doelen gehaald.

Met betrekking tot energietransitie zijn verschillende pilotprojecten in uitvoering gebracht en steunen we initiatieven uit de markt die de CO₂-uitstoot helpen reduceren. Onder andere via onze deelname aan het fonds voor energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen. Ook geven we door middel van duurzaam inkopen en het zelf inzetten van duurzame grond- weg- en waterbouw in onze infraprojecten het goede voorbeeld. Dit breiden we waar mogelijk uit met andere overheden in de regio.

Speerpunten

- Opbrengst windenergie (op land): 700 MW in 2030 en zonne-energie: 1.000 MW in 2030
- Helpen met uitvoering SDR-roadmap “klimaatneutrale industrie 2050”
- Maatschappelijk verantwoord inkopen en duurzame aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw.
- We voeren de regionale energiestrategie (RES) uit om de Zeeuwse CO₂-doelen te behalen.
- Uitvoeren acties uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie

Beleidskader

- Economische Agenda
- Kabinetsaanbod IPO/VNG/UvW “Naar een duurzaam Nederland”

- Convenant Ambitie 2030 “Duurzaamheid werkt!”
- Regionale Energiestrategie
- Richtlijn overstromingsrisico's
- Omgevingsplan

Maatschappelijk effect

De uitstoot van CO₂ (en andere gassen die eenzelfde werking hebben) worden verminderd en het gebruik van anders schaarse grondstoffen neemt af. De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland kunnen leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Energietransitie

Het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt door de uitstoot van broeikasgassen. Fossiele grondstoffen worden schaars. Daarom is wereldwijd, in Europees én nationaal verband afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. Hier is een transitie in onze energievoorziening voor nodig. De Provincie Zeeland wil hier haar verantwoordelijkheid in nemen en het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave realiseren.

Ambitie:

Het beoogde doel (maatschappelijke effect) is om met elektriciteitsproductie, mobiliteit, verwarming en industrie 49% minder CO₂ uit te stoten in 2030. De uiteindelijke stip op de horizon is 95% CO₂-reductie in 2050. Verschillende partijen in Zeeland hebben de ambitie uitgesproken dit proces samen te gaan vormgeven en uitvoeren.

Inzet:

De Regionale energiestrategie (RES) is de Zeeuwse vertaling van het mondiale en landelijk klimaatakkoord en vormt de koepel van de Zeeuwse energieaanpak: Parijs op z'n Zeeuws. Via het samenwerkingsplatform Zeeuws Energieakkoord hebben meer dan honderd partijen hier aan gewerkt. Provincie Zeeland is één van de initiatiefnemers en betalende partners. De provinciale rol in dit samenwerkingsproces is voornamelijk regisseur, aanjager en linking pin naar landelijk klimaatbeleid. In de RES is de Zeeuwse strategie bepaald om te komen tot een duurzame gebouwde omgeving, mobiliteit en elektriciteitsproductie.

Onder de RES wordt voor de verwarming van de gebouwde omgeving een apart spoor uitgewerkt via de zogenaamde regionale structuurvisie warmte. We ondersteunen gemeenten bij het maken van en warmtetransitieplannen per dorp/wijk.

Voor de energietransitie in de industrie is het samenwerkingsplatform Smart Delta Resources (SDR) opgericht. De Provincie is één van de deelnemende partijen. Analoog aan de RES maken we een strategie en uitvoeringsprogramma voor een energie-neutrale industrie in 2050, werken we deze uit en helpen we de industrie met realiseren.

Proces:

Energietransitie is een vraagstuk dat via netwerksturing wordt aangepakt. In het Zeeuws Energieakkoord werken meer dan honderd partijen samen aan de energietransitie in de RES. Dit netwerk kent een bestuurlijk en een ambtelijk kernteam, waarin de provincie, Zeeuwse gemeenten, waterschap, netbeheerder DNWG en ontwikkelingsmaatschappij Impuls vertegenwoordigd zijn. Zij sturen de dagelijkse gang van zaken aan, en besluiten over het proces. De gedeputeerde voor energie is voorzitter van de RES. De inhoud wordt vanuit de verschillende sectoren bepaald door alle relevante Zeeuwse partijen zoals bedrijven, maatschappelijke organisaties, burgercoöperaties en onderwijsinstellingen. Medio 2020 is de RES 1.0 door alle Zeeuwse overheden vastgesteld.

Aansluitend start de uitvoering en vindt concretisering van de strategie plaats via de regionale structuurvisie warmte, maar vindt ook direct een doorontwikkeling plaats richting een RES 2.0.

Smart Delta Resources (SDR) is een industrieplatform waarvan de grootste industriële bedrijven van Zeeland (incl. de Gentse Kanaalzone en Bergen op Zoom) lid zijn. Ook de provincie Zeeland is lid en zit in de board waar besluitvorming plaatsvindt. Ondersteuning en projectleider worden geleverd door ontwikkelingsmaatschappij Impuls.

Doelstellingen

Klimaatadaptatie en voldoende zoet water

Zeeland beheerst in 2050 de effecten van klimaatverandering (van hitte, droogte, wateroverlast en waterveiligheid) en voorziet in een optimalisatie van waterbeschikbaarheid en gebruik van zoet water. Om hiertoe te komen, wordt in 2021 een Klimaatadaptatie Strategie Zeeland opgesteld.

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, waterpeilen die voldoen aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese Kaderrichtlijn Water (2027) en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (2021).

Acties

Behoud en vergroting zoete grondwatervoorraden, herziening grondwateronttrekkingsbeleid 2019 obv gegevens Freshem

Het beleidsdoel t.a.v. zoet grondwater is duurzame instandhouding van de bestaande voorraden. De ambitie is om in 2021 een deel van Zeeland opnieuw te karteren op zoet en zout in de ondergrond (Freshem II) en daarmee een indicatie te krijgen over eventuele verkleining van de voorraad zoals die in 2015 bestond. Omdat op momenteel geen actieve controle op de onttrekkingen plaatsvindt, is het doel om in 2021 uit te werken hoe een systeem van bemeting worden doorgevoerd om inzicht te krijgen in de grondwateronttrekkingen.

Bepalen norm en definitief stelsel regionale keringen en deze aanwijzen en verankeren in waterschaps- en provinciale verordeningen

Op 17 maart 2020 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het voorstel voor het stelsel aan regionale keringen en de nieuwe normering. Het geoptimaliseerde stelsel en de nieuwe normen worden als bouwsteen geïmplementeerd in de nieuwe omgevingsvisie en verordening. Zodra deze ingaat, zijn de nieuwe normen van kracht.

Berekenen en actueel houden overstromingsgevolgen in kader van EU-ROR

Robuustwatersysteem Zeeuws Vlaanderen; bij toekenning deelname in Horizon 2020 project Subdoel: Voldoende zoet water en optimalisatie van zoet water gebruik

Stimuleren adaptatie maatregelen, onder andere via subsidieregeling realisatie groene daken

Uitbouwen proeftuin zoet water (DeltaDrip), bijdragen aan ca 100 stuwtjes per jaar en bijdragen aan 100 ha/jaar peilgestuurde drainage

Subdoel: Voldoende zoet water en optimalisatie van zoet water gebruik

Stimuleren medegebruik waterkeringen via Meer Met Dijken Doen en Parels

Roode Vaart wordt uitgevoerd. Voorbereiden op leggen verbinding Roode Vaart en Zeeland

De uitvoering van de aanleg ligt op schema en de oplevering is voorzien voor eind dit jaar. Volgens afspraak is de Zeeuwse bijdrage reeds geleverd, zodat voor 2021 geen bijdrage meer wordt voorzien. Wel bestaat er een verplichting jegens provincie Noord-Brabant ten bedrage van € 919.551, maar deze bijdrage kent als voorwaarde de uitvoering van de alternatieve zoetwatervoorziening richting Tholen & Sint Philipsland. Invulling van die voorwaarde is niet aan de orde.

Energietransitie

In 2030 stoot de Zeeuwse samenleving 49% minder CO₂ uit in elektriciteitsproductie, mobiliteit, verwarming en industrie.

Acties

Medio 2021 wordt in de nieuwe Omgevingsvisie Zeeland ruimte geboden voor een succesvolle energietransitie en circulaire gebiedsontwikkeling

De RES is hier een integrale bouwsteen voor. In het proces om tot de Omgevingsvisie te komen wordt gebruik gemaakt van de regionale energiestrategie.

Het fonds energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen van € 10 miljoen wordt besteed aan projecten die een wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen uit de Regionale Energiestrategie (RES)

Zeeuwse innovatieve projecten gericht op CO₂-emissiereductie (49% in 2030 en 95% in 2050) kunnen een financiële bijdrage krijgen. De lead lijst is gevuld met startprojecten uit de RES waaronder het onderzoek naar de mogelijke toepassing van aquathermie in Zierikzee.

In het waterstofdossier geven we absolute prioriteit aan het industriële verbruik: de komende jaren maken we werk van het vergroenen van de bestaande Zeeuwse waterstofvraag (elektrolyse).

Er wordt onderzoek gedaan naar locaties en ontwikkelmogelijkheden van elektrolyzers in Zeeland.

Met pilotprojecten doen we ervaring op met innovatieve vormen van duurzaam vervoer

Het doel is om tenminste 4 pilotprojecten in de logistiek op te zetten, zoals zero-emissie eilanddistributie, een deelplatform voor elektrische bedrijfswagens en de opzet van slimme mobiliteit door het delen van mobiliteit. In samenwerking met Zeeland Connect en met ondersteuning van OP-Zuid werken we aan het programma zero-emissie logistiek. Subdoel: Stimuleren CO₂-arme mobiliteit en duurzaam GWW.

Samen met gemeenten werken we in het "Zeeuws energieakkoord" aan het verduurzamen van particuliere woningen

Onderdeel van de aanpak is het maken van een regionale structuurvisie warmte en warmtetransitieplannen per dorp/wijk, waar we gemeenten in willen ondersteunen.

Subdoel: Realiseren aardgasloze verwarming (Gebouwde omgeving)

Voor de OV-concessie verkennen we de mogelijkheden voor zero emissie bij de vervanging van CNG bussen

In 2024 loopt de huidige concessie af en zullen de diesel en CNG bussen vervangen worden door zero emissie bussen. In 2021 worden alvast 11 dieselbussen vervangen door elektrische bussen.

Subdoel: Stimuleren CO₂-arme mobiliteit en duurzaam GWW.

We doen samen met partners pilotprojecten aardgasloze wijken en leren hiervan voor de toekomst. Dit doen we o.a. door de inzet van een energiemakelaar voor restwarmte (waarvoor we EU-subsidie krijgen)

In 2021 bieden we een gemeente ondersteuning bij een aanvraag voor de laatste ronde van het landelijke programma aardgasvrije wijken. Eind 2020, begin 2021 worden de uitkomsten van de haalbaarheidsonderzoeken restwarmte Borsele en Kanaalzone gepresenteerd. Subdoel: Realiseren van energiebesparing via aardgasloze verwarming (Gebouwde omgeving) o.a. door benutting van industriële restwarmte.

We faciliteren elektrisch vervoer door het ondersteunen van de uitrol van (snel) laadinfrastructuur en het vormgeven van Zeelandbreed beleid

Aan de hand van de Roadmap laadinfra Zeeland wordt voor personenauto's een laadpalenkaart tot 2025 voor elke gemeente gemaakt. In 2021 zal ook voor andere modaliteiten het opstellen van kaarten in gang worden gezet. De landelijke samenwerking wordt versterkt. Zeeland is regiovertegenwoordiger voor de NAL Zuidwest (Zuid-Holland-Zeeland) en zal deze samenwerking verder doorzetten om de versnelling in de laadinfra te faciliteren. Subdoel: Stimuleren CO2-arme mobiliteit en duurzaam GWW

We geven zelf het goede voorbeeld: de Provincie Zeeland koopt maatschappelijk verantwoord in volgens de doelen die GS hebben gesteld in het actieplan MVI 2017-2020

Een substantieel deel van de impact wordt gerealiseerd bij aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw (GWW) middels een ambitieweb. Subdoel: 49% CO2-emissiereductie in 2030 en 95% reductie in 2050.

We realiseren wind-, zon- en getijprojecten, met als doel in 2030 binnen de provinciegrenzen 10,5 PJ duurzaam op te wekken (dat staat gelijk aan het volledige huidige elektrisch verbruik in Zeeland)

Subdoel: Opwekking 10,5 PJ duurzame energie in 2030

We werken samen met bedrijven een strategie uit om tot een klimaatneutrale industrie te komen (via SDR, het platform Smart Delta Resources).

De uitwerking van de 8 programmalijnen uit de 'Roadmap towards a climate neutral industry in the Delta Region' faciliteren we door lobby activiteiten en medefinanciering van haalbaarheidsstudies en pilot/demoprojecten. Drie onderzoeken uit het pakket "Wind in de zeilen" helpen hierbij: naar waterstofhub Zeeland, kansen voor CCS (afvang en opslag van CO2) en naar de (380 kV) elektriciteitsontsluiting van Zeeuws-Vlaanderen.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Emissie van broeikasgassen in ton CO2 -eq/jaar	10.419.689	9.400.200	10.029.031	9.913.316	9.786.080	Nnb	Nnb	Nnb
Aantal (semi)publieke laadpunten EV**	133	220	273	400	472	557	826	1192
Energiegebruik Gebouwde Omgeving per inwoner	42,37 GJ	40,61 GJ	41,15 GJ	40,51 GJ	39,63 GJ	39,75 GJ	Nnb	Nnb
Energiegebruik Mobiliteit* * exclusief scheepvaart en visserij	14.223 TJ	14.348 TJ	14.494 TJ	14.382 TJ	14.286 TJ	14.225 TJ	Nnb	Nnb
Energiegebruik Industrie en Energie	106.306 TJ	85.620 TJ	92.767 TJ	91.590 TJ	94.101 TJ	Nnb	Nnb	Nnb

Klimaatstresstesten						6	13
Normering regionale keringen							Fase 1 afgerond
Projecten proeftuin zoet water				1	3	3	4

**** Aantal installaties in december van het desbetreffende jaar, m.u.v. 2020 waarvoor het cijfer van juni is gebruikt (voorlopig cijfer)**

Van de landelijke Klimaatmonitor zijn de meest recente data gebruikt.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021	Einddoel
Hernieuwbare energie	PJ	5,9 PJ	nvt		2030: 10,5 PJ
Emissie van broeikasgassen					2030: 49% minder dan 1990 (ntb)
Uitvoeren klimaatstresstesten	Aantal	13	14	n.v.t.	14
Uitvoeren projecten zoet water	Aantal	1	2	5	5
Uitvoeren projecten regionaal waterbeheer	Aantal		1	3	3
Opstellen klimaatadaptatie strategie	Aantal	0	1	1	1

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021
Lasten	
080101-Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	276
080103-Energietransitie	1.283
089999-Ambtelijke inzet	2.921
Totaal Lasten	4.480
Baten	
080103-Energietransitie	16
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.463

Onttrekkingen	
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	2.340
Toevoegingen	
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	83
Mutaties reserves	2.257
Resultaat na bestemming	-2.206

9.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

In dit deel van de begroting worden de provinciale baten verantwoord die niet rechtstreeks aan één van de programma's in het hiervoor opgenomen programmaplan zijn te koppelen. Het betreffen autonome inkomsten, waarvoor Provincie Zeeland de vrijheid heeft om deze middelen in te zetten voor ieder willekeurige provinciale doelstelling. In het overzicht staan de lokale inkomsten waarvan de besteding niet wettelijk gebonden is (opcenten motorrijtuigenbelasting), de uitkering van het provinciefonds, ontvangen dividend, het saldo van de financieringsfunctie en overige algemene dekkingsmiddelen (stelposten). Via het risicomanagementsysteem worden risico's geïnventariseerd en vertaald naar het benodigde weerstandsvermogen. Het nog niet bestemde deel van de begroting (budgettaire ruimte) en de algemene reserve dienen als eerste buffer voor het opvangen van onvoorzien uitgaven.

Speerpunten

1. Inzetten op een structurele positieve wijziging verdeling provinciefonds, ter compensatie van huidige korting voor niet meer bestaande dividendinkomsten PZEM N.V.
2. Vanuit het compensatietraject Wind in de Zeilen wordt in januari het onderzoek afgerond op welke wijze het Rijk kan helpen om Evides uit PZEM te ontvlechten, met als doel om met de Evides dividenden (die nu nog in PZEM vallen) de financiële positie van de provincie en de andere Zeeuwse overheden fors te versterken.

Kengetallen

- € 45,6 miljoen motorrijtuigenbelasting
- € 123,7 miljoen provinciefonds
- € 12,3 miljoen dividend Westerscheldetunnel
- € -2.4 miljoen saldo financieringsfunctie
- € 6,7 miljoen overige dekkingsmiddelen

Beleidskader

- BBV, art. 8 lid 1b en lid 5
- Financiële verordening

Doelstellingen

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het tarief voor provinciale opcenten in de begroting 2021 bedraagt 89,1 opcenten. Dit tarief is voor 2019 tot en met 2021 verhoogd van 82,3 naar 89,1 naar aanleiding van het rapport commissie Jansen. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Provinciale heffingen.

Provinciefonds

In het huidige verdeelmodel van het provinciefonds is een zogenaamde OEM korting verwerkt vanwege rendement op overige eigen middelen van de Provincies. Deze verdeling dateert uit 2011 toen Zeeland nog aanzienlijke dividendinkomsten ontving van PZEM. Zeeland wordt hierdoor jaarlijks € 10 miljoen gekort in de provinciefonds uitkering. In IPO verband is besloten dat Zeeland door de overige provincies wordt gecompenseerd in 2018, 2019 en 2020. Zeeland ontvangt in die jaren € 6,7 miljoen van de overige provincies. Als tegenprestatie heeft Zeeland haar opcenten tarief tijdelijk verhoogd van 82,3 naar 89,1 voor een periode van 3 jaar (2019 tot en met 2021).

De afspraken zijn begin 2020 voor minimaal 2 jaar gecontinueerd (2021 en 2022), waarbij de voorwaarde voor Zeeland vervalt om de opcenten Motorrijtuigenbelasting te verhogen na 2021. Het herstel van de weeffout verloopt via het IPO en komt daardoor niet terug in de meicirculaire. Deze twee jaar is gebaseerd op de aangekondigde herziening van het provinciefonds. Indien de herziening dan niet geëffectueerd is, worden de nu gemaakte afspraken over het herstel van de weeffout gecontinueerd.

Dividend

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. Voor 2021 is alleen rekening gehouden met dividendbaten van de N.V. Westerscheldetunnel. Deze dividendbaten worden structureel toegevoegd aan de bestemmingsreserve WST en Sluiskiltunnel, waardoor wijzigingen van dividend geen invloed hebben op de budgettaire ruimte van de provincie.

Saldo van de financieringsfunctie

Dit betreft het saldo van de werkelijk ontvangen en betaalde rente. Vanaf 2012 is de Provincie Zeeland in een leensituatie gekomen als gevolg van de overname van het volledige aandelenkapitaal van de NV Westerscheldetunnel en de investeringen in de Sluiskiltunnel.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Hierin zijn opgenomen de budgettaire ruimte, de geraamde afwikkelverschillen voorgaande dienstjaren en de inkomsten van de andere provincies in verband met het herstellen van de weeffout in het verdeelmodel provinciefonds.

Wind in de zeilen; onderzoek ontvlechting Evides uit PZEM

Vanuit het compensatietraject Wind in de Zeilen wordt in januari het onderzoek afgerond op welke wijze het Rijk kan helpen om Evides uit PZEM te ontvlechten, met als doel om met de Evides dividenden (die nu nog in PZEM vallen) de financiële positie van de provincie en de andere Zeeuwse overheden fors te versterken.

Wat mag het kosten ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021
Lasten	
900102 Provinciefonds	3.039
900104 Saldo van de financieringsfunctie	2.479
900105 Budgettaire ruimte	1.137
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	-501
909999 Ambtelijke inzet	315
Totaal Lasten	6.469
Baten	
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	45.599
900102 Provinciefonds	123.673
900103 Dividend	12.255
900104 Saldo van de financieringsfunctie	49
900107 Overige inkomsten	6.700
Totaal Baten	188.277
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	181.807
Onttrekkingen	
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	4.000
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	15.243
Totaal Onttrekkingen	19.243
Toevoegingen	
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	986

989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	28.300
Totaal Toevoegingen	29.286
Mutaties reserves	-10.043
Resultaat na bestemming	171.764

9.2 Kosten van overhead

Inleiding

In dit deel van de begroting worden de provinciale lasten verantwoord die niet rechtstreeks aan één van de programma's in het hiervoor opgenomen programmaplan zijn te koppelen. Met dit onderdeel wordt beoogd om Provinciale Staten op een eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van overhead. In de programma's van het programmaplan worden alleen direct toe te rekenen kosten opgenomen.

Beleidskader

- BBV, artikel 8 lid 1c en 1e
- Notitie overhead – commissie BBV, 2016
- Wet op de vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Voorgeschreven is dat inzicht wordt gegeven in het verwachte bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (Vpb) in 2019.

Op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten is geconcludeerd dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten, evenals in de afgelopen drie jaar, geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast.

Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb zullen leiden. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten zal worden beoordeeld of zij tot een Vpb belaste activiteit zullen leiden.

Invulling overhead begroting

Hierna is op hoofdlijnen de uitwerking van overhead voor onze provinciale begroting 2021:

Personeel

Rekening houdend met de notitie overhead is voor het personeelsbestand beoordeeld of er sprake is van directe taken in het primaire proces. Deze verdeling zal ook bij de realisatie in de jaarrekening van de personeelslasten worden gehanteerd over het programmaplan en het overzicht met de kosten van overhead. In de begroting 2021 is voor € 28,1 miljoen aan personeelslasten toegerekend aan het primaire proces en begroot onder de diverse programma's van het programmaplan.

Deze verdeling zal eenmaal per jaar, bij het opstellen van de begroting, worden geactualiseerd, tenzij er tussentijds een zodanig majeure ontwikkeling is die het beeld wezenlijk anders zal laten zijn. Dit zal dan met een begrotingswijziging aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Huisvesting

Huisvesting die wordt gerekend tot de overhead heeft betrekking op kantoorruimten. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen provinciale organisatie.

Kantoor- en opslagruimten die behoren tot een specifiek uitvoerende taak worden verantwoord op dat taakveld, bijvoorbeeld de wegensteunpunten, die onder het programma regionale bereikbaarheid zijn opgenomen.

ICT-middelen

Kosten voor hardware en software worden tot overhead gerekend, omdat we als provincie nauwelijks specifieke applicaties hebben voor één specifiek taakveld.

Overige overhead

Hieronder zijn de kosten voor onder meer algemene communicatie, juridische en financiële dienstverlening en overige facilitaire kosten opgenomen.

Bijdragen verbonden partijen

De bijdrage(n) die verbonden partijen, zoals Gemeenschappelijke Regelingen, in rekening brengen, worden verantwoord op het taakveld/de taakvelden waarvoor de verbonden partijen werkzaam zijn.

Dat sluit aan bij het gewijzigde BBV waarbij de beleidsdoelstellingen van verbonden partijen voortaan bij de programma's moeten worden opgenomen waarvoor een verbonden partij actief is.

Uitgangspunten

Definitie overhead (notitie overhead, commissie BBV 2016):

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Uitgangspunten (notitie overhead, commissie BBV 2016):

- Directe kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden.
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren derhalve tot de overhead. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.
- Sturende taken vervuld door hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead.
- De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021
Lasten	
960101 Personeel	21.567
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	2.363
960103 ICT	3.450
960104 Overige overhead	912
Totaal Lasten	28.292
Baten	
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	107
960103 ICT	5
Totaal Baten	113
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-28.179
Onttrekkingen	
989699 Bestemmingsreserves overhead	595
Toevoegingen	
989699 Bestemmingsreserves overhead	725
Mutaties reserves	-130
Gerealiseerd resultaat	-28.309

Paragrafen

Paragraaf Provinciale heffingen

Inleiding

Uit provinciale heffingen ontstaan inkomsten die worden betaald door inwoners en het bedrijfsleven aan de provincie Zeeland. Met de heffingen creëren wij de mogelijkheid, aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, om collectieve voorzieningen te dekken. In deze paragraaf gaan we in op het onderliggende beleid voor de verschillende heffingen en geven wij inzicht in de berekening van de tarieven van heffingen.

Beleid

Wij gaan bij heffingen zo veel mogelijk uit van het profijtbeginsel. Dit beginsel is gebaseerd op de gedachte dat inwoners en bedrijven bijdragen in de kosten van de door de overheid voortgebrachte voorzieningen naar de mate van het profijt dat zij van die voorzieningen hebben. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen dan bij belastingen; burgers of bedrijven betalen naar de mate van het profijt dat ze van een bepaalde overheidsvoorziening of dienst hebben. Zeeland kent geen kwijtscheldingsbeleid voor provinciale heffingen. Zeeland kent wel een aantal vrijstellingen van legesheffing.

Wijzigingen ten opzichte van beleid vorig jaar

Ten opzichte van 2020 zijn er geen beleidswijzigingen met betrekking tot de heffingen.

Lokale lastendruk

Tarief opcenten MRB = 89,1

- Landelijk gemiddelde tarief MRB = 83,5
- Maximale tarief opcenten MRB = 116,8
- Maximaal kostendekkende tarieven voor heffingen en leges

Geraamde opbrengsten

Bedragen x € 1 miljoen:

- € 45,60 Opcenten motorrijtuigenbelasting
- € 0,18 Grondwaterheffing
- € 0,35 Leges

Beleidskader

- Financiële verordening Provincie Zeeland 2017
- Grondwaterheffingsverordening 2010
- Legesverordening Zeeland 2018

Heffingen provincie

We heffen jaarlijks de volgende lokale heffingen:

- Belastingen
- Heffingen
- Leges

Belastingen

Opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt geheven over het bezit van een auto en niet over het gebruik. De heffing en inning van de MRB, waarin de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcenten tarief vast, tot een wettelijk bepaald maximum.

Het tarief voor 2021 bedraagt 89,1. Dit tarief is tot stand gekomen naar aanleiding van het statenvoorstel "Provinciale opcenten in relatie tot de commissie Jansen". De tarieven zijn tijdelijk verhoogd voor 3 jaar (2019 tot en met 2021) van 82,3 naar 89,1 opcenten. Het landelijk gemiddelde

tarief voor 2021 is 83,5. In 2021 mag maximaal 116,8 procenten geheven worden. Zeeland heft in 2021 7% meer dan het landelijk gemiddelde.

Heffingen

Algemene uitgangspunten

Het uitgangspunt is dat de opbrengsten van zowel heffingen als leges niet hoger mogen zijn dan de lasten die betrekking hebben op de activiteiten. Tot de lasten worden gerekend alle materiële kosten en de salarislasten inclusief overhead die betrekking hebben op de heffing. Iedere 4 jaar wordt het tarief verhoogd voor inflatie. Als blijkt dat het in rekening te brengen tarief ver beneden de kostprijs ligt, wordt een grotere stijging doorgevoerd dan de inflatiecorrectie.

Grondwaterheffing

Onder de naam 'grondwaterheffing' wordt een directe provinciale heffing geheven voor het onttrekken van grondwater. De opbrengst van deze heffing wordt gebruikt om de kosten die we hiervoor maken te dekken. Het betreft specifieke kosten van het voorkomen en tegengaan van de nadelige gevolgen van onttrekkingen en infiltraties en van onderzoeken in relatie tot het grondwaterbeleid. De provinciale grondwaterheffingen worden door de provincies geheven op grond van de Grondwaterwet en de provinciale grondwaterheffingsverordening 2010.

Verhouding geraamde opbrengsten – geraamde kosten

In de meerjarenraming staat een structurele inkomst van € 184.000 geraamd. De opbrengst bestaat voor een groot deel uit inkomsten waarbij de onttrekking permanent is. Daarnaast is er jaarlijks opbrengst van de grondwaterheffing waarbij de onttrekking van het grondwater incidenteel is.

De materiële kosten van de grondwaterheffing zijn geraamd op structureel € 159.000 per jaar. Dit betreft kosten voor afdracht aan het IPO collectief (€ 34.000), onderhoud grondwatermeetnet en databeheer (€ 25.000) en diverse projecten voor grondwateronderzoek- en ontwikkelkosten (€ 100.000). In 2020 en 2021 is een grote update van het meetnet en de automatisering daarvan voorzien. De uitrol van een Zeeland dekkend netwerk is momenteel een belangrijke stap. Daarnaast wordt een zoet-zout-grensvlak meetnet ingericht om zoetwatervoorcomens meer permanent te kunnen monitoren. In beide jaren is een ruw ingeschat bedrag van +/- € 200.000 (tezamen +/- € 400.000) voorzien. Deze besteding is gekoppeld aan de door Provinciale Staten toegekend budget grondwatermeetnet (€ 320.000 over de periode 2019-2022). Deze lasten drukken incidenteel de kostendekkingsgraad. Na 2022 zou de kostendekkingsgraad moeten stabiliseren.

Omdat de kosten van de grondwaterheffing ook gemaakt worden binnen de personeelslasten die niet direct toegerekend worden aan de lasten met betrekking tot grondwaterheffing zijn de lasten moeilijker inzichtelijk te maken dan de baten. De beste benadering om inzicht te krijgen in de lasten is door inzicht te krijgen in het aantal fte. dat belast is met de werkzaamheden aan betreffende leges en tegen welk uurtarief (afhankelijk van inschaling) inclusief overheadkosten.

De loonkosten bedragen € 80.400 per jaar en de overheadkosten € 40.200. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Leges

Provincie Zeeland legt voor diverse diensten leges op. Leges zijn vergoedingen voor kosten die de overheid maakt voor de dienstverlening aan burgers en bedrijven. In de legesverordening Zeeland 2018 zijn de belastbare feiten en tarieven opgenomen. We actualiseren de legesverordening en tarieventabel elke vier jaar. Indien hier aanleiding toe is, vindt tussentijds een aanpassing van de legesverordening plaats. Vanaf 2018 is een tariefsverhoging ingevoerd voor bestaande leges en gefaseerd leges ingevoerd op activiteiten waarvoor dat voorheen nog niet werd gedaan. Deze nieuwe leges gelden voor soorten en gebiedsbescherming. In 2019 heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden waarbij naast een aantal aanpassingen van de legesverordening zelf, een aantal tarieven is verlaagd naar € 0. Een volledige evaluatie vanwege de invoering van de nieuwe leges vindt plaats in 2021. Omdat de Omgevingswet per 1 januari 2022 van kracht wordt, zal de Legesverordening Provincie Zeeland 2018 in 2021 op onderdelen moeten worden aangepast.

BRIKS taken

Sinds 2017 is het wettelijk verplicht dat de BRIKS taken voor de provinciale bedrijven door de omgevingsdiensten worden uitgevoerd. BRIKS-taken zijn vergunningverlening, toezicht en handhaving voor Bouwen, Reclame, Inritten, Kappen en Slopen. Vanaf 2021 zal DCMR de BRIKS-taken voor BRZO bedrijven uitvoeren en de RUD Zeeland die voor niet-BRZO bedrijven. De provincie rekent met de omgevingsdiensten af op basis van geleverde producten. Vanaf 2021 zal de provincie zelf leges heffen voor BRIKS-taken. Deze leges mogen kostendekkend zijn voor zover het vergunningverlening betreft, incl. toezicht en handhaving die voortvloeit uit de vergunningverlening. In de loop van 2020 zal Provinciale Staten een voorstel gedaan worden om de tarieventabel van de legesverordening Zeeland 2018 met ingang van 2021 uit te breiden met het onderdeel BRIKS taken. Omdat nu nog niet besloten is tot aanpassing van de legesverordening op dit onderdeel, zijn de baten en lasten niet opgenomen in de verhouding tussen de baten en lasten én maken de BRIKS taken geen onderdeel uit van de berekening kostendekkendheid in de bijlage van deze paragraaf.

Verhouding geraamde opbrengsten – geraamde kosten

De opbrengsten van leges voor 2021 zijn geraamd op € 351.000 per jaar. De verdeling van de opbrengsten is als volgt:

Natuur € 228.000, Omgevingsvergunning en Milieubeheer € 90.000 en Verkeer en Vervoer € 33.000.

Omdat de kosten van de leges met name gemaakt worden binnen de personeelslasten en niet direct toegerekend worden aan de diverse legesactiviteiten zijn de lasten moeilijker inzichtelijk te maken dan de baten. De baten worden wel rechtstreeks op de leges activiteiten geboekt. De beste benadering om inzicht te krijgen in de lasten is door inzicht te krijgen in het aantal fte. dat belast is met de werkzaamheden aan betreffende leges en tegen welk uurtarief (afhankelijk van inschaling) inclusief overheadkosten. De loonkosten bedragen € 431.000 en de overheadkosten € 215.500. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

De mate van kostendekkenheid met betrekking tot grondwaterheffing is laag. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door investeringen die gedaan worden voor een grote update van het meetnet en de automatisering daarvan tot en 2022.

Bijlage 1 Berekening kostendekkendheid

Bijlage 1: Berekening kostendekkendheid Leges en Grondwaterheffing							
	grondwaterheffing		leges verkeer en vervoer	leges omgevingsvergunning en milieubeheer	Natuur	Totaal leges	
Kosten taakveld	454.200		27.200	73.400	330.400	431.000	
Inkomsten taakveld	0		0	0		0	
Netto kosten taakveld	454.200		27.200	73.400	330.400	431.000	
Toe te rekenen kosten:							
Overhead	40.200		13.600	36.700	165.200	215.500	
Totale kosten	494.400	100%	40.800	110.100	495.600	646.500	100%
Opbrengst heffingen	184.000	37%	33.000	90.000	228.000	351.000	54%

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding en uitgangspunten

In deze paragraaf worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de beschikbare risicobuffer. Risicomanagement is een belangrijk middel om onze doelen te bereiken. Hierbij worden risico's goed in kaart gebracht, beheersmaatregelen genomen en bij de uitvoering vinger aan de pols gehouden. Beheersmaatregelen zijn o.a. aanpassen van werkprocessen, wegnemen van de oorzaak, treffen van een voorziening of het afsluiten van een verzekering.

De bestuurlijke kaders voor risicomanagement zijn de risicobereidheid, de onderdelen van de risicobuffer, de gewenste omvang van de risicobuffer en het niveau van verantwoording.

De risico's zijn geïnventariseerd op projecten en op afdelingen. De berekende ratio weerstandsvermogen is gebaseerd op de methode zoals opgenomen in het risicomanagementbeleid 'riskeer, beheers en realiseer meer' dat in samenwerking met het bureau NAR (Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement) is opgesteld.

Kernpunten

- Ratio weerstandsvermogen is berekend op 7,0 en gewaardeerd als uitstekend
- Ratio Algemene reserve 3,2
- Benodigde risicobuffer is € 5,2 mln
- Beschikbare risicobuffer is € 36,4 mln

Beleidskader

- Risicomanagementbeleid riskeer, beheers en realiseer meer
- Ratio weerstandsvermogen is ten minste 1,5
- Ratio Algemene reserve minimaal factor 1,0
- Zekerheidspercentage is 90%
- Risicobuffer is de Algemene Reserve, de vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting en de vrije ruimte meerjarenraming
- Risico's van € 200.000 of meer

Beleid

De basis voor het risicomanagementbeleid zijn de volgende door Provinciale Staten vastgestelde kaders.

Risicobereidheid

Op basis van de risicosimulatie wordt berekend welk bedrag nodig is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage. Hoe hoger het zekerheidspercentage hoe hoger de berekende risicobuffer zal zijn. Het te hanteren zekerheidspercentage geeft zodoende de mate van risicobereidheid aan. De provincie hanteert vanaf 2019 een zekerheidspercentage van 90%.

Onderdelen van de risicobuffer

We rekenen de volgende componenten tot de beschikbare risicobuffer:

- Algemene reserve
- Vrij aanwendbare bestemmingsreserves
- Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting
- Vrije ruimte meerjarenbegroting

Gewenste omvang van de risicobuffer

De gewenste omvang van de minimaal aan te houden risicobuffer is uitgedrukt als ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,5. Daarnaast geldt een minimale ratio voor de Algemene reserve van 1,0.

Niveau van verantwoording

Om grote risico's van kleine te onderscheiden wordt gewerkt met een grensbedrag. Er wordt verantwoording afgelegd over risico's met een maximale financiële impact (worst case) van € 200.000 of groter.

Wijzigingen beleid ten opzichte van 2020

Er zijn geen wijzigingen in het risicomanagementbeleid ten opzichte van 2020.

Risico's

In het risicoprofiel van Zeeland zijn alle risico's waaraan onze Provincie wordt blootgesteld opgenomen. Een aantal van deze risico's heeft tevens een relatie met (voormalige) grote projecten. Het gaat om risico's met betrekking tot onderstaande onderwerpen.

In bovenstaand overzicht staan de risico's in volgorde van invloed. De risico's met betrekking tot Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder, Wettelijke milieutaken en Waterdunen beheer bepalen voor het grootste deel het risicoprofiel van de provincie en zijn op grond daarvan aan te merken als de grootste risico's. Het overzicht bestaat overigens niet uit alleen enkelvoudige risico's. Zo zijn er meerdere risico's die betrekking hebben op Waterdunen beheer en op de wettelijke milieutaken.

Ten opzichte van de tweede kwartaalrapportage 2020 zijn er geen wijzigingen.

Corona

Wij hebben onderzocht welke gevolgen corona heeft en waar nodig een risicokaart aangemaakt of geactualiseerd, zoals gebeurd is voor Openbaar vervoer (Connexion) en Westerschelde ferry.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In het derde kwartaal van 2017 heeft PS besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft besloten deze aandelen inderdaad over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand gekomen. De provincie is per 1-1-2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan

Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Beheersmaatregelen:

De gemeente verstrekt gedurende de looptijd van de garantie jaarlijks aan de Provincie een accountantsverklaring over de vastgestelde jaarrekening van Perkpolder Beheer. Hierover en over de actuele ontwikkelingen vindt jaarlijks minimaal één keer bestuurlijk overleg plaats tussen de Provincie de gemeente Hulst.

Gedurende het jaar vindt tevens ambtelijk overleg plaats over de actuele ontwikkelingen binnen het project Perkpolder. Na het vaststellen van een nieuwe GREX door de gemeente Hulst ontvangen wij, op ambtelijk niveau, een exemplaar van deze GREX.

Wettelijke milieutaken RUD / DCMR

De uitvoering van de meeste taken wordt voor de provincie uitgevoerd door de omgevingsdiensten RUD Zeeland (RUD) en DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR).

Voor wat betreft de RUD is in 2017 het aantal uren bepaald dat gemiddeld aan bepaalde producten wordt besteed. Dat is opgenomen in het zogenaamde PxQ rapport. Daarmee wordt bij de financiële afrekening naar de opdrachtgevers, waaronder de provincie, gerekend. In 2019 heeft een evaluatie van deze kentallen plaats gevonden. De evaluatie pxq is eind 2019 beschikbaar gekomen. Maar de financiële consequenties daarvan moet de RUD nog berekenen per deelnemer. Dan zal duidelijk worden of de in de najaarsnota 2018 aanvullend beschikbaar gestelde € 150.000 voldoende is of dat er nog extra geld benodigd is.*

De BRIKS taken (bouwen, reclame, inritten, kappen en slopen) kunnen een onderdeel uitmaken van de omgevingsvergunningen die de omgevingsdiensten DCMR en de RUD aan de bedrijven verlenen waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Tot nu toe geven de gemeenten adviezen inzake de BRIKS taken aan de omgevingsdiensten. De kosten hiervan worden gedekt door de leges die de gemeenten hiervoor heffen. Sinds 2017 is het wettelijk geregeld dat de BRIKS taken voor de provinciale bedrijven door de omgevingsdiensten moeten worden uitgevoerd. In 2020 moet worden becijferd hoeveel geld structureel beschikbaar moet zijn voor BRIKS uitvoering (inclusief toezicht op asbestsaneringen) door RUD en DCMR en welk deel daarvan niet door, de provincie te heffen, leges gedekt kan worden*.

Per 2019 voert DCMR de Brzo werkzaamheden voor de provincie uit die eerder door de RUD werden uitgevoerd. DCMR is van plan om o.a. via het uitvoeren van nulonderzoeken in beeld te krijgen welk niveau aan vergunningverlening en toezicht- en handhaving bij de verschillende Brzo bedrijven in het Zeeuwse door de RUD is gehanteerd. Het is mogelijk dat uit het onderzoek blijkt dat DCMR van mening is dat zij haar verantwoordelijkheid alleen kan waarmaken als de uitvoering van de Brzo taken op een hoger niveau wordt getild. Dat betekent dat er structureel meer uren nodig kunnen zijn voor de Brzo werkzaamheden.

Beheersmaatregelen:

Via periodiek accounthoudersoverleg met de RUD en DCMR worden de actuele ontwikkelingen doorgesproken.

* In de najaarsnota 2020 worden voorstellen gedaan met betrekking BRIKS taken en PxQ zodat deze risico's kleiner worden. In deze paragraaf is daar nu nog geen rekening mee gehouden. In de najaarsnota 2020 worden nieuwe ratio's weerstandsvermogen en Algemene reserve gepresenteerd waarbij wel rekening is gehouden met oplossingen voor beide risico's.

Waterdunen Beheer

Voor Waterdunen is er een harde knip aangebracht tussen de uitvoerings- en beheerfase van Waterdunen. De risico's van de uitvoeringsfase zijn onderdeel van het grote project Waterdunen en worden toegelicht in de kwartaalrapportage van Waterdunen. De risico's van de beheerfase zijn door de knip geen onderdeel van het grote project en worden meegenomen in de berekening van het provinciaal risicoprofiel.

In de beheerfase gaat het om het beheer en onderhoud van het gebied Waterdunen. Op hoofdlijnen is duidelijk dat beheer en onderhoud na de grondoverdracht /-uitruil aan de projectpartners toekomt en zij als nieuwe eigenaren hiervoor verantwoordelijk zijn. In de beheerfase is de provincie echter voor

enkele jaren mede-ricodragers voor de inlaatkreek en de zandvang. De financiële gevolgen van risico's in deze periode zijn ingeschat en meegenomen in de berekening van de benodigde provinciale risicobuffer.

Een ander belangrijk risico heeft betrekking op het definitief openen van de getijdenduiker in Waterdunen. De kans is aanwezig dat er aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Zodra meer duidelijkheid is over de aanvullende maatregelen en de bijhorende risico's van de gekozen oplossingsrichting worden deze geraamd in de GREX. Dan wordt ook duidelijk wat de consequenties zijn voor de post onvoorzien en de benodigde risicobuffer van het project. Dit risico is daarom niet meegenomen in de huidige berekening van het benodigde weerstandsvermogen.

Beheersmaatregelen:

Door middel van monitoring moeten de gevolgen beperkt worden en daarnaast wordt overleg gevoerd met de partners over het toekomstige beheer.

Garantstellingen

De garantstellingen maken deel uit van de uitvraag naar risico's. De provincie heeft een aantal garantstellingen afgegeven voor verbonden partijen. Hierin schuilt een risico, aangezien de financiële realiteit van een organisatie ertoe kan leiden dat schuldeisers aanspraak maken op de betreffende garantstelling. Het grootste deel van de garantstelling is beschikbaar gesteld aan North Sea Port. North Sea Port heeft een gezonde eigen vermogenspositie. Daarnaast is het beleid van de provincie gericht op het afbouwen van de garantstellingen in omvang en aantal.

Benodigde risicobuffer

Risico's worden gekwantificeerd op basis van de financiële impact en de kans van het risico. Per risico wordt allereerst de kans van optreden bepaald. Vervolgens wordt de financiële impact bepaald indien het risico zich zou voordoen.

Op basis van de risicogegevens wordt door middel van een risicosimulatie de benodigde risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze berekening vindt plaats door middel van risicosimulatie. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van een zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 5,2 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare risicobuffer	<i>bedragen x € 1 miljoen</i>
Algemene reserve	16,8
Bestemmingsreserve	0,0
Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting	14,2

Ruimte meerjarenbegroting*	5,4
Totaal	36,4

* In bovenstaande opstelling is nog geen rekening gehouden met de voorstellen uit de najaarsnota 2020 waarbij de ruimte in de meerjarenbegroting wordt verlaagd. Dit heeft een negatieve invloed op de ratio weerstandsvermogen. In de Najaarsnota worden nieuwe ratio's gepresenteerd waarbij wel rekening is gehouden met een verlaging van de ruimte in de meerjarenbegroting.

In bovenstaande opstelling is uitgegaan van cijfers inclusief de verwerking van de 9e begrotingswijziging 2020.

De algemene reserve is doorgaans de primaire risicobuffer, omdat deze direct is in te zetten. Het betreft wel incidentele middelen.

Bestemmingsreserves kunnen gebruikt worden als risicobuffer voor het deel waarvoor nog geen harde verplichtingen zijn aangegaan. Voor dit deel is dan een besluit nodig om de bestemming te wijzigen. Het aanwenden van deze reserves voor het dekken van financiële schade doen we daarom pas als de nood hoog is. Deze ruimte bedraagt € 0.

De onbenutte belastingcapaciteit van de motorrijtuigenbelasting is het verschil tussen de te verwachten realisatie 2021 en maximaal te heffen opcenten in 2021. Omdat de opcenten alleen op 1 januari in enig jaar verhoogd kunnen worden is de vrije belastingcapaciteit niet direct beschikbaar als risicobuffer. De vrije belastingcapaciteit is het meest geschikt voor de dekking van structurele risico's.

De ruimte in de meerjarenbegroting, ook wel budgettaire ruimte genoemd, betreft middelen zonder bestemming en maken deel uit van de beschikbare risicobuffer.

Ratio weerstandsvermogen

Op basis van het ratio weerstandsvermogen wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Via het risicomanagementbeleid hebben Provinciale Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,5. Dit valt in de klasse ruim voldoende.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare risicobuffer}}{\text{Benodigde risicobuffer}} = \frac{36,4}{5,2} = 7,0$$

Op basis van de weerstandsnorm valt het weerstandsvermogen in de klasse uitstekend . .

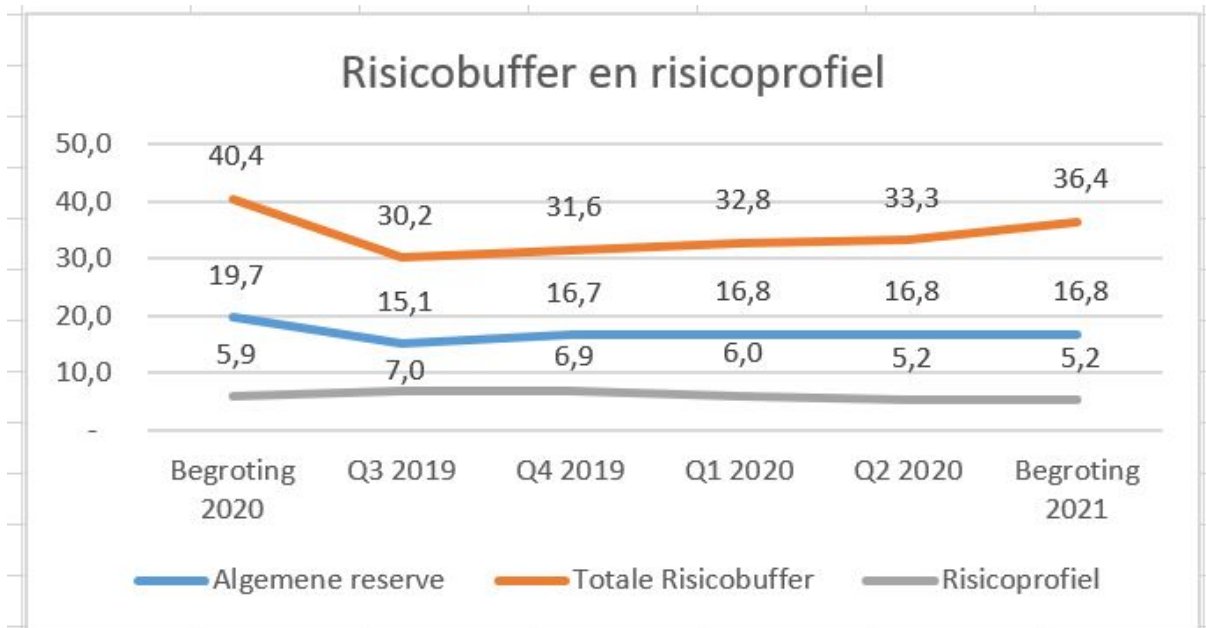
Ratio algemene reserve in benodigde risicobuffer

In Provinciale Staten is ook besloten dat de algemene reserve minimaal gelijk (ratio 1,0) moet zijn aan de benodigde risicobuffer. Op basis van deze ratio's wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Dit houdt in dat de benodigde risicobuffer van € 5,2 miljoen minimaal gedekt moet worden door de Algemene reserve. Deze ruimte bedraagt € 16,8 miljoen. De factor komt uit op 3,2 waarmee de factor voldoet aan het minimum van 1,0.

$$\text{Ratio Algemene reserve} = \frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde risicobuffer}} = \frac{16,8}{5,2} = 3,2$$

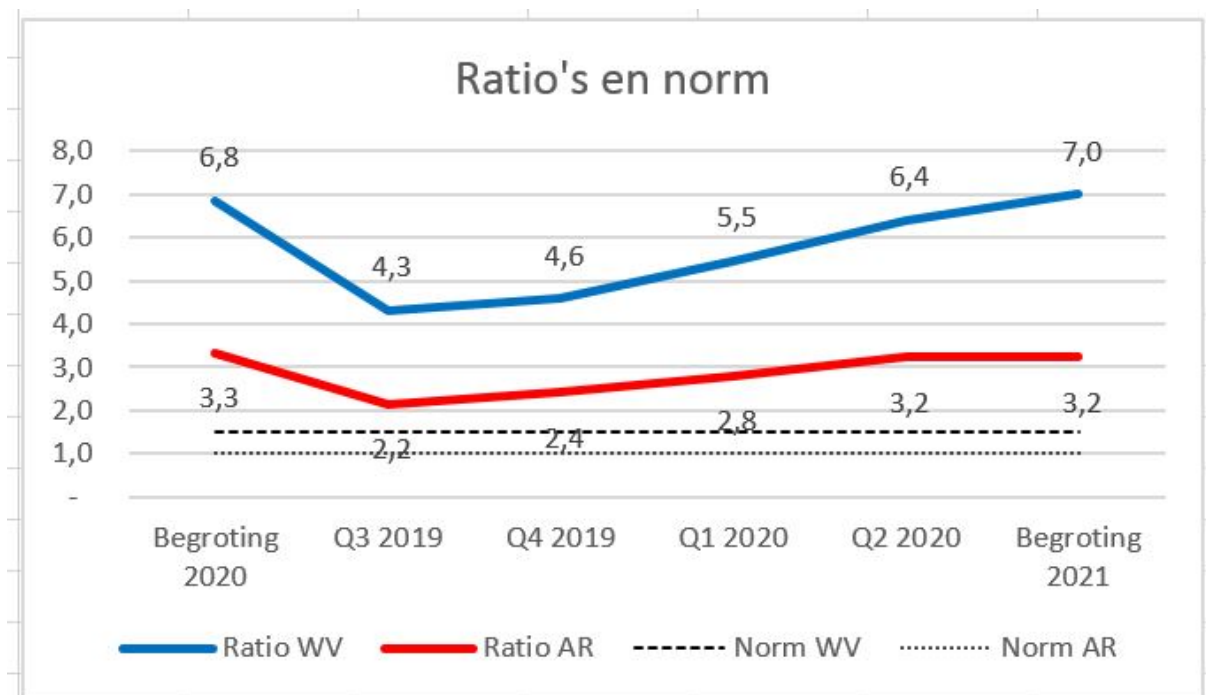
Ontwikkeling risicobuffer en risicoprofiel

De ontwikkeling van de beschikbare risicobuffer en het risicoprofiel ziet er als volgt uit:

Ten opzichte van de 2^e kwartaalrapportage 2020 is de beschikbare risicobuffer gestegen. Dit komt voornamelijk door een stijging van de budgettaire ruimte.

De ontwikkeling van de ratio's weerstandsvermogen en Algemene Reserve is in onderstaande grafiek weergegeven:

De ratio's weerstandsvermogen en Algemene reserve stijgen ten opzichte van de 2^e kwartaalrapportage grote projecten 2020 als gevolg van de gestegen buffer terwijl het risicoprofiel gelijk is gebleven.

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf financiële kengetallen opgenomen moeten worden. Deze kengetallen geven meer inzicht in de (financiële) ruimte om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen ofwel ze geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. In hun

samenhang zeggen de kengetallen hoe de provincie er financieel gezien voor staat, zeker als de ontwikkeling van de kengetallen over een aantal jaren wordt gevolgd.

Kengetallen	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto schuldquote	72,6%	108,5%	87,4%	80,5%	78,3%	62,5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71,9%	107,9%	86,8%	80,0%	77,9%	62,1%
Solvabiliteitsratio	36,2%	22,1%	28,7%	32,3%	36,7%	44,1%
Structurele exploitatieruimte	7,8%	3,7%	10,7%	11,0%	15,8%	19,1%
Grondexploitatie	4,5%	4,7%	4,1%	-	-	-
Belastingcapaciteit	110,6%	109,5%	-	-	-	-

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente / aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. De gecorrigeerde schuldquote wordt vervolgens berekend door ook rekening te houden met aan derden verstrekte leningen. Als de netto schuld groter is dan 130% van de inkomsten, is er sprake van een erg hoge schuld. Een netto schuld die minimaal 100% van de inkomsten is, wordt als hoog gezien. Voor een genuanceerd beeld zijn ook de voorraad bouwgronden en de voorraad uitgeleende gelden relevant. Zo ligt bij een zeer grote portefeuille uitgeleend geld de grens voor een te hoge schuld hoger. De netto schuldquote van overige provincies is veelal negatief. Dat wil zeggen dat daar een overschot aan middelen is.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (dus het eigen en het vreemde vermogen). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe gezonder. Een solvabiliteitsratio van 25% - 40% wordt als gezond gezien. Zeeland valt binnen deze range. De solvabiliteitsratio van overige provincies is veelal hoger vanwege hogere eigen vermogens ten opzichte van het balanstotaal, percentages van rond de 70% - 80% zijn geen uitzondering.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Dit is voor het jaar 2023 niet het geval.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie is (de totale waarde van de gronden in eigendom bij de provincie) in relatie tot het totaal aan jaarlijkse baten. De provincie kan namelijk risico's lopen inzake de waardeontwikkeling van gronden die op de balans staan.

Belastingcapaciteit

Met het vaststellen van het opcenten tarief bepalen PS hoeveel extra ruimte er is om eigen laste te dragen. Met het kengetal wordt het provinciale tarief gerelateerd aan het gemiddelde tarief van alle provincies tezamen. Dat is wat anders dan de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit. Dit is namelijk het verschil tussen het tarief dat de provincie Zeeland heft en het door het Rijk wettelijk bepaalde maximum. Zeeland heft 89,1 opcenten in 2019 tot en met 2021 en heft met dit tarief in 2020 meer dan het landelijk gemiddelde.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op het beheer en onderhoud van de provinciale kapitaalgoederen. Het gaat daarbij om de eigendommen van de Provincie met een meerjarig nut en de daarbij behorende instandhoudingskosten (beheer en onderhoud). Hiertoe behoren de provinciale infrastructuur en de gebouwen in ons bezit. Deze onderdelen worden in de begroting met name verantwoord binnen het programma Regionale bereikbaarheid en leefbaarheid, en het programma Overhead. Deze onderdelen lopen door de gehele begroting heen en zijn veelal financieel omvangrijk.

We gaan in deze paragraaf in op het beleid ten aanzien van het onderhoudsniveau, de huidige onderhoudsstaat en de onderhoudsplannen. Het in stand houden van de provinciale kapitaalgoederen wordt in drie categorieën ingedeeld: klein/dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging/reconstructie. De geraamde instandhoudingskosten van de provinciale kapitaalgoederen worden in deze paragraaf gepresenteerd.

Hieronder wordt dit voor de volgende kapitaalgoederen uiteengezet: infrastructuur en provinciale gebouwen. Riolering is een onderdeel dat niet van toepassing is.

Speerpunten

- Verdere implementatie assetmanagement
- Instandhouding van de provinciale infrastructuur, waarbij zij minimaal voldoet aan de basis (wet- en regelgeving en goed rentmeesterschap)
- Groot onderhoud via onderhoudsreserve infrastructuur
- Geen achterstallig onderhoud

Acties

- Verankering Assetmanagement
- Nadere uitwerking Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland in Uitvoeringsstrategieën per (infrastructureel) kapitaalgoed, waaronder het kapitaalgoed natte kunstwerken
- Volledigheid en actualiteit integraal informatiebeheersysteem
- Onderhoud (monumentale) panden Abdijcomplex
- Aanpassing gebouwen in het kader van Flexibel Werken
- Implementatie Hospitality-concept (aanpassing hoofdingang Heerenlogement + aanpassing aangrenzende vergaderruimten) en ontwikkeling netwerkrimte t.b.v. externe samenwerking

Beleidskader

- Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland (2018)

Infrastructuur

De Provincie is als (vaar)wegbeheerder verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. In die rol dient de Provincie ervoor te zorgen dat het areaal in goede staat van onderhoud verkeert en voldoet aan de eisen die daaraan op grond van vigerende wet- en regelgeving en beleidsplannen wordt gesteld. In tabel 1 is een globaal overzicht gegeven van het provinciaal areaal.

Tabel 1 – Provinciaal areaal infrastructuur (afgerond)

Wegen	Hoofddrijbaan	400 km
--------------	---------------	--------

	Fietspaden	280 km
	Parallelwegen	110 km
	Civiele kunstwerken	260 stuks
	Verkeersregelinstanties	25 stuks
	Lichtmasten	3.300 stuks
	Bewegwijzering	1.400 stuks
Water	Vaarweg	15 km
	Beweegbare bruggen	7 stuks
	Sluizen	4 stuks
Groen	Berm	600 hectare
	Bomen	24.000 stuks

We werken aan de verdere implementatie van assetmanagement, waardoor de instandhouding van de provinciale wegen en vaarwegen doelmatiger georganiseerd wordt. In maart 2018 is daartoe het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland vastgesteld door Provinciale Staten. Het Beheerkader vormt de basis voor het verankeren van assetmanagement in de provinciale werkwijze. Hierin is de knip gemaakt tussen wat we als beheerder van infrastructuur wettelijk gezien moeten doen (basis), en wat we op grond van ambities daarop aanvullend nog willen bereiken (beleid). Bij het in stand houden van de infrastructuur wordt gekeken naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn.

Tabel 2 – Vastgestelde ambitie infrastructurele kapitaalgoederen

Thema	Vastgestelde ambitie
Droge kunstwerken	Basis
Natte kunstwerken	Basis
Elektrotechnische Verkeersvoorzieningen	Basis
Verhardingen	Basis
Groen	Basis + Beleid (ecologisch bermbeheer)
Dienstverlening	Basis + Beleid (verkeers- en incident management)
Overige infrastructurele kapitaalgoederen	Basis

Als nadere uitwerking van het Beheerkader wordt per infrastructureel kapitaalgoed (thema) een Uitvoeringsstrategie (beheerplan) opgesteld. Daarin wordt per kapitaalgoed onder meer omschreven op welke wijze we omgaan met de instandhouding, de knip tussen basis en beleid en de meerjarige kosten die daarmee gepaard gaan. Sinds 2018 zijn de Uitvoeringsstrategieën voor droge kunstwerken, elektrotechnische verkeersvoorzieningen, verhardingen, openbare verlichting en groen vastgesteld. In 2021 zullen de Uitvoeringsstrategieën voor natte kunstwerken en bewegwijzering volgen. Het integraal informatiebeheersysteem is hierbij ondersteunend en voor de meest omvangrijke assets geactualiseerd. De actuele gegevens in dit systeem maken het mogelijk een solide doorrekening te maken met een doorkijk van minimaal 10 jaar. Deze onderhoudsplanningen in combinatie met de daaraan ten grondslag liggende Uitvoeringsstrategieën hebben het mogelijk gemaakt een onderhoudsreserve in te stellen, van waaruit de kosten van het groot onderhoud gedekt worden. Zodra de Uitvoeringsstrategieën van de andere kapitaalgoederen vastgesteld zijn, zullen ook die middelen (groot onderhoud) aan de onderhoudsreserve toegevoegd worden. Daarnaast is in 2020 gewerkt aan een Visie op Verkeersmanagement en een Visie op de Buitendienst, waarin de dienstverlening aan de (vaar)weggebruiker en het waarborgen van de doorstroming op de provinciale (vaar)wegen centraal staat. In 2021 zal de uitwerking van deze visietrajecten verder vorm krijgen.

Op het gebied van organisatiestructuur zetten we verder in op de ingezette koers uit de voorafgaande jaren: de team- en taakindeling vormgeven, zodanig dat deze aansluit bij de werkwijze van assetmanagement. Daar waar eerder de focus lag op de interne teams, zal in 2021 aandacht besteed worden aan het toekomstbestendig inrichten van de buitendienst en de daarbij behorende dienstverlening, in lijn met de eerder genoemde visietrajecten.

Met het verankeren van assetmanagement in de organisatie, verbetert het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en de mogelijkheid tot het maken van een integrale afweging van instandhoudingsmaatregelen binnen én tussen de verschillende kapitaalgoederen. Daarnaast vindt afstemming plaats met de plannen op het gebied van de investeringsagenda wegen (instandhouding in relatie tot nieuwbouw). Bij de uitvoerende taken zoeken we tevens afstemming en samenwerking

met andere wegbeheerders binnen Zeeland. De gezamenlijke huisvesting met het waterschap Scheldestromen draagt hier aan bij.

In de tabellen 3 en 4 is weergegeven wat de geraamde kosten zijn voor de instandhouding van de kapitaalgoederen van de provinciale infrastructuur, gebaseerd op het daaraan ten grondslag liggende Beheerkader.

Tabel 3 – Kosten onderhoud infrastructuur (* €1.000)				
	2021	2022	2023	2024
Wegen	8.336	7.603	6.800	4.846
Vaarwegen	3.276	3.282	2.735	1.706
Groen	1.186	1.264	1.248	1.269
Totaal onderhoud infra	12.798	12.149	10.783	7.821

Tabel 4 – Kosten (vervangings)investeringen infrastructuur (* €1.000)				
	2021	2022	2023	2024
Wegen	3.255	275	8.783	385 + PM
Vaarwegen	510	-	-	-
Groen	-	-	-	-
Totaal investeringen infra	3.765	275	8.783	385 + PM

De genoemde bedragen in tabel 4 zijn gebaseerd op het totale investeringskrediet. De investeringen worden conform het Besluit begroting en verantwoording en de financiële verordening provincie zeeland afgeschreven, waardoor de totale last wordt verdeeld over de periode waarin de investering wordt gebruikt.

Provinciale gebouwen

Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur zijn de wegensteunpunten en de bedieningsgebouwen voor het Kanaal door Walcheren en de Zeelandbrug. De laatste schakel in het uitvoeringsprogramma

Beleidsvisie steunpunten is de nieuwbouw van steunpunt 's-Heer Arendskerke. Uiteindelijk is het doel om het aantal steunpunten van achttien naar dertien terug te brengen. In 2020 is in samenwerking met de gemeente Goes de realisatie van een wegensteunpunt in De Poel verkend. In 2021 zal de realisatie van het wegensteunpunt in 's-Heer Arendskerke worden opgepakt, waarbij gekeken wordt naar de samenwerking met overheidspartners.

Voor het meerjarig groot onderhoud zal in 2021 een beheerkader worden uitgewerkt, waarna vervolgens een aparte onderhoudsreserve voor het groot onderhoud wordt gevormd, op basis van een geactualiseerde 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen. In de huidige meerjarenbegroting zijn de volgende bedragen opgenomen voor het regulier en groot onderhoud van deze panden.

	2021	2022	2023	2024
Structureel onderhoud	1.147	937	1.172	1.118
Incidenteel onderhoud	168	147	2	27
Totaal onderhoud Bedrijfsgebouwen en terreinen	1.315	1.084	1.173	1.146

Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud.

Fietsvoetveer

In 2004 zijn de gebouwen, aanlandingsvoorzieningen en twee SWATH-schepen voor het fietsvoetveer gekocht en in gebruik genomen. De provincie verhuurt ze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens, de Westerschelde Ferry B.V. In de huurovereenkomst voor de schepen is vastgelegd dat de Westerschelde Ferry BV verantwoordelijk is voor het onderhoud aan de schepen. De gebouwen en aanlandingsvoorzieningen worden door de provincie onderhouden. In onderstaande tabel staan de onderhoudskosten weergegeven.

	2021	2022	2023	2024
Totaal onderhoud	977	876	1.024	1.164

Kantoorgebouwen, waaronder Provinciehuis

De provinciale kantoorgebouwen betreffen het Abdijcomplex, inclusief het deel van het Zeeuws Museum en het pand Schuytvlot (huisvesting SCEZ). Het beheer en onderhoud aan deze gebouwen wordt gereguleerd in een meerjarig Beheerplan (BOS). Het onderhoud is opgebouwd uit bouwkundig onderhoud en installatietechnisch onderhoud.

Installatietechnisch onderhoud

- Installatietechnisch onderhoud is gebaseerd op de NEN 2767 (conditiemeting voor bouw- en installatiedelen).
- De inventarisatie en inspectie is uitgevoerd door een externe gespecialiseerde partij.
- De planning van dit onderhoud is waar nodig aangepast aan de planning van investeringen in de gebouwen en bouwkundige renovaties, zodat deze werkzaamheden gelijktijdig uitgevoerd worden.

Bouwkundig onderhoud

- Planning bouwkundig onderhoud is gebaseerd op de inspectierapporten van de Monumentenwacht. Deze inspecties worden tweejaarlijks uitgevoerd. Het onderhoud wat geclassificeerd wordt als slecht (herstellen binnen 0-1 jaar) en matig (herstellen binnen 1-3 jaar) wordt opgenomen in de meerjarenraming.
- Ook grotere renovaties van gebouwen, waarbij geen bouwkundige aanpassingen aan het gebouw worden uitgevoerd, zijn hierin opgenomen.

Voor het meerjarig groot onderhoud wordt een aparte reserve groot onderhoud gevormd, op basis van een geactualiseerde 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen. In de huidige

meerjarenbegroting zijn de volgende bedragen opgenomen voor het regulier en groot onderhoud van deze panden.

Tabel 7 – Kapitaalgoederen gebouwen (x €1.000)				
	2021	2022	2023	2024
Onderhoud en vervanging Abdijcomplex	899	597	812	741
Onderhoud gebouwen en terreinen	256	256	256	256
Pand Schuytvlot	50	-	-	-
Zeeuws Museum	109	231	105	149
Totaal Kapitaalgoederen gebouwen	1.315	1.084	1.173	1.146

Er is een BRIM subsidie verstrekt voor het meerjarig bouwkundig onderhoud van de monumentale panden. Op basis hiervan zal 50 % van de kosten worden gesubsidieerd. Deze bedragen zijn in de meerjarenraming verwerkt. Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud.

Investeringskrediet “huisvesting in een veranderende organisatie”.

Vanuit het beschikbaar gestelde investeringskrediet van € 2.715.000 zullen aanpassingen in de gebouwen in kader van Flexibel Werken en de implementatie van het Hospitality-concept worden gerealiseerd. Dit laatste betreft onder andere de aanpassing van de ontvangsthal van het Heerenlogement. Het krediet is met € 600.000 verhoogd om een zogenaamde ‘netwerkruijnte’ te realiseren op de begane grond van het Heerenlogement ten behoeve van de samenwerking met partners. De verbouwing van het gebouw ‘De Librije’ is in 2018 afgerond binnen het voor dit onderdeel beschikbare krediet. Tevens zijn de aanpassing van de ontvangsthal in het Heerenlogement en de ‘netwerkruijnte’ in dit gebouw in 2020 gerealiseerd.

Paragraaf Financiering

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de financieringsfunctie door Zeeland. Financiering houdt voor de provincie in dat er voldoende liquide middelen in kas zijn om aan alle financiële verplichtingen te voldoen. Hiervoor worden kortlopende leningen aangetrokken waarbij het renterisico grotendeels is afgedekt met een renteSWAP (voor uitleg zie Financieringsbehoefte). Daarnaast geven wij inzicht in de financieringsbehoefte, rentelasten, het renteresultaat en de rentetoerekening.

Beleid

Naast de provinciale kaders gelden de wettelijke kaders die zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO);
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV);

In deze kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verstrekken van leningen en garanties of afgeven van waarborgen uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling staat wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico).

De doelstellingen bij het uitvoeren van het treasurybeleid zijn vastgelegd in het Besluit Financieringsstatuut. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Wijzigingen ten opzichte van beleid 2020

Er zijn geen wijzigingen met betrekking tot financiering ten opzichte van het beleid van 2020.

Speerpunten

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen
- Beheersen van financiële risico's
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities

Kengetallen

- Kasgeldlimiet: € 15,6 miljoen
- Renterisiconorm: € 44,6 miljoen
- EMU saldo € 8,4 miljoen (zie berekening financiële begroting)

Beleidskader

- Besluit Financieringsstatuut 2013 Provincie Zeeland
- Financiële verordening Provincie Zeeland 2017

Schatkistbankieren

Vanaf 2013 is de Wet verplicht Schatkistbankieren ingesteld. Dat houdt in dat de provincie al haar overtollige liquide middelen moet aanhouden bij het Ministerie van Financiën. Dit kan in de vorm van een rekening courant of het plaatsen van (meerjarige) deposito's. Onder voorwaarden mogen er ook leningen verstrekt worden aan medeoverheden, het zogenaamde onderling uitlenen. Omdat de provincie in een meerjarige leensituatie verkeert, heeft het verplicht schatkistbankieren geen financieel effect. Er kan niet geleend worden bij de schatkist.

Risicobeheer vlottende schuld

De zogeheten 'kasgeldlimiet' stelt een grens aan de korte financiering (7% van het begrotingstotaal, totale lasten voor toevoeging reserves). Dit betekent dat we investeringen tot deze kasgeldlimiet mogen financieren met kort geld (looptijd tot 1 jaar), waardoor het renterisico van korte financiering beperkt wordt.

De maximaal toegestane financiering met kort geld in 2021 bedraagt ongeveer € 15,6 miljoen (op basis van 7% van € 223 miljoen). Om onder andere aan de kasgeldlimiet te voldoen, is een swap (zie uitleg bij financieringsbehoefte) afgesloten tot en met 2029.

Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet fido ook een norm beschreven, de zogenaamde 'renterisiconorm'. De renterisiconorm is het maximaal toegestane renterisico over langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). Een langlopende schuld wordt ook wel vaste schuld genoemd. Het renterisico op deze leningen is afhankelijk van:

- het gedeelte van de vaste schuld waarvoor de geldnemer een wijziging van de rente op basis van de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening);
- het gedeelte van de portefeuille aan vaste schuld dat in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

In de Wet fido, artikel 1 h, wordt de renterisiconorm gedefinieerd als een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar. Voor provincies is dit percentage 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2021 bedraagt € 223 miljoen. De renterisiconorm voor Zeeland bedraagt € 44,6 miljoen.

Vanaf 2012 is een leenfaciliteit afgesloten in combinatie met een renteproduct (swap) tot en met 2029. Deze swap zorgt ervoor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele looptijd en daarmee wordt voldaan aan de renterisiconorm.

Financieringsbehoefte en rentelasten

De provincie Zeeland zit in een structurele leensituatie. Wij hebben in 2009 de aandelen van de Westerscheldetunnel overgenomen met als doel het rendement te gebruiken voor de realisatie van de Sluiskiltunnel. Hiervoor is langdurige financiering benodigd.

Het renterisico is grotendeels afgedekt met een rente-instrument, een zogenaamde renteswap, afgesloten bij de Rabobank. De swap heeft een looptijd tot en met 2029. Door middel van de swap wordt een variabel rentetarief (driemaands Euribor) geruild tegen een vaste rente, waarbij de provincie de vaste rente betaalt en de variabele rente ontvangt. Wanneer deze rentestromen met elkaar worden verrekend, resteert een structuur waarin we per saldo het vaste tarief van de swap betalen. In feite ontstaat hierdoor een structuur die gelijk is aan een vastrentende lening. Bij een traditionele vaste geldlening zijn de afdekking van het renterisico en de beschikbaarheid van geld tegelijk geregeld. Bij een swap zijn deze twee onderdelen van elkaar gescheiden. De SWAP zorgt er voor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele duur van de geschatte financieringsbehoefte. Deze constructie voldoet aan relevante wet- en regelgeving, waaronder de Wet fido, de Ruddy en ons eigen financieringsstatuut. De SWAP voorziet niet in de leenbehoefte zelf maar is puur voor het afdekken van het renterisico, de benodigde financiële middelen worden op de geldmarkt aangetrokken.

Omdat wij in een structurele leensituatie verkeren, verwachten wij op basis van de meest recente liquiditeitsprognose onderstaande financieringsbehoefte. De te lenen financieringsmiddelen betreft de te verwachten leenbehoefte aan het einde van het jaar, de gemiddelde financieringsbehoefte is het bedrag dat gemiddeld over dat jaar geleend wordt.

Financieringspositie en rentelasten	bedragen x € 1 miljoen				
	2020	2021	2022	2023	2024

Te lenen financieringsmiddelen	88	84	74	56	45
Gemiddeld financieringsbehoefte	105	86	79	65	50
Te verwachten rentelasten	2,6	2,4	2,2	2,1	1,8

Huidige situatie SWAP

Volgens de meest recente meerjarige liquiditeitsprognose is de leenbehoefte over 2021 ongeveer gelijk aan de renteafdekking door de SWAP. Dit houdt in dat de SWAP volledig wordt benut. Er zijn waarschijnlijk geen extra middelen nodig boven het door de SWAP afgedekte bedragen maar indien dit wel nodig blijkt, vallen die extra aan te trekken middelen binnen de kasgeldlimiet. Met andere woorden er zal naar verwachting in 2021 geen aanvullende renteafdekking nodig zijn bovenop de huidige SWAP.

Rentetoerekening

Om er voor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten en de daar aan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 BBV voorgeschreven dat de paragraaf financiering in ieder geval inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend.

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er derhalve toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. De commissie BBV adviseert het onderstaand renteschema in de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen.

Renteschema:

Renteschema:			
a.	De externe rentelasten over de korte en lange termijn financiering		2.431
b.	De externe rentebaten	-	66
	Totaal door te rekenen externe rente		2.365
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	0
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-	0
	Saldo door te rekenen externe rente		2.365
d1.	Rente over eigen vermogen		0
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		35
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) tot te rekenen rente		2.400
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma 's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	2.866
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury		466

Overzicht verstrekte geldleningen

Door de langdurige leensituatie van Zeeland is slechts een geringe hoeveelheid aan middelen uitgezet.

1. Wachtgeldvoorziening van de voormalige Provinciale Stoombootdiensten (PSD). De middelen voor die voorziening zijn via een 'cash-flow swap' op lange termijn belegd. Rente en aflossingen op deze lening worden ieder kwartaal ontvangen tot en met 2028.

2. Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN). Aan SVN is in totaal € 3 miljoen aan leningen verstrekt ten behoeve van stimulering duurzame woningverbetering. Deze leningen mochten tot en met 2013 worden uitgezet, daarna komen alle aflossingen ten gunste van de provincie.

Hieronder staat het overzicht van de verstrekte geldleningen.

				(bedrag x € 1.000)	
Verstrekte geldleningen	Stand ultimo				
Leningen uitgezet	2020	2021	2022	2023	2024
Wachtgeldvoorziening PSD	1.379	984	624	309	147
Duurzaamheidslening woningverbetering aan SVN	1.380	1.230	1.080	930	780
Totaal	2.759	2.214	1.704	1.239	927

Paragraaf Bedrijfsvoering

Samen werken aan maatschappelijke opgaven

Als organisatie willen we het beste voor Zeeland en de Zeeuwen. En dat doen we op verschillende manieren. Via beleidssturing, netwerksturing en vanuit wettelijke taken. We werken steeds meer samen met partners aan maatschappelijke opgaven. Dit is nodig om zowel nu als in de toekomst maatschappelijk toegevoegde waarde te blijven leveren. Daarnaast geldt ook dat maatschappelijke ontwikkelingen zoals digitalisering van invloed zijn op ons werk. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat we wendbaar moeten zijn in hoe we ons werk organiseren. Het vraagt ook om vaardigheden zoals flexibel kunnen zijn.

Leren van de Coronacrisis

De coronacrisis heeft grote maatschappelijke invloed op Zeeland, op onze ambities en ook op onze organisatie. De toekomst blijft onzeker, maar onze ambitie om samen verschil te maken met partners blijft ook nu onverminderd hoog. We volgen als organisatie de landelijke richtlijnen. We hebben maatregelen getroffen om de continuïteit te borgen en veilig te kunnen werken, ondersteund met tools die het tijd- en plaatsonafhankelijk werken mogelijk maken. Gericht op de lange termijn willen we leren van de nieuwe inzichten die deze coronacrisis ons heeft gebracht en het goede ook vasthouden. Zeeland kenmerkt zich als een provincie waarin men elkaar kent, nauwe contacten onderhoudt en op die manier ook snel gezamenlijk kan doorpakken. Dat willen we vanuit onze rol behouden en versterken. Het faciliteren van veilige fysieke ontmoeting en verbinding (tussen onze medewerkers en externe partners) krijgt verder vorm via de verbouwing in het hoofdgebouw.

Veel van onze medewerkers kunnen in de toekomst op basis van hun agenda zelf een keuze maken waar ze werken. Wij zijn voornemens om tijd- en plaatsonafhankelijk werken verder te stimuleren. Zodat onze medewerkers nog bewuster de afweging kunnen maken op welke locatie en op welk tijdstip zij hun werk uitvoeren passend bij het soort werkzaamheden.

Het zoveel mogelijk thuiswerken vanwege de coronacrisis leidde tot een grotere vraag naar het faciliteren van thuiswerkvoorzieningen: digitaal vergaderen, digitaal samenwerken, benaderen van diverse applicaties buiten de kantoor situatie. Na de inzet van deels tijdelijke voorzieningen, zoals videoconferetools en fysieke werkplekfaciliteiten wordt toegewerkt naar structurele oplossingen. Faciliteiten (arbeidsmiddelen, tools en systemen) die daar bij horen moeten in voldoende mate daarmee ook flexibel, duurzaam en ergonomisch-verantwoord kunnen worden gebruikt. Dat kan thuis zijn, op kantoor of elders. We zien mogelijkheden om dit te combineren met de aanpassing van onze kantoorpanden. Als het gaat om anders reizen wordt daarin vooral gezocht naar duurzame vormen. Wij zijn van plan om te investeren in het stimuleren van fietsgebruik (elektrisch) en auto voor zover CO2 neutraal/arm.

In de relatie tussen werkgever en werknemer zien we dat sturing op inhoud meer resultaatgericht wordt waarbij persoonlijke aandacht heel belangrijk blijft. Deze aandacht is gericht op persoonlijk welzijn en persoonlijke ontwikkeling. Onze sectorale en lokale rechtspositionele afspraken op bijvoorbeeld het gebied van inclusiviteit passen daar bij. Digitale tools brengen vernieuwing in hoe we met elkaar in contact zijn, tegelijkertijd blijft persoonlijk contact van belang.

Speerpunten

- Samenwerking met partners
- Opgave gericht werken
- Leren van de crisis
- Goed werkgeverschap
- Strategisch personeelsbeleid
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen
- Digitalisering
- Modernisering en basis op orde

Kengetallen

Capaciteit ambtelijke organisatie

Bezetting:

Ambtelijke organisatie: 525,0 fte

Statengriffie: 9,7 fte

Rekenkamer: 2,2 fte

Beleidskader

- Norm voor externe inhuur is, conform de Rijksnorm, maximaal 10% van de totale personele uitgaven
- Inkoopbeleid
- Informatiebeleid

** Deze beleidskaders zijn een bevoegdheid van GS/Concerndirectie.*

Goed werkgeverschap: Strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning

In het werken aan maatschappelijk resultaat heeft de Provincie ook een belangrijke verantwoordelijkheid op het gebied van goed werkgeverschap. We blijven investeren in het zijn van een organisatie die een afspiegeling is van de Zeeuwse samenleving. Zo nemen we regelmatig nieuwe medewerkers aan op het gebied van inclusieve organisatie (participatiewet) en voldoen daarmee aan de landelijk gestelde doelen. Bepaalde taken doen we bewust met eigen personeel, in plaats van uitbesteding. Denk bijvoorbeeld aan onze facilitaire medewerkers. Daarnaast bieden we werk voor afstudeerders en hebben we twintig stageplaatsen voor scholieren en studenten van diverse opleidingsrichtingen. Daarmee bieden we perspectief in Zeeland en geven zelf het goede voorbeeld.

Het werken met opdrachten biedt perspectief voor alle medewerkers en de mogelijkheid om breed inzetbaar te zijn en zich verder te ontwikkelen

Ook 2021 en in volgende jaren blijft strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning van groot belang. Dit alles in samenhang met een omvangrijke uitstroom door medewerkers met een pensioengerechtigde leeftijd vanaf 2023, in combinatie met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Informatievoorziening en automatisering

De digitale transformatie speelt een steeds grotere rol bij onze organisatie. In ons coalitieakkoord 'Samen verschil maken' is opgenomen dat in de Digitale Agenda duidelijk wordt welke effecten de digitale transformatie met zich meebrengt. Dit vraagt om een sturende en structurerende rol op het gebied van informatievoorziening en automatisering. Deze zogenaamde IT-Governance zal verder worden verbeterd, door onder meer de invulling en positionering van de Chief Information Office-functie. Deze functionaris is, in tijden van vergaande digitalisering, verantwoordelijk voor de ICT strategie van de Provincie Zeeland en de organisatiebrede realisatie hiervan. Wij zijn ook nauw aangesloten op ontwikkelingen die interprovinciaal wordt opgezet vanuit de Interprovinciale Digitale Agenda (IDA).

Vanuit informatievoorziening en automatisering wordt gewerkt aan een veilige en bestendige IT-infrastructuur:

- De maatregelen ten behoeve van informatieveiligheid worden invulling gegeven door toewerken naar ISO 27001 certificering;
- Ten behoeve van het datagedreven werken wordt de data-architectuur vernieuwd en het Geo datamanagement verbeterd;
- Er worden basisvoorwaarden gecreëerd voor innovatieve oplossingen zoals toepassing van Internet of Things (slimme sensoren) en Digital Twin.

Met behulp van het nieuwe zaakstelsel gaan we in ook in 2021 de (documentaire) informatievoorziening verder optimaliseren en de dienstverlening verder verbeteren. Deze nieuwe manier van werken zal invloed hebben op het werk van de medewerkers van de documentaire informatievoorziening. Dat geldt daarnaast ook voor verdergaande digitalisering en automatisering van

onze overige bedrijfsvoeringsprocessen, gericht op bijvoorbeeld personeels- en financiële administratie, P&C-cyclus en inkoop.

Cybercrime

Onze organisatie is zich er van bewust dat informatieveiligheid meer behelst dan uitsluitend technische maatregelen, waar we vaak als eerste aan denken. In de planperiode van het Informatieveiligheidsbeleid 2019-2023 zetten wij in op het verhogen van informatieveiligheid en op verdere professionalisering van de informatieveiligheidsfunctie. Een betrouwbare informatievoorziening is noodzakelijk voor het goed functioneren van onze organisatie. Informatieveiligheid vereist een integrale aanpak, goed opdrachtgeverschap en risicobewustzijn; ieder organisatieonderdeel is hierbij betrokken. Het is de ambitie om eind 2021 gecertificeerd te zijn voor ISO27001.

Duurzaam inkopen en aanbesteden

In 2021 geven we vervolg aan het digitaliseren van de inkoopprocessen voor het beoordelen van aanbestedingen, het plaatsen van bestellingen en de factuurverwerking. Daarbij houden we rekening met de wensen en toegankelijkheid voor het regionale midden- en klein bedrijf. Samen met de Zeeuwse gemeentes wordt in 2021 een marktbijsamenkomst georganiseerd rondom een bepaald inkoopthema of een specifieke markt, om daarmee beter aan te sluiten op de behoeften vanuit de markt.

Vanaf 2021 gaan we voor het duurzaam inkopen en aanbesteden gebruik maken van de duurzame ontwikkeldoelen, ook wel SDG's genoemd (sustainable development goals). Dit zijn doelen die zijn opgesteld door de Verenigde Naties (VN). Nederland moet over de voortgang rapporteren aan de VN. We werken hiervoor samen met SDG Nederland, een stichting van het Ministerie van Buitenlandse zaken. Doelen zijn bijvoorbeeld 'Verantwoorde consumptie en productie' of 'Industrie, innovatie en infrastructuur'.

Verder werken we onder leiding van de Stichting Biobased Delta mee aan een nationale database om biobased producten zichtbaar te maken voor inkopers. Binnen het Europese project CBCI (circular biobased construction industries) ontwikkelen wij een nieuwe aanbestedingsmethodiek voor circulaire / biobased gebouwen en verbouwingen. Deze methodiek leveren we in 2021 op en delen dat in nationale overlegplatformen en in Europees verband via het Europese inkoopplatform Procuraplus.

Communicatie

We willen het beste voor Zeeland en de Zeeuwen. En dan is in de veranderende wereld van nu vrijwel alles communicatie. Pers, publiek, politiek en medewerkers beoordelen onze organisatie op ons vermogen om te communiceren. Dat doen we omdat er een wettelijke plicht is om actief en passief informatie te verschaffen als overheid. Maar ook omdat communicatie er aan bijdraagt dat Zeeland en de Zeeuwen weten waarvoor ze terecht kunnen bij de Provincie. Wat ze van de Provincie mogen verwachten, hoe ze zaken bij ons kunnen aankaarten, wat wij actief doen om het beste voor Zeeland en de Zeeuwen te doen en hoe we dat doen. Dat doen we via mensen: bestuurders en medewerkers en via middelen zoals onder andere social media, zeeland.nl, online magazines, huisstijl, narrowcasting, de Abdijsstudio, beeldloket, mediaberichten en het sociaal intranet voor provinciemedewerkers. Via halen en brengen van informatie, interactief, duidelijk, betrouwbaar, rol bewust, inspirerend, en geloofwaardig. In 2021 zetten we in op het verder vergroten van het aantal volgers op social media, nog meer likeable worden. We gaan daar nog meer beeld en video voor inzetten. Governance gaat meer aandacht krijgen, vanwege zichtbaarheid van de Provincie en het werken in opgaven. Net als digitale toegankelijkheid. In 2021 zal de vernieuwde 'concernwebsite' zeeland.nl live gaan.

Controloffunctie

Met behulp van de controloffunctie realiseren we een goed georganiseerd en geaccepteerd systeem van sturing en beheersing. Zodat dat control een vanzelfsprekend onderdeel is van het dagelijks handelen van medewerkers.

Er wordt structureel gewerkt aan de volgende vijf hoofdonderwerpen.

1. Planning & Control: de ontwikkeling en implementatie van een sluitend raamwerk waarmee bestuur en politiek in staat wordt gesteld om te kiezen, te sturen en te verantwoorden. Belangrijke werkzaamheden hierbij zijn het toetsen van procesbeschrijvingen, adviseren over

interne controles, het uitvoeren van verbijzonderde interne controle en het ontsluiten van managementinformatie.

2. Projectcontrol: toetsen van en adviseren over de beheersing van de grote projecten en programma's
3. Risicomanagement: samen met het kernteam risicomanagement het risicobewustzijn in de organisatie verhogen en de toepassing van risicomanagement professionaliseren.
4. Projectaudits: de doorlichting van projecten aan de hand van een vaste set criteria.
5. 217a onderzoek: op grond van artikel 217a van de Provinciewet wordt in opdracht van het college onderzoek uitgevoerd naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door Gedeputeerde Staten gevoerde beleid.

Jaarlijks worden meerdere onderzoeksplannen opgesteld voor de werkzaamheden van de controlfunctie. Het betreft onder andere een controleplan voor de interne controle, een auditplan voor projectaudits van grote projecten en een onderzoeksplan voor onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid. Het streven voor 2021 en volgende jaren is te komen tot een integraal (leer- en verbeter)plan waarin deze onderzoeks-, audit- en controlwerkzaamheden zijn opgenomen.

Recent vond een evaluatie plaats naar de organisatorische positie van de eenheid Control binnen de provinciale organisatie. De aanbeveling is gedaan om de eenheid Control rechtstreeks onder de provinciesecretaris te positioneren om op deze wijze de onafhankelijkheid nog beter te kunnen borgen. Wij hebben als college besloten deze en andere aanbevelingen over te nemen en eind 2020 een begin te maken met de implementatie van deze en andere aanbevelingen. Een belangrijke ontwikkeling is de rechtmatigheidsverantwoording. Landelijk is er wetgeving voorbereid om te komen tot een rechtmatigheidsverantwoording die het college jaarlijks bij de jaarrekening opstelt. Het doel is om vast te stellen of baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen overeenkomstig relevante (financiële) wet en regelgeving. De verwachting is dat over boekjaar 2021 voor het eerst deze rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening opgenomen dient te worden. We zullen de noodzakelijke voorbereidingen hiervoor treffen.

Structurele ambities

Naast de bovengenoemde bestuurlijke ambities hebben wij binnen onze bedrijfsvoering een aantal structurele doelstellingen waaraan we ook in 2021 invulling geven:

- Het ziekteverzuim bevindt zich onder de 3,3% (landelijke Verbaannorm). Het verzuim nam de afgelopen jaren af. Ook in 2021 worden (zo nodig aanvullende) maatregelen genomen om het ziekteverzuim te reduceren c.q. beperkt te houden.
- Wij faciliteren binnen onze organisatie minimaal twintig stageplaatsen per jaar.
- Onze externe inhuur bedraagt niet meer dan 10% dan de Rijksnorm (comply or explain).
- Wij realiseren in 2021 de landelijke norm van minimaal 21,0 fte (1fte = 25,5 uur) aan banen voor medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt (Participatiewet). De organisatie loopt op schema om deze ambitie te realiseren.
- Wij handelen facturen en vorderingen binnen 30 dagen af.
- Wij behandelen subsidie-, vergunning- en ontheffingsaanvragen binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijnen.
- Wij behandelen ingediende ingebrekestellingen, bejegeningklachten, beroepschriften en bezwaarschriften binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijn.

Paragraaf Verbonden partijen

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013. De GR is bij PS-besluit RUDT-005, d.d. 21-06-2013 vastgesteld.

Publiek belang

De RUD Zeeland draagt sinds 1 januari 2014 zorg voor de uitvoering van de taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, evenals de taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Uitgezonderd de taken voor de Brzo bedrijven die vanaf 1 oktober 2019 door de DCMR Milieudienst Rijnmond worden uitgevoerd.

Programma begroting

Fysieke leefomgeving

Bestuurlijk belang

De GR RUD is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten en Waterschap Scheldestromen. Het AB van RUD Zeeland bestaat uit vijftien personen, van wie er één is benoemd door GS uit hun midden. Het DB bestaat uit vijf leden, allen afkomstig uit het AB. Eén DB lid is een lid van het AB dat is aangewezen door GS van de provincie. De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB. Het lid van het AB, aangewezen door GS van de Provincie heeft zeven stemmen. De overige leden van het AB, aangewezen door de colleges van B&W van de gemeenten en door het DB van het waterschap hebben ieder één stem. Voor belangrijke besluiten, waaronder de begroting, is een tweederde meerderheid nodig.

Doelstelling

Uitvoering van de milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast uitvoering van specialistische taken, zoals op het gebied van externe veiligheid, geluid, bodem, luchtkwaliteit en de handhaving van de groene wetten. Uitvoering van de taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, evenals taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Uitgezonderd de taken voor de Brzo bedrijven die vanaf 1 oktober 2019 door de DCMR Milieudienst Rijnmond worden uitgevoerd.

Bezoldiging

De bezoldiging van de bestuurder valt binnen de normen van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Verwacht financieel resultaat

€ 0 (sluitende begroting 2021)

Verwachte dividenduitkering

N.v.t.

Verwacht financieel belang

De deelnemersbijdrage 2021 is geraamd op € 3.161.700.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021

€ 800

Per 31-12-2021	€ 800
----------------	-------

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	€ 1.000
----------------	---------

Per 31-12-2021	€ 1.000
----------------	---------

Risico's

De Provincie Zeeland is als deelnemer mede aansprakelijk voor financiële tekorten. De RUD heeft voor 2021 een sluitende begroting. Financiële aansprakelijkheid voor de Provincie Zeeland kan pas ontstaan na besluitvorming daarover in het Dagelijks Bestuur (DB) en het Algemeen Bestuur (AB) van de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland maakt onderdeel uit van de besluitvorming in het DB en AB.

Door PS is een besluit genomen over de invoering per 2020 van een nieuwe verrekensystematiek bij RUD Zeeland. Bij de in 2019 uit te voeren evaluatie van de verrekensystematiek PxQ kan blijken dat de provincie uiteindelijk meer moet gaan betalen dan waarvan nu wordt uitgegaan. De invoering van PxQ is doorgeschoven naar 2021, maar de uitkomsten van de financiële gevolgen zijn nu nog niet bekend.

De overgang van de BRZO-werkzaamheden van de RUD Zeeland naar de DCMR als gevolg van de wettelijke toedeling van deze taak aan DCMR heeft frictiekosten met zich meegebracht. Met de RUD Zeeland en met de DCMR worden jaarlijks jaarplannen afgesloten waarin de door hen voor de provincie uit te voeren werkzaamheden zijn opgenomen. Mogelijk zal de DCMR het kwaliteitsniveau van de Brzo taken op een hoger niveau willen brengen, daarmee kunnen extra kosten gemoeid zijn.

Voorts worden de Briks taken die voor wat betreft de bedrijven waarvoor de provincie het bevoegd gezag is, vanaf 2021 door de Omgevingsdiensten uitgevoerd in plaats van door de gemeenten. Hiermee kunnen extra kosten gemoeid zijn.

PZEM N.V.

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

DELTA N.V. komt voort uit de fusie in 1991 tussen Watermaatschappij Zuid West Nederland (WMZ) en de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM).

In 2017 is na de verkoop van het onderdeel Retail de naam van DELTA N.V. gewijzigd in PZEM N.V.

Publiek belang

Het waarborgen van wettelijk gedefinieerde publieke belangen (Evides, EPZ) en duurzame werkgelegenheid (in Zeeland). Daarbij geldt als uitgangspunt een risicoprofiel passend bij een publieke aandeelhouder en wordt van PZEM N.V. een marktconform financieel rendement verwacht dat in goede verhouding staat tot het risicoprofiel van de activiteiten.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

PZEM N.V. is een geïntegreerd energiebedrijf. Het is werkzaam op het gebied van de elektriciteits-, gas-, water- en warmtevoorziening.

Bezoldiging

Het uitgangspunt voor het beloningsbeleid is dat PZEM N.V. een zodanige beloning toekent dat de mensen die beschikken over de juiste kennis en ervaring uit de markt aangetrokken kunnen worden, en voor PZEM N.V. behouden kunnen worden. Daarbij wordt de WNT-norm van toepassing verklaard. Indien aantoonbaar blijkt dat er geen gekwalificeerde bestuurder gevonden kan worden binnen de WNT-norm geldt als absolute plafond het gewogen gemiddelde van 50% publiek en 50% markt.

Aandeelhoudersstrategie

Besluit PS d.d. 3 november 2017. De Provincie Zeeland geeft invulling aan het aandeelhouderschap door:

- het beogen om actief aandeelhouder te zijn binnen de grenzen van de wet en de statuten gegeven het grote financiële belang (dividend en risico's);
- het streven naar frequente communicatie met PZEM N.V. via (informele) aandeelhoudersbijeenkomsten en bredere presentaties rond belangrijke besluitvormingstrajecten;
- het via een vertegenwoordiging in de aandeelhouderscommissie actief toezien op de borging van haar belangen en hierbij steeds zo veel mogelijk gezamenlijk optrekken met overige aandeelhouders;
- haar bevoegdheden conform de herziene statuten van PZEM N.V. zorgvuldig te hanteren en daarbij steeds de uitgangspunten van de beleidsnota Verbonden partijen 2016 en de doelstellingen van de aandeelhoudersstrategie als uitgangspunt nemen.
- om invulling te geven aan de aandeelhouderstrategie onderzoekt PZEM samen met de aandeelhouders op welke wijze de aandelen Evides (waterbedrijf) kunnen worden overgeheveld naar de PZEM aandeelhouders

Verwacht financieel resultaat

Over het jaar 2021 zijn nog geen gegevens bekend.

Verwachte dividenduitkering

Het dividend is meerjarig geraamd op nihil.

Verwacht financieel belang

50%

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021 € 1.347.000

Per 31-12-2021 € 1.347.000

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021 € 940.000

Per 31-12-2021 € 940.000

Risico's

Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen PZEM N.V. gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 568.000 Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in PZEM N.V. een risico loopt tot dit bedrag. De Provincie Zeeland heeft geen garanties of leningen aan PZEM N.V.

verstrekt. Als de energieprijzen aanhoudend laag blijven, is PZEM N.V. financieel niet langer in staat om de kerncentrale te financieren. Vanwege het nationaal belang van de kerncentrale hebben zowel de commissie Balkenende als ook de aandeelhouders aangegeven dat voor een oplossing van dit probleem het Rijk hier zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

North Sea Port SE

Vestigingsplaats

Sas van Gent

Oprichting/deelname provincie

29 juni 2018

Publiek belang

Via aandeelhouderschap in North Sea Port SE streeft de Provincie naar:

- De borging van nautisch beheer en toegankelijkheid van de Zeeuwse havens;
- Stimulering van economische bedrijvigheid en ontwikkeling in Zeeland;
- Bevordering van duurzame werkgelegenheid in de provincie Zeeland, zowel direct via North Sea Port SE als indirect via de aan de haveninfrastructuur verbonden ondernemingen.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 25% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

Het (doen) uitoefenen van het havenbedrijf en in dat kader de positie van het Zeeuwse haven- en industriecomplex in internationaal perspectief zowel op de korte als lange termijn te versterken.

Bezoldiging

Aan de reeds bestaande beloning van de bestuurders is vooralsnog niets gewijzigd.

Aandeelhoudersstrategie

Dienen van het publiek belang wat gemoeid is met de haven:

- In stand houden van kwalitatief hoogstaande en veilige haveninfrastructuur;
- Bevorderen duurzame werkgelegenheid;
- Financieel gezond beleid en adequaat risicobeheer gericht op continuïteit en afbouwen van overheidsgaranties;
- Doelstelling gemiddeld 8% rendement op Eigen Vermogen.

Voor North Sea Port wordt een nieuwe aandeelhoudersstrategie opgesteld.

Verwacht financieel resultaat

Over het jaar 2021 zijn nog geen gegevens bekend.

Verwachte dividenduitkering

Zolang sprake is van garanties zal geen dividend uitgekeerd worden.

Verwacht financieel belang

Kapitaalbelang van 25%.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x €
1.000)

Per 01-01-2021

Niet bekend

Per 31-12-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Per 31-12-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Risico's

De Provincie Zeeland heeft een belang van 25% in North Sea Port SE. Het eigen vermogen van North Sea Port SE bedraagt eind 2019 € 416 miljoen. Indien er in de toekomst verliezen worden geleden, kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen ontoereikend wordt. In dat geval zullen de garanties ingeroepen worden.

Het totaal aan garanties bedraagt per 2021 € 465 miljoen + P.M. met betrekking tot de waarde van de derivatenportefeuille (deze waarde fluctueert). Voor de Provincie Zeeland betekent dit dat er een bedrag van € 232,5 miljoen opgevraagd kan worden. Indien North Sea Port geconfronteerd wordt met forse tegenvallers en hoge kosten, kan een dergelijke situatie ontstaan. Provincie Zeeland zal alsdan een beroep doen op de door North Sea Port SE afgegeven 'vrijwaring'. North Sea Port SE vrijwaart provincie Zeeland tegen en zal provincie Zeeland volledig schadeloos stellen voor en ter zake van Garantiebetalingen.

N.V. Westerscheldetunnel (WST)

Vestigingsplaats

Borssele

Oprichting/deelname provincie

18 maart 2009

Publiek belang

In de vastgestelde aandeelhoudersstrategie is opgenomen:

- Mobiliteit: Een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van het gehele tracé tussen Goes en Terneuzen;
- Veiligheid: Verkeersveiligheid geldt als één van de hoogste prioriteiten;
- Tarieven: Invloed op tarievenbeleid om een juiste balans te kunnen waarborgen tussen financiële belangen van de WST enerzijds en de financiële impact voor de burger anderzijds;
- Dekking voor infrastructuur: Het dividend van de WST aanwenden om de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel en de aankoop van de aandelen WST terug te verdienen;
- Provincie Zeeland wil aandeelhouder blijven om invloed te houden op veiligheid, beschikbaarheid en tarieven.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland heeft 100% stemrecht in de AvA. De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit drie personen. De leden van de RvC worden benoemd door de AvA.

Doelstelling

De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde – met aansluitende wegen en bijbehorende werken – tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren

van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

De aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 13 februari 2015. De uitwerking van de aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 30 september 2016. Hierin is vastgelegd om te streven naar zo laag mogelijke tarieven voor de huidige gebruikers, de toltarieven gelijk te houden voor een periode van 4 jaar en de aandeelhoudersstrategie na een periode van 4 jaar te herijken. Op 1 maart 2019 is besloten het tarievenbeleid uit de aandeelhoudersstrategie van de Westerscheldetunnel te wijzigen. De korting voor de T-tag-gebruikers wordt vanaf 1 januari 2020 tot het einde van de tolheffing verhoogd tot minimaal 40% en voor veelgebruikers tot minimaal 50% van het nominaal tarief.

Verwacht financieel resultaat

Verwacht financieel resultaat 2021 op basis van het beleidsplan 2020 Westerscheldetunnel is € 12,380 miljoen (uitkering in 2022).

Verwachte dividenduitkering

€ 12,255 miljoen (resultaat 2020, uitkering in 2021)

Verwacht financieel belang

Per 01-01-2021	100 %
Per 31-12-2021	100 %

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2021	€ 88,8
Per 31-12-2021	€ 88,9

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2021	€ 286,8
Per 31-12-2021	€ 263,8

Risico's

Een risico is een lagere dividenduitkering. Van invloed hierop zijn het aantal werkelijke passages. Sinds de openstelling van de Westerscheldetunnel ligt de gemiddelde groei van het aantal passages iets boven de 3% per jaar. In het beleidsplan 2020 van de NV Westerscheldetunnel wordt voor 2020 uitgegaan van een groei van het aantal passages van 2,5%. Vanaf 2029 wordt gerekend met een groei van 2%. De landelijke maatregelen ter bestrijding van het coronavirus kunnen een negatief effect hebben op deze percentages. Daarnaast zijn de t-tag-tarieven met ingang van 1 januari 2020 verlaagd. Dit heeft een substantiële invloed op het resultaat en dividend.

Op 9 juli 2019 heeft de Provincie Zeeland met de directie van de NV Westerscheldetunnel een intentieverklaring ondertekend met als doel de Westerschelde Ferry BV als dochteronderneming onder te brengen bij de NV Westerscheldetunnel onder voorbehoud van zwaarwegende bedenkingen van Gedeputeerde Staten. In het najaar 2020 zal een voorstel aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

9 november 2007

Publiek belang

Impuls Zeeland is voor de Provincie een partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie. Impuls Zeeland moet het gat dichten tussen ideeën en eerste planontwikkeling en de daadwerkelijke uitvoering van projecten. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor Impuls Zeeland zijn opgenomen in de Economische Agenda en zijn gekoppeld aan het coalitieakkoord 2019-2023 'Samen verschil maken'.

Programma begroting

Regionale economie

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 66% (98.977 aandelen) van het stemrecht in de AvA. De aandeelhouders bestaan naast de Provincie uit de dertien Zeeuwse gemeenten en de SER Zeeland. De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Commissarissen (RvC) van drie leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Doelstelling

Impuls Zeeland stimuleert en faciliteert ontwikkeling op het gebied van de (kennis)economie in de meest brede zin van het woord. Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis)economie, met groei van werkgelegenheid, door uitvoering van concrete projecten en door acquisitie van bedrijven en investeringen van elders. Daarnaast het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van, alsmede het financieren van andere ondernemingen. Voorts stimuleert Impuls Zeeland internationale handelsbevordering.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

Geen.

Verwacht financieel resultaat

€ 0 (gebaseerd op jaarrekening 2019, laatst vastgesteld)

Verwachte dividenduitkering

€ 0 (gebaseerd op jaarrekening 2019, laatst vastgesteld)

Verwacht financieel belang

Per 01-01-2021 66 %

Per 31-12-2021 66 %

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	€ 3.945
Per 31-12-2021	€ 3.945

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 1.475
Per 31-12-2021	€ 1.475

Risico's

Er zijn geen garanties verleend aan Impuls Zeeland. De Provincie Zeeland verstrekt een integrale kostensubsidie aan Impuls Zeeland. Indien de Provincie overgaat tot verkoop van de aandelen, dan is het wettelijk niet mogelijk om de integrale kostensubsidie in één keer stop te zetten. De subsidie aan Impuls Zeeland is meerjarig in de provinciale begroting opgenomen.

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

5 mei 1954

Publiek belang

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 0,11% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Bezoldiging

De NWB beoogt in haar beloningsbeleid haar maatschappelijke rol als bank van en voor de publieke sector te weerspiegelen. Dit uit zich in een gematigd en duurzaam beloningsbeleid dat past binnen de strategie, het risicoprofiel en de risk appetite van de NWB, dat eenduidig en transparant is en in lijn met nationale en internationale regelgeving. Daarnaast is het beleid van de NWB gericht op het aantrekken en behouden van gekwalificeerd en deskundig personeel.

Aandeelhoudersstrategie

Door de Provincie Zeeland is geen aandeelhoudersstrategie vastgesteld.

Verwacht financieel resultaat

De nettowinst van de NWB Bank is in 2019 uitgekomen op € 94,5 miljoen. In haar jaarverslag 2019 geeft de NWB Bank aan dat de winst in 2020 om en nabij het niveau van 2019 uit zal komen. Het verwacht resultaat in 2021 is onbekend.

Verwachte dividenduitkering

In de Algemene vergadering van Aandeelhouders op 16 april 2020 is o.a. besloten over het boekjaar 2019 een dividend van € 55 miljoen uit te keren. Voor de Provincie Zeeland betekent dit met haar dividendrecht van 0,060341% een dividenduitkering van € 33.188,-. I.v.m. de COVID-19 pandemie en de onzekerheden die dit met zich meebrengt zal uitkering van dit bedrag uitgesteld worden tot na 1 oktober 2020.

In de meerjarenraming van de Provincie Zeeland is geen dividend van de NWB Bank geraamd

Verwacht financieel belang

Per 01-01-2021	0,06%
Per 31-12-2021	0,06%

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2021	€ 1.796
Per 31-12-2021	Niet bekend

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2021	€ 94.409
Per 31-12-2021	Niet bekend

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's.

Westerschelde Ferry B.V. (WSF)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

1 januari 2015

Publiek belang

Deze vennootschap heeft ten doel om vanaf 1 januari 2015 voor een periode van minimaal 4 jaar in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa.

Programma begroting

Regionale mobiliteit

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Doelstelling

Deze vennootschap heeft ten doel om vanaf 1 januari 2015 voor een periode van minimaal 4 jaar in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa.

Bezoldiging

Bezoldiging directeur valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Verwacht financieel resultaat

Het verwacht financieel resultaat 2021 is nog niet bekend.

Verwachte dividenduitkering

€ 0

Verwacht financieel belang

100 %

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	Niet bekend
Per 31-12-2021	Niet bekend

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	Niet bekend
Per 31-12-2021	Niet bekend

Risico's

In de tweede helft van 2020 zal door de Westerschelde Ferry B.V. een meerjarenraming worden opgesteld en ter goedkeuring aan de Provincie Zeeland worden voorgelegd. Een belangrijk onderdeel daarbij zijn de verwachte onderhoudskosten van beide schepen. Aan een gespecialiseerd extern adviesbureau is gevraagd om de verwachte onderhoudskosten voor de komende 15 jaar in kaart te brengen. Op 9 juli 2019 heeft de Provincie Zeeland met de directie van de NV Westerscheldetunnel een intentieverklaring ondertekend met als doel de Westerschelde Ferry BV als dochteronderneming onder te brengen bij de NV Westerscheldetunnel onder voorbehoud van zwaarwegende bedenkingen van Provinciale Staten. In de tweede helft van 2020 zal een voorstel aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

De landelijke maatregelen ter bestrijding van het coronavirus kunnen een negatief effect hebben het aantal passagiers hetgeen een negatief effect heeft op het verwachte resultaat.

[Investeringsfonds Zeeland B.V. \(IFZ\)](#)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

2018

Publiek belang

Het fonds is opgericht om aan startende en (door)groeiende ondernemers start-, ontwikkel- of groeikapitaal te verstrekken. Het Rijk, Provincie Zeeland en N.V. Economische Impuls Zeeland werken hierbij samen aan een Zeeuwse financieringsinfrastructuur; enerzijds aansluitend bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven en anderzijds revolverend van aard.

In het advies compensatiepakket 'Wind in de zeilen' wordt voorgesteld dat het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland met een bedrag van € 20 miljoen vergroot, waardoor het investeringsvermogen wordt vergroot.

Voor financiering van innovatieve ondernemers worden (door Impuls) twee fondsen beheerd. InnoGo! begeleidt en/of financiert Zeeuwse innovatieve startende of mkb ondernemers, waarvan de (technische) innovatie zich in de ontwikkelfase bevindt. Dit fonds verstrekt leningen tot max. € 100.000,- met een rentepercentage van 5%.

Het Zeeuws Participatiefonds investeert in Zeeuwse innovatie en snelgroeiende mkb-bedrijven in de vroege groeifase, waarvan de innovatie reeds op de markt is. Dit gebeurt in de vorm van een achtergestelde lening, deelname in aandelenkapitaal of een combinatie van beide. Per participatie geldt op dit moment een maximum van € 1.000.000,-.

Daarnaast heeft Impuls een fonds om campingeigenaren te financieren, die willen investeren in duurzaamheid en vitaliteit van hun camping.

Programma begroting

Regionale economie

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 29,1% van de aandelen. De aandeelhouders bestaan naast de Provincie uit N.V. Economische Impuls Zeeland (23,6%) en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (47,3%).

Doelstelling

Doel van het IFZ is het realiseren van een Zeeuwse financieringsinfrastructuur die aansluit bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven. Dit om de economische ontwikkeling in Zeeland te stimuleren en de positie en (internationale) concurrentiekracht van Zeeland en Nederland te versterken.

Bezoldiging

Het IFZ heeft geen personeel in dienst, maar huurt de expertise van N.V. Economische Impuls Zeeland in. De directeur van Impuls Zeeland is uitvoerend bestuurder.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Verwacht financieel resultaat

-/- € 15.000 (genormaliseerd)

Verwachte dividenduitkering

€ 0

Verwacht financieel belang

Per 01-01-2021	29,10%
Per 31-12-2021	29,10%

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 13.347
Per 31-12-2021	€13.347

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
--------------------------------------	--

Per 01-01-2021	€ 346
Per 31-12-2021	€ 346

Risico's

Het IFZ verstrekt risicodragend kapitaal. Risico hierbij is dat verstrekte leningen aan participaties in ondernemingen niet volledig terugvloeien naar het IFZ, waarmee het beschikbare kapitaal bij het IFZ in de loop van de tijd afneemt. Gevolg hiervan is dat er minder nieuwe leningen / participaties kunnen worden aangegaan. Het risico voor de Provincie Zeeland is beperkt tot de aandelenparticipatie in het IFZ.

Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

11 juni 2008

Publiek belang

De Provincie is in december 2016 toegetreden als aandeelhouder om uitvoering te kunnen blijven geven aan de mobiliteitsgarantie in de vorm van de haltetaxi, waarvoor de Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. de ritplanning verzorgt.

Programma begroting

Regionale bereikbaarheid

Bestuurlijk belang

2.000 preferente aandelen en heeft daarmee voor 10% zeggenschap in de vennootschap

Doelstelling

De Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. verzorgt voor gemeenten en samenwerkingsverbanden de ritplanning van het doelgroepenvervoer en voor de Provincie de ritplanning van het haltetaxivervoer.

Bezoldiging

Het salaris valt binnen de maximale bezoldiging volgens de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Verwacht financieel resultaat

N.n.b.

Verwachte dividenduitkering

Er is geen sprake van dividenduitkering

Verwacht financieel belang

De provinciale exploitatiebijdrage voor 2021 bedraagt € 120.000.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	€ 18
Per 31-12-2021	€ 18

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	€ 235
----------------	-------

Per 31-12-2021	€ 235
----------------	-------

Risico's

Nihil, omdat Provincie niet risicodragende aandelen bezit.

Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

1986

Publiek belang

Samenwerkings- en overlegorgaan van alle provincies. De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie (BIJ12) maakt formeel onderdeel uit van IPO.

Programma begroting

Bestuur

Bestuurlijk belang

Het bestuur bestaat uit twaalf leden, één gedeputeerde per provincie en een onafhankelijke voorzitter. Ieder bestuurslid heeft een eigen inhoudelijke portefeuille. De termijn van het bestuur is gelijk aan de termijn van de Provinciale Staten: vier jaar.

Doelstelling

Het IPO heeft als doelstelling het behartigen van de belangen van provincies en het bieden van een platform voor overleg, uitwisseling en innovatie.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Verwacht financieel resultaat

€ 0

Verwachte dividenduitkering

n.v.t.

Verwacht financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2021 circa € 1.664.550 bij in de kosten van het IPO-secretariaat, programma gebonden en incidentele bijdragen. Dit bedrag is tot stand gekomen volgens de zogenaamde IPO-verdeelsleutel. Dit bedrag is gebaseerd op de concept-begroting vastgesteld door het IPO-Bestuur. De definitieve begroting 2021 wordt pas in oktober 2020 door de Algemene Vergadering vastgesteld.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021 (schatting)	€ 4.462
----------------------------	---------

Per 31-12-2021 (schatting)	€ 4.462
----------------------------	---------

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021 (schatting)	€ 480
----------------------------	-------

Per 31-12-2021 (schatting)	€ 480
----------------------------	-------

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's.

Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst

Vestigingsplaats

Sint-Gillis-Waas (B)

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013

Publiek belang

Europese gemeenschappelijke regeling voor de ontwikkeling van het betreffende grensgebied op het gebied van economie, mobiliteit, natuur, recreatie, cultuurhistorie en leefbaarheid.

Programma begroting

Bestuur

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer en heeft een belang van 12,5%. Andere deelnemers zijn: Provincie Oost-Vlaanderen (B), de gemeenten Hulst, Stekene (B), Beveren (B) en Sint-Gillis-Waas (B), Interwaas (B), Maatschappij Linkerschelde Oever (MLSO) (B).

Doelstelling

De EGTS richt zich op het starten en uitvoeren van concrete samenwerkingsprojecten rond haven en economie, mobiliteit, natuur en recreatie, en wonen en leefbaarheid.

Bezoldiging

N.v.t.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Verwacht financieel resultaat

Het resultaat over het boekjaar 2019 bedraagt € 23.476,-. Het verwachte resultaat over 2020 en 2021 is nog niet bekend.

Verwachte dividenduitkering

N.v.t.

Verwacht financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2021 bij in werkingskosten secretariaat EGTS zijnde € 17.000.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Per 31-12-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Per 31-12-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Risico's

Het betreft hier met name een lokaal samenwerkingsverband. In de huidige systematiek (statuten) is opgenomen dat de provincie per taakonderdeel verantwoordelijkheid kan nemen en dat het belang van de provincie daarin afgewogen kan worden. Afspraken over provinciale betrokkenheid bij andere thema's dienen apart aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd.

Inleiding

Als verbonden partijen voor de Provincie Zeeland worden aangemerkt publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin we én een bestuurlijk én een financieel belang hebben.

Een bestuurlijk belang houdt in dat er sprake is van zeggenschap, hetzij uit een provinciale vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Een financieel belang betekent dat een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is, indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid voor de provincie bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt

Visie en beleid

De Provincie heeft diverse instrumenten tot haar beschikking om publieke doelen te bereiken. Het meest geëigende instrument is wet- en regelgeving. Wanneer de Provincie hieraan niet genoeg heeft, kunnen andere instrumenten, zoals subsidieverlening of verbonden partijen benut worden.

De Nota Verbonden Partijen is vastgesteld in door Provinciale Staten in haar vergadering van 15 juli 2016. Hierin zijn de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- De Provincie Zeeland participeert uitsluitend in een verbonden partij wanneer hiermee een publiek belang wordt gediend en publieke doelen niet op een andere manier beter gerealiseerd kunnen worden.
- De Provincie Zeeland kiest voor die samenwerkingsvorm, publiekrechtelijk of privaatrechtelijk, die het best past bij het dienen van het publiek belang.

De Provincie Zeeland participeert in diverse verbonden partijen. In de volgende pagina's wordt hierover per verbonden partij informatie gegeven.

Speerpunten

- Onderzoek naar Regionale uitvoeringsdienst Zeeland

- Onderzoek naar rechtstreeks aandeelhouderschap Evides

Kengetallen

- Kapitaalparticipaties van deelnemingen opgenomen op de provinciale balans onder de Financiële vaste activa. Op 1 januari 2021 naar verwachting totaal € 128,4 mln.
- In 2021 staat de provincie voor verbonden partijen garant voor € 232,5 mln.

Beleidskader

- Nota Verbonden Partijen (PS 15-07-2016)

Overzicht verbonden partijen Gemeenschappelijke regelingen (GR)

- Regionale uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vennootschappen en coöperaties

- PZEM N.V.
- North Sea Port SE
- N.V. Westerscheldetunnel (WST)
- N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)
- Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)
- Westerschelde Ferry B.V. (WSF)
- Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ)
- Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V.

Stichtingen en verenigingen

- Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)

Overige verbonden partijen

- Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Belangrijk uitgangspunt in het grondbeleid en inzet van instrumentarium is: vrijwilligheid. Provinciale doelen in de opgaven in het landelijk gebied zijn onder andere de afronding van het Natuur Netwerk Zeeland, waterdoelen, infrastructurele projecten en Natuurpakket Westerschelde. Ook nieuwe opgaven, onder meer op het gebied van energie en klimaat dienen zich aan. Om deze op een vrijwillige en integrale wijze te realiseren, speelt het kavelruilbureau van de Provincie in combinatie met een strategische grondbank een voornamelijk rol. De komende periode onderzoeken wij de uitbouw naar activiteiten in het stedelijk gebied en werken we plannen voor een Kenniscentrum Grond en Eigendom, in samenwerking met diverse partijen, verder uit.

Beleid

Het integrale uitvoeringsbeleid op het gebied van vastgoed heeft PS op 30 september 2016 vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2016. De doelen zijn vastgelegd in de opgaven en vertaald in de middellange en lange termijnplanning. Uitgangspunt is vrijwilligheid. Prijsstelling van verwerving, vervreemding en de uitgifte is marktconform. Hierbij is in het landelijk gebied samenwerking met en tussen overheden cruciaal. Op grond van de wet heeft de provincie een regisserende rol en is belast met de uitvoering. In het stedelijk gebied is de rol van de provincie faciliterend. In 2021 werken we aan de actualisatie van de Nota Grondbeleid.

Speerpunten

Grondverwerving voor provinciale doelstellingen/projecten:

- Kavelruilbureau Zeeland in combinatie met een grondbank en het beheer van deze gronden
- Marktconforme prijsstelling
- Vrijwilligheid, tenzij....
- Incidentele boekwinsten en verliezen binnen projectbegrenzing komen ten gunste dan wel ten laste van projectbudget
- Incidentele boekwinsten en verliezen komen ten gunste dan wel ten laste van de algemene middelen (behoudens winst ILG percelen)
- Actualisatie Nota Grondbeleid en vaststelling voorjaar 2022

Opgaven

Opgaven 2021:

- verwerving 125 hectare voor natuur (NNZ, biodiversiteit), infrastructuur (Zanddijk, N290), (zoet)water en overige doelen provincie waaronder uitvoeren heroriëntatieprocedure grond en gebouwen.*
- 15 kavelruilen
- 400 hectare landbouwstructuurverbetering
- Saldo € 27.000 inkomsten tijdelijk beheer
- Uitbouw faciliterende rol provincie in het stedelijk gebied (stedelijk verkavelen)
- Uitbouwen Kenniscentrum Grond en Eigendom

Beleidskader

- Nota Grondbeleid 2016
- Convenant Natuurpakket Westerschelde

Provinciale opgaven:

- Investeringsagenda wegen
- Omgevingsplan Zeeland 2018 ev
- Natuurvisie Zeeland 2017-2022

- Water

Resultaten, winst en risico's

Voor de grondbank is een krediet beschikbaar gesteld van € 66 miljoen. De ruilgronden worden tegen historische kostprijs op de balans gezet. Bij verkoop ontstaat er een resultaat. Een positief resultaat ('boekwinst') wordt, conform de financiële voorschriften, aan de algemene reserve toegevoegd. Een negatief resultaat ('boekverlies') wordt aan de algemene reserve onttrokken. Uitzondering op deze regel zijn de resultaten van percelen uit het Natuurakkoord. Een positief resultaat wordt aan de bestemmingsreserve natuur toegevoegd. Uit voorzichtigheidsoogpunt zijn geen positieve resultaten in de begroting geraamd. Gronden verworven op projectlocatie komen direct ten laste van het betreffende projectbudget.

Op dit moment is het risico op de grondportefeuille (gronden die in de grondbank zitten) klein. Deze gronden zijn agrarische en blijven agrarisch. De opstallen in de grondbank hebben een hoger risicoprofiel.

Jaarlijks wordt de kans op daling van de grondprijs ingeschat en wordt dit zo nodig in de reguliere P&C-cyclus aan u gemeld. Op basis van deze inventarisatie kunnen er tijdig maatregelen worden genomen. Er zijn momenteel geen projecten waarvoor we risico's betreffende grondaankopen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Van de opstallen in de grondbank worden jaarlijks de actuele waarde vastgesteld en indien nodig een voorziening aangelegd of wordt er voor gekozen om het verlies direct af te boeken.

Natuurpakket Westerschelde (NPW)

In 2005 is besloten tot een derde verdieping van de Westerschelde. In dat kader zijn ook afspraken met het Rijk gemaakt over de aanleg van 600 hectare nieuwe natuur. Wij hebben een uitvoerende rol bij de verwerving van gronden voor de zeshonderd hectare estuariëne natuurontwikkeling. Deze loopt via de overlopende passiva NPW. Zie ook de staat van reserves, voorzieningen en overlopende passiva in de bijlagen. Zie voor een nadere toelichting op NPW, programma 1 grote projecten.

Binnen het NPW project is een convenant met de ZLTO gesloten over het landbouw flankerend beleid. In dit kader hebben uw Staten en het ministerie van EZ ingestemd met het vormen van een tijdelijke grondbank NPW (2025) van circa 400 hectare (maximaal € 30 miljoen).

Grondbank Zeeland

De benodigde omvang van de provinciale Grondbank is 1.200 hectare en wordt voor 800 hectare gefinancierd met het door PS beschikbaar gesteld krediet. De financiering van de overige 400 hectare is via het landbouw flankerend beleid van NPW geregeld. Agrarische gronden, in bezit bij de provincie, worden jaarlijks tegen marktconforme prijzen verpacht. Dit levert inkomsten op. Aan het hebben en beheren van vastgoed zijn ook een aantal structurele lasten verbonden, zoals de kosten van waterschaps- en gemeentelijke belastingen van provinciale gebouwen, tracés van provinciale wegen en de fluctuerende lasten die verbonden zijn aan het verhandelen van ruilgronden (o.a. notaris, kadaster, taxaties, bodemonderzoeken). Daarnaast zijn er kosten verbonden aan de uitgifte. Uitgangspunt is dat er kostendekkend wordt gehandeld. Voor 2021 wordt een positief saldo van circa € 27.000 voorzien.

*De te realiseren doelstellingen met betrekking tot doelrealisatie, kavelruilen en landbouwstructuurversterking zijn gemiddelden en een inschatting van een jaarlijks te bereiken resultaat. Deze gemiddelden gaan uit van de doelstellingen in de nota grondbeleid.

Paragraaf Wind in de Zeilen

Inleiding

In verband met het besluit van het Rijk om de marinierskazerne niet naar Vlissingen te verplaatsen, heeft het Rijk in juli 2020 een bestuursakkoord 'Wind in de Zeilen' (link: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/26/eindrapport-wind-in-de-zeilen>) met de regio gesloten om ruimhartige compensatie te bieden voor de sociaal-economische effecten die de marinierskazerne voor Zeeland zou bieden. Op 10 juli 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met dit pakket. Het pakket behelst rijksinvesteringen van ruim € 650 miljoen in de periode tot 2030.

Het pakket 'Wind in de zeilen' is bedoeld om tegemoet te komen aan de effecten die de komst van een marinierskazerne met zich mee zou brengen en wat op de lange termijn zal zorgen voor economische structuurversterking. Er wordt geïnvesteerd in de kracht en kansen van Vlissingen en Zeeland en er worden randvoorwaarden gecreëerd voor een nog beter vestigingsklimaat in de regio. Binnen het pakket worden vier hoofdthema's onderscheiden:

1. Rijksdienst;
2. Kennis, onderwijs en innovatie;
3. Bereikbaarheid;
4. Industrie en havens.

Naast deze hoofdthema's zijn nog een viertal aanvullende maatregelen opgenomen, namelijk; zorg, arbeidsmarkt, aardgasvrije wijk en Evides. De thema's vormen tezamen met de hoofdthema's een samenhangend pakket.

Compensatiepakket

Leeswijzer

Zoals benoemd in de inleiding bestaat het pakket uit verschillende thema's. Elk van deze thema's bestaat uit verschillende zogenaamde 'fiches'. De doelstellingen van de fiches zijn in veel van de gevallen complementair aan de doelstellingen binnen de reeds bestaande programma's. Een aantal van de fiches raken ondanks de bijdragen aan economische structuurversterking niet direct de Provinciale doelstellingen, maar hebben uiteraard wel grote impact voor de regio. De voortgang hierop wordt in de totaliteit van het pakket wel als zodanig gemonitord.

Hieronder is een leeswijzer opgenomen om aan te geven in welke programma's de onderdelen van het pakket zijn opgenomen. In de betreffende programma's wordt ingegaan welke acties en resultaten er in 2021 worden beoogd.

<i>Fiche</i>	<i>Programma / strategische opgave in de begroting</i>
1A - Vergoeden kosten	Reeds in 2020 afgewikkeld
1B - Law Delta	Woonplaats Zeeland
1C - Delta Kenniscentrum	Campus Zeeland
1D - Ontwikkeling Kenniswerf	Buitenom begroting provincie Zeeland
1E - Investeringsfonds	Innovatie -infrastructuur en -fondsen
1F - Bereikbaarheid: Extra intercity	Slimme mobiliteit
1F - Bereikbaarheid: spoorinfra ProRail	Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Rail Gent Terneuzen	Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda

1F - Bereikbaarheid: Slimme mobiliteit	Slimme mobiliteit
1F - Bereikbaarheid: Stationsomgeving	Buitenom begroting provincie Zeeland
1G - Industrie en haven	Energietransitie
1H - Zorg: opleidingsplaatsen	Buitenom begroting provincie Zeeland
1I - Impuls werkzoekende	Buitenom begroting provincie Zeeland
1J - Aardgasvrije wijken	Buitenom begroting provincie Zeeland
1K - Ontvlechten Evides en PZEM	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Governance

Om invulling te geven aan het compensatiepakket is nauwe bestuurlijke samenwerking en een goede governance cruciaal. Er is daarom een stuurgroep aangesteld, bestaande uit de staatssecretaris van binnenlandse zaken en vertegenwoordigers van de Provincie en de gemeente Vlissingen.

Het Rijk heeft daarnaast een onafhankelijk uitvoeringsregisseur aangesteld. Deze uitvoeringsregisseur moet knelpunten in de uitvoering oplossen, draagvlak creëren en waar nodig aanjagen of ingrijpen. Daarnaast draagt de uitvoeringsregisseur zorg voor een halfjaarlijkse voortgangsrapportage.

Financiële begroting 2021

Lasten en baten en toelichting per programma

Inleiding

In onderstaand overzicht worden de geraamde lasten, baten en het saldo per programma voor de Jaarstukken (rekening) 2019, begroting 2020 tot en met de 9e begrotingswijziging 2020 en 2021 weergegeven.

Tabel lasten en baten per programma

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	17.644	12.609	5.035	33.941	20.419	13.522	26.904	24.246	2.658
02 Woonplaats Zeeland	13.841	156	13.685	26.588	535	26.053	17.997	440	17.558
03 Balans in landelijk gebied	25.174	2.738	22.436	35.013	2.449	32.564	31.243	1.254	29.990
04 Ondernemend Zeeland	42.773	1.137	41.636	30.494	523	29.971	13.837	502	13.335
05 Mobiliteit op maat	67.354	3.670	63.683	71.407	4.398	67.009	65.556	3.511	62.045
06 Iedereen telt!	19.250	2.050	17.200	21.626	707	20.919	21.328	714	20.614
07 Bestuur	6.803	179	6.624	7.007	152	6.855	6.906	152	6.754
08 Energie op klimaat!	11.394	369	11.025	5.918	16	5.902	4.480	16	4.463
Totaal programma's	204.233	22.909	181.324	231.994	29.200	202.795	188.250	30.834	157.416
Algemene dekkingsmiddelen	73	198.711	-198.637	2.259	199.436	-197.177	6.469	188.277	-181.807
Overhead	24.673	99	24.575	29.173	113	29.060	28.292	113	28.179
Heffing voor de vpb	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo baten en lasten	228.979	221.719	7.262	263.426	228.748	34.678	223.012	219.224	3.788
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	66.382	83.315	-16.932	46.100	80.777	-34.678	42.076	45.864	-3.788
Totaal resultaat	295.361	305.034	-9.670	309.526	309.526	-	265.087	265.087	0

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	17.644	12.609	5.035	33.941	20.419	13.522	26.904	24.246	2.658
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	4.381	9.143	-4.762	1.604	9.964	-8.360	404	-1.377	1.781
Totaal programma 1	22.025	21.752	273	35.545	30.383	5.162	27.307	22.868	4.439

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
02 Woonplaats Zeeland	13.841	156	13.685	26.588	535	26.053	17.997	440	17.558
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	1.491	3.620	-2.129	-	3.282	-3.282	115	-98	213
Totaal programma 2	15.332	3.776	11.556	26.588	3.817	22.771	18.112	341	17.770

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
03 Balans in landelijk gebied	25.174	2.738	22.436	35.013	2.449	32.564	31.243	1.254	29.990
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	838	2.142	-1.304	-	4.309	-4.309	0	3.147	-3.147
Totaal programma 3	26.012	4.879	21.133	35.013	6.758	28.255	31.243	4.400	26.843

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
04 Ondernemend Zeeland	42.773	1.137	41.636	30.494	523	29.971	13.837	502	13.335
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	7.384	23.357	-15.973	2.487	4.755	-2.268	721	-287	1.008
Totaal programma 4	50.157	24.494	25.663	32.981	5.278	27.703	14.557	214	14.343

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
05 Mobiliteit op maat	67.354	3.670	63.683	71.407	4.398	67.009	65.556	3.511	62.045
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	10.410	21.799	-11.389	10.881	37.480	-26.599	10.743	22.162	-11.419
Totaal programma 5	77.764	25.469	52.294	82.288	41.878	40.410	76.298	25.673	50.626

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
06 Iedereen telt!	19.250	2.050	17.200	21.626	707	20.919	21.328	714	20.614
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	539	325	214	11	210	-199	-	140	-140
Totaal programma 6	19.789	2.375	17.414	21.637	917	20.720	21.328	854	20.474

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo

07 Bestuur	6.803	179	6.624	7.007	152	6.855	6.906	152	6.754
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	135	84	51	-	301	-301	-	-	-
Totaal programma 7	6.938	263	6.675	7.007	453	6.554	6.906	152	6.754

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
08 Energie op klimaat!	11.394	369	-	5.918	16	5.902	4.480	16	4.463
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	1.298	4.587	-	-1.050	708	-1.758	83	2.340	-2.257
Totaal programma 8	12.692	4.956	-	4.868	724	4.144	4.563	2.356	2.206

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Algemene dekkingsmiddelen	73	198.711	-198.638	2.259	199.436	-197.177	6.469	188.277	-181.807
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	31.675	11.592	20.083	28.263	15.591	12.672	29.286	19.243	10.043
Totaal programma algemene dekkingsmiddelen	31.748	210.303	-178.555	30.521	215.027	-184.506	35.755	207.519	-171.764

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Overhead	24.673	99	24.574	29.173	113	29.060	28.292	113	28.179
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	8.231	6.665	1.566	3.904	4.178	-273	725	595	130
Totaal programma overhead	32.904	6.764	26.140	33.077	4.290	28.787	29.017	708	28.309

Totaal resultaat	295.361	305.032	-9.670	309.526	309.526	0	265.087	265.087	0
-------------------------	----------------	----------------	---------------	----------------	----------------	----------	----------------	----------------	----------

Toelichting lasten en baten per programma

Programma 01 Grote projecten en strategische opgaven

In dit programma zijn de baten en lasten van de grote projecten Waterdunen, Natuurpakket Westerschelde, Zeeuws Deltaplan Zoet Water, marinierskazerne Vlissingen en stikstof opgenomen.

Het project Marinierskazerne Vlissingen komt te vervallen via de najaarsnota 2020 met daarin de verwerking van het compensatiepakket Wind in de Zeilen

De investeringen in de grote projecten Zanddijk en Traverse Kapellebrug worden geactiveerd op de balans ten last van het beschikbaar gestelde investeringskrediet. (zie ook hoofdstuk investeringen).

Programma 02 Woonplaats Zeeland

Belangrijkste posten betreffen de voorbereiding omgevingswet, kwaliteitskust recreatie en toerisme, deelnemersbijdrage aan de RUD, (water)bodemsanering, Deltawateren en ruimtelijke kwaliteit wonen.

Programma 03 Balans in landelijk gebied

Belangrijkste posten betreffen het Kavelruilbureau, uitvoering van het natuurnetwerk, het natuurbeheer, PAS-maatregelen inclusief terrein behorende organisaties.

Programma 04 Ondernemend Zeeland

Belangrijkste posten betreffen de bijdrage aan Impuls Zeeland, ontwikkelingen op het gebied van food en arbeidsmarkt en de concurrentiepositie van Zeeuwse ondernemers, Campus Zeeland, Zichtbaar Zeeland en circulaire economie.

Programma 05 Mobiliteit op maat

Belangrijkste posten betreffen de kapitaal- en beheerlasten van de Kanaalkruising Sluiskil, de N62 (Sloeweg en Tractaatweg), de onderhouds- en renovatiebudgetten voor de infrastructuur en budgetten voor openbaar vervoer inclusief de fast ferry.

Programma 06 Iedereen telt!

Belangrijkste posten betreffen de beschikbare budgetten voor gesubsidieerde instellingen op dit beleidsterrein en de restauratie van rijksmonumenten.

Programma 07 Bestuur

Belangrijkste posten betreffen de budgetten voor de ondersteuning van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, Rekenkamer, uitvoering van de Rijkstaken van de CdK en voor samenwerkingsverbanden als de Scheldemondraad en het IPO en voor de lobby functie.

Programma 08 Energie op klimaat

In dit programma zijn de lasten opgenomen van opgaven uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water en energietransitie.

Algemene dekkingsmiddelen

Belangrijkste posten betreffen de baten uit de opcenten motorrijtuigenbelasting, het provinciefonds, dividend Westerscheldetunnel. Eveneens worden hier de financieringslasten begroot. Er is geen post onvoorzien opgenomen in de begroting 2021.

Kosten van Overhead

De overheadkosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, worden verantwoord in dit programma.

Vennootschapsbelasting

Er is geen bedrag aan vennootschapsbelasting voorzien in de begroting 2021.

Meerjarenperspectief en toelichting

Inleiding

In het overzicht meerjarenperspectief worden de geraamde baten, lasten en het saldo hiervan weergegeven voor 2021 tot en met 2024. De cijfers zijn gepresenteerd per programma en per doelstelling.

Meerjarenperspectief per programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021			B2022			B2023			B2024		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
01-Grote projecten en strategische opgaven												
010101-Waterdunen	5	123	-119	4	110	-106	0	78	-78	0	78	-78
010102-Natuurpakket Westerschelde	23.623	23.623	0	25.011	25.011	0	0	0	0	0	0	0
010103-MAR-kazerne	618	803	-185	618	803	-185	618	803	-185	618	803	-185
010105-Zeeuws Deltaplan ZW	0	345	-345	0	78	-78	0	78	-78	0	78	-78
010206-Stikstof	0	214	-214	0	214	-214	0	214	-214	0	0	0
019999-Ambtelijke inzet	0	1.796	-1.796	0	1.791	-1.791	0	1.776	-1.776	0	1.706	-1.706
Totaal 01-Grote projecten en strategische opgaven	24.246	26.904	-2.658	25.634	28.008	-2.374	618	2.949	-2.331	618	2.665	-2.047
02-Woonplaats Zeeland												
020101-Vorbereiding omgevingswet	24	606	-582	24	399	-375	24	180	-156	24	180	-156
020102-Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	0	1.444	-1.444	0	1.109	-1.109	0	924	-924	0	924	-924
020103-Milieu: goed woon- en werkklimaat	232	8.674	-8.443	211	8.289	-8.078	256	8.334	-8.078	248	8.461	-8.213
020201-Water en bodem met kwaliteit	184	556	-372	184	505	-321	184	448	-264	184	448	-264
020202-Deltawateren	0	2.476	-2.476	0	2.358	-2.358	0	136	-136	0	2.636	-2.636
020301-Ruimtelijke kwaliteit: wonen	0	1.077	-1.077	0	1.077	-1.077	0	1.077	-1.077	0	1.077	-1.077
029999-Ambtelijke inzet	0	3.163	-3.163	0	3.155	-3.155	0	3.128	-3.128	0	3.005	-3.005
Totaal 02-Woonplaats Zeeland	440	17.997	-17.558	419	16.892	-16.473	464	14.228	-13.764	456	16.732	-16.277
03-Balans in landelijk gebied												

030101-Realisatie natuurnetwerk	1.026	3.579	-2.553	1.026	3.571	-2.545	1.026	3.533	-2.508	1.026	3.398	-2.372
030102-Natuurbeheer en natuurbescherming	228	15.103	-14.875	228	13.451	-13.223	228	13.288	-13.060	228	13.288	-13.060
030103-Natuurherstel	0	3.952	-3.952	0	3.952	-3.952	0	3.952	-3.952	0	3.952	-3.952
030105-Natuurbeleving: verbreding en verbinding	0	3.229	-3.229	0	2.614	-2.614	0	2.614	-2.614	0	2.614	-2.614
030106-Een volhoudbare landbouw	0	2.151	-2.151	0	2.151	-2.151	0	1.444	-1.444	0	1.444	-1.444
039999-Ambtelijke inzet	0	3.229	-3.229	0	3.221	-3.221	0	3.193	-3.193	0	3.068	-3.068
Totaal 03-Balans in landelijk gebied	1.254	31.243	-29.990	1.254	28.960	-27.706	1.254	28.025	-26.772	1.254	27.765	-26.511
04-Ondernemend Zeeland												
040101-Arbeidsmarkt	0	326	-326	0	352	-352	0	352	-352	0	352	-352
040102-Concurrentiepositie food	0	389	-389	0	389	-389	0	389	-389	0	389	-389
040103-Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	0	2.087	-2.086	0	1.935	-1.935	0	1.935	-1.935	0	1.935	-1.935
040104-Campus Zeeland	0	-2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
040105-Innovatieinfrastructuur en - fondsen	502	3.925	-3.424	252	2.389	-2.137	253	2.188	-1.935	0	1.731	-1.731
040106-Zichtbaar Zeeland uitvoering	0	1.430	-1.430	0	1.461	-1.461	0	1.461	-1.461	0	1.461	-1.461
040107- Circulaire economie	0	827	-827	0	830	-830	0	938	-938	0	938	-938
040108-Concurrentiepositie logistiek	0	149	-149	0	176	-176	0	176	-176	0	176	-176
049999-Ambtelijke inzet	0	4.706	-4.706	0	4.694	-4.694	0	4.654	-4.654	0	4.471	-4.471

Totaal 04-Ondernemend Zeeland	502	13.837	-13.335	252	12.225	-11.973	253	12.092	-11.839	0	11.451	-11.451
05-Mobiliteit op maat												
050101-Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	1.264	28.987	-27.723	1.356	28.648	-27.292	1.125	29.277	-28.152	1.132	24.751	-23.619
050102-Bereikbaarheid voor de mensen	2.247	25.548	-23.301	2.253	25.391	-23.137	2.260	25.557	-23.297	2.276	25.392	-23.116
050103-Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	0	858	-858	0	858	-858	0	858	-858	0	858	-858
050104-Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda	0	312	-312	0	312	-312	0	312	-312	0	312	-312
050105-Wegeninvesteringen	0	1.858	-1.858	0	1.809	-1.809	0	1.846	-1.846	0	1.933	-1.933
050107-Uitvoering slimme mobiliteit	0	243	-243	0	243	-243	0	243	-243	0	243	-243
059999-Ambtelijke inzet	0	7.750	-7.750	0	7.731	-7.731	0	7.665	-7.665	0	7.364	-7.364
Totaal 05-Mobiliteit op maat	3.511	65.556	-62.045	3.610	64.991	-61.381	3.385	65.758	-62.373	3.408	60.853	-57.444
06-Iedereen telt!												
060101-Toekomstbestendige culturele infrastructuur	714	15.134	-14.419	714	15.075	-14.361	714	14.938	-14.223	714	14.981	-14.267
060102-Cultureel erfgoed	0	2.341	-2.341	0	2.341	-2.341	0	2.341	-2.341	0	2.341	-2.341
060103-Kunsten	0	404	-404	0	404	-404	0	404	-404	0	404	-404
060104-Talentontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	0	489	-489	0	489	-489	0	489	-489	0	489	-489
060201- Evenementen	0	824	-824	0	1.144	-1.144	0	824	-824	0	1.144	-1.144
060401-Leefbaarheid - brede welvaart,	0	706	-706	0	722	-722	0	691	-691	0	691	-691

versterking zorginfrastructuur												
060402-Gezond leven	0	819	-819	0	819	-819	0	819	-819	0	566	-566
069999-Ambtelijke inzet	0	610	-610	0	609	-609	0	604	-604	0	580	-580
Totaal 06-Iedereen telt!	714	21.328	-20.614	714	21.603	-20.888	714	21.111	-20.396	714	21.197	-20.483
07-Bestuur												
070101-Interbestuurlijk toezicht	43	1.737	-1.694	43	1.728	-1.685	43	1.869	-1.826	43	1.728	-1.685
070102-Samenwerkend bestuur	0	58	-58	0	17	-17	0	17	-17	0	17	-17
070104-Signalerend bestuur	109	985	-876	109	937	-828	109	937	-828	109	937	-828
070105- Weerbaar bestuur	0	165	-165	0	165	-165	0	165	-165	0	165	-165
079999-Ambtelijke inzet	0	3.961	-3.961	0	3.963	-3.963	0	3.950	-3.950	0	3.890	-3.890
Totaal 07-Bestuur	152	6.906	-6.754	152	6.810	-6.658	152	6.938	-6.786	152	6.737	-6.585
08-Energie op klimaat!												
080101-Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	0	276	-276	0	276	-276	0	276	-276	0	276	-276
080103-Energietransitie	16	1.283	-1.266	15	1.328	-1.314	0	1.290	-1.290	0	1.290	-1.290
089999-Ambtelijke inzet	0	2.921	-2.921	0	2.914	-2.914	0	2.889	-2.889	0	2.775	-2.775
Totaal 08-Energie op klimaat!	16	4.480	-4.463	15	4.518	-4.504	0	4.455	-4.455	0	4.342	-4.342
90 Algemene dekkingsmiddelen												
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	45.599	0	45.599	41.640	0	41.640	41.640	0	41.640	41.640	0	41.640
900102 Provinciefonds	123.673	3.039	120.635	127.403	3.058	124.345	130.652	3.123	127.529	133.932	2.908	131.024
900103 Dividend	12.255	0	12.255	12.380	0	12.380	12.857	0	12.857	11.995	0	11.995
900104 Saldo van de financieringsfunctie	49	2.479	-2.431	34	2.143	-2.109	20	2.200	-2.180	10	2.445	-2.436
900105 Budgettaire ruimte	0	1.137	-1.137	0	2.036	-2.036	0	1.519	-1.519	0	1.384	-1.384

900106 Onvoorzien inclusief stelposten	0	-501	501	0	-500	500	0	-498	498	0	-500	500
900107 Overige inkomsten	6.700	0	6.700	6.700	0	6.700	6.700	0	6.700	6.700	0	6.700
909999 Ambtelijke inzet	0	315	-315	0	314	-314	0	312	-312	0	300	-300
Totaal 90 Algemene dekkingsmiddelen	188.277	6.469	181.807	188.156	7.051	181.106	191.870	6.655	185.214	194.277	6.537	187.740
96 Overhead												
960101 Personeel	0	21.567	-21.567	0	21.922	-21.922	0	21.428	-21.428	0	20.668	-20.668
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	107	2.363	-2.255	107	2.054	-1.946	88	2.240	-2.152	48	2.039	-1.991
960103 ICT	5	3.450	-3.445	5	3.315	-3.310	5	3.344	-3.339	5	3.203	-3.198
960104 Overige overhead	0	912	-912	0	910	-910	0	896	-896	0	923	-923
Totaal 96 Overhead	113	28.292	-28.179	113	28.201	-28.088	93	27.907	-27.814	54	26.834	-26.780
Saldo lasten en baten	219.224	223.012	-3.788	220.318	219.259	1.059	198.803	190.119	8.684	200.932	185.112	15.821

Reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	B2021			B2022			B2023			B2024		
	Toevoegingen	Ontrekkingen	Saldo	Toevoegingen	Ontrekkingen	Saldo	Toevoegingen	Ontrekkingen	Saldo	Toevoegingen	Ontrekkingen	Saldo
980199 Bestemmingsreserves -Pr.1	404	-1.377	-1.781	317	933	616	317	750	434	317	245	-72
980299 Bestemmingsreserves -Pr.2	115	-98	-213	723	89	-634	289	264	-25	0	0	0
980399 Bestemmingsreserves -Pr.3	0	3.147	3.147	0	1.448	1.448	0	647	647	0	650	650
980499 Bestemmingsreserves -Pr.4	721	-287	-1.008	1.000	694	-306	500	0	500	500	0	500

980599 Bestemmingsreserves -Pr.5	10.743	22.162	11.419	7.572	24.282	16.710	6.780	23.076	16.296	10.036	21.650	11.613
980699 Bestemmingsreserves -Pr.6	0	140	140	0	200	200	0	200	200	0	200	200
980899 Bestemmingsreserves -Pr.8	83	2.340	2.257	83	2.200	2.117	0	0	0	0	0	0
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	986	4.000	3.014	986	4.000	3.014	0	1.000	1.000	0	0	0
989099 Bestemmingsreserves -algemene dekkingsmiddelen	28.300	15.243	-13.057	31.776	7.335	-24.441	33.604	6.835	-26.769	32.995	5.237	-27.758
989699 Bestemmingsreserves overhead	725	595	-130	846	1.065	218	546	578	32	466	513	47
Totaal reserves	42.076	45.864	3.788	43.303	42.244	-1.059	42.035	33.350	-8.684	44.314	28.494	-15.821

Toelichting doelstelling 010103 Marinierskazerne

Op doelstelling 010103 Marinierskazerne Vlissingen zijn in de meerjarenbegroting lasten en baten opgenomen. Deze doelstelling komt te vervallen via de najaarsnota 2020 met daarin de verwerking van het compensatiepakket Wind in de Zeilen

Uiteenzetting van de financiële positie

Toelichting op de ramingen uit de begroting en de meerjarenraming

De ramingen van de posten uit zowel de begroting als uit het meerjarenperspectief zijn gebaseerd op:

- Ervaringscijfers uit eerdere begrotingen en jaarrekeningen, tot en met 9^e wijziging 2020;
- Lopende beleidsnota's;
- Separate statenvoorstellen inclusief de bijlagen;
- Geactualiseerde grondexploitatie (GREX);
- Circulaires van de rijksoverheid, tot en met meicirculaire 2020;

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Met de invoering van het Individueel Keuze Budget (IKB) in 2015 is deze jaarlijks terugkerende verplichting (onder andere vakantiegeld) niet meer aan de orde. De kosten en de uitgaven vallen in het betreffende begrotingsjaar. Hieronder vallen ook de werkelijke kosten die samenhangen met het persoonlijk opleidingsbudget (POB) van de medewerkers. Er is geen voorziening getroffen voor eventueel opgebouwde opleidingsrechten.

Investeringen

De investeringen; onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Financiering

De Provincie heeft onvoldoende liquide middelen om de investeringen met eigen middelen te financieren. De Provincie bevindt zich vanaf 2012 in een leensituatie. Dit wordt met name veroorzaakt door twee onderdelen:

- de verwerving van de aandelen in de Westerscheldetunnel (WST),
- de investering in de bouw van de Sluiskiltunnel (KKS).

De investering in de Sluiskiltunnel wordt gedekt uit het rendement van de Westerscheldetunnel, maar doordat het kasritme van de uitgaven eerder is dan de ontvangsten is hiervoor financiering benodigd. De benodigde financiering is aangetrokken in de vorm van een kasgeldfaciliteit, waarbij het renterisico grotendeels afgedekt wordt met een rente-instrument (renteswap). De rente over de middelen die hiervoor aangetrokken wordt, wordt cumulatief ten laste gebracht van het project KKS en WST, waardoor de investeringen en rentelasten exploitatieneutraal verloopt. Voor meer informatie over de financiering wordt verwezen naar de paragraaf financiering.

Geprognosticeerde balans

Inleiding

De laatste balans van de provincie Zeeland is opgenomen in de jaarrekening 2019. Onderstaand is die balans verkort weergegeven met daarbij de geprognosticeerde cijfers per 31 december 2019 tot en met 31 december 2024. Een gespecificeerd overzicht van het verloop van de boekwaarde van de vaste activa gedurende de periode 2019-2024 is opgenomen in het hoofdstuk Investerings. Een gespecificeerd overzicht van het verloop van de reserves, voorzieningen en overlopende passiva vindt u terug in de het hoofdstuk Mutaties reserves, voorzieningen en overlopende passiva.

Tabel geprognosticeerde balans

(bedragen x € 1.000)

Activa	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024
Investerings met een economisch nut	42.504	32.009	29.694	27.230	25.154	22.730
Investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut	73.593	83.466	72.570	61.448	50.290	38.280
Financiële vaste activa	131.791	136.683	136.139	135.628	135.163	134.851
Voorraden	69.534	60.184	60.184	60.184	60.184	60.184
Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar	18.910	19.000	19.000	19.000	19.000	19.000
Overlopende activa	9.315	9.315	9.315	9.315	9.315	9.315
Liquide middelen	37.118	35.000	22.000	1.000	1.000	1.000
Totaal activa	382.766	375.657	348.902	313.806	300.106	285.360
Passiva	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024
Algemene reserve	21.242	23.823	20.809	17.795	16.795	16.795
Bestemmingsreserves	107.805	80.216	79.442	83.515	93.200	109.020
Resultaat na bestemming	9.670	-	-	-	-	-
Voorzieningen	16.031	6.706	5.737	5.164	4.787	4.544
Vaste schulden rentetypische looptijd > of gelijk 1 jaar	5	5	5	5	5	5
Netto vlottende schulden rentetypische looptijd <1 jaar	119.501	175.764	165.408	152.158	130.190	99.867
Overlopende passiva incl nog te betalen	108.511	89.143	77.501	55.168	55.128	55.128
Totaal passiva	382.766	375.657	348.902	313.806	300.106	285.360

Investerings

Tabel investeringen

Onderstaande overzicht geeft de geraamde eindstand van het investeringsproject voor het desbetreffende jaar weer.

(bedragen x € 1.000)

	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Gronden en terreinen</i>					
Natuurgronden	405	405	405	405	405
<i>Bedrijfsterreinen</i>					
Gispoortgebouw	1.732	1.631	1.529	1.427	1.325
Verbouwing Zeeuws museum	3.203	3.003	2.803	2.603	2.403
Verbouwing pand Schuytvlot	2.958	2.802	2.647	2.492	2.336
Wegsteunpunt Mauritsfort	-	-	-	-	-
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2.000	1.933	1.867	1.800	1.734
restant krediet	1.988	1.988	1.988	1.988	1.988
Verbouwing gebouw G	1.805	1.740	1.676	1.611	1.547
Verbouwing gebouw A	1.450	1.400	1.350	1.300	1.250
restant krediet	-	-	-	-	-
Investeringskrediet Mauritsfort	88	79	70	62	53
restant krediet	-	-	-	-	-
Geactiveerde salarislasten	19	19	19	19	19
<i>Grond, weg en waterbouwkundige werken</i>					
Aanlandingsinrichtingen	1.979	1.827	1.675	1.522	1.370
Infrastructurele voorzieningen fast ferry	1.284	1.192	1.100	1.007	915
Vervangen leidingwerk aanlandingsvoorzieningen	330	297	264	231	198
restant krediet	-	-	-	-	-
<i>Vervoermiddelen</i>					
Swathboten	11.663	10.766	9.869	8.972	8.075
<i>Machines, apparaten en installaties</i>					
Mobiele telefonie	151	-	-	-	-
IT-infrastructuur	475	356	237	118	0
restant krediet	-	-	-	-	-
Sharefile	124	83	41	-	-
Modernisering NCV	361	323	284	246	207
restant krediet	-	-	-	-	-
Investering zaakstelsel	420	315	210	105	0
restant krediet	-	-	-	-	-
Investering gladheidsbestrijdingsmateriaal	206	192	177	162	147
restant krediet	-	-	-	-	-
Investeringskrediet laptops	180	120	60	240	180
Lapstops statenleden	104	70	35	147	111
Versterken pekelwatervoorziening	250	225	200	175	150
restant krediet	-	-	-	-	-
Opbouw automatisch strooien	150	135	120	105	90
restant krediet	-	-	-	-	-
Cliënt hardware 2020	480	480	360	240	120
restant krediet	-	-	-	-	-
Website	-	150	120	90	60
restant krediet	150	-	-	-	-
Investeringskrediet accespoints	60	50	40	30	20

	restant krediet	-				
Investeringskrediet firewalls		60	45	30	15	-
	restant krediet	-				
Overige materiële vaste activa, erfpacht						
Meubilair commissiezaal		70	56	42	28	14
	Totaal restantkrediet	2.138	1.988	1.988	1.988	1.988
Totaal investeringen met ec. nut		32.009	29.694	27.230	25.154	22.730
Sluiskiltunnel		39.488	29.616	19.744	9.872	-0
Sloeweg fase 1		5.044	4.526	4.008	3.489	2.971
Tractaatweg		2.932	2.706	2.481	2.255	2.030
Sloeweg fase 2		6.336	5.835	5.334	4.833	4.332
N286 landbouwroutte rondweg Poortvliet		680	660	640	620	600
	restant krediet	-				
N673 Zanddijk		1.100	1.100	1.100	1.064	1.027
	restant krediet	-	-	-	-	-
N290 Othene		1.100	1.063	1.026	990	953
	restant krediet	-				
N652 Recreatieverdeelweg schakel		256	247	238	230	221
	restant krediet	-				
N289 Oude rijksweg		693	670	646	622	598
	restant krediet	-				
N258 reconstructie Absdale Hulst		307	301	292	284	275
	restant krediet	-				
N665 Lewedorp-Arnhemuiden fietspad		11	11	11	11	11
Stationsbrug Middelburg-chroom 6		5.436	5.346	5.255	5.165	5.074
	restant krediet	-				
Verharde bermen		321	305	290	274	258
	restant krediet	-				
N652 recreatieverdeelpweg 3e fase		2.150	2.087	2.024	1.961	1.897
	restant krediet	-				
Fietsvoorziening Oud Vossemeer Broekseweg		1.711	1.661	1.611	1.560	1.510
	restant krediet	-				
N256 vri bypasinstallatie Zandkreekdiam		288	288	270	253	235
	restant krediet	-				
N661 vri Nieuw Zuidbeekseweg		138	128	119	109	99
N290 traverse Kapellebrug		5.601	5.601	5.441	5.281	5.121
	restant krediet	-				
N252 duiker		450	444	439	433	427
	restant krediet	-				
N253 (turbo) rotonde Anna ter Muiden		777	754	731	708	685
	restant krediet	-				
Oesterdam rotonde Speelmansplaten		902	876	851	825	799
	restant krediet	-				
N262 fietstunnel Maintenance Value Park		-	-	-	-	-
	restant krediet	-				
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis		955	942	928	914	901
	restant krediet	-				
N286 fietspad St. Maartensdijk		101	97	93	89	84
	restant krediet	-				
Fietspad Sluiskil-sluizencomplex		515	500	485	469	454

	restant krediet	-				
Rehabilitatie Philipsdam		2.800	2.720	2.640	2.560	2.480
	restant krediet	-				
ivri langeweg N256		295	275	256	236	216
	restant krediet	-				
N662 afw.Ritthemsest		400	389	377	366	354
	restant krediet	-				
iVRI Deltaweg N256		295	275	256	236	216
	restant krediet	-				
veilige bermen		782	1.546	2.310	3.074	2.987
	restant krediet	-				
Afrit Kruiningen		1.200	1.200	1.166	1.131	1.097
	restantkrediet	-	-			
Traverse Boerenhol		400	400	389	377	366
	restantkrediet	-				
Geactiveerde salarislasten		-	-	-	-	-
Totaal restantkrediet		-	-	-	-	-
Totaal investeringen met maatschappelijk nut		83.466	72.570	61.448	50.290	38.280
Aandelenkapitaal Westerscheldetunnel		125.257	125.257	125.257	125.257	125.257
Aandelenkapitaal PZEM NV		568	568	568	568	568
Aandelenkapitaal economische impuls Zeeland		99	99	99	99	99
Aandelenkapitaal WSF BV (€ 1)		0	0	0	0	0
Aandelenkapitaal IFZ		8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Duurzaamheidslening woningverbetering		1.380	1.230	1.080	930	780
Fortis belegging		1.379	984	624	309	147
Totaal Financiële vaste activa		136.683	136.139	135.628	135.163	134.851

Mutaties reserves, voorzieningen en overlopende passiva

Inleiding

Conform het Besluit begroting en verantwoording (BBV) dienen op de balans de reserves, voorzieningen en overlopende passiva toegelicht te worden, naar de aard en reden enerzijds en de wijzigingen in de stand anderzijds. De toelichting wordt per balanspost gegeven. Het meerjarig verloop van de stand van de reserves, voorzieningen en overlopende passiva worden in de financiële tabellen aangegeven. In de regels af (onttrekking) en bij (toevoeging) is een opsomming gegeven van verplichtingen ten laste van de balansposten, waartoe Provinciale Staten reeds besloten hebben of welke in deze begroting vastgesteld worden.

Reserves

Een reserve is een vermogensbestanddeel dat als eigen vermogen wordt aangemerkt. Reserves zijn vrij te besteden, tenzij de politiek aan een reserve een bestemming heeft gegeven. De bevoegdheid om te beschikken over de reserves ligt bij Provinciale Staten. Voorts mag aan een reserve rente worden toegerekend, maar de Provincie Zeeland heeft in de financiële verordening 2017 vastgelegd dit niet te doen.

Met ingang van 2004 is het BBV van toepassing. Dit besluit schrijft voor dat mutaties in reserves uitsluitend via resultaatbestemming mogen plaatsvinden. Dit betekent dat elk voorstel tot wijziging van de lasten van een programma, dat gedekt wordt middels een beschikking over een (bestemmings)reserve ter goedkeuring wordt voorgelegd aan Provinciale Staten. Op deze manier is de bevoegdheid over de bestemming van de reserves door Provinciale Staten geborgd.

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Voor de algemene reserve kan het provinciaal bestuur nog een nadere bestemming bepalen. Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan Provinciale Staten al een bestemming hebben gegeven.

Als besloten wordt dat projecten later in de tijd uitgevoerd worden of eerder in uitvoering komen dan oorspronkelijk begroot en daarbij verschuiven over de jaargrens, dan worden deze budgetten met instemming van Provinciale Staten van het ene naar het andere jaar budgetneutraal overgeheveld via de bestemmingsreserve meerjarige projecten (de toevoeging en onttrekking zijn per saldo over de boekjaren van gelijke omvang).

De onderstaande tabel geeft de mutaties weer op de reserves voor de periode 2020-2024.

Tabel mutaties reserves

(bedragen x € 1.000)

	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	21.242	23.823	20.809	17.795	16.795
Toevoegingen	6.081	986	986	-	-
Onttrekkingen	3.500	4.000	4.000	1.000	-
Eind	23.823	20.809	17.795	16.795	16.795
Resultaat 2019	9.670	-	-	-	-
Toevoegingen	-9.670	-	-	-	-
Onttrekkingen	-	-	-	-	-
Eind	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	28.094	24.784	18.915	13.246	5.814
Toevoegingen	15.130	12.255	12.380	12.857	11.995
Onttrekkingen	18.440	18.124	18.049	20.290	18.396
Eind	24.784	18.915	13.246	5.814	-587
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	3.404	3.204	3.004	2.804	2.604
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	200	200	200	200	200

Eind	3.204	3.004	2.804	2.604	2.404
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	1.834	1.732	1.631	1.529	1.427
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	102	102	102	102	102
Eind	1.732	1.631	1.529	1.427	1.325
Dekkingsreserve Schuytvlot	3.113	2.958	2.802	2.647	2.492
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	155	155	155	155	155
Eind	2.958	2.802	2.647	2.492	2.336
Dekkingsreserve Mauritsfort	95	-	-	-	-
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	95	-	-	-	-
Eind	-	-	-	-	-
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	2.131	1.979	1.827	1.675	1.522
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	152	152	152	152	152
Eind	1.979	1.827	1.675	1.522	1.370
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	1.376	1.284	1.192	1.099	1.007
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	92	92	92	92	92
Eind	1.284	1.192	1.099	1.007	915
Dekkingsreserve wegsteunp 's Heerarendskerke	2.000	1.933	1.867	1.800	1.734
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	67	67	67	67	67
Eind	1.933	1.867	1.800	1.734	1.667
Reserve meerjarige projecten	21.686	5.817	6.351	1.859	2.215
Toevoegingen	5.752	1.783	2.836	1.632	2.192
Onttrekkingen	21.622	1.249	7.328	1.275	1.743
Eind	5.817	6.351	1.859	2.215	2.664
Reserve incidentele doelstellingen	128	128	-	-	-
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	-	128	-	-	-
Eind	128	-	-	-	-
Reserve natuur	7.126	3.626	3.626	3.626	3.626
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	3.500	-	-	-	-
Eind	3.626	3.626	3.626	3.626	3.626
Reserve investeringsagenda	7.738	2.967	4.840	18.765	35.376
Toevoegingen	16.429	16.045	19.396	20.747	21.000
Onttrekkingen	21.200	14.173	5.471	4.136	628
Eind	2.967	4.840	18.765	35.376	55.748

Reserve Marinierskazerne	3.593	3.910	4.226	4.543	4.860
Toevoegingen	317	317	317	317	317
Onttrekkingen	-	-	-	-	-
Eind	3.910	4.226	4.543	4.860	5.176
Reserve weginvesteringen	9.688	13.319	17.082	17.402	17.686
Toevoegingen	4.302	4.077	777	777	13
Onttrekkingen	671	313	457	493	493
Eind	13.319	17.082	17.402	17.686	17.205
Dekkingsreserve gebouw G	2.206	2.132	2.058	1.984	1.910
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	74	74	74	74	74
Eind	2.132	2.058	1.984	1.910	1.836
Dekkingsreserve N286	700	680	660	640	620
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	20	20	20	20	20
Eind	680	660	640	620	600
Bestemmingsreserve ZIS	2.051	965	2	2	2
Toevoegingen	2	-	-	-	-
Onttrekkingen	1.088	963	-	-	-
Eind	965	2	2	2	2
Dekkingsreserve NCV	266	239	213	186	160
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	27	27	27	27	27
Eind	239	213	186	160	133
Bestemmingsreserve investeringsfonds	5.500	6.500	7.000	7.500	8.000
Toevoegingen	1.000	500	500	500	500
Onttrekkingen	-	-	-	-	-
Eind	6.500	7.000	7.500	8.000	8.500
Onderhoudsreserve infrastructuur	3.294	256	289	318	369
Toevoegingen	5.958	5.388	5.387	4.700	7.831
Onttrekkingen	8.997	5.355	5.359	4.648	5.791
Eind	256	289	318	369	2.410
Dekkingsreserve IT-infrastructuur	500	400	300	200	100
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	100	100	100	100	100
Eind	400	300	200	100	-
Dekkingsreserve WSF	459	-	-	-	-
Toevoegingen	-459	-	-	-	-
Onttrekkingen	-	-	-	-	-
Eind	-	-	-	-	-

Dekkingsreserve gladheidsbestrijding	125	210	196	181	166
Toevoegingen	100	-	-	-	-
Onttrekkingen	15	15	15	15	15
Eind	210	196	181	166	151
Dekkingsreserve investering apparaatskosten	-	293	293	293	293
Toevoegingen	293	-	-	-	-
Onttrekkingen	-	-	-	-	-
Eind	293	293	293	293	293
Bestemmingsreserve onderh. Bedrijfspannen	699	902	1.070	1.218	1.219
Toevoegingen	865	725	725	506	466
Onttrekkingen	662	557	578	504	439
Eind	902	1.070	1.218	1.219	1.246
Totaal reserves	104.039	100.251	101.310	109.995	125.815

Algemene reserve

Op de algemene reserve wordt het vrijbeschikbare eigen vermogen verantwoord. Provinciale Staten kunnen een deel ervan oormerken, via de vorming van een bestemmingsreserve. De Algemene Reserve maakt deel uit van de weerstandscapaciteit (zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing).

De Algemene Reserve bedraagt per 1 januari 2020 € 21,2 miljoen, deze daalt naar € 16,8 miljoen in 2024.

Algemene Reserve rekeningresultaat na bestemming

Het rekeningresultaat van het vorig rekeningjaar is het beginsaldo. Bij het vaststellen door Provinciale Staten van de bestemming van het rekeningresultaat in mei van het daaropvolgende jaar wordt het afgeboekt en aan de bestemming toegevoegd.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserve Westeschelde- en Sluiskiltunnel

In het kader van de investeringen in de Sluiskiltunnel is, uit de voor de aanleg van de tunnel beschikbaar gestelde middelen, een bestemmingsreserve gevormd. In eerste instantie werden de investeringen in de Sluiskiltunnel rechtstreeks onttrokken aan deze reserve. Per 1 januari 2014 is besloten de investeringen in de tunnel niet langer rechtstreeks te onttrekken aan deze reserve, maar deze te activeren op de balans en in 10 jaar (bij gereedkomen van de tunnel) af te schrijven. Aan de reserve wordt jaarlijks het ontvangen dividend van de NV Westerscheldetunnel toegevoegd. De onttrekkingen aan deze reserve bestaan uit afschrijving- en rentelasten en de werkelijke onderhouds- en verzekeringslasten van de Sluiskiltunnel.

Bestemmingsreserve meerjarige projecten

Op basis van besluitvorming in het kader van overhevelen budgetten waren tot 2015 jaren toevoegingen en onttrekkingen opgenomen in het saldo van de algemene reserve. Om de presentatie en rubricering van deze toevoegingen en onttrekkingen te verbeteren, is met de zomernota 2015 de bestemmingsreserve meerjarige projecten gevormd. Het overhevelen van budgetten geschiedt nu door het onttrekken en toevoegen aan de bestemmingsreserve meerjarige projecten, zodat een juist beeld blijft bestaan over het verloop van de algemene reserve.

Bestemmingsreserve incidentele doelstellingen

In de bestemmingsreserve Incidentele doelstellingen 2015-2019 zijn de financiële middelen voor de concreet geformuleerde ambities uit het coalitieakkoord 2015-2019 gereserveerd. Deze reserve is

gevormd door de besluitvorming in de zomernota 2015.

Bestemmingsreserve natuur

Bij het behandelen van de bestemming van het rekeningsaldo 2015 is besloten om van de incidentele boekwinst op de grondtransacties een bestemmingsreserve natuur te vormen omdat dit transacties betroffen waarop afspraken uit het Natuurakkoord en de Bestuursovereenkomst Grond (december 2013) van toepassing zijn. Om invulling te kunnen geven aan deze afspraken is het nodig om het saldo van deze transacties te muteren en deze verwerkingswijze te blijven hanteren tot alle hectares volledig zijn verkocht/geruild tot uiterlijk 2027.

Bestemmingsreserve investeringsagenda

In de voorjaarsnota 2016 is besloten om een bestemmingsreserve te vormen om ruimte te maken voor een aantal grotere investeringen die voor Zeeland nodig zijn. Het realiseren van voldoende investeringsruimte is nodig om (co)financiering te kunnen leveren voor grootse kansen die zich voordoen, ook als we nog niet precies weten hoe groot de provinciale inzet moet zijn en wat de bijdrage van anderen is. De inzet vanuit de investeringsagenda geldt primair voor Campus Zeeland, de investeringen in de Zuidwestelijke delta, economische innovatie, impuls bedrijventerreinen, natuurontwikkeling en wegeninvesteringen. Met ingang van de nieuwe bestuursperiode is de investeringsagenda uitgebreid met de strategische opgaven. Twee keer per jaar worden voorstellen aan Provinciale Staten gedaan voor bestedingen ten laste van de investeringsagenda.

Bestemmingsreserve MAR-kazerne

In 2016 is de bestemmingsreserve Marinierskazerne gevormd. Deze bestemmingsreserve werd gevormd zodat na dertig jaar voldoende middelen beschikbaar zijn om de gevolgen van de dan opnieuw af te sluiten erfpachtovereenkomst met het Rijk te kunnen dekken. De financiële verwerking van de uitkomsten van het compensatiepakket Wind in de Zeilen wordt jaarlijks gevoed zodat na 30 jaar voldoende middelen beschikbaar zijn om de gevolgen van de dan opnieuw af te sluiten erfpachtovereenkomst met het Rijk te kunnen dekken. De financiële verwerking van de uitkomsten van het compensatiepakket Wind in de Zeilen wordt separaat met de Najaarsnota 2020 aan uw Staten voorgelegd, waarna deze bestemmingsreserve komt te vervallen.

Bestemmingsreserve Zeeland in stroomversnelling (ZIS)

In december 2017 is de bestemmingsreserve Zeeland in stroomversnelling gevormd om het investeringsprogramma "Zeeland in stroomversnelling" uit te voeren.

Bestemmingsreserve investeringsfonds Zeeland BV

Bij de voorjaarsnota 2018 is besloten de bestemmingsreserve investeringsfonds Zeeland BV te vormen. De bestemmingsreserve is gevormd om eventuele afwaarderingen van het investeringsfonds Zeeland BV af te dekken.

Bestemmingsreserve infrastructuur

Bij de behandeling van de Zomernota 2017 is besloten om voor het groot onderhoud aan natte kunstwerken een bestemmingsreserve te vormen zodat de onderhoudslasten gelijkmatig over de jaren verdeeld worden. Jaarlijks wordt aan deze reserve gedoteerd en de lasten van het groot onderhoud worden onttrokken aan deze reserve.

Bestemmingsreserve onderhoud bedrijfspanden

In de Voorjaarsnota 2018 is het voorstel gedaan om een bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen in te stellen. Jaarlijks wordt aan deze reserve gedoteerd en de lasten van het groot onderhoud worden onttrokken aan deze reserve.

Bestemmingsreserves dekking kapitaallasten

Vanuit het BBV dienen investeringen in economische activa geactiveerd te worden en dient de afschrijvingslast jaarlijks in de exploitatierekening geboekt te worden. Het provinciaal beleid is erop gericht zo weinig mogelijk structureel beslag op middelen te leggen. Om deze afschrijvingslasten direct te dekken op het moment van besluit tot investering, is in het jaar van besluit een dekkingsreserve gevormd van gelijke omvang als het investeringskrediet. Op deze manier wordt de budgettaire ruimte in de toekomst niet belast. Er zijn dekkingsreserves gevormd voor onderstaande investeringen.

Bestemmingsreserve verbouwing Zeeuws Museum

De verbouwing van het Zeeuws Museum is in 2007 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Gistpoortgebouw

De verbouwing van het Gistpoortgebouw is in 2009 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve verbouwing pand Schuytvlot

De verbouwing van het pand Schuytvlot is in 2010 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve wegsteunpunt Mauritsfort

Vanuit de wegenoverdracht is in 2008 deze Bestemmingsreserve gevormd. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Fast Ferry aanlandingsvoorzieningen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding (WOV) is voor de investering van de Fast Ferry aanlandingsvoorziening een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4e begrotingswijziging 2009). De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Fast Ferry gebouwen en terreinen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding is voor de investering van de Fast Ferry gebouwen en terreinen een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4e begrotingswijziging 2009). De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke

In verband met de investering van een nieuw te bouwen wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke/Eindewege is een bestemmingsreserve gevormd. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve afschrijving verbouwing gebouw G

In verband met de investering in de verbouwing van gebouw G is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve afschrijving N286 landbouwroute

In verband met de investering in de N286 landbouwroute is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve modernisering nautische centrale Vlissingen

In verband met de investering in de nautische centrale Vlissingen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve wegeninvesteringen

In verband met investeringen in de wegen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve IT-infrastructuur

In verband met de investering in de IT-infrastructuur is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Westerschelde ferry

In 2019 heeft de provincie Zeeland een incidenteel bedrag beschikbaar gesteld aan de Westerschelde ferry middels een kapitaalstorting in de vorm van agio. Om eventuele afwaarderingen van de genoemde kapitaalstorting op te vangen is de bestemmingsreserve Westerschelde ferry gevormd. Eventuele afwaarderingen worden ten laste gebracht van deze bestemmingsreserve.

Dekkingsreserve gladheidsbestrijding

In verband met de investering in het gladheidsbestrijdingsmaterieel is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve investering apparaatskosten

In verband met het activeren van de personeelslasten op investeringsprojecten is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks te laste gebracht van deze dekkingsreserve zodra de investering in gebruik is genomen.

Voorzieningen

Een voorziening is een vermogensbestanddeel dat als vreemd vermogen wordt aangemerkt. Voorzieningen zijn niet vrij te besteden. Op grond van artikel 44 van het BBV moeten – en in enkele gevallen mogen – voorzieningen gevormd worden door Gedeputeerde Staten volgens bepaalde criteria:

- 1a. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- 1b. Op de balansdatum bestaande risico's voor verplichtingen en verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- 1c. Gelijkmatiger verdelen van de lasten;
2. Niet bestede bijdragen van derden voor een specifiek doel (derde is niet een Europees of Nederlands overheidsschaam).

Aan een voorziening mag geen rente worden toegerekend. Behalve wanneer de berekening van een voorziening gebaseerd is op contante waarde, dan wordt er jaarlijks wel rente toegevoegd aan de voorziening.

Het kenmerkende van een voorziening is dat de omvang van een voorziening altijd even hoog moet zijn als de verplichting of het ingeschatte risico. Beleidsuitgangspunt met betrekking tot voorzieningen is dat jaarlijks de hoogte en de noodzaak van handhaving van de voorzieningen worden beoordeeld en eventueel middels een toevoeging of onttrekking aangepast via een begrotingswijziging in de exploitatie.

De onderstaande tabel geeft de mutaties weer op voorzieningen voor de periode 2020-2024.

Specificatie voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

	2020	2021	2022	2023	2024
Voorziening wachtgeld PSD	2.516	1.841	1.449	1.081	748
Toevoegingen	25	19	18	16	15
Aanwendungen	700	412	386	349	320
Eind	1.841	1.449	1.081	748	443
Voorziening non-activiteitsregeling	1.668	395	60	0	0
Toevoegingen	24	8	-	-	-
Aanwendungen	1.298	343	60	-	-
Eind	395	60	0	0	0
Voorziening waardeoverdracht pensioen politieke ambtsdragers	2.293	2.443	2.593	2.743	2.893

Toevoegingen	150	150	150	150	150
Aanwendungen	-	-	-	-	-
Eind	2.443	2.593	2.743	2.893	3.043
Voorziening Thermphos	6.945	-	-	-	-
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Aanwendungen	6.945	-	-	-	-
Eind	-	-	-	-	-
Voorziening waterbeheer	938	962	986	1.010	1.034
Toevoegingen	184	184	184	184	184
Aanwendungen	160	160	160	160	160
Eind	962	986	1.010	1.034	1.058
Voorziening frictiekosten RUD	1.671	1.065	649	330	112
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Aanwendungen	606	416	319	218	112
Eind	1.065	649	330	112	-
Totaal voorzieningen	6.706	5.737	5.164	4.787	4.544

Voorzieningen conform artikel 44.2 C BBV

Voorziening middelen derden met specifiek bestedingsdoel.

Voorziening waterbeheer

De leges voor de waterheffing worden jaarlijks toegevoegd en de uitgaven in verband met de compensatie van de negatieve effecten van deze wateronttrekkingen en die geen gelijkmatig patroon vertonen per jaar worden hieruit betaald. In de meerjarenbegroting worden de uitgaven voor de op handen zijnde gerelateerde projecten onttrokken aan de voorziening.

Voorzieningen conform artikel 44 A BBV

Op bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.

Voorziening wachtgelden PSD

De voorziening is gevormd voor de (wachtgeld)verplichtingen van ex-PSD-ers na de opheffing van de PSD in 2003. Bij het beëindigen van de PSD heeft het Rijk de sanering afgekocht en zijn voor de wachtgelden deze middelen, aangevuld met provinciale middelen, op contante waarde toegevoegd aan deze voorziening. De voorziening komt voort uit het sociaal plan waarin de provincie garant staat voor een aanvulling op het inkomen tot een bepaald niveau.

Voor het bepalen van de wachtgeldrechten is gebruik gemaakt van de basisgegevens per wachtgelder, zoals deze ook worden gebruikt door Loyalis, de uitvoerende instantie voor de wachtgelden. Daarnaast op de inzichten die de bemiddelingscommissie heeft van de neveninkomsten nu en in de toekomst. De rentecomponent, de inflatie en het prijspeil van de berekening is in overeenstemming met het meerjarig besluit. De rechten zijn gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003.

De uitkering wachtgelden als aanvulling op andere inkomsten wordt jaarlijks onttrokken en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening. Deze is gelijk aan de renteopbrengst van de uitgezette middelen.

Voorziening non activiteitsregeling 2013

In 2012 is besloten om in het kader van de organisatieontwikkeling een Non-activiteitsregeling 2013 (NAR) in te stellen voor werknemers die op 1 januari 2013 ouder dan 57 jaar. Voor de kosten van niet actief personeel in de komende jaren is een voorziening gevormd.

De hoogte van deze voorziening is bepaald door de basisgegevens van alle deelnemers te bepalen en deze te waarderen tegen de netto contante waarde. De salarisbetalingen worden jaarlijks onttrokken aan de voorziening en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening met dezelfde uitgangspunten als bij de voorziening wachtgeld PSD.

Voorziening waardeoverdracht GS-pensioen

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden Gedeputeerde Staten en hun echtgenotes en kinderen, is in 2013 een voorziening overeenkomstig aangelegd. Eventuele afkoopsommen van voormalige bestuurders die verschuldigd zijn bij de overdracht van de pensioenafspraken naar pensioenfondsen of andere overheden, worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening Thermphos

Provinciale Staten hebben op 26 september 2014 ingestemd met het voorstel om voor de kosten van de sanerings-BV de voorziening Thermphos in te stellen. Eind 2019 bedroeg de voorziening € 6,9 miljoen. De geraamde onttrekking in 2020 € 6,9 miljoen.

Voorziening frictiekosten RUD

Op 1 juli 2017 is het gewijzigde besluit Omgevingsrecht Z(Bor) in werking getreden. Dit besluit bepaalt dat de Brzo-taken in Zeeland moeten worden uitgevoerd door de wet aangewezen Brzo Omgevingsdiensten DCMR. In september 2018 hebben Gedeputeerde Staten besloten dat de Brzo-taken daadwerkelijk onder te brengen bij DCMR en dat het personeel van RUD Zeeland, dat belast is met deze taken, overgaat naar DCMR. DCMR zal het personeel huisvesten in Terneuzen. Voor deze overgang is een reorganisatie bij de RUD Zeeland vereist. Bij de reorganisatie treden frictiekosten op. Door een onafhankelijke der de zijn de frictiekosten in beeld gebracht. De Provincie heeft aangegeven de frictiekosten in redelijkheid te vergoeden conform de uitgangspunten voor onderhavige gevallen van de Gemeenschappelijke Regeling RUD Zeeland en conform artikel 4:51 van de wet bestuursrecht. Op 4 juli 2019 heeft de RUD Zeeland verzocht deze frictiekosten te vergoeden en zijn de frictiekosten RUD toegevoegd aan deze voorziening

Overlopende passiva

Een overlopende passiva is een vermogensbestanddeel dat als vreemd vermogen wordt aangemerkt. Overlopende passiva zijn niet vrij te besteden.

Voor ontvangen voorschotbedragen van een Europees of Nederlands overheidslichaam met een specifiek bestedingsdoel is het BBV per 1 januari 2008 aangepast in artikel 44 lid 2 en uitgebreid met artikel 49 en 40a en 52a. Hierin worden deze ontvangsten nu als overlopende passiva verantwoord.

Het BBV schrijft voor dat baten en lasten slechts eenmaal op een programma mogen worden gepresenteerd op basis van het uitgavenpatroon. Dit betekent dat lasten (uitgaven) en wijzigingen in de lasten (uitgaven) uit de overlopende passiva in de exploitatie worden voorgelegd ter goedkeuring aan Provinciale Staten met direct ook een bate mutatie van gelijke omvang. Inkomsten (kasontvangsten) worden direct op de balans geboekt en zijn niet meer zichtbaar in de programma's.

Aan een overlopende passiva mag geen rente worden toegerekend. Alleen als het in de subsidiebeschikking door het Rijk voorgeschreven is, wordt er jaarlijks een 'inflatiecorrectie' toegevoegd aan de overlopende passiva om de overlopende passiva middelen op contante waarde te houden. De berekening van deze 'inflatiecorrectie' wordt toegepast zoals in de individuele beschikking is aangegeven.

Specificatie overlopende passiva

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000)

Europese overheidslichamen

2020 2021 2022 2023 2024

OP Zandsuppletie Roggenplaat	138	138	138	138	138
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	-	-	-	-	-
Eind	138	138	138	138	138
Het Rijk					
	2020	2021	2022	2023	2024
OP Natuur Compensatie Westerschelde	448	448	448	448	448
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	-	-	-	-	-
Eind	448	448	448	448	448
OP Natuur Pakket Westerschelde	51.750	33.975	22.333	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	17.775	11.642	22.333	-	-
Eind	33.975	22.333	-	-	-
OP BRIM-subsidie Abdij	114	114	114	114	75
Toevoeging	59	59	59	-	-
Onttrekking	59	59	59	39	-
Eind	114	114	114	75	75
OP Veilige bermen	974	974	974	974	974
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	-	-	-	-	-
Eind	974	974	974	974	974
Overige openbare overheidslichamen	2020	2021	2022	2023	2024
OP Actief bodembeheer	42	42	42	42	42
Toevoeging	24	24	24	24	24
Onttrekking	24	24	24	24	24
Eind	42	42	42	42	42
Platform diffuse bronnen	11	11	11	11	11
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	-	-	-	-	-
Eind	11	11	11	11	11
OP Vitaal Sloe/Kanaalzone 2012-2014	152	152	152	152	152
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	-	-	-	-	-
Eind	152	152	152	152	152
OP Natuurlijk Vitaal	23	23	23	23	23
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	-	-	-	-	-
Eind	23	23	23	23	23
OP Green deal biodiversiteit	5	5	5	5	5
Toevoeging	-	-	-	-	-

Onttrekking	-	-	-	-	-
Eind	5	5	5	5	5
OP lobbyist Den Haag	70	70	70	70	70
Toevoeging	109	109	109	109	109
Onttrekking	109	109	109	109	109
Eind	70	70	70	70	70
OP Kanaalpolder	190	190	190	190	190
Toevoeging	-	-	-	-	-
Onttrekking	-	-	-	-	-
Eind	190	190	190	190	190
Totaal overlopende passiva	36.143	24.501	2.168	2.128	2.128

Incidentele en structurele lasten en baten per programma

Inleiding

Om vast te stellen of er naast een sluitende begroting voor het jaar 2021 ook sprake is van een structureel evenwicht schrijft het BBV voor, dat een limitatief overzicht in de begroting wordt opgenomen van de incidentele lasten en incidentele baten. Dit limitatief overzicht zoals bedoeld in BBV artikel 19 is in de onderstaande tabel opgenomen.

Uitgangspunten

Volgens het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Het BBV schrijft voor dat incidentele lasten en baten, lasten en baten zijn die niet langer dan drie jaar in de begroting voorkomen.

Dit BBV-voorschrift geeft aan welke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves als structureel zijn te beschouwen. In het BBV wordt er in principe van uitgegaan dat alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves incidenteel van aard zijn. Afwijkingen op deze regel zijn mogelijk.

De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves in de begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2024 worden door de Provincie als incidenteel beschouwd.

Tabel incidentele lasten en baten per programma

(bedragen x € 1.000)

Lasten	2021		2022		2023		2024	
	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.
01 Grote projecten en strategische opgaven	24.209	2.695	25.317	2.691	299	2.650	85	2.580
02 Woonplaats Zeeland	3.549	14.449	2.463	14.429	-	14.228	2.500	14.232
03 Balans in landelijk gebied	202	31.041	102	28.858	-	28.025	-	27.765
04 Ondernemend Zeeland	2.525	11.312	658	11.567	457	11.634	-	11.451
05 Mobiliteit op maat	440	65.116	25	64.966	91	65.668	413	60.440
06 Iedereen telt!	434	20.894	491	21.112	253	20.858	208	20.989
07 Bestuur	41	6.865	-	6.810	157	6.781	-	6.737
08 Energie op klimaat!	44	4.436	38	4.480	-	4.455	-	4.342
90 Algemene dekkingsmiddelen	-	6.469	-	7.051	-	6.655	-	6.537
96 Overhead	264	28.028	69	28.132	80	27.827	-	26.834
Totaal lasten	31.707	191.305	29.164	190.095	1.336	188.782	3.206	181.905
Baten	2021		2022		2023		2024	
	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.
Omschrijving programma								
01 Grote projecten en strategische opgaven	23.627	618	25.015	618	-	618	-	618
02 Woonplaats Zeeland	-	440	-	419	-	464	-	456
03 Balans in landelijk gebied	-	1.254	-	1.254	-	1.254	-	1.254
04 Ondernemend Zeeland	-	502	-	252	-	253	-	0
05 Mobiliteit op maat	-	3.511	-	3.610	-	3.385	-	3.408
06 Iedereen telt!	-	714	-	714	-	714	-	714
07 Bestuur	-	152	-	152	-	152	-	152
08 Energie op klimaat!	-	16	-	15	-	-	-	-
90 Algemene dekkingsmiddelen	-	188.277	-	188.156	-	191.870	-	194.277
96 Overhead	-	113	-	113	-	93	-	54
Totaal baten	23.627	195.596	25.015	195.303	-	198.803	-	200.932
		2021		2022		2023		2024
Incidenteel begrotingssaldo		-8.079		-4.149		-1.336		-3.206
Structureel begrotingssaldo		4.291		5.208		10.021		19.027
Saldo baten en lasten		-3.788		1.059		8.684		15.821

Mutaties reserves	3.788	-1.059	-8.684	-15.821
Begrotingssaldo na bestemming	-	-	-	-

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Tabel structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

(bedragen x € 1.000)

	2020	2021	2022	2023	2024
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel					
Toevoegingen	15.130	12.255	12.380	12.857	11.995
Onttrekkingen	18.440	18.124	18.049	20.290	18.396
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	200	200	200	200	200
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	102	102	102	102	102
Dekkingsreserve Schuytvlot					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	155	155	155	155	155
Dekkingsreserve Mauritsfort					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	95	-	-	-	-
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	152	152	152	152	152
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	92	92	92	92	92
Dekkingsreserve wegsteunp 's Heerarendskerke					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	67	67	67	67	67
Dekkingsreserve gebouw G					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	74	74	74	74	74
Dekkingsreserve N286					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	20	20	20	20	20
Dekkingsreserve NCV					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	27	27	27	27	27
Dekkingsreserve IT-infrastructuur					
Toevoegingen	-	-	-	-	-

Onttrekkingen	100	100	100	100	100
Dekkingsreserve gladheidsbestrijding					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	15	15	15	15	15
Totaal structurele toevoegingen	15.130	12.255	12.380	12.857	11.995
Totaal structurele onttrekkingen	34.668	31.382	31.432	34.150	31.394
Saldo (negatief is afname reserve)	-19.538	-19.127	-19.052	-21.293	-19.399

Lasten en baten per taakveld

Lasten en baten per taakveld

Op basis van artikel 7 lid 3c van het BBV is onderstaand overzicht met ingang van 2017 verplicht. Dit betreffen de door het Rijk voorgeschreven taakvelden volgens de standaard lv3 rapportage. Iedere provincie heeft zijn eigen programmastructuur. Door de verschillende programmastructuren zijn de provincies niet met elkaar te vergelijken. Door gebruik van taakvelden kunnen provincies met elkaar vergeleken worden.

Tabel lasten en baten per taakveld

Bedragen x €1.000

	B2021				
0.1 Uitkering provinciefonds	121.823	2.999	0	0	118.824
0.2 Opbrengst provinciale belastingen	45.633	0	0	0	45.633
0.3 Geldleningen en uitzettingen	49	2.479	0	0	-2.431
0.4 Deelnemingen	12.255	315	0	0	11.940
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	8.550	963	0	0	7.587
0.6 Overhead	113	28.289	0	0	-28.177
0.8 Mutaties reserves	0	0	42.076	45.864	3.788
1.1 Provinciale Staten	0	2.578	0	0	-2.578
1.2 Gedeputeerde Staten	43	1.376	0	0	-1.333
1.3 Kabinetszaken	0	695	0	0	-695
1.4 Bestuurlijke organisatie	109	801	0	0	-692
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regi	0	306	0	0	-306
1.6 Openbare orde en veiligheid	0	484	0	0	-484
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	0	804	0	0	-804
2.1 Landwegen	1.002	32.171	0	0	-31.169
2.2 Waterwegen	171	5.280	0	0	-5.109
2.3 Openbaar vervoer	2.247	25.991	0	0	-23.744
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	58	948	0	0	-890
3.1 Waterkeringen	0	404	0	0	-404
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	0	537	0	0	-537
3.3 Kwantiteit grondwater	184	3.388	0	0	-3.204
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	0	459	0	0	-459
3.5 Kwaliteit grondwater	0	352	0	0	-352
3.9 Water, overige baten en lasten	0	48	0	0	-48

4.1 Bodembescherming	208	1.146	0	0	-938
4.4 Vergunningverlening en handhaving	48	8.100	0	0	-8.053
4.6 Duurzaamheid	16	4.313	0	0	-4.296
4.9 Milieu, overige baten en lasten	0	57	0	0	-57
5.1 Natuurontwikkeling	23.248	26.827	0	0	-3.579
5.2 Beheer natuurgebieden	117	16.829	0	0	-16.712
5.3 Beheer flora en fauna	111	3.222	0	0	-3.111
5.9 Natuur, overige baten en lasten	0	546	0	0	-546
6.1 Agrarische aangelegenheden	1.026	8.455	0	0	-7.429
6.2 Logistiek	0	1.972	0	0	-1.972
6.3 Kennis en innovatie	0	2.768	0	0	-2.768
6.4 Recreatie en toerisme	380	5.697	0	0	-5.317
6.9 Regionale economie, overige baten en	502	4.542	0	0	-4.040
7.1 Cultuur	714	11.932	0	0	-11.217
7.2 Maatschappij	0	7.199	0	0	-7.199
7.9 Cultuur en maatschappij, overige bat	0	436	0	0	-436
8.1 Ruimtelijke ordening	618	6.274	0	0	-5.655
8.2 Volkshuisvesting	0	416	0	0	-416
8.3 Stedelijke vernieuwing	0	613	0	0	-613
Gerealiseerd resultaat	219.224	223.012	42.076	45.864	0

EMU saldo

Inleiding

Iedere overheidslaag is verantwoordelijk voor een gezonde financiële ontwikkeling binnen de specifieke kaders die daarvoor gelden, zoals het BBV en het nationale begrotingsbeleid. Samen zijn de overheden verantwoordelijk voor gezonde overheidsfinanciën van Nederland als geheel.

In de regeling vaststelling gelijkwaardige inspanning decentrale overheden inzake het EMU-saldo is het collectieve aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo voor de jaren 2019 tot en met 2022 bepaald alsmede de uitsplitsing daarvan per bestuurslaag. Om provincies en gemeenten tijdig een beeld te geven wat dit voor hen betekent, publiceert het Ministerie van BZK in lijn met de Wet Hof individuele EMU-referentiewaarden. Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De Wet Hof bepaalt dat de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van de individuele overheden naast het eigen aandeel ook het aandeel in openbare lichamen betreft. Het aandeel in openbare lichamen is het deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen dat aan de betreffende deelnemende individuele decentrale overheid wordt toegerekend. Een deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen maakt dus onderdeel uit van het EMU-saldo van de deelnemende decentrale overheden.

De individuele referentiewaarde voor 2021 voor Zeeland bedraagt € 19,5 miljoen

Tabel

Bedragen x € 1.000	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Volgens jaarstukken 2019	Volgens begroting 2020	Volgens begroting 2021	Volgens meerjarenraming in begroting 2021	Volgens meerjarenraming in begroting 2021	Volgens meerjarenraming in begroting 2021
Exploitatiesaldo voor toevoeging c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-7.262	-34.678	-3.788	1.059	8.684	15.821
Mutatie (im)materiële vaste activa	1.443	-622	-13.211	-13.586	-13.235	-14.434
Mutatie voorzieningen	-17.394	-9.325	-969	-572	-377	-243
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	875	-9.350	-	-	-	-
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	-26.974	-34.030	8.454	14.073	21.542	30.011